

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΤΟΣ Π' – ΤΕΥΧΟΣ 12 – ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2003
ΑΘΗΝΑΙ

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἴω. Γενναδίου 14 – 115 21 Ἀθήναι
Τηλ.: 210-72.72.253. Fax 210-72.72.251
<http://www.ecclesia.gr>
e-mail:contact@ecclesia.gr

Ἐκδίδεται

Προνοία τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου
Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος
κ. **ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ**
ὑπὸ τοῦ Κλάδου Ἐκδόσεων
τῆς **Ἐπικοινωνιακῆς καὶ Μορφωτικῆς**
ὑπηρεσίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος

Διευθυντῆς τοῦ Κλάδου Ἐκδόσεων
Ἀρχιμ. **Χρυσόστομος Σκλήφας**
Ἀρχιγραμματεὺς τῆς Ἱεραῆς Συνόδου

Ἀρχισυντάκτης
Κωνσταντῖνος Χολέβας

Τμήμα Συντάξεως
Ἐπιμέλεια ὕλης, διόρθωσις δοκιμῶν
Χρήστος Γ. Καραγιάννης, Μ.Τη.

Φωτογραφίες
Χρήστος Μπόνης

Προεκτυπωτικὲς ἐργασίες
Ἐκτύπωση - Βιβλιοδεσία
ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΛΙΒΑΝΗ ΑΒΕΕ
Σόλωνος 98 – 106 80 Ἀθήνα
Τηλ.: 210-36.61.200. Fax 210-36.17.791
<http://www.livanis.gr>

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΜΗΝΥΜΑΤΑ

<i>Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Βαρθολομαίου,</i> Πατριαρχικὴ Ἀπόδειξις ἐπὶ τοῖς Χριστουγέννοις	867
<i>Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν Χριστοδοῦλου,</i> Μήνυμα Χριστουγέννων 2003	869
Μήνυμα Πρωτοχρονιάς 2004	870
Χαιρετισμὸς εἰς τὴν ἐν Σινῶ συγκληθεῖσαν Ἡμερίδα με θέμα: «Προφήτης Μωυσῆς ὁ Θεόπτης»	871
Μήνυμα γιὰ τὴν Ἡμέρα ἀφιερωμένη στοὺς ἀνθρώπους με εἰδικὲς ἀνάγκες	872
Μήνυμα γιὰ τὴν Ἡμέρα τῶν Ἀνθρωπίνων Δικαιωμάτων	872
Ἐκκλησιὴ γιὰ τὸν Ἐρανον τῆς Ἀγάπης	873

ΣΥΝΟΔΙΚΑΙ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ

Συγκρότησις τῶν μονίμων Συνοδικῶν Ἐπιτροπῶν	875
---	-----

ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ

<i>Ἱεραῆς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος</i> Ἡ ἐπανεξέδοσις τοῦ ἱεροῦ κειμένου τῆς Καινῆς Διαθήκης μετὰ παραλλήλου μεταφράσεως	878
<i>Ἱεραῆς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος</i> Σύστασις πρὸς τοὺς Ἱερεῖς τοὺς ὑπηρετοῦντας εἰς τὰς Ἐνόπλους Δυνάμεις	879

ΣΥΝΟΔΙΚΑ ΑΝΑΛΕΚΤΑ

<i>Εἰδικῆς Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς Βιοηθικῆς</i> Ἔρευνα σὲ ἀνθρώπινα ἐμβρυα	880
<i>Special Synodical Committee on Bioethics</i> Research on Human Embryons	881
<i>Εἰδικῆς Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς Ἑυρωπαϊκῶν Θεμάτων</i> Ἀνακοίνωσις γιὰ τὸ «Μουσεῖο τῆς Εὐρώπης»	882
<i>Εἰδικῆς Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς Ἑυρωπαϊκῶν Θεμάτων</i> Ταύτιση ἀτόψεων τῆς Λουθηρανικῆς Ἐκκλησίας μετὰ τὴν κινήσει καὶ τοὺς ἀγῶνας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος γιὰ τὴν ἀναφορὰ τοῦ Χριστιανισμοῦ στοὺς νέο Ἑυρωπαϊκὸ Σύνταγμα	883

ΟΜΙΛΙΑΙ - ΛΟΓΟΙ

<i>Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν Χριστοδοῦλου,</i> Χαιρετισμὸς στὴν 16η Γενικὴ Συνέλευσις τῆς «Ἐταιρείας τοῦ Δικαίου τῶν Ἀνατολικῶν Ἐκκλησιῶν»	884
Εἰσαγωγικὸς Χαιρετισμὸς στὴν Ἡμερίδα γιὰ τὸν Κωστὴ Παλαμᾶ	886

ΤΟ ΑΡΘΡΟΝ ΤΗΣ ΣΥΝΤΑΞΕΩΣ

«Ἀνέτειλας Χριστὲ ἐκ Παρθένου...»	889
-----------------------------------	-----

ΤΟ ΘΕΜΑ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ

Ἡ Ἱερά Σύνοδος ἐτίμησε ἐπὶ τὰ προσωπικότητες τῆς Ἐπιστήμης καὶ τῆς Τέχνης	891
---	-----

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΚΑΙ Ε.Ε.

<i>Θεοφ. Ἐπισκόπου Ἀχαΐας Ἀθανασίου,</i> Ἐκθεσις περὶ τῆς ἐν Ρώμῃ Ἀποστολῆς καὶ Συμμετοχῆς εἰς τὴν Συνάντησις Ἐπιστολῶν Ἐπιστολικῶν τῆς Ἑυρωπαϊκῆς Ἐνώσεως μετὰ Ἐκκλησιῶν Ἐκπροσώπων	901
<i>Ἱεραῆς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος,</i> Ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος καὶ ἡ Χριστιανικὴ Ταυτότητα τῆς Εὐρώπης	905

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΟΝ

<i>Δρος Ἀναστασίου Ν. Μαρίνου,</i> Εἰσαγωγὴ πρὸς συζήτησιν εἰς τὴν Ι.Σ.Ι. θέματος ἐκτὸς Ἡμερησίας Διατάξεως	908
Συνταξιοῦχοι εὐρύτερου Δημοσίου Τομέα	910

ΜΕΛΕΤΑΙ

<i>Παναγιώτη Ἰ. Μπούμη,</i> Κανονικότητα, Νομιμότητα καὶ ἡ Πατριαρχικὴ Πράξις τοῦ 1928	912
---	-----

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΧΟΛΙΑ	915
--------------------------------	-----

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ	918
------------------------------	-----

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ	932
------------------	-----

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

<i>Χρήστου Γ. Καραγιάννη,</i> Περιεχόμενα «ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ» τοῦ ἔτους Π' (2003)	937
--	-----

**ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΗ
ΑΠΟΔΕΙΞΙΣ ΕΠΙ
ΤΟΙΣ
ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΟΙΣ**

Ἄδελφοί καὶ τέκνα ἐν Κυρίῳ ἀγαπητά,

Κατὰ θεϊαν εὐδοκίαν ἐορτάζομεν καὶ κατὰ τὸ τρέχον ἔτος τὴν μεγάλην καὶ χαρμόσουν ἐορτὴν τῆς γεννήσεως τοῦ σαρκωθέντος Λόγου τοῦ Θεοῦ. Ὁ πανάγαθος Θεός, ὁ πλάσας τὸν ἄνθρωπον εἰς πρόσωπον μὲ αὐτοσυνειδησίαν καὶ δυνατότητα γνώσεως τῶν ἄλλων προσώπων καὶ κοινωνίας μετ' αὐτῶν, μὲ τὸν σκοπὸν νὰ καταστήσῃ αὐτὸν μέτοχον τῆς χαρᾶς τῆς ἀγάπης, δὲν τὸν ἐγκατέλειπεν ὅταν οὗτος ἠρνήθη τὴν ἀγάπην Του καὶ προετίμησε νὰ ἀναπτυχθῆ χωρὶς ἐξάρτησιν ἀπὸ τὸν Θεόν. Αὐτὴ ἡ ἐπιλογὴ τῶν πρωτοπλάστων ἔφερεν αὐτοὺς εἰς τὸν πνευματικὸν θάνατον, εἰς τὴν ὑλιστικὴν ζωὴν καὶ εἰς τὴν ἁμαρτίαν τοῦ ἐγωϊσμοῦ. Ἦτο μία κατάστασις ἀπὸ τὴν ὁποίαν ὁ ἄνθρωπος δὲν ἠδύνατο νὰ ἐξέλθῃ διὰ τῶν ἰδίων δυνάμεων. Διὰ τοῦτο ἐνεσαρκώθη καὶ ἐγένετο ἄνθρωπος ὁ Λόγος τοῦ Θεοῦ, προσλαβὼν καὶ θεραπεύσας τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν, ὥστε νὰ δύναται καὶ πάλιν ὁ ἄνθρωπος, ἀναγεννώμενος ἐν Χριστῷ, νὰ ἀγαπήσῃ τὸν Θεὸν ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Αὐτὴ ἡ ἀποκατάστασις τῆς σχέσεως ἀγάπης ἀνθρώπου καὶ Θεοῦ, ἡ ὁποία εἶναι ἡ πρόξενος τῆς μεγίστης ἐν τῷ σύμπαντι χαρᾶς, εἶναι ἡ εὐδοκία τοῦ Θεοῦ διὰ τὸν ἄνθρωπον, τὴν ὁποίαν ἔψαλλον οἱ ἄγγελοι κατὰ τὴν νύκτα τῆς γεννήσεως τοῦ Χριστοῦ εἰς τὴν Βηθλεέμ. Αὐτὴν ἐορτάζομεν χαρμοσύνως πνευματικῶς, μετέχοντες ἐν μέτρῳ καὶ πασῶν τῶν ὑλικῶν δωρεῶν τοῦ Θεοῦ πρὸς τὸν ἀπομακρυνθέντα ἀπ' Αὐτοῦ ἄνθρωπον, αἱ ὁποῖαι ἀποτελοῦν δεῖγμα τῆς πρὸς αὐτὸν ἀγάπης τοῦ Θεοῦ.

Οἱ πλείστοι τῶν συνανθρώπων μας ἐνθουσιασμένοι ἐκ τῶν πολλῶν εὐκαιριῶν τῆς κατὰ κόσμον χαρᾶς καὶ ὑπεραπησχολημένοι μὲ τὴν ἀπόλαυσιν τῶν ὑφισταμένων διὰ τοὺς πλουσίους λαοὺς μεγάλων δυνατοτήτων ποικίλων διασκεδάσεων, λησμονοῦν τὴν βαθυτέραν ἔννοιαν τῆς ἐορτῆς τῶν Χριστουγέννων. Ἐνίοτε δὲ κινδυνεύουν καὶ οἱ πιστοὶ καὶ εὐλαβεῖς χριστιανοὶ νὰ παρασυρθοῦν ἀπὸ τὴν κοσμικὴν ἀντίληψιν τῶν γύρωθεν ἡμῶν, νὰ λησμονήσουν τὸ ἀληθὲς μήνυμα τῆς σαρκώσεως τοῦ Λόγου τοῦ Θεοῦ καὶ νὰ μὴ ἐπιδιώξουν τὴν βίωσιν αὐτοῦ τοῦ ἐξαιρετικῆς σημασίας διὰ τὴν ζωὴν τῶν γεγονότος. Διότι ἡ μεγάλη σημασία τῶν Χριστουγέννων ἔγκειται εἰς τὸ ὅτι ὁ Θεὸς σαρκούται καὶ ἐνανθρωπίζεται διὰ νὰ θεοποιήσῃ τὸν ἄνθρωπον. Σαρκούται ἵνα προσφέρῃ εἰς τὸν ἄνθρωπον τὴν μεγίστην δυνατότητα ἀναπτύξεως, τὴν θέωσιν. Ὅλοι αἱ ἀνθρώπινοι χαρὰ καὶ ἀπολαύσεις εἶναι μικραὶ συγκρινόμεναι μὲ τὴν χαρὰν τῆς μεθέξεως εἰς τὴν ζωὴν τοῦ Χριστοῦ.

Ὁ κόσμος δὲν ἀσχολεῖται μὲ τὴν δυνατότητα αὐτὴν. Ἀρκεῖται εἰς τὸ νὰ εἶναι θνητὸς καὶ ἐμπαθὴς καὶ θέτει διὰ τὴν ζωὴν του στόχους πολὺ περιορισμένους καὶ ἐγκοσμίους. Τεῖνει νὰ μετατρέψῃ τὴν ἐορτὴν τῶν Χριστουγέννων εἰς μίαν παγκόσμιον ἐορτὴν ἐποχιακῆς φύσεως, τελείως ἀνθρωποκεντρικὴν καὶ ἀποκεκομμένην ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν καὶ ἀπὸ τὸ χριστιανικὸν περιεχόμενον τῆς. Εἰς ἀντίθεσιν πρὸς τὰς τάσεις αὐτὰς τοῦ κόσμου ἡμεῖς οἱ χριστιανοὶ ὀφείλομεν νὰ καταβάλλωμεν πᾶσαν προσπάθειαν διὰ νὰ συνειδητοποιήσωμεν τὸ μέγα πνευματικὸν μήνυμα τῆς σαρκώσεως καὶ γεννήσεως τοῦ Λόγου τοῦ Θεοῦ. Διότι τὸ μήνυμα αὐτὸ μᾶς ἐνδιαφέρει ἀμέσως. Μᾶς προσφέρει τὴν ἀσύλληπτον διὰ τὸν ἄπιστον δυνατότητα τῆς μεθέξεως εἰς τὴν ζωὴν τοῦ Θεοῦ ἀνθρώπου Χριστοῦ, ἡ ὁποία καὶ πρέπει νὰ μᾶς πληροῖ χαρᾶς οὐρανοῦ καὶ ἀναφαιρέτου. Ἀλλὰ διὰ νὰ πλη-

ρωθῶμεν αὐτῆς τῆς χαρᾶς καὶ εἰρήνης πρέπει νὰ ἀποδεχθῶμεν αὐτὴν τὴν δυνατότητα καὶ τὰς προϋποθέσεις της, νὰ ἀγαπήσωμεν τὸν Ἰησοῦν Χριστόν, τὸν δωρούμενον εἰς ἡμᾶς αὐτὴν τὴν δυνατότητα, νὰ ἐπιζητήσωμεν τὴν θείαν Χάριν καὶ νὰ ὑποστῶμεν τὴν ἐπίδρασιν καὶ τὴν ἀλλοίωσιν τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ.

Εὐλαβεῖς χριστιανοί,

Ὁ ἐν σπηλαίῳ γεννηθεὶς καὶ ἐν Φάτνῃ ἀνακλιθεὶς Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς περιμένει ἀπὸ ἡμᾶς νὰ Τοῦ ἀνοίξωμεν τὰς καρδίας μας, διὰ νὰ κατοικήσῃ εἰς αὐτὰς ὡς εἰς ἄλλο σπήλαιον. Ἀπὸ ἐκεῖ θὰ κατευθύνῃ τὰς σκέψεις καὶ τὰ συναισθήματά μας εἰς ὅ,τι καλὸν καὶ ὠραῖον. Θὰ γίνῃ συνοδοιπόρος μας εἰς τὴν ζωὴν καὶ θὰ φλογίζει τὰς καρδίας μας μὲ ἀγάπην καὶ εὐδαιμονίαν, διότι ἡ εὐδαιμονία μόνον ἐκ τῆς ἀγάπης προέρχεται. Ἄς ἀφαιρέσωμεν ἀπὸ τὰς καρδίας μας τὰς ἐμπαθεῖς προσκολλήσεις καὶ αἰχμαλωσίας, τὰ δεσμὰ τῶν ψυχῶν μας, τὴν ἁμαρτίαν καὶ πᾶσαν ἐπιθυμίαν κακὴν, ἃς καθαρῶσιν αὐτὰς διὰ τοῦ λουτροῦ τῆς ἐξομολογήσεως, διὰ τοῦ ὁποῦ λευκαίνονται αἱ ψυχαὶ ὑπὲρ χιόνα, διὰ νὰ ὑποδε-

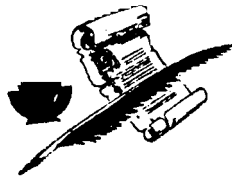
χθῶμεν ἐν καθαρᾷ καρδίᾳ καὶ ἀγίᾳ προσμονῇ τὸν Ἰησοῦν Χριστόν ὡς βρέφος εἰς τὴν φάτνῃ τῶν καρδιῶν μας, ὥστε σὺν τῷ χρόνῳ, τῇ ἀσκήσει καὶ τηρήσει τῶν ἐντολῶν Του νὰ μορφωθῇ Χριστὸς ἐν ἡμῖν, εἰς ἄνδρα τέλειον, εἰς μέτρον ἡλικίας τοῦ πληρώματος τοῦ Χριστοῦ.

Πατρικῶς χαιρετίζοντες ὑμᾶς ἐπὶ τῇ εὐσήμεν ταύτῃ ἡμέρᾳ, ἀπευθύνομεν εἰς ὅλους ὀλοκαρδίως τὰς πατρικὰς εὐχὰς καὶ τὰς Πατριαρχικὰς ἡμῶν εὐλογίας καὶ δεόμεθα τοῦ ἄρχοντος τῆς εἰρήνης Χριστοῦ ὅπως καταπαύσῃ τοὺς πολέμους καὶ τὰς ἀνθρωποσοφὰς καὶ ἐπιφέρῃ τὴν εἰρήνην εἰς τὸν τεταραγμένον γήινον κόσμον, εἰς ὑμᾶς δὲ τὰ ἀγαπητὰ ἡμῶν τέκνα καὶ ἀδελφοὺς εὐχόμεθα νὰ διέλθετε τὰς ἀγίας ταύτας ἡμέρας ἐν εἰρήνῃ καὶ ἐν πάσῃ χαρᾷ καὶ ἀγαλλιάσει, ὑπὸ τὴν χαροποιὸν σκέπην τοῦ Θεοῦ, πρεσβείαις τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου καὶ πάντων τῶν Ἁγίων.

Τοῦ δὲ Ἰησοῦ Χριστοῦ, τοῦ ἐν σπηλαίῳ τεχθέντος καὶ ἐν φάτνῃ ἀλόγων ἀνακλιθέντος, ἡ χάρις καὶ τὸ πλοῦσιον ἔλεος εἴησαν μετὰ πάντων.

Φανάριον, Χριστούγεννα βγ'

† Ὁ Κωνσταντινουπόλεως ΒΑΡΘΟΛΟΜΑΙΟΣ
διάπυρος πρὸς Θεὸν εὐχέτης πάντων ὑμῶν

Ἐν Ἀθήναις τῇ 5ῃ Δεκεμβρίου 2003

Ἀδελφοί μου, Παιδιά μου,

ΜΗΝΥΜΑ
ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΩΝ
2003

Ἦλθαν καὶ πάλι τὰ Χριστούγεννα καὶ ὁ γιορταστικός περίγυρος φαίνεται νὰ ἀπορροφᾷ τὸ βαθύτερο νόημα τῆς ἐορτῆς, πού ἐξαντλεῖται, γιὰ πολλούς, μόνο σὲ μιὰ χαρμόσυνη οἰκογενειακὴ ἀτμόσφαιρα, σὲ κάποιες μικροηδονὲς κατανάλωσης, μὲ ἐπίκεντρο τὴν φαντασμαγορικὰ πλούσια ἀγορὰ καὶ τὰ ἄφθονα προϋόντα τῆς. Ὅλο αὐτὸ τὸ στημένο σκηNIKὸ βέβαια δὲν εἶναι ἀπὸ μόνο του κακό, οὔτε ἡ συναισθηματικὴ φόρτιση τῶν ἡμερῶν πού εὐνοεῖ τὶς ψυχολογικὲς παραισθήσεις. Ἀρκεῖ νὰ μὴ μονοπωλοῦν τὴν πνευματικὴ διάσταση τῆς ἐορτῆς, πού κατὰ τὸν Ἅγιο Γρηγόριο τὸ Θεολόγο ὑπῆρξε «σεισμὸς γῆς».

Τὸ βασικὸ ἐρώτημα εἶναι, τί σημαίνει γιὰ τοὺς ἀνθρώπους ἡ ἐνανθρώπηση τοῦ Θεοῦ. Πῶς καὶ γιατί ὁ Θεὸς ἔγινε ἄνθρωπος μπαίνοντας ξαφνικὰ στὴν ἱστορία τοῦ κόσμου. Πῶς οἱ ἄνθρωποι ὠφελοῦνται ἀπὸ τὴν ἐγγύτητα τοῦ Θεοῦ. Πῶς ἡ ἀναζήτησή του μπορεῖ νὰ ἱκανοποιήσει τὴ δίψα τοῦ ἀνθρώπου γιὰ γνησιότητα. Πῶς ἡ ἀνεσιτότητά μας μπορεῖ νὰ μεταβληθῆ σὲ βεβαιότητες. Σ' ὅλα αὐτὰ τὰ ἐρωτήματα οἱ ἀπαντήσεις ὑπάρχουν αὐθεντικὰ στὴν Ἀγ. Γραφή, ὡς προτάσεις πίστεως. Ὁ Χριστὸς γεννᾶται γιὰ νὰ ἀναστήσει τὴν σκηνὴ τοῦ Ἀδάμ τὴν πεπτωκυῖα. Νὰ μᾶς δώσει τὴ δυνατότητα μετοχῆς μας στὴν ἀθανασία.

Τὸ κοσμικὸ φρόνημα ἐπικαλύπτει προκλητικὰ τὴν οὐσία τοῦ μυστηρίου. Στ' ἀλήθεια, πῶς μποροῦμε νὰ γιορτάζουμε Χριστούγεννα, χωρὶς πίστη στὸ Χριστό, χωρὶς μετάνοια, χωρὶς ἀγάπη στὴν εἰκόνα Του; Πῶς ἀνεχόμεστε νὰ πλημμυρίζουν τὴ ζωὴ μας ἡ φαυλότητα καὶ τὸ σκοτάδι; Πῶς ἀφήνουμε τὴν ψυχὴ μας ἀτροφικὰ ἀδύναμη καὶ τὶς μεταφυσικὲς τῆς ἀνάγκες ἀνεκπλήρωτες; Πῶς ἡσυχάζουμε βλέποντας τὴ διολίσθησή μας στὴν ἀγκαλιὰ τοῦ Ἀλάστορα σὲ πείσμα τῆς θείας Ἀγάπης; Πῶς μένουμε ἀπαθείς θεατὲς τοῦ χαλασμοῦ πού συντελεῖται σὲ ὅλα τὰ ἐπίπεδα, σὲ ὅλους τοὺς χώρους;

Σήμερα οἱ ἄνθρωποι ἔχουν νὰ ἀντιμετωπίσουν πλειάδα προβλημάτων βιοπορισμοῦ κυρίως, ἀλλὰ καὶ ἀξιοπρέπειας. Δὲν ἔχουν πολὺ καιρὸ γιὰ νὰ φιλοσοφήσουν καὶ νὰ στοχασθοῦν. Προτιμοῦν τὴν ἔτοιμη ὕλη πού τοὺς προσφέρουν οἱ πρακτορῖσκοι τῆς ἀθλιότητος. Ὡστόσο, ἡ ὕλη αὐτὴ εἶναι ἐν πολλοῖς ἄχυρα καὶ «κούφια καρύδια», σπονδὴ στὴ φθορὰ καὶ τὴν ἀλλοτρίωση. Τώρα εἶναι καιρὸς ἀνάκαμψης. Τὰ Χριστούγεννα ἂς γίνουν ἀφορμὴ γιὰ ριζικὴ μεταστροφή μας. Ἡ Ἐκκλησία μᾶς προσκαλεῖ νὰ προσκυνήσουμε ταπεινὰ τὸ θεῖο βρέφος. Νὰ ὀργανώσουμε μέσα μας τὴ Φάτνη Του. Νὰ γίνῃ ἡ καρδιά μας τὸ λίκνο Του. Καὶ τότε ὅλη μας ἡ ὑπόσταση θὰ φωτισθῆ, θὰ πλουτισθῆ, θὰ σωθῆ.

ΧΡΟΝΙΑ ΠΟΛΛΑ ΚΑΙ ΕΥΛΟΓΗΜΕΝΑ

Μὲ πατρικὲς εὐχὲς καὶ πολλὴ ἀγάπη

Ο ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ

† Ὁ Ἀθηνῶν ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΣ

Τοῦ
Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου
Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος
κ. ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ

Ἐν Ἀθήναις τῇ 5ῃ Δεκεμβρίου 2003

ΜΗΝΥΜΑ
ΠΡΩΤΟΧΡΟΝΙΑΣ
2004

Ἀδελφοί μου, Παιδιά μου,

Ἐποδεχόμαστε πάντα τὸ Νέο Χρόνο μὲ χρηστὲς προσδοκίες, εὐχὲς καὶ δῶρα. Πρόκειται γιὰ ἐκδηλώσεις ἀγάπης, ἀλλὰ καὶ ἐλπίδας. Τίς ἔχουμε καὶ τίς δυὸ ἀνάγκη, καθὼς οἱ Ἕλληνες φαίνεται πὼς εἴμαστε ἀγχωμένοι. Γι' αὐτὸ καὶ θέλουμε νὰ μᾶς σκέπτονται οἱ ἄλλοι, νὰ νιώθουμε τὴ θαλπωρὴ τῆς ἀγάπης των, νὰ ζοῦμε μὲ ψυχικὴ γαλήνη καὶ ἀνακούφιση. Τὰ ἴδια ζητοῦν καὶ οἱ ἄλλοι ἀπὸ ἐμᾶς. Ἐν δὲν εἴμαστε σὲ θέση νὰ τοὺς τὰ προσφέρουμε, πὼς θὰ τὰ ἀξιώσουμε γιὰ μᾶς;

Πέρα ὅμως ἀπὸ τὰ προσωπικὰ μας προβλήματα ὑπάρχουν καὶ τὰ γενικότερα τοῦ κόσμου καὶ τῆς χώρας μας. Ἀνεργία γιὰ τοὺς νέους, πόλεμοι γιὰ τὰ συμφέροντα τῶν μεγάλων, διακρίσεις σὲ βάρος τῶν μικρῶν, διαφθορὰ παντοῦ, ξεπεσμοὶ τοῦ ἥθους, ὑποκρισία καὶ ἀνασφάλεια, ἀδικία γιὰ τοὺς ἀδυνάτους, ὑπονόμηση τῶν θεσμῶν, ἐξασθένιση τῶν ἐρεισμάτων. Καὶ πάνω ἀπ' ὅλα νοσταλγία γιὰ αὐθεντικότητα ζωῆς, γιὰ ὑπέρβαση τῶν ἀδυναμιῶν. Ὁλόκληρη δέσμη πικρῶν καὶ ἀπογοητευτικῶν διαπιστώσεων.

Ἡ πατρίδα μας βρίσκεται στὸ ἐπίκεντρο τῶν περισσοτέρων ἀπὸ τὰ προβλήματα αὐτά. Καὶ μαζί της καὶ ἐμεῖς. Βέβαια ὁ τεχνολογικὸς πολιτισμὸς ἔχει κάνει ἄλματα θαυμαστά, ποὺ μεταμορφώνουν καθημερινὰ τὴν Ἑλλάδα σὲ μιὰ χώρα ἀνεπτυγμένη, μὲ μεγάλες ἀνταγωνιστικὲς δυνατότητες. Ἡ διοργάνωση τῆς Ὀλυμπιάδας εἶναι μιὰ τρανὴ ἀπόδειξη τῆς ἀλήθειας αὐτῆς. Ὅμως, τὸ πνευματικὸ σκέλος τοῦ πολιτισμοῦ μας παραμένει ἀτροφικὸ. Καὶ ἡ κοινωνία μας χωλαίνει. Τελικὰ νιώθουμε ἀνασφαλεῖς, ἀνέστιοι, προβληματισμένοι.

Καὶ ἡ Εὐρώπη ἀγωνίζεται νὰ προσδιορίσει τὴν ταυτότητά της, τὰ σύνορά της, τὸν πλοῦτο τῆς κληρονομιάς της. Τίς ἀξίες τοῦ πολιτισμοῦ της τίς μοιράζονται οἱ λαοὶ της ὡς ἐγγύηση τῆς ἐνότητάς των. Ὁ Χριστιανισμὸς, στὸν ἀντίποδα τῆς ἐκκοσμίκευσης τῶν κρατῶν, καλλιιεργεῖ τὴ συνείδηση τοῦ ὑπεύθυνου προσώπου, ἀποτρέπει τοὺς φανατισμούς, ἐμπλουτίζει τὴ κοινωνικὴ ζωὴ. Ἀλλ' ἐνῶ καταξιώνεται στὴ λαϊκὴ βάση, ἀμφισβητεῖται στὴ πολιτικὴ κορυφὴ.

Μποροῦμε τάχα νὰ ἐλπίζουμε σὲ διόρθωση τῶν κακῶν; Ὑπάρχει ἐλπίδα ἀνάκαμψης; Τίς συνθήκες τῆς ζωῆς μας τίς προσδιορίζουμε ἐν πολλοῖς ἐμεῖς. Δὲν μποροῦμε ἴσως ὡς μονάδες νὰ ἀποτρέψουμε τοὺς πολέμους καὶ νὰ λύσουμε τὰ μεγάλα κοινωνικὰ προβλήματα. Μποροῦμε ὅμως νὰ προσευχηθοῦμε ζητώντας τὴ βοήθεια τοῦ Θεοῦ. Μποροῦμε νὰ ἐφαρμόσει ὁ καθένας στὴ ζωὴ του τὸ δρόμο τῆς δικαιοσύνης καὶ τῆς εἰρήνης. Μποροῦμε νὰ ἐπηρεάσουμε ἀκόμη καὶ τοὺς πολιτικούς μας ἡγέτες. Ἄς τὰ ἐπιχειρήσουμε.

ΚΑΛΗ ΧΡΟΝΙΑ ΚΑΙ ΕΥΛΟΓΗΜΕΝΗ -
ΤΟ ΝΕΟΝ ΕΤΟΣ 2004 ΕΥΤΥΧΕΣ ΚΑΙ ΣΩΤΗΡΙΟ

Μὲ πατρικὲς εὐχὲς καὶ ἀγάπη Χριστοῦ
Ο ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ
† Ὁ Ἀθηνῶν ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΣ

Τοῦ
Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου
Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος
κ. ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ

**ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΣ
ΕΙΣ ΤΗΝ ΕΝ ΣΙΝΑ
ΣΥΓΚΛΗΘΕΙΣΑΝ
ΗΜΕΡΙΔΑ
ΜΕ ΘΕΜΑ:
«ΠΡΟΦΗΤΗΣ
ΜΩΥΣΗΣ
Ο ΘΕΟΠΤΗΣ»**

Τοῦ
Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου
Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος
κ. ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ

Ἡ κατ' ἔτος σύγκλησις Συνεδρίου ἐν τῷ πλαισίῳ τοῦ ἑορτασμοῦ τῆς μνήμης τῆς Ἁγίας Ἐνδόξου Μεγαλομάρτυρος Αἰκατερίνης τῆς Πανσόφου ἐν τῷ ἡγιασμένῳ καὶ Θεοβαδίστῳ τούτῳ τόπῳ ἔχει πλέον καθιερωθῆ ὡς γεγονός καὶ ἐκδήλωσις ὑψίστης Θεολογικῆς σημασίας καὶ μεγάλου ἐπιστημονικοῦ κύρους. Κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος, καὶ κατόπιν εὐγενοῦς καὶ φιλαδέλφου προσκλήσεως τοῦ Πανιερωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Σινᾶ, Φαράν καὶ Ραϊθῶ κ. Δαμιανοῦ ἔσοχεν τὴν ἰδιαίτεράν τιμὴν καὶ εὐλογίαν οὐ μόνον νὰ προστώμεν τῆς ὑπερόχου καὶ κατασκευαστικῆς Πανηγύρεως, ἀλλὰ καὶ νὰ μετάσχωμεν τῆς συγκληθείσης Ἡμερίδος, διὰ τῶν Εἰσηγήσεων τῆς ὁποίας ἐμυσταγωγῆθημεν εἰς τὰς διαφοροὺς πτυχὰς τῆς προσωπικότητος καὶ τοῦ βίου τῆς Ἁγίας Αἰκατερίνης, ἣτις ἀποτελεῖ τὸ κλέος καὶ τὸ καύχημα τοῦ Σινᾶ καὶ τῆς Αἰγύπτου.

Ἡ διοργάνωσις τῆς ἐφετεινῆς Ἡμερίδος ὑπὸ τὸ γενικὸν θέμα: «*Προφήτης Μωυσῆς ὁ Θεόπτης*» προσφέρει τὴν ἐξαιρετικὴν εὐκαιρίαν ἵνα ἐντροφήσουν μετὰ τῆς προσηκούσης καὶ ἐνδελεχοῦς μελέτης οἱ μετέχοντες Σύεδροι εἰς τὴν κορυφαίαν προσωπικότητα τοῦ Προφήτου Μωυσέως. Ἡ παρουσία τῆς ὄντως μεγαλειώδους αὐτῆς μορφῆς εἰς τὸν ἡγιασμένον τοῦτον τόπον ἦτο μοναδικῆς σημασίας διὰ νὰ συντελεσθοῦν ἐν αὐτῷ τὰ συγκλονιστικώτερα γεγονότα τῆς πρώτης φάσεως τοῦ σχεδίου τῆς Θείας Οἰκονομίας διὰ τὴν σωτηρίαν τοῦ ἀνθρώπου.

Ἡ διαπίστωσις τῆς ἀναμφιλέκτου πραγματικότητος ταύτης γεννᾷ εἰς τὴν καρδίαν ἡμῶν συναισθήματα βαθυτάτης κατανύξεως καὶ ἱεροῦ δέους. Ὡσάν ἀπευθυνόμενος πρὸς τὰ ὄντα ἐνὸς ἐκάστου ἡμῶν, τῶν ἐγγύς καὶ τῶν μακρῶν, ἠγεῖ ὁ ἐκ τῆς φλεγομένης καὶ μὴ κατακαιομένης βάτου λιτὸς καὶ αὐστηρὸς λόγος τοῦ Κυρίου πρὸς τὸν Μωυσῆν: «*μὴ ἐγγίσης ᾧδε... ὁ γὰρ τόπος, ἐν ᾧ σὺ ἔστηκας, γῆ ἁγία ἐστὶ*» (Ἐξ. γ' 5). Εἰς τὴν αὐτὴν ἁγίαν γῆν καὶ ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ ὄρους Σινᾶ, τοῦ ζοφώδους καὶ καπνώδους, ἐδόθησαν εἰς τὸν Μέγαν Προφήτην καὶ Ἠγέτην αἱ πλάκες τῆς Διαθήκης, αἱ περιέχουσαι τὰς ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ. Εἰς τὴν αὐτὴν ἐπίσης ἁγίαν γῆν ὁ ἐπαξίως κληθεὶς Θεόπτης Μωυσῆς κατ' ἐπανάληψιν ἐδοξάσθη ἐν τῇ θεωρίᾳ τῆς θείας δόξης, ὁ δὲ λαὸς ἐπτοήθη καὶ ἐξέστη ἐκ τῆς θέας τῆς γνοφώδους νεφέλης καὶ τοῦ καπνιζομένου ὄρους Σινᾶ «*διὰ τὸ καταβεβηκέναι ἐπ' αὐτοῦ τὸν Θεόν*» (Ἐξ. ΙΘ', 18).

Ὡς ἐκ τούτου, τὰ θέματα τὰ ὁποῖα θὰ διαπραγματευθοῦν οἱ ἐκλεκτοὶ Εἰσηγηταί, Κληρικοὶ καὶ Λαϊκοί, τοῦ παρόντος Συνεδρίου θὰ παράσχουν, σὺν Θεῷ, τὴν δυνατότητα τῆς βαθυτέρας προσεγγίσεως εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ Μεγάλου Προφήτου Μωυσέως, τόσον ὡς Θεόπτου, ὅστις ἐβίωσε τὴν χάριν τῆς Θεοπτίας ὡς τρόπον ἀμέσου σχέσεως καὶ κοινωνίας μετὰ τοῦ Θεοῦ, ὅσον καὶ ὡς προτυπώσεως τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ὁδηγήσαντος τὸν λαὸν τοῦ Θεοῦ ἀπὸ τῆς γῆς τῆς δουλείας εἰς τὴν γῆν τῆς Ἐπαγγελίας.

Ὅθεν, συγχαίροντες τὸν Πανιερωτάτον Ἀρχιεπίσκοπον Σινᾶ, Φαράν καὶ Ραϊθῶ κ. Δαμιανὸν καὶ τὴν περὶ Αὐτὸν Ἱερὰν καὶ Σεβασμίαν Ἀδελφότητα τῆς Βασιλικῆς καὶ Γεραρᾶς Ἱερᾶς Μονῆς τῆς Ἁγίας Αἰκατερίνης, τὰ Μέλη τῆς Ὄργανωτικῆς καὶ Ἐπιστημονικῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Ἡμερίδος, τὴν Γραμματεῖαν καὶ τοὺς Εἰσηγητὰς, τοὺς ἐκθύμως ἀναλαβόντας τὰς εἰσηγήσεις αὐτῶν, ὀλοκαρδίως εὐχόμεθα εὐδώσιν τῶν ἐργασιῶν τῆς παρούσης πνευματικῆς συνάξεως, ἵνα ἐκ τῶν πολυτίμων πορισμάτων αὐτῆς, προκύψῃ πλουσία πνευματικὴ καρποφορία καὶ ψυχικὴ ὠφέλεια, οὕτως ὥστε «*ὁ πάλαι τῷ Μωσεὶ συλλαλήσας διὰ συμβόλων*» ἐν τῷ ὄρει τούτῳ τῷ Ἁγίῳ, διὰ πρεσβειῶν, τῆς προτυπωθείσης ἐνθάδε ὡς ἀκαταφλέκτου βάτου, Ὑπεραγίας Θεοτόκου νὰ ἐπιδαψιλεύῃ πᾶσιν ὑμῖν τὰς Θείας Αὐτοῦ εὐλογίας καὶ ἀγαθοδορίας.

Ο ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ

† Ο Ἀθηνῶν ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΣ

Ἐν Ἀθήναις τῆ 2α Δεκεμβρίου 2003

**ΜΗΝΥΜΑ
ΓΙΑ ΤΗΝ ΗΜΕΡΑ
ΑΦΙΕΡΩΜΕΝΗ
ΣΤΟΥΣ
ΑΝΘΡΩΠΟΥΣ ΜΕ
ΕΙΔΙΚΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ**

(3/12/2003)

Ἡ σημερινή ἡμέρα θυμίζει στὸν καθένα μας, τοὺς συνανθρώπους μας μὲ τὶς εἰδικές ἀνάγκες, οἱ ὁποῖοι ἀποτελοῦν γιὰ ὄλους μας παραδείγματα ἐλπίδος, θελήσεως ὑπομονῆς καὶ ἀντοχῆς.

Ἡ Ἐκκλησία μας τοὺς ἀγαπᾷ, στέκεται δίπλα τους καὶ μεριμνᾷ μὲ διάκριση καὶ σεβασμὸ στὴν ἄξια προσωπικότητά τους. Ἡ ἰσότιμη συμμετοχὴ σ' ὄλες τὶς ἐκδηλώσεις τῆς ζωῆς, καὶ ἡ ἀξιοποίηση καὶ ἡ σωστὴ ἐφαρμογὴ τῶν διαφορῶν προγραμμάτων γιὰ τοὺς συνανθρώπους μας αὐτοὺς εἶναι ἱερότατο χρέος ὄλων μας. Δὲν χωροῦν διακρίσεις, ἀδικίες καὶ περιθωριοποιήσεις. Ὅλοι ὀφείλουμε νὰ προσφέρουμε τὴν ἀνιδιοτελεῖ ἀγάπη μας ὡς Ἕλληνες, ὡς Χριστιανοί, ὡς ἄνθρωποι.

Καὶ θᾶθελα νὰ κλείσω τὸ μῆνυμά μου αὐτὸ μὲ τὴν παρακάτω σκέψη-πρόσκληση.

Ἄν ἡ φιλία ὀρίζεται ὡς ἡ ἀρετὴ ποὺ ἐδράζεται ἐπὶ τοῦ ἠθους καὶ τῆς εὐαγωγίας τοῦ ἀνθρώπου, τότε ὁ καθένας μας ἂς ἀποκτήσει φίλον ἕνα συνάνθρωπόν του μὲ εἰδικές ἀνάγκες. Ἡ φιλία αὐτὴ εἶναι ἡ καλύτερη προσφορά, γιὰτὶ εἶναι ἀγάπη ὑγιαίνουσας ψυχῆς καὶ καρδιᾶς.

Μὲ πολλὰς εὐχὰς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ

† Ὁ Ἀθηνῶν Χριστόδουλος

Ἐν Ἀθήναις τῆ 9η Δεκεμβρίου 2003

**ΜΗΝΥΜΑ
ΓΙΑ ΤΗΝ ΗΜΕΡΑ
ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ
ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ**

(10/12/2003)

Χαιρετίζω τὴν σημερινή ἡμέρα τῶν ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων γιὰτὶ θεωρῶ ὅτι ὁ σεβασμὸς τους διασφαλίζει τὴν προσωπικότητα τοῦ κάθε ἀνθρώπου ὅπου γῆς.

Εἶναι γεγονὸς ὅτι κατ' ἐξοχὴν ὁ Χριστιανισμὸς θεμελίωσε σὲ γερὰ θεμέλια τὰ ἀνθρώπινα δικαιώματα, αἰῶνες τώρα, καὶ ἐξῆψωσε τὸν ἄνθρωπο προσφέροντας τὸ αὐθεντικὸ καὶ οὐσιαστικὸ περιεχόμενο στὶς ἔννοιες ἰσότητα, ἐλευθερία, δικαιοσύνη, ἐργασία, ἀσφάλεια, ἀλληλεγγύη.

Ἄναντίρρητα ἡ προάσπιση τῶν ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων ἀποτελεῖ ὑψιστο καθῆκον ὄλων μας καὶ θεωρῶ ὅτι ἡ διδασκαλία τοῦ Θεοῦ ἀνθρώπου ἀποτελεῖ τὴν τέλεια συνεκτικὴ δύναμη τὴν συνδέουσα τὸν ἄνθρωπο καὶ τὸ κάθε δικαίωμα τῆς αὐτεξούσιας συνείδησής του.

Εὐχομαὶ οἱ χαιρετιστήριες αὐτὲς σκέψεις μου νὰ συντελέσουν στὴν ὄλο καὶ περισσότερο στερέωση τῶν ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων.

† Ὁ Ἀθηνῶν ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΣ

ΕΚΚΛΗΣΗ ΓΙΑ ΤΟΝ ΕΡΑΝΟΝ ΤΗΣ ΑΓΑΠΗΣ

Ἐντιφατικά καὶ ἀλληλοσυγκρουόμενα φαινόμενα κάνουν τὴν ἐμφάνισή τους στὴν ἐποχὴ μας προκαλώντας τὴ λογικὴ μας καὶ πιέζοντας γιὰ ἄμεσες ἀπαντήσεις στὰ μεγάλα ἐρωτηματικά ποὺ γεννοῦν. Ἡ συσσώρευση πλούτου σὲ κάποιες περιοχὲς τοῦ κόσμου καὶ σὲ περιορισμένο ἀριθμὸ ἀνθρώπων σὲ ἀντιδιαστολὴ μὲ τὴν ἀπόλυτη ἔνδεια καὶ πενία τοῦ μεγαλύτερου ποσοστοῦ τοῦ πληθυσμοῦ τῆς γῆς. Ἡ ἔκρηξη τῆς ἐπιστημονικῆς καὶ τεχνολογικῆς ἔρευνας σὲ ἀντιδιαστολὴ μὲ τὰ ἀμείλικτα ἠθικά διλήμματα ποὺ προκαλεῖ. Ἡ πᾶκτωση ἑκατομμυρίων ἀνθρώπων στὰ μεγάλα ἀστικά κέντρα σὲ ἀντιδιαστολὴ μὲ τὸ παρατηρούμενο καὶ ἀπειλητικά αὐξανόμενο αἶσθημα τῆς μοναξιᾶς. Ἡ πολυθρόλητη οἰκονομικὴ ἀνάπτυξη καὶ εὐημερία σὲ ἀντίθεση μὲ τὸ τρομακτικὸ ποσοστὸ τῆς ἀνεργίας. Τὸ πλασματικὸ χαμόγελο, τραγικὸ ἐπικάλυμμα ἑνὸς δράματος, πόνου καὶ δοκιμασίας. Τὰ ὄνειρα γιὰ μιὰ καλύτερη ζωὴ ποὺ συντριβόνται στὰ βάραθρα τοῦ συμφέροντος, τοῦ ἐγωισμοῦ καὶ τῆς ἐκμετάλλευσης τοῦ ἀδυνάτου ἀπὸ τὸν ἰσχυρό.

Κι ὅλα αὐτὰ γιατί; Γιατί ὁ ἄνθρωπος σήμερα ἔπαψε, ἐν πολλοῖς, νὰ εἶναι τὸ ἐλπιδοφόρο Θεϊκὸ δημιούργημα, τὸ κόσμημα τῆς πλάσης, ὁ διαχειριστὴς τοῦ θαύματος ποὺ ἔκανε ὁ Θεὸς στὸν κόσμον. Ὁ ἄνθρωπος τοῦ 21ου αἰώνα ἔχασε τὴν ἀνθρωπιά του καὶ ξέχασε ν' ἀγαπᾷ. Ἡ περιγραφή ποὺ κάνει ὁ Ἀπόστολος Παῦλος στὴν πρὸς Ρωμαίους ἐπιστολή του (1ος μ.Χ. αἰώνας) γιὰ τοὺς ἀνθρώπους τῆς ἐποχῆς του εἶναι χαρακτηριστικὴ καὶ θὰ ἔλεγα ἐπίκαιρη καὶ ἀνησυχητικὴ. *«Ἐματαιώθησαν ἐν τοῖς διαλογισμοῖς αὐτῶν καὶ ἔσκοτίσθη ἡ ἀσύνετος αὐτῶν καρδία. Φάσκοντες εἶναι σοφοί, ἐμωράνθησαν... Καὶ καθὼς οὐκ ἐδοκίμασαν τὸν Θεὸν ἔχειν ἐν ἐπιγνώσει, παρέδωκεν αὐτοὺς ὁ Θεὸς εἰς ἀδόκιμον νοῦν, ποιεῖν τὰ μὴ καθήκοντα, πεπληρωμένους πάσῃ ἀδικίᾳ... μεστοὺς φθόνου, φόνου, ἔριδος, δόλου, κακοηθείας... ὑπερηφάνους, ἀλαζόνας, ἐφρευετὰς κακῶν, γονεῦσιν ἀπειθεῖς, ἀσυνέτους, ἀσυνθέτους, ἀστόργους, ἀσπόνδους, ἀνελεήμονας...»* (Ρωμ. Α', 28-32).

Διαπιστώνεται, δυστυχῶς, ὅτι σήμερα «ὁ ἀδελφὸς στὸν ἀδελφὸ δὲ δίνει φῶς», ἀφοῦ τὸ ἱερὸ αἶσθημα τῆς μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων ἀλληλεγγύης ἔχει διαδεχθεῖ τὸ ἀπόλυτο συμφέρον, ἡ περιποίηση τοῦ «ἐγὼ» καὶ ὁ ἀπίστευτος καὶ ἀπάνθρωπος ὠχαδελφισμός». Ὁ «ἐαυτουλισμός» ἔγινε ἰδεολογία τῶν περισσοτέρων, σῆμα κατατεθὲν τῆς «πολιτισμένης» ἐποχῆς μας. Ἡ ἀπομάκρυνση τοῦ ἀνθρώπου ἀπὸ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ καὶ ἡ συνεχῆς, ἀγχώδης καὶ ἐργώδης ἐπιχείρηση ἀποθέωσης τῶν κατακτήσεών του στέρησαν τὴν ἐσωτερικὴ εὐδαιμονία τῆς κοινωνικῆς συμπαράστασης καὶ ἀλληλεγγύης καὶ τὴ δυνατότητα νὰ κοιτάξει πέραξ τοῦ ἑαυτοῦ καὶ ν' ἀντικρίσει τὸ δράμα τοῦ κόσμου. Καὶ ἔτσι, ἄφησε νὰ στήνονται συνεχῶς δίπλα του «βωμοὶ» ἀφιερωμένοι στὴ μοναξιά, στὴν ἐγκατάλειψη, στὴν ἀδιαφορία, στὴν ἀπάθεια.

Μοναδικὴ ἀχτίδα φωτὸς στὸ ζοφερὸ σκοτάδι τοῦ σύγχρονου κοινωνικοῦ παραλογισμοῦ εἶναι ἡ Ἐκκλησία μας μὲ τὸ πλούσιο καὶ συστηματικὰ καλλιεργημένο κοινωνικὸ δίκτυο παρέμβασης καὶ φιλανθρωπικῆς διακονίας, ποὺ ἀποτελεῖ τὸ γνήσιο καὶ αὐθεντικὸ ἐκφραστὴ τῆς ἀγάπης καὶ τῆς κοινωνικῆς δικαιοσύνης καὶ ἀλληλεγγύης, ὅπως αὐτὲς προσωποποιοῦνται στὸ πρόσωπο τοῦ Θεοῦ ἀνθρώπου Ἰησοῦ, ἀφοῦ κάνει πράξη, συνεχῶς στὴ δυσχιλιετὴ παρουσία τῆς στὴν ἱστορία, τὶς Εὐαγγελικὲς καὶ Ἀποστολικὲς ἐπιταγές, *«βαστάζοντας τὰ ἀσθενήματα τῶν ἀδυνάτων»* (Ρωμ. 15,1). Ἐτσι, κουβαλώντας μὲ εὐλάβεια αὐτὴν τὴν ἱερὴ πα-

ρακαταθήκη, καθίσταται σήμερα ὁ σπουδαιότερος κοινωνικός φορέας τοῦ Κράτους, ἀφοῦ συντηρεῖ, μὲ ὄση περιουσία τῆς ἔχουν ἀφήσει οἱ κατὰ καιροὺς ἐπιτήδειοι, ἑκατοντάδες ἰδρύματα σὲ ὅλη τὴν Ἑλληνικὴ ἐπικράτεια, ἀφορῶντα στὰ παιδιά ἀπὸ τὴ βρεφικὴ τους ἀκόμα ἡλικία, στὴν οἰκογένεια, στοὺς νέους, στοὺς γέροντες, στὶς ἄγαμες μητέρες, στὶς κακοποιημένες γυναῖκες, τὰ ἄτομα μὲ εἰδικὲς ἀνάγκες καὶ καταγράφει συνεχῶς στὸ ἐνεργητικὸ τῆς πρακτικὲς πρωτοποριακὲς ποὺ κάνουν τοὺς καλόπιστους ἀνθρώπους νὰ τρίβουν τὰ μάτια τους ἀπὸ θαυμασμὸ ἀναγνωρίζοντας τελικὰ τὴν τεράστια σημασία τῆς ἐνεργητικῆς παρουσίας τῆς. Εἶναι ἐκεῖνη ποὺ στέκεται δίπλα στὸν πόνο τῶν ἀνθρώπων καὶ διαθέτει τὰ στελέχη τῆς, ποὺ ἐργάζονται στοὺς κόλπους τῆς ἐθελοντικὰ καὶ ἀπὸ ἀγάπη, προκειμένου ν' ἀπαλύνει πληγὲς καὶ νὰ ἐπουλώσει τραύματα ψυχῆς καὶ σώματος. Εἶναι ἐκεῖνη ποὺ δὲν κάνει οὐδεμίαν διάκριση, κατὰ τὴν ἀσκηση τοῦ κοινωνικοῦ τῆς ἔργου καὶ νοιάζεται γιὰ ὅλους Ἑλληνας καὶ μὴ, Ὀρθοδόξους ἢ ἀλλοδόξους ἢ καὶ ἀλλοθρήσκους, γιὰτὶ γνωρίζει καὶ διαλαλεῖ ὅτι ὅλοι εἴμαστε παιδιά τοῦ Θεοῦ ποὺ ἔχουμε ἀνάγκη ἀπὸ τὴν ἐμπρακτὴ ἀγάπη καὶ ὄχι ἀπὸ τὴν ἀπραξία τῶν λόγων καὶ τῶν ὑποσχέσεων καὶ τὴν «δάπανον εὐλάβειαν» κατὰ τὸν Μέγα Βασίλειο. Στὰ πλαίσια αὐτῆς τῆς λογικῆς, γιὰ τὰ πιὸ πάνω ἔργα ἢ Ἱερά Ἀρχιεπισκοπὴ Ἀθηνῶν, κατὰ τὸ παρελ-

θὸν ἔτος, διέθεσε τὸ ποσὸ τῶν 9.565.797,83 ΕΥΡΩ ἢ 3.200.000.000 δρχ. Παράλληλα, ἡ ἴδια ἡ Ἐκκλησία εἶναι αὐτὴ ποὺ διδάσκει στὸ λαὸ μας τὴν ἀλληλεγγύη ὄχι μόνον ὡς κοινωνικὴ ἀρετὴ, ἀλλὰ καὶ σὰν καταξίωση τοῦ ἀνθρώπινου προσώπου, γιὰ νὰ γίνει ὁ κόσμος μας ὁμορφότερος καὶ λιγότερο δητικὸς καὶ ἀπάνθρωπος.

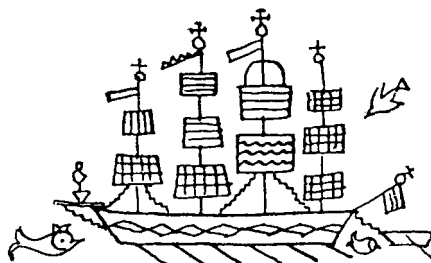
Ποτὲ δὲν εἶναι ἀργά, ὅλοι μας καὶ ὁ καθένας ξεχωριστά, νὰ ἐπαναπροσδιορίσουμε τὴ σχέση μας μὲ τὸν ἑαυτὸ μας, τὸ συνάνθρωπο καὶ τὸ Θεό, νὰ νιώσουμε, ἐπιτέλους, ὅτι κοινωνία σημαίνει ἀλληλεξάρτηση καὶ νὰ μὴ διστάσουμε νὰ δοῦμε κατάματα τὶς ἀδυναμίες καὶ τῆς ἐλλείψεις μας, τὴν ἀπουσία τῆς ἀγάπης ποὺ συχνὰ χαρακτηρίζει τὴ ζωὴ μας. Γι' αὐτὸ σᾶς καλῶ νὰ συμμετάσχετε μὲ προθυμία, κάνοντας πράξη τὴν ἀγάπη ποὺ σιγοκαίει μέσα σας, στὸν Ἔρανο τῆς Ἀγάπης ποὺ χτυπᾷ καὶ φέτος τὴν πόρτα τοῦ σπιτιοῦ σας, ἀλλὰ κυρίως τὴν πόρτα τῆς καρδιᾶς σας. Σᾶς εὐχαριστῶ γιὰ τὴν ὅποια βοήθειά σας, μικρὴ ἢ μεγάλη. Μαζὶ μου σᾶς εὐχαριστοῦν καὶ οἱ ἀποδέκτες τῆς ἀγάπης σας γιὰτὶ συνειδητοποιοῦν ὅτι χάρις σὲ σᾶς καὶ τὴν Ἐκκλησία, μποροῦν νὰ ἐλπίζουν.

Καλὰ καὶ Εὐλογημένα Χριστούγεννα!

Μὲ πατρικὲς εὐχές!

Ο ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ

† Ὁ Ἀθηνῶν ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΣ

**ΣΥΓΚΡΟΤΗΣΙΣ
ΤΩΝ ΜΟΝΙΜΩΝ
ΣΥΝΟΔΙΚΩΝ
ΕΠΙΤΡΟΠΩΝ**

ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΣΥΝΟΔΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΕΠΙ ΤΗΣ ΑΡΧΙΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑΣ

2003-2007

Μέλη:

1. Σεβ. Μητροπολίτης Μεσσηνίας κ. Χρυσόστομος. 2. Σεβ. Μητροπολίτης Γρεβενών κ. Σέργιος.

Άναπληρωταί:

1. Σεβ. Μητροπολίτης Μεγάρων & Σαλαμίνος κ. Βαρθολομαῖος. 2. Σεβ. Μητροπολίτης Γουμενίσσης, Ἀξιουπόλεως καὶ Πολυκάστρου κ. Δημήτριος.

ΣΥΝΟΔΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ ΤΕΧΝΗΣ

ΚΑΙ ΜΟΥΣΙΚΗΣ

2003-2007

Μέλη:

1. Σεβ. Μητροπολίτης Καρπενησίου κ. Νικόλαος. 2. Σεβ. Μητροπολίτης Χίου, Ψαρῶν καὶ Οἰνουσσῶν κ. Διονύσιος. 3. Σεβ. Μητροπολίτης Λήμνου καὶ Ἄγ. Εὐστρατίου κ. Ἱερόθεος. 4. Αἰδεσιμολ. Πρωτοπρεσβύτερος κ. Θωμᾶς Συνοδινός. 5. Ἑλλογιμ. κ. Γρηγόριος Στάθης. 6. Ἀξιοτ. κ. Ἑμμανουὴλ Χατζημάρκος.

Άναπληρωταί:

1. Σεβ. Μητροπολίτης Τρίκκης καὶ Σταγῶν κ. Ἀλέξιος. 2. Σεβ. Μητροπολίτης Γουμενίσσης, Ἀξιουπόλεως καὶ Πολυκάστρου κ. Δημήτριος. 3. Σεβ. Μητροπολίτης Ζιχνῶν καὶ Νευροκοπίου κ. Ἱερόθεος. 4. Ἑλλογιμ. κ. Νικόλαος Ζίας. 5. Μουσικολ. κ. Χαρίλαος Ταλιαδῶρος. 6. Ἑλλογιμ. κ. Θεολόγος Ἀλιμπράντης.

ΣΥΝΟΔΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΘΕΙΑΣ ΛΑΤΡΕΙΑΣ

ΚΑΙ ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΟΥ ΕΡΓΟΥ

2003-2007

Μέλη:

1. Σεβ. Μητροπολίτης Νεαπόλεως καὶ Σταυρουπόλεως κ. Διονύσιος. 2. Σεβ. Μητροπολίτης Βεροίας καὶ Ναούσης κ. Παντελεήμων. 3. Σεβ. Μητροπολίτης Σύρου, Τήνου, Ἄνδρου, Κέας καὶ Μήλου κ. Δωρόθεος. 4. Ἑλλογιμ. κ. Ἰωάννης Φουντούλης. 5. Ἑλλογιμ. κ. Ἀλέξανδρος Σταυρόπουλος. 6. Ἑλλογιμ. κ. Γεώργιος Φίλιας.

Άναπληρωταί:

1. Σεβ. Μητροπολίτης Παραμυθίας, Φιλατῶν καὶ Γηρομερίου κ. Τίτος. 2. Σεβ. Μητροπολίτης Ζακύνθου κ. Χρυσόστομος. 3. Σεβ. Μητροπολίτης Ἐδέσσης, Πέλλης καὶ Ἀλωπίας κ. Ἰωήλ. 4. Αἰδεσ. Πρωτοπρ. κ. Δημήτριος Τζέροπος. 5. Αἰδεσ. Πρωτοπρ. κ. Βασίλειος Καλιακμάνης. 6. Ἑλλογιμ. κ. Παναγιώτης Σκαλτσῆς.

ΣΥΝΟΔΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΔΟΓΜΑΤΙΚΩΝ
ΚΑΙ ΝΟΜΟΚΑΝΟΝΙΚΩΝ ΖΗΤΗΜΑΤΩΝ

2003-2007

Μέλη:

1. Σεβ. Μητροπολίτης Πατρῶν κ. Νικόδημος. 2. Σεβ. Μητροπολίτης Ἡλείας κ. Γερμανός. 3. Σεβ. Μητροπολίτης Καισαριανῆς, Βύρωνος καὶ Ὑμηττοῦ κ. Δανιήλ. 4. Πανοσιολ. Ἀρχιμ. κ. Χρυσόστομος Σαββάτος. 5. Ἐλλογιμ. κ. Σπυριδῶν Τρωιάνος. 6. Ἐλλογιμ. κ. Παναγιώτης Χριστινάκης.

Ἀναπληρωταί:

1. Σεβ. Μητροπολίτης Φιλίππων, Νεαπόλεως καὶ Θάσου κ. Προκόπιος. 2. Σεβ. Μητροπολίτης Ναυπάκτου καὶ Ἀγ. Βλασίου κ. Ἱερόθεος. 3. Σεβ. Μητροπολίτης Σύρου, Τήνου, Ἄνδρου, Κέας καὶ Μήλου κ. Δωρόθεος. 4. Ἐλλογιμ. κ. Νικόλαος Ξεξάκης. 5. Ἐλλογιμ. κ. Κωνσταντῖνος Δεληκωνσταντῆς. 6. Ἐλλογιμ. κ. Θεόδωρος Γιάγκου.

ΣΥΝΟΔΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΕΠΙ ΤΟΥ ΜΟΝΑΧΙΚΟΥ ΒΙΟΥ

2003-2007

Μέλη:

1. Σεβ. Μητροπολίτης Πειραιῶς κ. Καλλίνικος. 2. Σεβ. Μητροπολίτης Μονεμβασίας καὶ Σπάρτης κ. Εὐστάθιος. 3. Σεβ. Μητροπολίτης Κερκύρας καὶ Παξῶν κ. Νεκτάριος. 4. Πανοσιολ. Ἀρχιμ. κ. Τιμόθεος Σακκάς, Ἡγουμένος Ἱ. Μ. Παρακλήτου Ὠρωποῦ. 5. Ὁσιολ. Μοναχὴ Εὐδοκία Κατακαλέα Ἡγουμένη Ἱ. Μ. Ἀγ. Ἰωάννου Προδρόμου Καρέα. 6. Ἐλλογιμ. κ. Σπυριδῶν Κοντογιάννης.

Ἀναπληρωταί:

1. Σεβ. Μητροπολίτης Δρυῖνουπόλεως Πωγωνιανῆς καὶ Κονίτσης κ. Ἄνδρέας. 2. Σεβ. Μητροπολίτης Γυθείου καὶ Οἰτύλου κ. Χρυσόστομος. 3. Σεβ. Μητροπολίτης Γλυφάδας κ. Παῦλος. 4. Πανοσιολ. Ἀρχιμ. κ. Μεθόδιος Κρητικός. 5. Ὁσιολ. Μοναχὴ Ἰουστίνη Χρονοπούλου (Ἡγουμένη Ἱ. Μ. Ἀγ. Τριάδος Κορωπίου). 6. Ὁσιολ. Μοναχὴ Νυμφοδώρα Στράγκα, Ἡγουμένη Ἱ. Μ. Εἰσοδίων Θεοτόκου Ὠρωποῦ.

ΣΥΝΟΔΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗΣ
ΑΓΩΓΗΣ ΤΗΣ ΝΕΟΤΗΤΟΣ

2003-2007

Μέλη:

1. Σεβ. Μητροπολίτης Ἀλεξανδρουπόλεως κ. Ἄνθιμος. 2. Σεβ. Μητροπολίτης Ναυπάκτου καὶ Ἀγίου Βλασίου κ. Ἱερόθεος. 3. Σεβ. Μητροπολίτης Φθιώτιδος κ. Νικόλαος. 4. Πανσο. Ἀρχιμανδρίτης κ. Νεκτάριος Ἀτωνόπουλος. 5. Πανσο. Ἀρχιμανδρίτης κ. Παντελεῖμων Μουτάρης. 6. Αἰδεσιμ. Πρωτ. κ. Ἀντώνιος Καλλιγέρης.

Ἀναπληρωταί:

1. Σεβ. Μητροπολίτης Διδυμοτείχου καὶ Ὀρεστιάδος κ. Νικηφόρος. 2. Σεβ. Μητροπολίτης Καστορίας κ. Σεραφεῖμ. 3. Σεβ. Μητροπολίτης Σιδηροκάστρου κ. Μακάριος. 4. Αἰδεσιμ. Πρωτ. κ. Γεράσιμος Ζαμπέλης. 5. Ἐλλογιμ. κ. Σπυριδῶν Τσιμούρης. 6. Ἐντιμ. κ. Ἡλίας Λιαμῆς.

ΣΥΝΟΔΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΔΙΟΡΘΟΔΟΞΩΝ
ΚΑΙ ΔΙΑΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ

2003-2007

Μέλη:

1. Σεβ. Μητροπολίτης Καλαβρύτων καὶ Αἰγιαλείας κ. Ἀμβρόσιος. 2. Σεβ. Μητροπολίτης Ἀττικῆς Παντελεῖμων. 3. Σεβ. Μητροπολίτης Σερρών καὶ Νιγρίτης κ. Θεολόγος. 4. Θεοφιλέστατος Ἐπίσκοπος Θερμοπυλῶν κ. Ἰωάννης. 5. Ἐλλογιμ. κ. Γεώργιος Μαρτζέλος. 6. Ἐλλογιμ. κ. Κωνσταντῖνος Σκουτέρης.

Ἀναπληρωταί:

1. Σεβ. Μητροπολίτης Δημητριάδος καὶ Ἄλμυροῦ κ. Ἰγνάτιος. 2. Σεβ. Μητροπολίτης Σερβίων καὶ Κοζάνης κ. Ἀμβρόσιος. 3. Σεβ. Μητροπολίτης Σύρου, Τήνου, Ἄνδρου, Κέας καὶ Μήλου κ. Δωρόθεος. 4. Πανσο. Ἀρχιμανδρίτης κ. Κύριλλος Κατερέλος. 5. Ἐλλογιμ. κ. Πέτρος Βασιλειάδης. 6. Ἐλλογιμ. κ. Μιχαὴλ Τρίτος.

ΣΥΝΟΔΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ ΚΑΙ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΕΩΣ
ΕΦΗΜΕΡΙΑΚΟΥ ΚΛΗΡΟΥ

2003-2007

Μέλη:

1. Σεβ. Μητροπολίτης Σταγῶν καὶ Μετεώρων κ. Σεραφεῖμ. 2. Σεβ. Μητροπολίτης Ξάνθης καὶ Περιθεωρίου κ. Παντελεήμων. 3. Σεβ. Μητροπολίτης Νέας Σμύρνης κ. Συμεών. 4. Αἰδεσιμ. Πρωτ. κ. Νικόλαος Σκιαδαρέσης. 5. Ἐλλογιμ. κ. Ἰωάννης Κογκούλης. 6. Ἐλλογιμ. κ. Γεώργιος Μαντζαρίδης.

Ἀναπληρωταί:

1. Σεβ. Μητροπολίτης Γλυφάδας κ. Παῦλος. 2. Θεοφιλέστατος Ἐπίσκοπος Θερμοπυλῶν κ. Ἰωάννης. 3. Πανοσ. Ἀρχιμανδρίτης κ. Δημήτριος Ἀργυρός. 4. Ἐλλογιμ. κ. Χρῆστος Κρικῶνης. 5. Ἐλλογιμ. κ. Ἰωάννης Ταγαράκης. 6. Ἐλλογιμ. κ. Σωτήριος Μπαλατσούκας.

ΣΥΝΟΔΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΥΠΟΥ, ΔΗΜΟΣΙΩΝ
ΣΧΕΣΕΩΝ ΚΑΙ ΔΙΑΦΩΤΙΣΕΩΣ

2003-2007

Μέλη:

1. Σεβ. Μητροπολίτης Δράμας κ. Διονύσιος. 2. Σεβ. Μητροπολίτης Θεσσαλιώτιδος καὶ Φαναριοφερσάλων κ. Θεόκλητος. 3. Σεβ. Μητροπολίτης Σύρου, Τήνου, Ἄνδρου, Κέας καὶ Μήλου κ. Δωρόθεος. 4. Ἐντιμ. κ. Ἰωάννης Παπαμιχαλάκης. 5. Ἐντιμ. κ. Δημήτριος Κακαβελάκης. 6. Ἐντιμ. κ. Χάρης Κονιδάρης.

Ἀναπληρωταί:

1. Σεβ. Μητροπολίτης Ἱερισσοῦ, Ἁγίου Ὁρους καὶ Ἀρδαμερίου κ. Νικόδημος. 2. Σεβ. Μητροπολίτης Μυτιλήνης, Ἐρεσσοῦ καὶ Πλωμαρίου κ. Ἰάκωβος. 3. Σεβ. Μητροπολίτης Γλυφάδας κ. Παῦλος. 4. Ἐντιμ. κ. Γεώργιος Πρίντζιπας. 6. Ἐντιμ. κ. Σταῦρος Συρμόγλου.

ΣΥΝΟΔΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΕΠΙ ΤΩΝ ΑΙΡΕΣΕΩΝ

2003-2007

Μέλη:

1. Σεβ. Μητροπολίτης Νικοπόλεως καὶ Πρεβέζης κ. Μελέτιος. 2. Σεβ. Μητροπολίτης Λαρίσης καὶ Τυρνάβου

κ. Ἰγνάτιος. 3. Σεβ. Μητροπολίτης Καισαριανῆς, Βύρωνος καὶ Ὑμηττοῦ κ. Δανιήλ. 4. Πανοσ. Ἀρχιμανδρίτης κ. Δανιήλ Γούβαλης. 5. Ἐλλογιμ. κ. Ἀντώνιος Παπαδόπουλος. 6. Ἐντιμ. κ. Γεώργιος Κρίππας.

Ἀναπληρωταί:

1. Σεβ. Μητροπολίτης Ἡλείας κ. Γερμανός. 2. Σεβ. Μητροπολίτης Νέας Ἰωνίας καὶ Φιλαδελφείας κ. Κωνσταντῖνος. 3. Σεβ. Μητροπολίτης Φθιώτιδος κ. Νικόλαος. 4. Αἰδεσιμ. Πρωτοπρεσβύτερος κ. Δημήτριος Τζούμας. 5. Ἐλλογιμ. κ. Νικόλαος Ξεξάκης. 6. Ἐλλογιμ. κ. Λάμπρος Σκόντζος.

ΣΥΝΟΔΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ
ΠΡΟΝΟΙΑΣ ΚΑΙ ΕΥΠΟΪΙΑΣ

2003-2007

Μέλη:

1. Σεβ. Μητροπολίτης Μαντινείας καὶ Κυνουρίας κ. Ἀλέξανδρος. 2. Σεβ. Μητροπολίτης Νικαίας κ. Ἀλέξιος. 3. Σεβ. Μητροπολίτης Ἐλασσῶνος κ. Βασίλειος. 4. Ἀξιοτ. κ. Δημήτριος Φουρλεμάδης. 5. Ἐλλογιμ. κ. Ἀντώνιος Παπαντωνίου. 6. Ἀξιοτιμ. κ. Χριστίνα Βάγια.

Ἀναπληρωταί:

1. Σεβ. Μητροπολίτης Μηθύμνης κ. Χρυσόστομος. 2. Σεβ. Μητροπολίτης Σάμου καὶ Ἰκαρίας κ. Εὐσέβιος. 3. Σεβ. Μητροπολίτης Κυθήρων κ. Κύριλλος. 4. Πανοσιολ. Ἀρχιμ. κ. Ἰγνάτιος Μόσχος. 5. Ἐλλογιμ. κ. Ἀλέξανδρος Μπέτσης.

ΣΥΝΟΔΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΕΠΙ ΤΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

2003-2007

Μέλη:

1. Σεβ. Μητροπολίτης Λαγκαδᾶ κ. Σπυρίδων. 2. Σεβ. Μητροπολίτης Καρυστίας καὶ Σκύρου κ. Σεραφεῖμ. 3. Ἐλλογιμ. κ. Ἀπόστολος Γεωργιάδης. 4. Ἐντιμ. κ. Κωνσταντῖνος Λούλης. 5. Ἐλλογιμ. κ. Λάζαρος Εὐφραΐμογλου.

Ἀναπληρωταί:

1. Σεβ. Μητροπολίτης Κεφαλληνίας κ. Σπυρίδων. 2. Σεβ. Μητροπολίτης Ἄρτης κ. Ἰγνάτιος. 3. Ἐλλογιμ. κ. Θεόδωρος Πανταλάκης. 4. Ἐλλογιμ. κ. Θεόδωρος Κατσανέβας. 5. Ἐλλογιμ. κ. Θεόδωρος Γκαμαλέτσος.

ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ
ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Πρωτ. 3991
Ἀριθμ. Διεκπ. 2233

Ἀθήνησι τῇ 25ῃ Νοεμβρίου 2003

ΘΕΜΑ:
Η ΕΠΑΝΕΚΔΟΣΙΣ
ΤΟΥ ΙΕΡΟΥ
ΚΕΙΜΕΝΟΥ
ΤΗΣ ΚΑΙΝΗΣ
ΔΙΑΘΗΚΗΣ ΜΕΤΑ
ΠΑΡΑΛΛΗΛΟΥ
ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΩΣ

Πρὸς
Τὸν Θεοφιλέστατον Ἐπίσκοπον
Φαναρίου κ. Ἀγαθάγγελον.
Γενικὸν Διευθυντὴν
τῆς «Ἀποστολικῆς Διακονίας»
τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.
Παρ' ἡμῖν.

Θεοφιλέστατε ἐν Χριστῷ ἀδελφέ,

Ἡ Διαρκὴς Ἱερά Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἐν τῇ Συνεδριάᾳ Αὐτῆς τῆς 11ης ληγόντος μηνὸς Νοεμβρίου ἐ.ἔ., κατόπιν τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 2349/6.11.2003 ἐγγράφου τῆς ὑμετέρας Θεοφιλίας, διεξεληθοῦσα τὴν πρότασιν τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ὅπως Αὕτη ἐγκρίνη τὴν ἐπανεκδοσὶν τοῦ ἱεροῦ κειμένου τῆς Καινῆς Διαθήκης μετὰ παραλλήλου μεταφράσεως, ἐκπονηθείσης ὑπὸ Καθηγητῶν τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, πρωτοστατήσαντος τοῦ ἀειμνήστου Β. Βέλλα καὶ συμμετασχόντων τῶν ἀειμνήστων Ἀρχιμ. Εὐδ. Ἀντωνιάδου, Ἀμ. Ἀλιβιζάτου καὶ Γεορ. Κονιδάρη, καὶ λαβοῦσα ὑπ' ὄψιν τὴν διαπιστουμένην ἀνάγκην ὑποβοηθήσεως τῶν πιστῶν εἰς τὴν μελέτην καὶ κατανόησιν τῶν ἁγιογραφικῶν κειμένων διὰ καταλλήλων μεταφράσεων, ἀπεφάσισεν, ὅπως ἐγκρίνη τὴν ὑπὸ τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας ἐπανεκδοσὶν τοῦ ἱεροῦ κειμένου τῆς Καινῆς Διαθήκης μετὰ παραλλήλου παραθέσεως τῆς ὡς ἄνω μεταφράσεως, ἥτις διακρίνεται ὑπὸ σεβασμοῦ εἰς τὴν ἱεροπρέπειαν τοῦ κειμένου καὶ τὸ παραδοσιακὸν πνεῦμα τῆς Ἐκκλησίας, ἡ ὁποία εἶναι ὁ πιστὸς φύλαξ καὶ ὁ ἀλάθητος ἐρμηνευτὴς αὐτῆς.

Ταῦτα γνωρίζομεν ὑμῖν, πεποιθότες ὅτι, συνωδὰ τῇ προτροπῇ τοῦ Κυρίου ἡμῶν «ἐρευνᾶτε τὰς γραφάς, ὅτι ὑμεῖς δοκεῖτε ἐν αὐταῖς ζωὴν αἰώνιον ἔχειν» (Ἰωαν. ε' 39), ὁ ὀρθόδοξος πιστὸς θέλει ἀναγιγνώσκει τὴν Ἀγ. Γραφὴν μετὰ σεβασμοῦ καὶ ἀγάπης ἐπὶ τῷ τέλει τῆς γνώσεως τῆς ἀληθείας, τῆς πνευματικῆς καλλιέργειας καὶ τῆς προετοιμασίας διὰ τὴν αἰώνιον ζωὴν.

Ἐπὶ τούτοις τὴν ὑμετέραν Θεοφιλίαν ἐν Κυρίῳ κατασπαζόμενοι, διατελοῦμεν μετ' ἀγάπης.

Ὁ Ἀθηνῶν ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΣ, Πρόεδρος

Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος
† Ἀρχιμ. Χρυσόστομος Σκλήφας

ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ
ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Πρωτ. 4128
Ἀριθμ. Διεκπ. 2204

Ἀθήνησι τῆ 20ῆ Νοεμβρίου 2003

**ΘΕΜΑ: ΣΥΣΤΑΣΙΣ
ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΙΕΡΕΙΣ
ΤΟΥΣ
ΥΠΗΡΕΤΟΥΝΤΑΣ
ΕΙΣ
ΤΑΣ ΕΝΟΠΛΟΥΣ
ΔΥΝΑΜΕΙΣ**

Πρὸς
Τὸν Στρατηγὸν
κ. Γεώργιον Ἀντωνακόπουλον.
Ἀρχηγὸν τοῦ Γενικοῦ Ἐπιτελείου
Ἐθνικῆς Ἀμύνης.
Ἐνταῦθα.

Κύριε Ἀρχηγέ,

Ἡ Ἱερά Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἐπιθυμεῖ, μετὰ τῆς διακρι-
νούσης Αὐτὴν ἀνυστάκτου ποιμαντικῆς εὐθύνης, τὴν πνευματικὴν καὶ ποιοτικὴν
ἀναβάθμισιν τοῦ Σώματος τῶν Στρατιωτικῶν Ἱερέων, ὡς καὶ τῆς διακονίας
αὐτῶν, ἡ ὁποία πραγματοποιεῖται εἰς τὸν εὐαίσθητον χώρον τοῦ Στρατεύματος,
ἐπὶ τῷ τέλει τῆς καλλιεργείας τῆς προσωπικότητος τῶν στρατευομένων νέων.

Τὸ ἔργον αὐτὸ ἀπαιτεῖ τὴν στενὴν συνεργασίαν τῶν ὡς εἴρηται Κληρικῶν
μετὰ τῶν κατὰ τόπους Σεβασμιωτάτων Ἀρχιερέων, τῶν ἐχόντων, ἄλλωστε, καὶ
τὴν κανονικὴν δικαιοδοσίαν ἐφ' ἐκάστης περιοχῆς.

Ὅθεν, Συνοδικῆ Ἀποφάσει, ληφθεῖση ἐν τῇ Συνεδρίᾳ τῆς Διαρκοῦς Ἱερᾶς
Συνόδου τῆς 13ης ὑπερμεσοῦντος μηνὸς Νοεμβρίου ἐ.ἔ., γνωρίζομεν ὑμῖν ὅτι ἡ
Ἱερά Σύνοδος ἐν τῇ ῥηθείᾳ Συνεδρίᾳ Αὐτῆς διεξεληθοῦσα τὸ ἐν τοῖς ὑπερθεν
διαλαμβανόμενον θέμα, ἀπεφάσισεν ὅπως παρακαλέσῃ ὑμᾶς ἵνα, ἐν τῷ ἐγνω-
σμένῳ σεβασμῷ ὑμῶν πρὸς τὴν Ἁγίαν ἡμῶν Ἐκκλησίαν, συστήσητε εἰς τοὺς Ἱε-
ρεῖς τοὺς ὑπηρετοῦντας εἰς τὰς Ἐνόπλους Δυνάμεις ὅπως, πᾶσα λατρευτικὴ ἢ
ποιμαντικὴ δραστηριότης αὐτῶν γίνηται κατόπιν τῆς κανονικῆς ἀδείας καὶ τῆς
προσηκούσης συνεργασίας μετὰ τῶν ἐκασταχοῦ οἰκείων Ἀρχιερέων, ὡς ὀρίζε-
ται καὶ διὰ τῆς ὑπ' ἀριθμ. 2186/1978 Συνοδικῆς Ἐγκυκλίου, προκειμένου ἵνα
«πάντα κατὰ τάξιν καὶ εὐσχημόνως γινέσθω».

Ἐπὶ πᾶσι δὲ τούτοις, ἐπικαλούμενοι ἐφ' ὑμᾶς δαμιλῆ τὴν εὐλογίαν τοῦ Θε-
οῦ, εὐχόμεθα ὅπως ὁ Κύριος τῶν Δυνάμεων κρατύνη καὶ ἐνισχύη ὑμᾶς ἐν πᾶσι
καὶ διατελοῦμεν μετ' εὐχῶν.

† Ὁ Ἀθηνῶν ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΣ, Πρόεδρος

Ὁ Ἀρχιγραμματεὺς
† Ἀρχιμ. Χρυσόστομος Σκλήφας

ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΙΔΙΚΗ ΣΥΝΟΔΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΒΙΟΗΘΙΚΗΣ

**ΕΡΕΥΝΑ
ΣΕ ΑΝΘΡΩΠΙΝΑ
ΕΜΒΡΥΑ**

(25 Νοεμβρίου 2003)

Στις 19 Νοεμβρίου 2003, ἡ ὀλομέλεια τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ Κοινοβουλίου ὑπερψήφισε ἔκθεση, σύμφωνα μὲ τὴν ὁποία ἐπιτρέπεται ἡ χρηματοδότηση ἐρευνητικῶν προγραμμάτων μὲ ἔμβρυα, ἡ ὁποία συνεπάγεται καὶ τὴν τελικὴ καταστροφὴ τους.

Ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος ἐκφράζει τὴ σαφῆ ἀντίθεσή της μὲ τὴν υἰοθέτηση μιᾶς τέτοιας πολιτικῆς, ἡ ὁποία ἀντιβαίνει σὲ θεμελιώδεις ἀρχὲς ἠθικῆς, προσβάλλει τὸν σεβασμὸ στὸν ἄνθρωπο ὡς εἰκόνα τοῦ Θεοῦ, ἀποδυναμώνει τὴν ἰσχύ τῶν μέχρι τώρα ἠθικῶν ὁδηγῶν τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ἐπιτροπῆς σχετικὰ μὲ τὴ χρηματοδότηση τῆς ἔρευνας ἐπὶ ἀνθρώπινων ἐμβρυονικῶν βλαστοκυττάρων καὶ παραβιάζει τοὺς σοβαροὺς λόγους συνειδήσεως πού ἐπικαλεῖται μιὰ ἰσχυρὴ μειοψηφία στὸ Κοινοβούλιο καὶ ἐκφράζει μιὰ ἰσχυρότερη πλειοψηφία στὶς σύγχρονες κοινωνίες.

Ἡ σπουδὴ μὲ τὴν ὁποία ψηφίσθηκε ἡ ἔκθεση καὶ ἡ ἀνελαστικότητα καὶ ἐπιμονὴ μὲ τὴν ὁποία ἀντιμετωπίσθηκε καὶ τελικῶς ἀπορρίφθηκε ἡ πρόταση τουλάχιστον περιορισμοῦ τῶν πειραμάτων ἐπὶ τῶν πρὸ τῆς κρίσιμης ἡμερομηνίας τῆς 27ης Ἰουνίου 2002 πλεοναζόντων ἐμβρύων –ἡμερομηνία υἰοθέτησης τοῦ ἔκτου προγράμματος πλαισίου– καταδεικνύει μιὰ διάθεση ἐπιβολῆς ἀπόψεων καὶ ὄχι διαλόγου.

Ὡς Ὁρθόδοξοι Χριστιανοὶ θεωροῦμε ὅτι ἡ ἀνθρώπινη ζωὴ ἀρχίζει «ἐξ ἄκρας συλλήψεως» καὶ μάλιστα ὅσο περισσότερο ἀδύναμη καὶ κεκρυμμένη εἶναι τόσο περισσότερο χρῆζει τῆς δικῆς μας φροντίδας καὶ τῆς προστασίας τοῦ νομοθέτη. Τὸ ἔμβρυο, εἴτε ὡς γονιμοποιημένο ὠάριο εἴτε ὡς ζυγώτης εἴτε ὡς βλαστοκύστη εἶναι τέλειος ἄνθρωπος κατὰ τὴν ταυτότητα καὶ διαρκῶς τελειούμενος κατὰ τὴν φαινοτυπικὴ ἔκφραση καὶ ὀργάνωση. Ὑπὸ τὴν ἔννοια αὕτὴ κάθε τεχνικὴ, ὅσα κι ἂν ὑπόσχεται γιὰ τὴν πρόοδο τῆς υἰείας καὶ τῆς ἰατρικῆς, ἐφόσον συνεπάγεται καταστροφὴ ἐμβρύων, μᾶς βρῖσκει ἀντίθετος καὶ τὴν θεωροῦμε ἠθικῶς μὴ ἀποδεκτὴ.

Ἴσως ἐκτὸς ἀπὸ τὴν ἔρευνα στὰ ἐμβρυϊκὰ βλαστοκύτταρα πού φαίνεται νὰ ὑπόσχεται πολλὰ, θὰ μπορούσαμε νὰ στρέψουμε τὴ σκέψη μας σὲ ἄλλες θεραπευτικὲς πηγὲς ἢ μεθόδους ἠθικὰ καθαρές, πού εἴτε δὲν ὑποψιαζόμαστε τώρα εἴτε δὲν ἔχουμε ἀκόμη ἀξιολογήσει σωστὰ (π.χ. ἐνήλικα βλαστοκύτταρα). Συνήθως ἡ τάση μας γιὰ ὑπερβολὴ μεγενθύνει τὶς δυνατότητες καὶ περιορίζει τὶς ἐναλλακτικὲς λύσεις.

Θέλουμε νὰ πιστεύουμε ὅτι τὸ Συμβούλιο Ὑπουργῶν, πού ἔχει καὶ τὸν τελικὸ λόγο, δὲν θὰ υἰοθετήσει τὴν ἀπόφαση τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ Κοινοβουλίου καὶ ἔστω τὴν τελευταία στιγμὴ δὲν θὰ ἐγκρίνει τὴ χρηματοδότηση αὐτῶν τῶν προγραμμάτων ἀπὸ τὴν Εὐρωπαϊκὴ Ἐνωση. Μιὰ τέτοια πράξη δὲν θὰ ἀποτελοῦσε παρεμπόδιση τῆς ἔρευνας ἀλλὰ κατοχύρωση τοῦ ὀφειλόμενου σεβασμοῦ στὴν ἀξία τοῦ ἀνθρώπου.

THE HOLY SYNOD OF THE CHURCH OF GREECE

SPECIAL SYNODICAL COMMITTEE ON BIOETHICS

PRESS RELEASE

RESEARCH ON
HUMAN EMBRYONS

(November 25, 2003)

On November 19, 2003, the European Parliament outvoted a report, which permits the funding of embryo research that in turn implies their eventual destruction.

The Orthodox Church of Greece expresses Her explicit opposition to the adoption of such a policy, which is contrary to fundamental ethical principles and offensive towards the respect for man as the image of God. Moreover, it undermines the validity of the ethical guidelines proposed by the European Commission in regards to the funding of research on human embryonic stem-cells and violates the serious ethical reservations invoked by a strong minority in the Parliament and expressed by an even stronger majority within modern societies.

The haste with which the report was voted indicates a tendency to impose viewpoints rather than initiate a dialogue. This is also confirmed by the inflexibility and persistence with which the proposal to restrict experiments on human embryos created prior to the crucial date of June 27, 2002 (the date on which the Sixth EU Research Framework Programme was adopted) was dealt and ultimately rejected.

We, as Orthodox Christians, consider that human life begins «*at the very onset of conception*»; in fact, the more weak and concealed human life is, the more it needs our own care and legal protection. The embryo, whether a fertilised egg, a zygote, or blastocyst, is a perfect human being as per its identity, and is constantly being perfected as per its phenotypic expression and development. In this sense, we are against every technique that implies the destruction of embryos, no matter how promising it may be for the progress of health and medicine, and we consider it as ethically unacceptable.

Instead of research on embryonic stem-cells that raises hopes, we could direct our thought to other ethically acceptable therapeutic sources or methods, that we can neither suspect nor correctly access at present (i.e. adult stem-cells). Usually our tendency to exaggerate things magnifies our possibilities and restricts alternative solutions.

We wish to believe that the Council of Ministers, which has the final word, will not adopt the proposal of the European Parliament and will not approve, even at the last moment, the funding of embryonic stem-cell research by the European Union. Such an act would not restrict research, but rather safeguard due respect for the value of man.

ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΙΔΙΚΗ ΣΥΝΟΔΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΘΕΜΑΤΩΝ

**ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΓΙΑ
ΤΟ «ΜΟΥΣΕΙΟ
ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ»**

Ἐνημερωθήκαμε, ὅτι στίς 16 Ὀκτωβρίου ἐ.ἔ. συνήλθε στίς Βρυξέλλες τὸ Συμβούλιο Προσανατολισμοῦ τοῦ Μουσείου τῆς Εὐρώπης, τὸ ὁποῖο πρόκειται νὰ λειτουργήσει ἀπὸ τὸ 2006 μέσα στὸ συγκρότημα κτιρίων τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ Κοινοβουλίου. Ἀφορμὴ γιὰ τὴν ἐνημέρωσή μας αὐτὴ στάθηκε ἡ ἐπιστολὴ Διαμαρτυρίας τοῦ Ἑλληνα Εὐρωβουλευτῆ μας κ. Ἀλεξάνδρου Ἀλαβάνου, στίς 24-11-2003, πρὸς τὸν Πρόεδρο τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ Κοινοβουλίου κ. Pat COX.

Στὴν ἐπιστολὴ αὐτὴ ὁ Ἑλληνας Εὐρωβουλευτής, ἐπισημαίνει ὅτι μὲ τὴν εὐκαιρία τῆς πιὸ πάνω συνεδριάσεως «στὸ Ντοκουμέντο γιὰ τὶς Ἔργασίες σὲ ἐξέλιξη τοῦ Μουσείου τῆς Εὐρώπης» ποὺ ἐκδόθηκε καὶ δημοσιεύθηκε, περιλαμβάνονται καὶ θέσεις, οἱ ὁποῖες δικαίως χαρακτηρίζονται ἀπὸ τὸν Εὐρωβουλευτὴ μας, ὡς θέσεις δυτικοκεντρικῆς, διχαστικῆς γιὰ τὰ κράτη-μέλη τῆς Ε.Ε., ἡγεμονικῆς καὶ κυρίως ἱστορικὰ ἀντιεπιστημονικῆς.

Αὐτὸ συνέβη γιὰτὶ σύμφωνα μὲ τὶς δηλώσεις, τὶς προθέσεις, τὶς κινήσεις καὶ τὰ γραπτὰ κείμενα, ποὺ μιλοῦν γιὰ τὴν λειτουργία τοῦ Μουσείου αὐτοῦ, ἡ ἱστορία τῆς Εὐρώπης γιὰ μερικὸς φίλους μας Εὐρωπαίους, ξεκινᾷ ἀπὸ τὸ δεῦτερο μισό τοῦ 10ου μ.Χ. αἰῶνα καὶ σκοπίμως ἀγνοεῖται ἀπὸ ἐκείνους ἡ βυζαντινὴ εὐρωπαϊκὴ ἱστορία μας.

Ὁ κ. Ἀλαβάνος σωστὰ διερωτᾶται –ἀπόψεις καὶ θέσεις τὶς ὁποῖες καὶ ἐμεῖς ἐπικροτοῦμε–: «ποιοὶ καὶ μὲ ποιὸ ἐπιστημονικὸ δικαίωμα δίνουν πιστοποιητικὸ Γέννησης γιὰ τὴν ὑπαρξὴ καὶ θεώρηση τῆς Εὐρωπαϊκῆς ἱστορίας ἀπὸ τὸ 1000 μ.Χ. καὶ ἔξῃς; Μὲ ποιά λογικὴ καὶ μὲ ποιά κριτήρια ἐπιλέγεται γιὰ τὴν ἐκκίνηση τῆς Εὐρωπαϊκῆς ἱστορίας ἢ Λατινικῆ Χριστιανοσύνης; Γιατὶ τὸ Βυζάντιο καὶ ἡ πλούσια συνεισφορὰ του πρὸς τὴν ἱστορία τῆς Εὐρώπης μας θεωρεῖται ὁ φτωχὸς Γείτονας;»

Συμφωνοῦμε αὐτονότητα καὶ ἐπικροτοῦμε ἀναμφίβολα, ὅτι ἀπὸ τὴν στιγμή ποὺ τὸ Μουσεῖο εἶναι συνδεδεμένο ἅμεσα μὲ τὰ θεσμικὰ ὄργανα τῆς Ε.Ε., χρηματοδοτεῖται ἀπὸ αὐτὴ καὶ ὁ χῶρος οἰκοδόμησής του, ἔχει παραχωρηθεῖ ἀπὸ τὸ Εὐρωπαϊκὸ Κοινοβούλιο, τοῦτο τὸ Κοινοβούλιο ἔχει κατὰ συνέπεια τὴν εὐθύνη ἀπὸ πλευρᾶς συνολικῆς τῆς Ε.Ε. γιὰ τὸν ἔλεγχο τῶν ἀναφερομένων καὶ τὴν προστασία τῆς ἱστορικῆς ἀλήθειας καὶ ἀκρίβειας.

Δικαιωματικὰ καὶ δεοντολογικὰ, τὸ Εὐρωπαϊκὸ Κοινοβούλιο, θὰ πρέπει νὰ προστατέψει τὸ θεσμὸ τῆς Ε.Ε., νὰ μὴν ἐπιτρέψει τὸ Μουσεῖο του νὰ πολιτικοποιήσει τὴν ἱστορικὴ ἐπιστήμη, νὰ μὴν ὠθήσει τὰ κράτη-μέλη σὲ διχασμοὺς καὶ καχυποψίες καὶ τέλος νὰ μὴν ἐπιτρέψει τὴ δημιουργία μιᾶς Ε.Ε. μὲ διχασμένη προσωπικότητα.

ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΙΔΙΚΗ ΣΥΝΟΔΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΘΕΜΑΤΩΝ

Θέμα: Ταύτιση απόψεων τῆς Λουθηρανικῆς Ἐκκλησίας μὲ τὶς κινήσεις καὶ τοὺς ἀγῶνες τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος γιὰ τὴν ἀναφορὰ τοῦ Χριστιανισμοῦ στὸ νέο Εὐρωπαϊκὸ Σύνταγμα

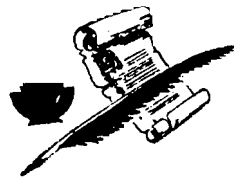
Ἡ Λουθηρανικὴ Ἐκκλησία τῆς Φιλανδίας, ἡ μεγαλύτερη χριστιανικὴ Ἐκκλησία σὲ ἀριθμὸ πιστῶν στὴ Φιλανδία, ὑποστηρίζει διὰ τοῦ ἐπισήμου ἐκπροσώπου της, Φιλανδοῦ Ἀρχιεπισκόπου *Juka Raarna* τὴν ἀναφορὰ τοῦ Χριστιανισμοῦ στὸ ὑπὸ ψήφιση καὶ διαμόρφωση Σύνταγμα τῆς Ε.Ε. Παροτρύνει τὴ χώρα του νὰ προστεθεῖ στὶς χώρες τῆς Ε.Ε. πού μὲ ἐπιμονὴ ὑποστηρίζουν μία τέτοια ἀναφορὰ καὶ σήμερα ἀνέρχονται στὸν ἀριθμὸ τῶν ὀκτώ.

Ἡ Γαλλία καὶ τὸ Βέλγιο εἶναι ἀπὸ τὶς πρωτοστατοῦσες χώρες πού δὲν θέλουν ἀναφορὰ στὸ Χριστιανισμὸ.

Ὁ Λουθηρανὸς Ἀρχιεπίσκοπος ἐρωτηθεὶς, ἂν συμφωνεῖ νὰ γίνῃ ἀναφορὰ καὶ στὶς ἄλλες δύο μονοθεϊστικὲς θρησκείες, δήλωσε ὅτι... *Δὲν ἀρνούμαστε τὴν ἐπίδρασή τους στὴν Εὐρώπη, ἀλλὰ τὸ Ἰσλάμ καὶ ὁ Χριστιανισμὸς δὲν μποροῦν νὰ ἔχουν τὸ ἴδιο βάρος σ' αὐτὴν τὴν ἐπίδραση.*

Ἡ Παγκόσμια Ἐπιτροπὴ Ἠθικῆς τῶν Ἐπιστημονικῶν Γνώσεων καὶ τῶν Τεχνολογιῶν τοῦ διεθνοῦς ὀργανισμοῦ UNESCO, πού λειτουργεῖ ἀπὸ τὸ 1997 καὶ ἔχει σὰν ἀποστολὴ τὴ διατύπωση τῶν ἠθικῶν ἀρχῶν σὲ ὅσους παίρνουν ἀποφάσεις σὲ εὐαίσθητους τομεῖς καὶ ἀποτελεῖται ἀπὸ 18 μέλη θὰ πραγματοποιήσει ἐκτὸς τῆς Εὐρώπης τὸ Συνεδριὸ τῆς ἀπὸ 1η ἕως καὶ 4 Δεκεμβρίου στὸ Ρίο Ντὲ Τζανέιρο.

Σημειώνουμε μερικὰ ἀπὸ τὰ σημαντικὰ θέματα τοῦ Συνεδρίου πού θὰ εἶναι: ὁ ρόλος τῆς ἐπιστήμης καὶ τῆς τεχνολογίας στὸν 21ον αἰῶνα, ἡ ἠθικὴ τοῦ νεοῦ, τοῦ διαστήματος, τῆς ἀειφόρου ἀναπτύξεως κ.λπ.

**ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΣ
ΣΤΗΝ 16η ΓΕΝΙΚΗ
ΣΥΝΕΛΕΥΣΗ
ΤΗΣ «ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ
ΤΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ
ΤΩΝ ΑΝΑΤΟΛΙΚΩΝ
ΕΚΚΛΗΣΙΩΝ»
(Σεπτέμβριος 2003 -
Ἐρεβάν Ἀρμενίας)**

Τοῦ
Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου
Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος
κ. ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ

Ἀγαπητοί μου,

Μεῖς ἰδιαίτερη χαρὰ ἀπευθύνομαι σὲ σᾶς ποὺ λαμβάνετε μέρος στὴν 16η Γενικὴ Συνέλευση τῆς «*Ἐταιρείας τοῦ Δικαίου τῶν Ἀνατολικῶν Ἐκκλησιῶν*» καὶ ἡ δυνατότητα αὐτῆς τῆς ἐπικοινωνίας μαζί σας γιὰ μία ἀκόμη φορὰ ἔστω μέσῳ τοῦ γραπτοῦ λόγου, μοῦ δίνει πνευματικὴ εὐχαρίστηση καὶ τιμὴ. Εἶναι πολὺ σημαντικό τὸ γεγονὸς ὅτι ἐπιστήμονες κατ' ἐξοχὴν τοῦ Δικαίου καὶ εἰδικότερα τοῦ Κανονικοῦ καὶ Ἐκκλησιαστικοῦ Δικαίου εὐρίσκεσθε «ἐπὶ τὸ αὐτό» προκειμένου νὰ συσχεφθεῖτε, νὰ συμπροβληματισθεῖτε, νὰ καταθέσετε καὶ νὰ ἀνταλλάξετε ἀπόψεις πάνω σὲ σπουδαῖα θέματα ποὺ προάγουν τὴν ἐπιστήμη καὶ χαράσσουν νέες γραμμὲς γιὰ τὴν πορεία τῶν Ἐκκλησιῶν μας. Ἡ ἱστορία ἄλλωστε τῆς σοβαρῆς αὐτῆς «*Ἐταιρείας τοῦ Δικαίου τῶν Ἀνατολικῶν Ἐκκλησιῶν*» μὲ τὰ τόσα συνέδρια καὶ τὶς τόσες εἰσηγήσεις σὲ διαφορετικὲς πόλεις κάθε φορὰ δείχνει τὸ ὑψηλὸ τῆς ἐπίπεδο στὸ νομικὸ καὶ ἐν γένει δικαίῳ χῶρο.

Ἀποτελεῖ δὲ ἀγαθὴ συγκυρία τὸ γεγονὸς ὅτι ἐφέτος ἡ 16η Γενικὴ Συνέλευση τῆς Ἐταιρείας πραγματοποιεῖται σὲ μία ὁμορφὴ, ἱστορικὴ καὶ ἀγαπητὴ μας χώρα, τὴν Ἀρμενία. Μία χώρα μὲ ὑπερήφανο λαό, μὲ βαθειὰ πίστη στὸ Θεό, μὲ συνοχὴ γλωσσικὴ καὶ θρησκευτικὴ, μὲ μεγάλες πνευματικὲς μορφές, μὲ ἁγίους, μὲ καλλιτεχνικὲς δημιουργίες, μὲ ὁράματα πνευματικὰ καὶ ὑψηλά. Ἀπὸ τὸν ὀνομαστό ἱστορικὸ Μωϋσῆ Khoren, τὸν Ἀπόστολο Θαδδαῖο, τὸν ἅγιο Γρηγόριο τὸν Φωτιστὴ μέχρι τὸν Μεσρώπιο, τὸν μεγάλο αὐτὸν διδάσκαλο τῆς Ἀρμενικῆς Ἐκκλησίας, ἀλλὰ καὶ τόσους ἄλλους διὰ μέσου τῶν αἰώνων ἡ Ἀρμενία προσέφερε πολιτισμό, πνευματικότητα, πίστη σὲ ἀληθινὲς ἀξίες τῆς ζωῆς. Ἐμεῖς δὲ ἰδιαίτερα οἱ Ἕλληνες οὐδέποτε μποροῦμε νὰ ἀφήσουμε στὴ λησμονία τὶς φοβερὲς σφαγές, τοὺς ἐκτοπισμούς, τὶς ἐξορίες καὶ τὰ ποικίλα δεινὰ τοῦ λαοῦ αὐτοῦ, τῶν φίλων Ἀρμενίων. Ἡ συμβουλὴ τοῦ Ἀπ. Παύλου «*κλαίει μετὰ κλαίωντων*» (Ρωμ. 12, 15) ἴσχυε καὶ ἰσχύει πάντοτε γιὰ τοὺς ἀδελφούς μας Ἀρμενίους καὶ προσευχόμεθα καὶ εὐχόμεθα γιὰ κάθε καλὸ, προκοπὴ καὶ εὐτυχία τους.

Θὰ ἤθελα δὲ, συνεχίζοντας τὸν Χαιρετισμὸν μου αὐτὸν καὶ μὲ τὴν τιμητικὴ γιὰ τὴν Μετριότητά μου ιδιότητα τοῦ μέλους τῆς «*Ἐταιρείας τοῦ Δικαίου τῶν Ἀνατολικῶν Ἐκκλησιῶν*», ἀφοῦ ἐπαινέσω τὸν δραστήριον καὶ κορυφαῖον ἐπιστήμονα τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Δικαίου, Ἐλλογιμώτατον Καθηγητὴν κ. Σπυρίδωνα Τρωιάνον, τὸν καὶ Πρόεδρον τῆς Ἐταιρείας δι' ὅσα προσφέρει μὲ τὴν σοφίαν καὶ πείραν του, νὰ σᾶς καταθέσω καὶ τὶς παρακάτω σκέψεις μου.

Ἡ Ἐκκλησία κινούμενη εὐθύς μετὰ τὴν ἰδρυσή Της μέσα στὰ πλαίσια τῶν ἐντολῶν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, διαμόρφωσε κάτω ἀπὸ τὴν μᾶλλον ἔντονη ἐπίδραση ἀφ' ἑνὸς μὲν τῆς παλαιοδιαθηκικῆς παραδόσεως καὶ ἀφ' ἑτέρου τοῦ ρωμαϊκοῦ δικαίου τὴν ἔννομη τάξη Της. Οἱ θεοφόροι ἅγιοι Πατέρες τῶν πρώτων αἰώνων, διαπρεπεῖς ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον νομικοὶ τόσο στὴν Ἀνατολὴ ὅσο καὶ στὴ Δύση –περιορίζομαι ἀπὸ ἐκείνους τῆς Ἀνατολῆς νὰ ἀναφέρω τὸν Μέγα Βασίλειο, τὸν Ἰωάννη Χρυσόστομο καὶ τὸν Γρηγόριο Νύσσης– ἔθεσαν τὶς βάσεις γιὰ τὴ γένεση τῆς νομικῆς ἐπιστήμης τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ χώρου, δηλαδὴ τοῦ Κανονικοῦ Δικαίου. Κατ' ἐξοχὴν ὁ Μέγας Βασίλειος μὲ τὰ ἔργα του «*Ὅροι κατὰ πλάτος*» καὶ «*Ὅροι κατ' Ἐπιτομήν*» ἀλλὰ καὶ μὲ τοὺς 92 κανόνες του, οἱ ὁποῖοι προήλθαν ἀπὸ διάφορα ἔργα του, θεωρεῖται ὁ μεγαλύτερος κανονολόγος τῶν χριστιανικῶν αἰώνων. Καὶ ἀξίζει καὶ στὴν παρούσα Συνέλευση ὅπως ἰδαι-

τέρως νὰ παρουσιασθεῖ καὶ ἐξαρθεῖ δεόντως ἡ μεγάλη ἐπιρροή τοῦ Μ. Βασιλείου ἐπὶ τῆς Ἀρμενίας γιὰ τὴ διαμόρφωση καὶ ἀνάπτυξη τοῦ Μοναχικοῦ βίου.

Ὁ ὁποσδήποτε ἐνιαῖος αὐτὸς κλάδος τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ καὶ Κανονικοῦ Δικαίου ἀκολούθησε στὸ Ἀνατολικὸ καὶ στὸ Δυτικὸ Ρωμαϊκὸ κράτος διαφορετικούς δρόμους, ὄχι τόσο ἐξ αἰτίας κάποιων ἐξαιρετικῶν παραγόντων, ὅπως ἐπὶ παραδείγματι ὑπῆρξε ἡ ἐπικράτηση τῆς λατινικῆς στὴ Δύση καὶ τῆς ἑλληνικῆς στὴν Ἀνατολή, ὅσο στὸ ὅτι ἡ ἀνάπτυξη συντελέσθηκε σὲ ἓνα διαφορετικὸ κατὰ περίπτωσιν νομικὸ περιβάλλον. Κατὰ συνέπεια ὑποχρεώθηκε ἡ ἐπιστήμη τοῦ Κανονικοῦ Δικαίου στὴν Ἀνατολὴ νὰ ὑποταχθεῖ στὴν ἐξομοίωση (πολιτειακῶν) Νόμων καὶ (ιερῶν) Κανόνων ποὺ ἐπέβαλε ὁ Ἰουστινιανὸς τὸν 6ο αἰῶνα καὶ μέσα σ' αὐτὸ τὸ πλαίσιο νὰ ἀγωνισθεῖ γιὰ τὴν ἐξασφάλιση ζωτικοῦ χώρου.

Ὁ νομικός, λοιπὸν, βίος τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας σφραγίσθηκε ἀπὸ τὰ μεγάλα συλλεκτικὰ ἔργα ποὺ ὁ ἀγώνας αὐτὸς ἀπέδωσε καὶ στὰ ἔργα αὐτὰ στήριξαν οἱ θεωρητικοὶ τοῦ Κανονικοῦ Δικαίου, ἰδίως ἐκεῖνοι τοῦ 12ου αἰῶνα, οἱ περίφημοι καὶ καταξιωμένοι Ἀλέξιος Ἀριστηνός, Ἰωάννης Ζωναρᾶς καὶ Θεόδωρος Βαλσαμών, τὰ ἐρμηνευτικὰ τους ὑπομνήματα ποὺ ἀποτελοῦν μέχρι σήμερα τὸν πυρῆνα τῆς νομικῆς ἐπιστήμης τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας. Ἀλλὰ καὶ οἱ ἱεροὶ κανόνες τῶν Οἰκουμενικῶν καὶ τῶν Τοπικῶν Συνόδων ὡς καὶ τῶν Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας, ποὺ ἔτυχον τῆς ἐπισήμου ἐπικυρώσεως ἀπὸ τὴν Πενθέκτη Οἰκουμενικὴ Σύνοδο τὸ 691 μ.Χ. στὴν Κωνσταντινούπολη ἀποτελοῦν αἰώνιους καὶ σταθεροὺς φωτεινοὺς ὁδοδείκτες γιὰ τὴν ἐκκλησιαστικὴ ἐνότητα καὶ

τὴν ὀρθὴ χριστιανικὴ ζωὴ τῶν πιστῶν.

Ἡ «Ἐταιρεία τοῦ Δικαίου τῶν Ἀνατολικῶν Ἐκκλησιῶν», ποὺ διανύει ἤδη τὴν τέταρτη δεκαετία τοῦ βίου της, συστάθηκε γιὰ τὴν ἔρευνα σὲ διομολογιακὸ ἐπίπεδο ὅλων τῶν πτυχῶν τοῦ Ἀνατολικοῦ Κανονικοῦ Δικαίου, ὥστε μὲ βάση τὴ γνώση καὶ ἐπίγνωση τῶν ἀρχῶν του νὰ ἐξασφαλιστεῖ ἡ ἀποτελεσματικότερη ἐφαρμογὴ του στὸν Ὁρθόδοξο κόσμον. Καὶ ὁ Ὁρθόδοξος κόσμος στηριζόμενος στὴν αὐθεντικὴ ἐκκλησιαστικὴ παράδοση ἔχει σήμερα μεγάλο ἔργο νὰ ἐπιτελέσει σ' Ἀνατολὴ καὶ Δύση. Ὅταν κλονίζονται ἠθικὰ οἱ ἄνθρωποι καὶ ταράσσονται διαχρονικὰ πνευματικὰ βάρη ἀπὸ σέκτες καὶ διαστρεβλώσεις τῆς ἀλήθειας καὶ τῆς ἱστορίας, τότε ἀκριβῶς εἶναι ἀδήριτος ἡ ἀνάγκη τῆς δημιουργικῆς παρουσίας τοῦ χριστιανικοῦ δικαίου καὶ τῆς πίστεως. Χωρὶς ἀκρότητες καὶ φανατισμούς, χωρὶς ρατσιστικὲς ἀντιλήψεις, χωρὶς παρελθοντολατρεῖες καὶ εὐκόλες μελλοντολογίες ἓνα ἱερότατο χρέος προβάλλει γιὰ σᾶς τοὺς ἐπιστήμονες, τοὺς ἀνθρώπους τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς Ἐκκλησίας, γιὰ μίαν βαθύτερα μελέτη τῶν θεμάτων καὶ μίαν ὀρθὴ θεώρησίν τους κάτω ἀπὸ τὸ φῶς τοῦ Δικαίου καὶ τῆς Θεολογίας καὶ ἔχω βεβαία τὴν ἐλπίδα, ὅτι κατ' ἄριστον τρόπον θὰ τὸ πράξετε.

Καὶ μὲ τὶς σκέψεις αὐτὲς χαιρετίζω τὴν Συνέλευσίν σας αὐτὴ εὐχόμενος μέσα ἀπὸ τὴν καρδιά μου καλὴ ἐπιτυχία στὶς ἐργασίες της, ἀναμένω δὲ τὰ πορίσματά της μὲ μεγάλο ἐνδιαφέρον. Ὁ Θεὸς νὰ εἶναι μαζί σας.

Ο ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ

† Ὁ Ἀθηνῶν ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΣ

**ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟΣ
ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΣ
ΣΤΗΝ ΗΜΕΡΙΔΑ
ΓΙΑ ΤΟΝ ΚΩΣΤΗ
ΠΑΛΑΜΑ
(29.10.2003)**

Συγκεντρωθήκαμε σήμερα «*εἰς τιμὴν καὶ μνήμην*» τοῦ ποιητῆ Κωστῆ Παλαμᾶ. Διακεκριμένοι ἄνθρωποι τῶν γραμμάτων θὰ παρουσιάσουν καιρίες πλευρῆς τοῦ παλαμικοῦ ἔργου, τὶς ὁποῖες στὴ συνέχεια θὰ συζητήσετε. Ἐπιτρέψτε μου, λοιπόν, νὰ ἐστιᾶσω τὴν προσοχή μου ὄχι πάνω στὸν Παλαμᾶ, ἀλλὰ πάνω στὸν ποιητῆ.

Τὴν ἐθνικὴ ἰδιοπροσωπία, τὴν ὀρίζουν οἱ ποιητές. Καὶ ὡς ἐξ αὐτοῦ, μποροῦμε νὰ ποῦμε ὅτι τὴν ἴδια τὴν ἐθνικὴ ὑπόσταση τὴ χαρίζουν οἱ ποιητές.

Ὁ Ἕλληνας ἄνθρωπος γεννήθηκε μέσα στὸ ἔργο τοῦ Ὀμήρου. Στὴν Ἰλιάδα, ὁ ποιητὴς μετέτρεψε ἄνθρώπου πού ἕως τότε νιώθαν ν' ἀνήκουν μόνο στὰ χωριά καὶ τὶς φυλές τους, σὲ *ἀδελφούς*. Ὡστε, αὐτὸ τὸ πρῶτο στὸ χρόνο καὶ στὴν τέχνη ἔργο, ἡ Ἰλιάδα, εἶναι ἡ ἀληθινὴ Δελφύς, ἡ *μήτρα* τῶν Ἑλλήνων.

Καὶ ἐξέφρασε πλουσίως ὁ Ἕλληνας τὴ στοργή του πρὸς τὸν *ποιητὴ πατέρα*: τὸν εἶχε *παιδείας θεμέλιο*, ἕως ὅτου ἐνσαρκώθηκε ὁ Λυτρωτής. Τότε, τὸ Εὐαγγέλιο τῆς Ζωῆς ἦλθε στὴν ἐλληνικὴ γλῶσσα, γιὰ νὰ διδάξει δι' αὐτῆς ὅλους τοὺς λαούς, ὅτι ἡ ἔξοδος ἀπὸ τὸν κόσμο ἔπαψε νὰ εἶναι θάνατος.

Ὡστόσο, ἡ παιδεία στὸ Εὐαγγέλιο δὲν σήμανε τὴν κατάργηση τοῦ ποιητῆ: οἱ Καππαδόκες Πατέρες τίμησαν ὅσο λίγοι τὸν Ὀμηρο, καὶ ἀναφέρονταν μὲ θαυμασμό στὸ ἔργο του συνιστώντας τὴ μελέτη του: «*φαρμακεύει [ἰατροῦει] τὰς ψυχὰς Ὀμηρος ἐν ταῖς λύπαις*», γράφει ὁ Γρηγόριος ὁ Θεολόγος¹.

Κανεὶς δὲν δίνει τόσον ἐκτυπητὴ τὴ διαφορὰ τῶν ἰδιοπροσωπιῶν τῶν ἐθνῶν, ὅσον ἡ ποίηση πού τὰ γέννησε. Διαβάστε ἔστω ἓνα μέρος τοῦ ἔπους τῶν Νιμπελοῦνγκεν, ἢ ἓνα μόνο μέρος τοῦ ἔπους τοῦ Ρολάνδου, καὶ θὰ δεῖτε μὲ ἐνάργεια τὶς διαφορῆς ἀνάμεσα στὸν Ἕλληνα, τὸν Γερμανὸ καὶ τὸν Φράγκο.

Στὴν ἀρχαία Αἴγυπτο, τὸ Ἰσραὴλ καὶ τὴν Κίνα δὲν ὑπῆρξαν ἔπη μὲ κεντρικὸ πρόσωπο ἓναν ἥρωα, ἢ συμπεριφορὰ καὶ οἱ ἀξίες τοῦ ὁποίου νὰ ἀποτελοῦν χαρακτηριστικὰ ἢ ιδεώδη τοῦ ἔθνους. Τὸ ἴδιο κενὸ βλέπουμε καὶ στὴν βεδικὴ γραμματεία.

Ὁ Ὀμηρος εἶναι ὁ πρῶτος ποιητὴς πού ὕμνησε ἓναν ἥρωα, ἓνα πρόσωπο, τὰ ψυχικὰ καὶ πνευματικὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ ὁποίου λειτουργοῦν ὡς ἡ ἄσβεστη ἐστία, γύρω ἀπὸ τὴν ὁποία συγκεντρώνεται ἓνας λαὸς καὶ μετατρέπεται σὲ κοινότητα, θαυμάζοντάς τα.

Ἀπὸ αὐτὸ τὸ αἶσθημα κοινῆς θαυμασμῶς πρὸς τὸ ἀρχέτυπο πρόσωπο, πλάθεται ἡ ἐθνικὴ συνείδηση. Ἔτσι, ὁ ποιητὴς γίνεται γενάρχης τοῦ ἔθνους του. Πρῶτος τέτοιος ποιητὴς ὑπῆρξε ὁ Ὀμηρος. Ἀπὸ αὐτὸν κι ἔπειτα, τὸ ἔπος τοῦ ἥρωικοῦ προσώπου ἀπλώθηκε σὲ ὅλα τὰ εὐρωπαϊκὰ ἔθνη.

Στὴν Ὀδύσεια, γραμμὴν μετὰ τὴν Ἰλιάδα, ὁ Ὀμηρος ἐνισχύει τὰ θεμέλια τῆς ἐθνικῆς συνείδησης: ὁ ἥρωας τώρα πιά δὲν εἶναι μόνο γενναῖος, ἀλλὰ καὶ σοφός. Κι ἀκόμη κάτι οὐσιώδες: τὴν ψυχὴ του οἰακίζει ὁ νόστος τῆς οἰκογένειας καὶ πατρικῆς γῆς. Οἱ μάρτυρες τοῦ χριστιανισμοῦ ἐπιβλήθηκαν στὴν κοινὴ συνείδηση ὡς οἱ ἥρωες τῆς πίστεως, κι ἔδωσαν ἓνα ἀκόμη στοιχεῖο κοινῆς καὶ ἀπόλυτου σεβασμοῦ: τὸν ἅγιο. Ὁ ἅγιος, ὁ σοφὸς καὶ ὁ ἥρωας, ἔγιναν οἱ τρεῖς θεμέλιοι λίθοι τοῦ εὐρωπαϊκοῦ πνεύματος², ὅπως βλέπουμε τόσο στὸ βυζαντινὸ ἔπος Ἡρακλειάδα ὅσο καὶ στὸ φράγκικο ἔπος τοῦ Ρολάνδου.

Τοῦ
Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου
Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος
κ. ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ

1. Ἐπιστολὴ τῷ Ἐντροπίῳ, 70.4.

2. E. R. Curtius, *European Literature and the Latin Middle Ages*, 167-169 σσ.

Ὅστόσο, ἡ κοινότητα τοῦ εὐρωπαϊκοῦ πνεύματος δὲν αἶρει τίς ἐθνικὲς διαφορές. Ὁ Ἕλληνας ἥρωας κινεῖται ζητώντας τὴν εὐλογία τοῦ Θεοῦ καὶ τὸ κοινὸ ἀγαθό, τὸ ὄφελος τῆς πατρίδας. Ἀντίθετα, ὁ Ζίγκφριντ ἔχει ὡς ἀφετηρία του τὴν ἴδια του τὴν ἀξία, ἄσχετη μὲ τοὺς θεοὺς. Ὁ Γερμανὸς ἥρωας ἀρκεῖ στὸν ἑαυτό του. Ὁ Ἕλληνας ἥρωας πρέπει νὰ ἔχει ὄχι μόνο σθένος καὶ ικανότητα, ἀλλὰ ἐπίσης εὐγένεια καὶ σοφία – διαφορετικὰ πάσχει. Ὁ Γερμανὸς ἀρκεῖται στὸ νὰ ἔχει ἰσχυρὸ ἐγώ, καὶ ἡ ἰσχύς αὐτὴ ὁρίζει τὴν καθαρότητα τῶν κριτηρίων.

Τὸ ἔπος τῶν Λατίνων, ἔργο τοῦ Βιργιλίου, γνωρίζουμε ὅτι ἔχει ὡς πρότυπο τὸ ὀμηρικόν, καὶ τὸ γεγονός πιστοποιεῖ ὅτι ρωμαϊκὸς πολιτισμὸς χωρὶς τὸ ἑλληνικὸ πνεῦμα δὲν νοεῖται.

Τὸ ἔπος τῶν Φράγκων, τὸ ἔπος δηλαδή τοῦ Ρολάνδου, εἶναι ἐπηρεασμένο καθοριστικὰ ἀπὸ τὸ ἑλληνικὸ πνεῦμα, ὅπως προσελήφθη ἀπὸ τοὺς Λατίνους καὶ τὸ Βυζάντιο. Ὁ Ρολάνδος θυσιάζεται γιὰ τὸ ἔθνος, τὴ χριστιανοσύνη καὶ τὸν βασιλιά. Εἶναι ὀλοφάνερη ἡ ἐπίδραση τοῦ χριστιανικοῦ κοσμοειδώλου στὸ ἔπος αὐτό. Τὸ φράγκικὸ ἔπος κρατᾶ πάρα πολλὰ στοιχεῖα τῆς ὀμηρικῆς ἀξιολογίας, ἀλλὰ ἐπίσης τοῦ βυζαντινοῦ κόσμου. Τὸ πιὸ χαρακτηριστικόν: ὁ ἀντίπαλος τοῦ Ρολάνδου εἶναι πλέον τὸ Ἰσλάμ. Τὸ ἔπος ὁρίζει τὸν κόσμον του, τὸν κόσμον τῆς Εὐρώπης, ὡς «χριστιανοσύνη».

Εἶναι πολὺ δύσκολο νὰ βροῦμε μελέτη πού νὰ φανερώσει τι ἀκριβῶς σημαίνει ἐθνικὴ ταυτότητα ἢ ἰδιοπροσωπία ἢ αὐτοσυνειδησία, μὲ τὸσην ἐνάργεια ὅσον ἡ ποίηση. Δύσκολο, ἀλλ' ὄχι ἀδύνατο. Μιὰ τέτοια μελέτη, μεγάλου ἐρμηνευτικοῦ εὗρους, ἔγραψεν ὁ Σπυρίδων Ζαμπέλιος, ὁ πρῶτος Ἕλληνας λόγιος πού εἶδε τὸν Ἕλληνισμό ὡς ἐνότητα ἀπὸ τὰ ἀρχαῖα χρόνια ἕως σήμερα.

Οἱ Ἕλληνες λόγιοι τῆς ἐποχῆς, πού τόλμησαν νὰ ὀνομάσουν ἑαυτοὺς «Διαφωτιστές», θεωροῦσαν ὅτι ὁ Ἕλληνισμὸς ἔχασε τὴν ἐλευθερία του στὴ μάχη τῆς Χαιρωνείας, κι ἀκόμη, ὅτι ἔμεινε δούλος σὲ βαρβάρους κατὰ τοὺς βυζαντινοὺς χρόνους. Σ' ἓνα λαμπρὸ μελέτημά του, ὁ Φώτιος Δημητρακόπουλος παρουσιάζει τίς ἀντιλήψεις τῶν λογίων αὐτῶν, πού τίς συνοψίζει ὁ Ἀδαμάντιος Κοραῆς: Οἱ Ἕλληνες, «δουλωμένοι εἰς τοὺς Μακεδόνας [...] μετὰ τὴν Μακεδονικὴν δεσποτείαν ἔπεσαν ὑποκάτω εἰς τῶν Ρωμαίων τὴν ἐξουσίαν καὶ τέλος εἰς τοὺς Τούρκους»³. Ἔμεινε, λοιπόν, δούλος ὁ Ἕλληνισμὸς ἐπὶ εἰκο-

σι περίπου αἰῶνες, ἕως ὅτου ἦλθαν ἐπὶ τέλος οἱ «Διαφωτιστές» μας, νὰ μᾶς φέρουν εἰς ὁδὸν ἐλευθερίας καὶ συνέσεως.

Σὲ αὐτοὺς ὅλους, πού συγκροτοῦσαν τὸ κυρίαρχο μέτωπο, ἀντετάχθη ὁ Ζαμπέλιος. Γιὰ νὰ εἴμαστε ἀκριβεῖς, δὲν ἦταν ὁ πρῶτος πού διδάξε τὴν ἐνότητα τοῦ Ἕλληνισμοῦ. Εἶχαν προηγηθεῖ Γάλλοι καὶ Γερμανοὶ ἱστορικοί. Ἀλλὰ ὁ εὐρωπαϊκὸς Διαφωτισμὸς δὲν εἶχε τίς συμπλεγματικὲς ἀντιλήψεις τοῦ δικοῦ μας. Δὲν θεώρησαν οἱ Γάλλοι ἑαυτοὺς δούλους τῶν Ρωμαίων καὶ τῶν Φράγκων, καὶ δὲν ἰσχυρίστηκαν ὅτι ἀποκαθιστοῦν αὐτοὶ τὴν ἐλευθερία πού εἶχε χαθεῖ ἀπὸ τὴν ἐποχὴ τῶν Κελτῶν. Ἐνῶ ὁ Ζαμπέλιος, ἔπρεπε νὰ δώσει μεγάλον ἀγώνα γιὰ νὰ ἀνατρέψει τίς φαντασμαγορικὲς συλλήψεις τοῦ πνευματικῆ κυρίαρχου Κοραϊκοῦ κύκλου.

Καὶ μὲ τὴν εὐλογία τοῦ Κυρίου, ἐπέτυχεν στὸ ἔργο του. Τὴ σκυτάλη παρέλαβαν ἀπὸ τὰ χέρια του δύο μεγάλα ἀναστήματα τοῦ ἔθνους: ὁ Κωνσταντῖνος Παπαρηγόπουλος καὶ ὁ Κωστής Παλαμᾶς. Ὁ ἓνας δημιούργησε τὴ μνημειώδη «Ἱστορία τοῦ Ἕλληνικοῦ ἔθνους», ὁ ἄλλος τὴ «Φλογέρα τοῦ Βασιλιᾶ».

Διαβάζοντάς τους, θαρρεῖς πὼς συνεργάστηκαν. Ὅχι μόνον οἱ ἀξίες εἶναι κοινές, μὰ καὶ τὰ λάθη. Τὸ λάθος, π.χ. τοῦ Παπαρηγόπουλου, νὰ δεῖ τὸ μοναχισμό ὡς ἐπιζήμιον γιὰ τὴν Αὐτοκρατορία, τὸ μετέφερε κι ὁ Παλαμᾶς στὴν ποίησή του, μ' ἐκεῖνο τὸ περίφημο:

«Τὴν Πολιτεία δυὸ λάμψεις τὴ ρημάζουνε:

ἡ λύσσα τοῦ καλόγερου, τοῦ δάσκαλου ἢ μανία»⁴.

Καὶ ἀφοῦ μιᾶμε γιὰ τοὺς χρόνους ὅπου ἄρχισε νὰ ἀνακαλύπτεται ἡ ἐνότητα τοῦ Ἕλληνισμοῦ καὶ ἡ ποιότητά του, ἂς προσθέσω τὸν λαμπρὸ διδάσκαλο, τὸν Νικόλαο Πολίτη, πού μᾶς ἔδωσε πίσω τὸ δημοτικὸ τραγούδι, τὸ ἀπορριγμένο κι αὐτὸ ἀπὸ τοὺς ἀρχαιοπληκτοὺς. Εἶθε ἡ Ἐπιτροπὴ σας νὰ ὀργανώσῃ τὸ ταχύτερον ἐκδηλώσεις πρὸς τιμὴν τῶν διδασκάλων πού δίδαξαν τὴν ἐνότητα τοῦ ἔθνους μας καὶ δὲν μᾶς ἄφησαν στὸ κρεβάτι Διαφωτισθέντος Προκορούση.

Ἄναφέρθηκα στὰ ἔπη, τὰ ἰδρυτικὰ τῶν ἐθνῶν. Θὰ ἤθελα ἐδῶ νὰ προσθέσω ὅτι τὰ ἔθνη δὲν μένουν ἀνάλλαχτα μέσα στὸ χρόνο. Ἡ πράξις πλάθει τὸν ἄνθρωπον, ἢ πρᾶξις πλάθει καὶ τὰ ἔθνη. Ἡ ἱστορία, σμιλεύει διαρκῶς τὸ

3. Φώτιος Δημητρακόπουλος, «Τὸ Βυζάντιον στὸν Νέον Ἕλληνισμό: 1830-1860», *Ἐποπτεία*, 91/1984.

4. Ὁ Ποιητὴς – παραθέτω ἀπὸ Νίκου Βέη, «Παλαμικά», *Νέα Ἐστία* 12/1943. Μαζὶ μὲ τὸν καλόγερον μπαίνει κι ὁ δάσκαλος, ἐπεὶδὴ τότε τὸ σχολεῖο ἦταν στὰ χέρια τῶν ἐχθρῶν τοῦ δημοτικισμοῦ.

πρόσωπο τῶν ἐθνῶν. Κι ἔρχονται ὥρες κρίσιμες, ὥρες βασανισμένες, ὅπου τὸ ἔθνος νιώθει πὼς ἔχασε τὴ ψυχὴ του καὶ τὸ δρόμο του. Εὐλογημένο τὸ ἔθνος πού βλέπει κείνη τὴν ὥρα νὰ ὀρθῶνεται πατέρας ἀμάχητος καὶ πάλι ὁ ποιητής, νὰ τὸ στήνει στὰ πόδια του.

Τέτοια περίπτωση ἦταν ὁ Διονύσιος Σολωμός. Οἱ λόγοι τῆς ἐποχῆς του μοιράζονταν σὲ δυὸ στρατόπεδα. Στὸ ἓνα, ὅσοι λογάριζαν νὰ βάλουν τὸ πόδι τοῦ ἐλεύθερου πιά Ἑλληνα στὸ καλούπι τῆς ἀρχαιοπρέπειας, βάζοντάς τον στανικῶς νὰ παριστάνει πὼς εἶναι συνέχεια τοῦ ἀρχαίου προγόνου καὶ θὰ μιλήσει τὴν παλιὰ τὴ γλῶσσα, τώρα πού λευτερώθηκε ἀπὸ Μακεδόνες, Ρωμαίους, Βυζαντινοὺς κι Ὅθωμανοὺς. Ἦταν αὐτοὶ πού μετέτρεπαν τὴν αὐρα τοῦ ἀρχαίου πνεύματος σὲ δυσωδία φαντάσματος. Κι ἀπὸ τὴν ἄλλη, αὐτοὶ πού θέλαν ὁ λευτερωμένος ν' ἀρνηθεῖ τὸ νέο πρόσωπό του καὶ νὰ φορέσει τὴ μάσκα τοῦ Βυζαντίου. Κι αὐτοί, δηλαδή, κάναν τὸ δοξασιμένο παρελθόν μας ἓναν βρυκόλακα, πού ἀντὶ νὰ μᾶς δίνει ζωὴ θὰ μᾶς ρουφούσε τὸ αἷμα. Καὶ τῶν δυὸ ἐχθρὸς ἓνας καὶ μόνον: ὁ Νέος Ἑλληνισμός, πού γύρευε τὴ δική του ζωὴ καὶ τίς ποιότητές του.

Ὁ Διονύσιος Σολωμός ἀντιστάθηκε μὲ σθένος σ' ὅλους ὅσοι θέλαν στὴ θέση τοῦ προσώπου μιὰ μάσκα. Ἀπόρριψε μὲ δύναμη καὶ τοὺς δυὸ, κι ἄνοιξε τὸ δρόμο γιὰ νὰ δοῦμε τίς πηγές τοῦ Νέου Ἑλληνισμοῦ στὰ πλούσια νερά τοῦ δημοτικοῦ τραγουδιοῦ, στίς ἠθικές του ἀξίες καὶ τὴ γλῶσσα του.

Στὸ Σολωμὸ χρωστᾶμε τ' ὅτι νιώθουμε τὸ λόγο τοῦ Μακρυγιάννη καὶ τίς ποιότητές του ὡς δικές μας, ταυτοτικές μας. Σ' αὐτὸν χρωστᾶμε καὶ τὴ λεγόμενη «ἀθηναϊκὴ σχολή», ἡγέτης τῆς ὁποίας στάθηκε ὁ Κωστῆς Παλαμᾶς. Εἶναι ἡ λογοτεχνικὴ σχολὴ πού ἔκαμε τὸ λόγο τοῦ δημοτικοῦ τραγουδιοῦ λάβαρό της.

Ἐγραφε, βέβαια, ὁ Ζαμπέλιος, τὸν ὁποῖον ὁ Παλαμᾶς χαρακτήριζε «εὐρυμαθὴ καὶ ἐνθουν ἐξερευνητὴν τοῦ Ἑλληνισμοῦ»⁵, πὼς ἡ νεοελληνικὴ ποίηση, ἂν ἤθελε νὰ γίνε «ποίησις ἐθνικὴ», ἔπρεπε νὰ γίνε «δημοτικὴ τὴν γλῶσσαν, δημοτικὴ τὸ νόημα»⁶. Ἀλλὰ ὁ Σολωμὸς ἔδειξε ὅτι αὐτὸ δὲν εἶναι μιὰ ἀνεπέριστη εὐχὴ· ἔδειξε ὅτι γίνε-

ται, δημιουργώντας ἀριστουργήματα τῆς λογοτεχνίας μας στηριγμένα στὸ δημοτικὸ τραγούδι.

Ἀποφεύγω τὸν σχολιασμὸ τοῦ Κωστῆ Παλαμᾶ, ἀφήνοντας τὸ ἔργο τοῦτο στὰ χέρια τῶν λαμπρῶν ὀμιλητῶν κατὰ τὴν Ἡμερίδα αὐτή. Ἀλλὰ νομίζω πὼς χρεωστοῦμε κι ἐσεῖς καὶ ὄλοι ἐμεῖς νὰ δώσουμε πιθανὲς ἀπαντήσεις σὲ ὀρισμένα ἐρωτήματα πού προσδιορίζουν τὸν ὀρίζοντα τῆς σπουδῆς τοῦ Παλαμᾶ.

Πρῶτ' ἀπ' ὅλα, ποιά εἶναι τὰ στοιχεῖα τῆς ἐθνικῆς μας ἰδιοπροσωπίας κατὰ τὸν Παλαμᾶ; Καὶ πόσο αὐτὰ ἀνταποκρίνονται στίς σημερινὲς συνθήκες καὶ ἀνάγκες; Τὶ δηλαδή μπορεῖ καὶ πρέπει νὰ χρησιμοποιήσει τὸ ἔθνος μας ἀπὸ ὅσα τοῦ λείει καὶ τοῦ θέτει ὁ Παλαμᾶς;

Νὰ δοῦμε ἐπίσης γιὰ τὸ Παλαμᾶς δὲν ἐπικοινωνεῖ μὲ τοὺς νέους σήμερα, μολονότι ἐπικοινωνεῖ ὁ Σολωμός. Τὸ 1973, ὁ Ἄνδρέας Καραντώνης δημοσίευσε τὸ δοκίμιο «Ὁ Κωστῆς Παλαμᾶς ὕστερ' ἀπὸ τριάντα χρόνια»⁷ καὶ δίνει κάποιες ἐξηγήσεις γιὰ τὴν ἀπομάκρυνση τῶν νέων ἀπὸ τὸν ποιητὴ. Ὅφειλω νὰ παρατηρήσω ὅτι δὲν εἶδα ἐκεῖ πειστικὲς ἀπαντήσεις. Διότι δὲν συνιστᾶ ἀπάντηση ἡ περιφρονητικὴ ἀπόρριψη τῶν νέων ἐπειδὴ «δὲν νοιάζονται γιὰ τὴ γλῶσσα». Τὶ φταίει καὶ δὲν νοιάζονται; Πόσο δηλαδή περισσότερο νοιάζονταν γιὰ τὴ γλῶσσα οἱ νέοι τῆς ἐποχῆς τοῦ Παλαμᾶ; Ἐὰν πιστεύουμε ὅτι ναί, ἔχοντας στὸ νοῦ μας τὸν ἀγῶνα γιὰ τὸν δημοτικισμό, τότε πρέπει νὰ ἐρωτήσουμε πόσο ὁ Παλαμᾶς ἐγκλωβίζεται καὶ γιατί, στὰ ὄρια τοῦ ἀγῶνα γιὰ τὴν ἐπιβολὴ τῆς δημοτικῆς.

Ἐπάρχει μιὰ ἀρραγῆς ἐνότητα στὸ παλαμικὸ ἔργο πέτρα ἀπὸ τὸν ἀγῶνα γιὰ τὴ γλῶσσα; Ἐὰν ναί, ποιὲς εἶναι οἱ ὀρίζουσές της; Κι ἂν ὄχι, πού θὰ πρέπει νὰ ἀποδώσουμε τὴν ἔλλειψή της;

Πρόκειται γιὰ ἐρωτήματα πού δὲν ἀφοροῦν στὴν αἰσθητικὴ, ἀλλὰ στὴν ἴδια τὴν καρδιά τοῦ προβληματισμοῦ γιὰ τὴν ἰδιοπροσωπία μας.

Εὐχομαι ἡ Ἡμερίδα σας νὰ θέσει μὲ γόνιμο καὶ σαφὴ τρόπο, ὅλα ὅσα θὰ μᾶς βοηθήσουν νὰ νιώσουμε τὸν ποιητὴ ὄχι ὡς μέρος τῆς ἱστορίας τῆς λογοτεχνίας μας, ἀλλὰ ὡς ζωντανὸν ὀδηγητὴ μας.

5. Φάνης Μιχαλόπουλος, «Κωστῆς Παλαμᾶς», *Νέα Ἑστία*, Χριστούγεννα 1943.

6. Ἔσματα δημοτικὰ τῆς Ἑλλάδος, *Ἐποπτεία*, 86/1984.

**«ΑΝΕΤΕΙΛΑΣ
ΧΡΙΣΤΕ
ΕΚ ΠΑΡΘΕΝΟΥ...»**

Καθώς οί καμπάνες τῆς ἀνά τὸν κόσμον Ὁρθοδοξίας ἤχουν τὸ μέγα μυστήριον τῆς ἐνανθρωπήσεως τοῦ Υἱοῦ καὶ Λόγου τοῦ Θεοῦ, τοῦ Κυρίου μας Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἡ Ἐκκλησία μᾶς προετοιμάζει γιὰ τὸ μέγα γεγονός τόσο μὲ τὴν θαυμάσια ὑμνολογία τῆς, ὅσο καὶ μὲ τὰ Ἄγιογραφικὰ ἀναγνώσματα. Καὶ μᾶς προτρέπει, καρδιά καὶ χεῖλεσι, νὰ συμμετάσχουμε στὸ θαῦμα τῶν θαυμάτων καὶ νὰ κάνουμε τὴν καρδιά μας φάτνη προκειμένου μέσα μας νὰ κατοικήσει ὁ νεογέννητος Χριστός.

Ἀξίζει ἀντὶ ἄλλων διδασχῶν καὶ παραινέσεων, ἀντὶ ἄλλων λόγων καὶ συμβουλῶν, νὰ ἀφήσουμε τὴν Πατερικὴ σοφία καὶ γραφίδα νὰ περιγράψει τὸ «ξέρον μυστήριον», ἐκεῖνο ποὺ ὅπως ὅλα τὰ μυστήρια τοῦ Θεανθρώπου προκαλεσε καὶ προκαλεῖ τὴν ἀνθρώπινη λογικὴ, ἀλλὰ ταυτοχρόνως ἐμπνέει καὶ ὀδηγεῖ τοὺς πιστοὺς σὲ ἀτραποὺς ἐλπίδος, νίκης καὶ δικαιοσύνης, ὑπὸ τὴν ἔμπνευση καὶ καθοδήγηση τοῦ Θεοῦ.

Ὁ Ἅγιος Γρηγόριος ὁ Θεολόγος ἀπορεῖ καὶ ἐξίσταται: «Ἦ τοῦ παραδόξου θαύματος! Αὐτὸς ποὺ προϋπήρχε γεννιέται, ὁ ἄκτιστος κτίζεται, ὁ πλούσιος γίνεται πτωχός. Γίνεται πτωχός παίρνοντας τὴ δική μου σάρκα γιὰ νὰ πλουτίσω ἐγὼ μὲ τὴ δική Του Θεότητα. Καὶ Αὐτὸς ποὺ εἶναι γεμάτος ἀπὸ ὅλα ἀδειάζει, ἀδειάζει γιὰ λίγο ἀπὸ τὴ δόξα Του γιὰ νὰ κοινωνήσω ἐγὼ καὶ νὰ γεμίσω ἀπὸ τὴ δική Του δόξα» (Λόγος ΜΕ').

Καὶ ὁ Μέγας τῆς Ἐκκλησίας Θεολόγος Γρηγόριος συνεχίζει: «Τί νὰ πῶ καὶ πῶς νὰ ἐκφραστῶ; Βλέπω τὴ μητέρα ποὺ γεννᾷ καὶ τὸ παιδί ποὺ γεννιέται καὶ δὲν μπορῶ νὰ καταλάβω τὸν τρόπο τῆς Γεννήσεως. Γιατὶ νικιέται ἡ φύση, νικιέται ἡ φυσικὴ τάξη, ὅπου θέλει ὁ Θεός. Γιατὶ τὸ γεγονός δὲν ἔγινε μὲ φυσικὰ δεδομένα, συντελέσθηκε θαῦμα ὑπερφυσικό. Ἡ φύση τέθηκε σὲ ἀργία καὶ ἐνήργησε τὸ θέλημα τοῦ Δεσπότη. Ἦ τῆς ἀνέκφραστης χάριτος τοῦ Θεοῦ».

Καὶ ἡ ἐκπληξὴ του ὀλοκληρώνεται: «Τί νὰ πῶ καὶ πῶς νὰ ἐκφραστῶ; Μὲ ἐκπλήσσει τὸ θαῦμα. Ὁ Παλαιὸς τῶν ἡμερῶν ἔγινε παιδί, Αὐτὸς ποὺ καθόταν πάνω σὲ θρόνο ὑψηλὸ τοποθετεῖται σὲ φάτνη, ὁ ἄϊλος καὶ ἀσώματος ἀγκαλιάζεται ἀπὸ ἀνθρώπινα χέρια. Αὐτὸς ποὺ διασπᾷ τὰ δεσμὰ τῆς ἁμαρτίας τυλίγεται μὲ σπάργανα, ἐπειδὴ αὐτὸ θέλει!» (PG, 56, 385).

Καὶ ὁ Χριστὸς ἔγινε τὰ πάντα, ἐκτὸς ἁμαρτίας, τέλειος ἄνθρωπος. Γεννήθηκε μὲν ἀπὸ μία παρθένο, τῆς ὁποίας ἡ ψυχὴ καὶ τὸ σῶμα εἶχε προηγουμένως καθαρῶς ἀπὸ τὸ πνεῦμα καὶ παρέμεινε Θεὸς καὶ μετὰ τὴν πρόσληψη τῆς ἀνθρώπινης φύσεως. Ἦ γινε ἓνα ἀπὸ τὰ δύο ἀντίθετα, ἀπὸ τὴν σάρκα, δηλαδή, καὶ ἀπὸ τὸ πνεῦμα. Πόσο ἀξιοθαύμαστη εἶναι ἡ νέα ἔνωση! Πόσο παράδοξη εἶναι ἡ νέα σύνθεση! Αὐτὸς ποὺ ὑπήρχε πάντα δημιουργεῖται, ὁ ἀδημιούργητος πλάθεται, καὶ ὁ ἀπεριόριστος περιορίζεται διὰ μέσου τῆς νοερᾶς ψυχῆς, ἡ ὁποία μεσιτεύει εἰς τὴν Θεότητα καὶ διὰ μέσου τῆς ὑλικῆς φύσεως τῆς σαρκός.

Κι ὁμως στὴν ἐποχὴ μας ἀκούονται πολλὲς φωνές ποὺ μᾶς καλοῦν νὰ ἐορτάσουμε Χριστούγεννα χωρὶς... Χριστό. Χριστούγεννα χωρὶς Χριστὸ εἶναι ἡ ἀποκλειστικὴ ταύτιση τῶν Χριστουγέννων μὲ τὸν καταναλωτισμὸ, τὰ δῶρα καὶ τὰ ἐδέσματα τῶν ἡμερῶν. Χριστούγεννα χωρὶς Χριστὸ εἶναι τὰ μέχρι πρῶις «ρεβεγιόν» ποὺ ἀπομακρύνουν τὸν ἄνθρωπο ἀπὸ τὴν Θεία Λειτουργία τῆς τοῦ Χριστοῦ Γεννήσεως. Χριστούγεννα χωρὶς Χριστὸ εἶναι ἡ ἀπλὴ ἀνταλλαγὴ εὐχῶν, χωρὶς καὶ τὴν ἔμπρακτὴ ἀπόδειξη τῆς ἀγάπης μας, τὴν φιλανθρωπία. Χριστού-

γεννα χωρίς Χριστό εἶναι ἡ ἀποχή ἀπὸ τὴν νηστεία καὶ τὴν λατρευτικὴ παράδοση τῆς Ἐκκλησίας μας. Χριστούγεννα χωρίς Χριστό μᾶς καλοῦν νὰ κάνουμε καὶ οἱ ὀλιγάριθμες, ἀλλὰ θορυβώδεις, νεοπαγανιστικὲς ομάδες, οἱ ὁποῖες ἀρνοῦνται τὴν γέννηση τοῦ Σωτῆρος καὶ μιλοῦν περὶ γεννήσεως τοῦ Ἡλίου ἢ τοῦ... Μίθρα!

Ἡ Ἐκκλησία μας μᾶς καλεῖ νὰ μείνουμε μακριὰ ἀπὸ τὴν πάσης φύσεως πλάνη καὶ ἀπὸ τὸν ἐπιφανειακὸ δῆθεν ἐορτασμὸ καὶ νὰ πανηγυρήσουμε Ὁρθοδόξως καὶ παραιοδοσιακῶς ὅτι ὁ Θεὸς ἐγίνε ἄνθρωπος, ὥστε νὰ μπορέσει ὁ ἄνθρωπος νὰ θεωθῆ.

**Η ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ
ΕΤΙΜΗΣΕ ΕΠΤΑ
ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΤΗΤΕΣ
ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ
ΚΑΙ ΤΗΣ ΤΕΧΝΗΣ**

Κατόπιν απόφασεως τῆς Διαρκoῦς Ἱερᾶς Συνόδου ἡ Ἐκκλησία μας τίμησε μὲ τὴν ἀπονομὴ τοῦ Χρυσοῦ Σταυροῦ τοῦ Ἀποστόλου Παύλου ἑπτὰ προσωποκότητες τῆς Ἐπιστήμης καὶ τῆς Τέχνης. Οἱ τελετὲς ἀπονομῆς πραγματοποιήθηκαν τὴν Τετάρτη 10 Δεκεμβρίου καὶ τὴν Πέμπτη 11 Δεκεμβρίου ἐ.ἔ. στὴν αἴθουσα τοῦ Μεγάλου Συνοδικοῦ. Τὰ παράσημα ἀπένευμε ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Χριστόδουλος, ἐνῶ παρέστησαν τὰ μέλη τῆς Δ.Ι.Σ., κληρικοὶ καὶ λαϊκοὶ ποὺ ἐργάζονται στὴν Ἱερὰ Σύνοδο καὶ πολλοὶ συγγενεῖς καὶ φίλοι τῶν τιμηθέντων. Στὸ τέλος καὶ τῶν δύο τελετῶν ὁμιλήσε ὁ Μακαριώτατος καὶ ἐξήγησε τοὺς λόγους τῆς βραβεύσεως τῶν ἑπτὰ προσωπικοτήτων.

Οἱ τιμηθέντες γιὰ τὴν προσφορά τους στὴν Ἐκκλησία καὶ στὸ Ἔθνος εἶναι οἱ ἑξῆς:

Τὴν Τετάρτη 10 Δεκεμβρίου ἐτιμήθησαν οἱ: *Αἰδεσμι. Πρωτ. Δημήτριος Κωνσταντέλλος*, Ὁμ. Καθ. Βυζαντινῆς Ἱστορίας Richard Stockton College of New Jersey καὶ οἱ κ.κ. *Γεώργιος Ἀναγνωστόπουλος*, Μουσικολόγος - Πρωτοψάλτης καὶ Νομικός, *Νικόλαος Μουτσόπουλος*, Ὁμ. Καθ. Ἀρχιτεκτονικῆς Πολυτεχνικῆς Σχολῆς Παν. Θεσσαλονίκης, *Παναγιώτης Συμεωνίδης*, Ὁμ. Καθηγητῆς Ἰατρικῆς Παν. Θεσσαλονίκης καὶ Ἀντεπ. Μέλος Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν.

Τὴν Πέμπτη 11 Δεκεμβρίου ἐτιμήθησαν οἱ: *Ἀχιλλεὺς Λαζάρου*, Καθηγητῆς Ἑρευνητῆς, Βαλκανιολόγος, *Φαίδων Μπουμπουλίδης*, Ὁμ. Καθ. Φιλοσοφικῆς Παν. Ἀθηνῶν, *Χαράλαμπος Μπούρας*, Ὁμ. Καθ. Ἱστορίας τῆς Ἀρχιτεκτονικῆς Πολυτεχνείου Ἀθηνῶν.

Βιογραφικὸν Σημείωμα

τοῦ π. ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΕΛΛΟΥ

(ἀνεγνώσθη ὑπὸ τοῦ Αἰδεσιμολογητάτου π. Στεφάνου Ἀβραμίδου)

Ὁ σήμερον ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος διὰ τῆς ἀπονομῆς εἰς αὐτὸν τοῦ Χρυσοῦ Σταυροῦ τοῦ ἴδρυτοῦ Ἀυτῆς Ἁγίου Ἐνδόξου Ἀποστόλου Παύλου τιμώμενος Πρωτοπρεσβύτερος π. Δημήτριος Ἰωάννου Κωνσταντέλλος, ὁμότιμος Καθηγητῆς τῆς Ἱστορίας τῆς Θεολογίας τῆς Βυζαντινῆς Αὐτοκρατορίας, εἰς τὸ Πανεπιστήμιον Richard Stockton τῆς Νέας Ἱερσέης τῶν Η.Π.Α., ἐγεννήθη εἰς τὸ χωρίον Σπηλιὰ τοῦ Νομοῦ Μεσσηνίας. Ἐπεράτωσε τὰς Γυμνασιακάς του σπουδὰς ἐν Κυπαρισσίᾳ. Μὲ ὑποτροφίαν τῆς Ἑλληνικῆς Ὁρθόδοξου Ἀρχιεπισκοπῆς Βορείου καὶ Νοτίου Ἀμερικῆς μετέβη εἰς Ἡνωμένας Πολιτείας καὶ ἐνεγράφη εἰς τὴν Θεολογικὴν Σχολὴν τοῦ Τιμίου Σταυροῦ. Ἀφοιτήσας ἐκ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τὸ ἔτος 1951, παρηκολούθησε μαθήματα εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τοῦ Michigan. Τὸ 1954 ἐνυμφεῦθη τὴν δίδα Στυλιανὴν Κρουσουλoύδη, μετὰ τῆς ὁποίας ἀπέκτησε τέσσαρα τέκνα. Τὸ αὐτὸ ἔτος ἐπέστρεψεν εἰς Ἑλλάδα καὶ ἐνεγράφη εἰς τὴν Θεολογικὴν Σχολὴν τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν ἔνθα καὶ παρηκολούθησε μαθήματα δι' ἓν ἀκαδημαϊκὸν ἔτος. Τὸ 1955 ἐπέστρεψεν εἰς Ἡνωμένας Πολιτείας καὶ τὸν Ἰούλιον τοῦ αὐτοῦ ἔτους ἐχειροτονήθη διάκονος καὶ ἱερεὺς καὶ ἐτοποθετήθη Ἱερατικῶς Προϊστάμενος τοῦ Ἱ. Ναοῦ Ἁγίου Δημητρίου ἐν Perth Amboy, τῆς Νέας Ἱερσέης. Εἰς τὴν θέσιν αὐτὴν ὑπηρετή-

Γενική ἄποψη τῆς αἰθούσης τοῦ Μεγάλου Συνοδικοῦ κατὰ τὴν Τιμητικὴ Ἐκδήλωση (10.12.2003).

σεν ἑννέα ἔτη, ἦτοι ἀπὸ τὸ 1955-1964. Ἐκτοτε ἔχει ὑπηρετήσει καὶ εἰς ἄλλας Ἑλληνορθόδοξους Κοινότητες, εἴτε ὡς τακτικὸς εἴτε ὡς ἐπισκέπτης ἱερεὺς καὶ συνέβαλεν εἰς τὴν δημιουργίαν καὶ ὀργάνωσιν τριῶν νέων κοινοτήτων τῆς νοτίας Νέας Ἱερσέης, εἰς τὰς ὁποίας ὑπηρετήσεν ἀπὸ δύο ἕως ἑννέα ἔτη.

Παράλληλα μὲ τὴν ἱερατικὴν του διακονίαν εἰς τὸν Ἱερόν Ναὸν Ἁγίου Δημητρίου Νέας Ἱερσέης, συνέχισε τὰς μεταπτυχιακὰς του σπουδὰς εἰς τὴν Θεολογικὴν Σχολὴν τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Princeton (1957-1959) λαβὼν τὸ πτυχίον τοῦ Masters ἢ Μαγίστορος τῆς Θεολογίας (M.Th.). Ἀπὸ τὸ 1959 ἕως τὸ 1965 ἐνεγράφη εἰς τὸ Ἱστορικὸν Τμῆμα τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Rutgers, ἔνθα ἐδίδασκε ὁ διάσημος ἕλλην βυζαντινολόγος Παναγιώτης Χαράνης, καὶ παρηκολούθησε μαθήματα ἱστορίας τοῦ ἀρχαίου ἑλληνορωμαϊκοῦ κόσμου, τῆς ἀναγεννήσεως καὶ εἰδικεύθη εἰς τὴν ἱστορίαν καὶ τὸν πολιτισμὸν τῆς Βυζαντινῆς Αὐτοκρατορίας. Ἀπὸ τὸ Πανεπιστήμιον τοῦ Rutgers ἔλαβε τὰ πτυχία τοῦ Masters (M.A.) εἰς τὴν Ἱστορίαν καὶ τοῦ Διδάκτορος (Ph.D) εἰς τὴν Φιλοσοφίαν.

Ἐτιμήθη μὲ διαφόρους ὑποτροφίας καὶ ὑφηγεσίας,

ὡς ἐκείνους τοῦ Lane Cooper, τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Rutgers, καὶ τοῦ Dumbarton Oaks τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Harvard. Ἐχει λάβει διαφόρους ἐπιχορηγήσεις καὶ Διδακτορικὸν Δίπλωμα, Τιμῆς Ἐνεκεν, ἀπὸ τὴν Θεολογικὴν Σχολὴν τοῦ Τιμίου Σταυροῦ Βοστώνης, ὡς καὶ ἄλλας τιμητικὰς διακρίσεις.

Ἀπὸ τὸ ἔτος 1962 καὶ ἐνεῦθεν ἐδίδαξεν εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τοῦ Rutgers, εἰς τὸ Hellenic College, εἰς τὸ Boston College (καὶ αἱ δύο Πανεπιστημιακαὶ Σχολαί), καὶ εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τῆς Νέας Ὑόρκης. Ἐχει δώσει διαλέξεις εἰς διάφορα Πανεπιστήμια τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν, καὶ παρουσιάζει ἐρευνητικὰς ἐργασίας ἐπὶ θεολογικῶν καὶ ἱστορικῶν θεμάτων ἐνώπιον πολλῶν ἐπιστημονικῶν καὶ μορφωτικῶν σωματείων εἰς τὴν Ὁξφόρδην, Γενεύην, Ἁγίαν Πετρούπολιν, Μόσχαν, Ἀθήνας, Θεσσαλονίκην, Μέσσην Ἀνατολὴν καὶ ἄλλοῦ.

Ἐχει συγγράψει καὶ δημοσιεύσει δεκατέσσερα ἐπιστημονικὰ βιβλία καὶ ἐπεμελήθη τὴν ἔκδοσιν ἄλλων ὀκτώ, καὶ ἐντὸς ὀλίγου ἐπίκειται νὰ κυκλοφορήσουν τρία νέα βιβλία τοῦ π. Δημητρίου. Ἐκ τῶν βιβλίων του ἔξ ἔχουν μεταφρασθῆ εἰς τὰ ἑλληνικὰ καὶ δύο εἰς τὴν Ρουμανικὴν γλῶσσαν.

Ἔχει δημοσιεύσει διαφόρους ἐπιστημονικάς μελέτας, δοκίμια, ἄρθρα καὶ βιβλιοκρισίας εἰς 40 καὶ πλέον περιοδικὰ Ἀμερικῆς καὶ Εὐρώπης. Ἔχει γράψει διάφορα κεφάλαια καὶ λήμματα εἰς 15 διαφόρους τόμους, ἐγκυκλοπαιδείας καὶ λεξικά.

Ὁ π. Δημήτριος σήμερον διαμένει μετὰ τὴν οἰκογένειαν αὐτοῦ ἐν Linwood, Νέας Ἱερσέης.

Βιογραφικὸν Σημείωμα
τοῦ Μουσικολόγου - Πρωτοψάλτου
κ. ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ
(ἀνεγνώσθη ὑπὸ τοῦ Πανοσιολογιώτατου
Ἀρχιμ. Τιμοθέου Ἀνθη)

Ὁ Μουσικολογιώτατος κ. Γεώργιος Ἀλεξίου Ἀναγνωστόπουλος ἐγεννήθη τὴν 4ην Ἀπριλίου 1918 εἰς τὸ χωρίον Γαλατᾶς τοῦ Νομοῦ Πρεβέζης, τυγχάνει δὲ ὁ πρωτότοκος υἱός, ἐκ πέντε τέκνων τῆς οἰκογενείας γενόμενος καὶ προστάτης τῆς μητρὸς καὶ τῶν ἀνηλίκων ἀδελφῶν του μετὰ τὴν κοίμησιν τοῦ πατρὸς του, τὸ ἔτος 1936.

Περάτωσε τὴν φοίτησιν τοῦ τετραταξίου Δημοτικοῦ Σχολείου καὶ τοῦ τριταξίου Σχολαρχείου ἐν Ἄρτῃ, μετὸν βαθμὸν «ἄριστα», διέκοψεν τὴν φοίτησιν λόγω οικονομικῆς ἀδυναμίας τοῦ πατρὸς του, ἀναλαβὼν ἐργασίαν εἰς κατάστημα εἰς τὸ Θεσπρωτικόν. Μετὰ τρία ἔτη ἐργασίας, ἐφοίτησε εἰς τὸ ἑξατάξιον Γυμνάσιον ἐν Ἀγρινίῳ καὶ εἰσήχθη, τέταρτος τὴν σειράν, κατόπιν ἐξετάσεων, εἰς τὴν Νομικὴν Σχολὴν τοῦ Καποδιστριακοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν.

Ἀκολουθῶν τὴν συμβουλὴν τοῦ πρακτικοῦ ἱεροψάλτου παποῦ τοῦ, ἐδιδάχθη ὑπὸ τοῦ πρωτοψάλτου τοῦ Ἱ. Ναοῦ Ζωοδόχου Πηγῆς Ἀγρινίου, Τάσου Παπαδήμου τὴν Βυζαντινὴν Μουσικὴν διορισθεὶς τὸ 1935 ἀριστερὸς ἱεροψάλτης τοῦ πολιοῦχου Ἀγρινίου Ἀγίου Χριστοφόρου. Διετέλεσε ἱεροψάλτης τοῦ Ἱ. Ναοῦ Ἁγίας Αἰκατερίνης Πειραιῶς καὶ ἀπὸ τὸ 1942 ἈΨάλτης τοῦ Ἱ. Ναοῦ Κοιμήσεως Θεοτόκου Παλαιοῦ Φαλήρου, παραδίδων συγχρόνως, ὡς καὶ παλαιότερα, κατὰ τὰ γυμνασιακά του χρόνια, ἰδιαίτερα μαθήματα εἰς γυμνασιόπαιδας.

Δοκιμασθεὶς ὑπὸ πολλῶν πρωτοψαλτῶν τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν προσελήφθη ὡς Δεξιὸς ἱεροψάλτης εἰς τὸν Ἱ. Ναὸν Χρυσοσπηλαιωτίσης, ὁδοῦ Αἰόλου.

Διαρκούσης τῆς θητείας του εἰς τὴν Χρυσοσπηλαιώ-

τισαν ἐν συνεργασίᾳ μετὰ τοῦ Τάκη Παπαγεωργίου ἔδωσε συναυλίαν ἑναρμονισμένης Βυζαντινῆς Μουσικῆς καθὼς καὶ ἰδικῶν του συνθέσεων, αἱ δὲ κριτικαὶ τῶν εἰδημόνων εἰς τὰς ἡμερησίας ἐφημερίδας τῶν Ἀθηνῶν ὑπῆρξαν πολὺ ἐπαινετικά.

Οἱ δημόσιες ἐμφανίσεις τῆς Χορωδίας συνεχίσθησαν μετὰ ἐπιτυχίαν ἐπὶ τρία ἔτη, λόγοι ὁμως ἀνάγκης, ὅπως ἀδυναμία καλύψεως τῶν δαπανῶν, ἑναρξὶς ἀσκήσεως τοῦ σκληροῦ λειτουργήματος τῆς ἐλευθέρου δικηγορίας εἰς Ἀθήνας καὶ Πειραιᾶ, ἢ ἐκπλήρωσις τῶν ὑποχρεώσεων του πρὸς τὰς τρεῖς ἀγάμους ἀδελφάς του, ἢ δημιουργία ἰδίας οἰκογενείας ἀπὸ τὸ ἔτος 1952 (ἡ σύζυγός του καὶ τρία τέκνα), τὸν ἠνάγκασαν νὰ διακόψῃ τὰς δημοσίας ἐμφανίσεις του, συνεχίζων τὴν ψαλτικὴν του διακονίαν εἰς τὸ ἱερὸν ἀναλόγιον τοῦ Ἱ. Ναοῦ Ἁγίου Σπυρίδωνος Σταδίου διὰ πέντε ἔτη, 1950 ἕως 1956.

Προετάθη ὑπὸ τοῦ μακαριστοῦ σήμερον, τότε Πρωτοσυγκέλλου τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν Ἐπισκόπου Ρωγῶν καὶ κατόπιν Μητροπολίτου Κοζάνης κυροῦ Διονυσίου Ψαριανοῦ διὰ νὰ προσληφθῇ Πρωτοψάλτης τοῦ Ἱεροῦ Καθεδρικοῦ Ναοῦ τῶν Ἀθηνῶν, μὴ δεχθεὶς τὴν προταθεῖσαν θέσιν λόγω ὑποχρεώσεων οἰκογενειακῶν καὶ ἐργασιακῶν.

Μετὰ τὴν ὑπὲρ τριαντακονταετῆ ὑπηρεσίαν του εἰς τὴν μάχιμον δικηγορίαν, ἐπεδόθη εἰς τὴν σύνθεσιν πρῶτων του συνθέσεων ἐμπνευσμένων ἀπὸ τὴν βυζαντινὴν μουσικὴν παράδοσιν τῆς Ἐκκλησίας μας. Συνέθεσε ἀπὸ τοῦ ἔτους 1981 ἕως τοῦ 2002, δώδεκα βιβλία πολυσέλιδα, καλύπτοντα τὰ σχεδὸν ἅπαντα τοῦ ἀσματικοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ἔτους. Εἶναι ὅλα χειρόγραφα, γεγραμμένα καὶ διακεκοσμημένα κατὰ σελίδα ἐκ τῆς χειρὸς του, μετὰ διακοσμήσεις ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον συμβολικοῦ χαρακτῆρος καὶ μετὰ πρωτογράμματα διαφοροποιημένα ἀπὸ ἄσματος εἰς ἄσμα.

Τὸ Πανεπιστήμιον Ἀθηνῶν ἐτίμησε τὸ ἔργον του, ὀργανῶσαν ἐπὶ τοῦτο ἐκδήλωσιν εἰς τὴν Μεγάλῃν Αἴθουσαν Τελετῶν του, τὴν 10ην Μαρτίου 1998.

Ἡ Ἀκαδημία Ἀθηνῶν διὰ τῆς γραφίδος τοῦ Ἀκαδημαϊκοῦ Μουσουργοῦ καὶ διατελέσαντος Προέδρου τῆς κ. Μενελάου Παλλαντίου ἐτίμησε τὸν κ. Ἀναγνωστόπουλον διὰ τὸ περιεχόμενον καὶ τὴν ἐξαιρετικὴν ἐμφάνισιν τῶν βιβλίων του.

Τιμητικῆς κρίσεως ἔτυχε καὶ ἐξ ἀρχαίων ἀγιορειτικῶν ἀδελφοτήτων (Σίμωνος Πέτρας, Δανιηλαίων, Ἀβραμαίων καὶ ἄλλων).

Ὁ Μακαριώτατος με τοὺς τιμηθέντες κατὰ τὴν πρώτη ἡμέρα. Ἐξ ἀριστερῶν πρὸς τὰ δεξιά: κ. Γ. Ἀναγνωστόπουλος, κ. Π. Συμεωνίδης, π. Δημ. Κωνσταντέλλος, κ. Ν. Μουτσόπουλος (10.12.2003).

Ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Χριστόδουλος, τιμητικῶς προλόγησε τὸν δεύτερον τόμον τοῦ βιβλίου τοῦ κ. Ἀναγνωστοπούλου, ἀνεφερθεὶς εἰς τὸ ἔργον καὶ τὴν προσφορὰν, τοῦ ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος σήμερον τιμωμένου Μουσικολόγου καὶ Πρωτοψάλτου.

Δημόσιες ἐκτελέσεις τῶν συνθέσεων του πραγματοποιήθηκαν κατὰ καιροὺς εἰς Ἱ. Ναοὺς, αἴθουσες συναυλιῶν καὶ δυὸ φορές εἰς τὸ Ἡρώδειον ἐνώπιον πικνοτάτου ἀκροατηρίου, καθὼς ἐπίσης καὶ ἐκ τοῦ Ραδιοφωνικοῦ Σταθμοῦ τῶν Ἀθηνῶν.

Βιογραφικὸν Σημείωμα
τοῦ κ. ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΜΟΥΤΣΟΠΟΥΛΟΥ
(ἀνεγνώσθη ὑπὸ τοῦ Πανοσιολογιωτάτου
Ἀρχιμ. Μάρκου Βασιλάκη)

Γεννήθηκε στὴν Ἀθήνα στὶς 27 Δεκεμβρίου 1927.
Παρακολούθησε ἀρχιτεκτονικὲς σπουδὲς στὸ Ἐθνικὸ

Μετσόβιο Πολυτεχνεῖο τὴν περίοδο 1947-1953.

Ἐν συνεχείᾳ ἐφοίτησε καὶ στὴν Θεολογικὴ Σχολὴ τοῦ Α.Θ.Π. Πανεπιστημίου, τῆς ὁποίας τὸ πτυχίον ἔλαβε τὸ 1963.

Τὶς σπουδὲς του στὸν τομέα ἀναστηλώσεως καὶ ὀργανώσεως Μουσείων συνέχισε στὴ Γαλλία με ὑποτροφία τῆς Cooperation Technique (1964-1965). Σὲ δύο ἀκαδημαϊκὰ ἔτη παρακολούθησε τὰ εἰδικὰ σεμινάρια Βυζαντινῆς Ἱστορίας τοῦ Καθηγητῆ Paul Lemerle στὴν Ecole des Hautes Etudes τῆς Σορβόννης καὶ τὰ εἰδικὰ Σεμινάρια Βυζαντινῆς Τέχνης τοῦ Καθηγητοῦ Andre Grabar, στὴν ἴδια σχολὴ καὶ στὸ College de France (1953-1954, 1964-1965). Τὸ Φεβρουάριον τοῦ 1955 διορίζεται ἕκτακτος ἄμισθος ἐπιμελητὴς στὴν ἔδρα Ἀρχιτεκτονικῆς Μορφολογίας τοῦ Ἐθνικοῦ Μετσόβιου Πολυτεχνείου, ὅπου ὑπηρετήσε μέχρι 18 Φεβρουαρίου 1957.

Στὶς 18.12.1956 ἔλαβε τὸ τίτλον τοῦ Διδάκτορος - μηχανικοῦ με τὴν διατριβὴν ποὺ ὑπέβαλε «Ἡ ἀρχιτεκτονικὴ τῶν Ἐκκλησιῶν καὶ τῶν Μοναστηριῶν τῆς Γορτυνίας» καὶ ἡ ὁποία ἔλαβε τὸν βαθμὸ «Ἄριστα».

Ἐξελέγη Τακτικός Καθηγητής στὴν ἔδρα Ἀρχιτεκτονικῆς Μορφολογίας καὶ Ρυθμολογίας τῆς Πολυτεχνικῆς Σχολῆς τοῦ Ἀριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης (30.4.1958).

Διετέλεσε Διευθυντὴς τοῦ Ἐργαστηρίου Ἀρχιτεκτονικῆς Μορφολογίας καὶ Ρυθμολογίας καὶ τοῦ Μουσείου Ἀρχιτεκτονικῆς τοῦ Τμήματος Ἀρχιτεκτόνων τῆς Πολυτεχνικῆς Σχολῆς τοῦ Α.Π.Θ., Συγκλητικὸς τοῦ Α.Π.Θ.: 1961-1962, 1971-1972 καὶ 1977-1978, Κοσμήτορας τῆς Πολυτεχνικῆς Σχολῆς τοῦ Α.Π.Θ. τὸ 1963-1964, Μέλος τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου τοῦ Κέντρου Βυζαντινῶν Ἐρευνῶν τῆς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς τοῦ Α.Π.Θ., ἀπὸ τὴν ἰδρυσὴ του μέχρι τὸ ἔτος 1981 καὶ Πρόεδρος του κατὰ τὰ Πανεπιστημιακὰ ἔτη 1975-1976, 1979-1980 καὶ 1989.

Ἐκλήθη ἀπὸ διάφορα Πανεπιστήμια καὶ Ἰνστιτούτα νὰ δώσει διαλέξεις σὲ θέματα σχετικὰ μὲ τὰ ἀντικείμενα τῶν ἐπιστημονικῶν του ἐρευνῶν (Πολυτεχνεῖο Σκοπίων: 20.4.1964, στὸ ἰνστιτούτο Παραδοσιακῆς Ἀρχιτεκτονικῆς I.CO.MO.S - C.I.A.V. τῆς Φιλιππουπόλεως, τῆς Σχολῆς Πολεοδομίας τοῦ Τσάντιγκαρ τῶν Ἰνδιῶν, στὸ Παρίσι, στὸ Λουξεμβούργο, στὴ Σόφια, στὴν Κωνσταντινούπολη, στὴν Ἄγκυρα στὸ Πανεπιστήμιο τῆς Μέσης Ἀνατολῆς). Δίδαξε σὲ μεταπτυχιακὸ Σεμινάριο ἀναστηλώσεως τοῦ Πολυτεχνείου τῆς Νεαπόλεως ὕστερα ἀπὸ πρόσκληση τοῦ γνωστοῦ Διευθυντοῦ Καθηγητοῦ Roberto di Stefano (9.4.1986).

Ἐργάστηκε ὡς ἐμπειρογνώμων τοῦ Παναγίου Τάφου καὶ εἶχε ἔτσι τὴν εὐκαιρία νὰ ἐπισκεφθεῖ στὴν Ἰορδανία τὴν Πέτρα καὶ νὰ μελετήσῃ τὰ μνημεῖα μὲ συνοδεία τοῦ Γενικοῦ Διευθυντοῦ Ἀρχαιοτήτων Dr Fawzi Zayadin.

Ἀσχολήθηκε συστηματικὰ μὲ ἀνασκαφὲς καὶ ἔρευνες σὲ διάφορα μέρη τῆς Ἑλλάδας (στὰ Στύρα καὶ τὴν Ὀχη τῆς Εὐβοίας, στὸ Παγγαῖο (μελέτη ἀκτινογραφημάτων), στὸ Δισπηλιὸ τῆς Καστοριάς, στὴν Κάρπαθο, στὴ Λήμνο, στὴν Μάνη, στὴν Ἀρκαδία, στὴν Αἰγιαλεία, στὴν Πρέσπα, στὴ Θράκη καὶ ἄλλοι).

Ἐπὶ ἤρξε ἀπὸ τοὺς ἰδρυτὲς τοῦ Διεθνoῦς καὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ Τμήματος τοῦ I.CO.MO.S. στὰ πλαίσια τοῦ Τεχνικοῦ Ἐπιμελητηρίου τῆς Ἑλλάδος. Ἐπὶ ἤρξε μάλιστα Πρόεδρος τοῦ ἑλληνικοῦ τμήματος μέχρι τὸ 1981.

Ἐπὶ ἤρξε ἀπὸ τοὺς ἰδρυτὲς τοῦ Ἑλληνικοῦ Τμήματος τοῦ Διεθνoῦς Ἰνστιτούτου Φρουρίων καὶ Πύργων I.B.I. καὶ γιὰ μίαν περίοδο Πρόεδρος, ὅπως Πρόεδρος ἐξελέγη, μετὰ τὸ θάνατο τοῦ ἰδρυτοῦ τοῦ ἀειμνήστου P. Gazzola καὶ τοῦ Διεθνoῦς Ἰνστιτούτου (I.B.I.).

Μὲ τὴν ιδιότητα τοῦ Προέδρου τοῦ ἑλληνικοῦ ICOMOS καὶ τοῦ ἑλληνικοῦ Ἰνστιτούτου Φρουρίων καὶ Πύργων εἶχε τὴν εὐκαιρία νὰ διοργανώσῃ πολλὰ διεθνῆ Συνέδρια, ὅπου ἔλαβαν μέρος εἰδικοί ἐμπειρογνώμονες, οἱ ὁποῖοι εἶχαν τὴν εὐκαιρία νὰ μελετήσουν τὴν Ἀρχιτεκτονικὴ τῶν βυζαντινῶν μνημείων τῆς Μακεδονίας καὶ τὰ Μοναστήρια τοῦ Ἁγίου Ὁρους.

Βοήθησε στὴν ἰδρυση τοῦ Λαογραφικοῦ καὶ Ἐθνολογικοῦ Μουσείου τῆς Μακεδονίας. Ὁ ἴδιος προσωπικὰ μερίμνησε γιὰ τὴν ἀναστήλωση τοῦ παλαιοῦ ἀρχοντικοῦ Ἀδοσίδη, ποὺ παραχωρήθηκε γιὰ τὴν στέγαση τῶν Συλλόγων τῆς μακεδονικῆς Φιλεκαπαιδευτικῆς Ἀδελφότητος καὶ γιὰ ἀρκετὰ χρόνια ἦταν μέλος τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου (μέχρι τὸ 1981). Ἐκτὸς ἀπὸ τὴν ἀναστήλωση τοῦ κτιρίου, διαμόρφωσε τὸν ἐσωτερικὸ χῶρο τοῦ Μουσείου καὶ μελέτησε τὴν μορφή τῶν προθηκῶν μὲ τὴν συνεργασία τοῦ ἀρχιτέκτονα κ. Κ. Οἰκονόμου. Διοργάνωσε μάλιστα εἰδικὸ παράρτημα τοῦ Μουσείου μὲ προπλάσματα κτισμάτων παραδοσιακῆς Ἀρχιτεκτονικῆς ποὺ πρόσφερε στὸ Λ.Ε.Μ.Μ.

Εἶναι Διδάκτωρ τιμῆς ἔνεκεν τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Σόφιας Kliment Ochridski (3.10.1990).

Εἶναι μέλος πολλῶν ἐπιστημονικῶν ἐταιρειῶν, συμβουλίων καὶ Ἀκαδημιῶν καὶ εἰδικότερα:

Διετέλεσε γιὰ πολλὰ χρόνια Πρόεδρος τοῦ Ἐπιστημονικοῦ Συμβουλίου τοῦ Διεθνoῦς Ἰνστιτούτου Φρουρίων καὶ Πύργων.

Ἐξελέγη ὡς Ἀντεπιστέλλον μέλος τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν στὴν Τάξη Γραμμάτων καὶ Καλῶν Τεχνῶν, στὴν Ἐδρα Καλῶν Τεχνῶν κατὰ τὴν Συνεδρίαση τῆς 6ης Μαρτίου 1980.

Διετέλεσε Πρόεδρος τοῦ Κέντρου Βυζαντινῶν Ἐρευνῶν (Κ.Β.Ε.) τῆς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς τοῦ Α.Π.Θ. (1979-1981, 1989-1991).

Εἶναι Ἀντεπιστέλλον μέλος τῆς Ἀκαδημίας Pontaniana τῆς Νεαπόλεως στὴν Τάξη Καλῶν Τεχνῶν (8.2.1981).

Διετέλεσε Ἀντιπρόεδρος τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου τοῦ Λαογραφικοῦ καὶ Ἐθνολογικοῦ Μουσείου Μακεδονίας μέχρι τὸ 1981.

Ἐξελέγη ὁμόφωνα Πρόεδρος τοῦ C.I.A.V. κατὰ τὴ Γενικὴ Συνέλευση (29.10.1989) στὴ Φιλιππούπολη (1989-1994).

Εἶναι ξένος ἐταῖρος τῆς Βουλγαρικῆς Ἀκαδημίας Ἐπιστημῶν (10.4.1985).

Τοῦ ἀπενεμήθη τὸ ἀργυρὸ μέταλλο τῆς Association Espanola de Amigos de los Castillos (8.5.1985) τὸ ὁποῖο ἀπονέμεται ἐτήσια σὲ πρόσωπα πὺν συνέβαλαν ἰδιαίτερα μὲ τὸ ἔργο τους στὴν προώθηση τῆς Ἐπιστήμης τῆς Καστρολογίας.

Τοῦ ἀπενεμήθη τὸ χρυσὸ μέταλλο τοῦ ἴδρυτῆ τῆς Βουλγαρικῆς Ἀκαδημίας Ἐπιστημῶν Marin Drinov (1985). Ἀνακηρύχθηκε Μέγας Ἄρχων Δεπουτάτος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου (19.3.1967).

Βιογραφικὸν Σημεῖωμα
τοῦ Καθηγητοῦ τῆς Ὁρθοπαιδικῆς
κ. ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΣΥΜΕΩΝΙΔΗ
(ἀνεγνώσθη ὑπὸ τοῦ Πανοσιολογιωτάτου
Ἄρχιμ. Καλλινίκου Δεμενεοπούλου)

Ὁ Ἐλλογιμώτατος Καθηγητῆς κ. Παναγιώτης Συμεωνίδης γεννήθηκε στὴν Ἄρδασα Πτολεμαῖδος τὴν 20.9.1929. Τελείωσε τὸ Δημοτικὸ Σχολεῖο καὶ τὸ Γυμνάσιο στὴν Πτολεμαῖδα. Τὸ 1943 συμμετέσχε στὴ συγκρότηση χριστιανικῆς ὁμάδος ἐκ 12 μαθητῶν τοῦ Γυμνασίου μὲ τὴν ἑπωνυμία «ΑΔΕΛΦΟΣΥΝΗ» μὲ μέλη γνωστοὺς ἀργότερα Καθηγητῆς καὶ Θεολόγους. Τὸ 1947 εἰσήχθη στὴ Στρατιωτικὴ Ἱατρικὴ Σχολή. Ἀπεφοίτησε τὸ 1953 2ος στὴν τάξη του καὶ ἐντάχθηκε ὡς ἀνθυποσημηναγὸς στὴν Πολεμικὴ Ἀεροπορία.

Τὴν βασικὴ του ἐκπαίδευση στὴν Ὁρθοπαιδικὴ πραγματοποίησε, στὴν Πανεπιστημιακὴ Ὁρθοπαιδικὴ Κλινικὴ Ἀθηνῶν, στὸ Λαϊκὸ Νοσοκομεῖο. Μετεκπαιδεύτηκε ἐπὶ 2 χρόνια στὸ Λονδίνο, 6 μῆνες στὶς Η.Π.Α., καὶ 6 μῆνες στὴ Γερμανία.

Διετέλεσε Διευθυντῆς τῆς Ὁρθοπαιδικῆς Κλινικῆς στὸ Γενικὸ Νοσοκομεῖο τῆς Ἀεροπορίας στὴν Ἀθήνα ἐπὶ 15 χρόνια καὶ Γενικὸς Διευθυντῆς Νοσοκομείου ἐπὶ 2 χρόνια (1978-1980).

Ἐγινε Διδάκτωρ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν τὸ 1960 μὲ βαθμὸ ἄριστα. Τὸ 1970 ἐξελέγη παμψηφεί Ὑφηγητῆς τῆς Ἱατρικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν. Τὸν Ἰανουάριο τοῦ 1980 ἐξελέγη Τακτικὸς Καθηγητῆς τῆς Ἱατρικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης καὶ Διευθυντῆς τῆς Πανεπιστημιακῆς Ὁρθοπαιδικῆς Κλινικῆς. Ἦταν ὁ πρῶτος Καθηγητῆς Ὁρθοπαιδικῆς στὴ Βόρειο Ἑλλάδα καὶ ἡ Κλινικὴ ἡ ὁποία ἐγκαταστάθηκε στὸ Νοσοκομεῖο «Γ. Παπανικολάου», ἡ πρώτη ἀμιγῆς Πανεπιστημιακὴ Ὁρθοπαιδικὴ Κλινικὴ.

Μὲ τὴν ἴδρυση καὶ λειτουργία τῆς ἡ πρώτη αὐτῆ Πανεπιστημιακὴ Κλινικὴ κάλυψε ἓνα μεγάλο κενὸ στὸν χῶρο τῆς Βορείου Ἑλλάδος καὶ προσέφερε ἀνεκτίμητες ὑπηρεσίες στὸν τομέα τῆς ἀντιμετώπισης τῶν τροχαίων ἀτυχημάτων καὶ τραυμάτων γενικῶς ἀλλὰ καὶ τῶν ἀσθενῶν μὲ προβλήματα ψυχρῆς Ὁρθοπαιδικῆς.

Διετέλεσε Πρόεδρος τῆς Πανελληνίας Ὁρθοπαιδικῆς Ἐταιρείας (Ε.Ε.Χ.Ο.Τ.) τὸ 1975 καὶ Πρόεδρος τῆς Ὁρθοπαιδικῆς Ἐταιρείας Μακεδονίας Θράκης τὸ 1990.

Τὸ ἔτος 1993 ἐξελέγη Πρόεδρος τῆς Ἱατρικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης.

Ἐλαβε μέρος σὲ πολλὰ παγκόσμια καὶ διεθνῆ Συνέδρια μὲ ἀνακοινώσεις καθὼς καὶ ὡς προσκεκλημένος ὁμιλητῆς. Δημοσίευσε περισσότερες ἀπὸ 500 ἐπιστημονικῆς ἐργασίες σὲ ἑλληνικὰ καὶ ξένα περιοδικὰ καὶ πραγματοποιοῦσε μεγάλο ἀριθμὸ διαλέξεων ἱατρικοῦ περιεχομένου στὴ Θεσσαλονίκη, καθὼς καὶ σὲ πολλὰς ἄλλες πόλεις τῆς Μακεδονίας καὶ τῆς Ἑλλάδος γενικότερα. Ἀσχολήθηκε ἰδιαίτερα μὲ τὶς παθήσεις καὶ τὶς κακώσεις τοῦ ὤμου μὲ δημοσιεύσεις σὲ περιοδικὰ τοῦ Ἐξωτερικοῦ μὲ θέμα τὸ καθ' ἕξιν ἐξάρθρωμα τοῦ ὤμου. Ἀσχολήθηκε ἐπίσης μὲ ἰδιαίτερο ἐνδιαφέρον μὲ τὶς παθήσεις τῆς Σπονδυλικῆς Στήλης.

Ἀναφορῆς μὲ ἐπαινετικὰ σχόλια γιὰ τὸν Καθηγητῆ ὑπάρχουν σὲ 16 ἐπίτομα ὀρθοπαιδικὰ συγγράμματα τοῦ ἐξωτερικοῦ μὲ διεθνῆ κυκλοφορία.

Τὸ ἔτος 2000 ἐξελέγη πρόεδρος τοῦ Κολλεγίου Ἑλλήνων Ὁρθοπαιδικῶν χειρουργῶν μὲ θητεία δύο ἐτῶν.

Στὶς 16.11.2001 ἔτυχε τῆς ὑψίστης τιμῆς νὰ ἐκλεγεῖ ἀντεπιστέλλον μέλος τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν.

Τὸ Νοέμβριο τοῦ 2002 ἐξελέγη τακτικὸ μέλος τῆς Ἀεροπορικῆς Ἀκαδημίας τῆς Ἑλλάδος.

Παράλληλα μὲ τὰ προαναφερθέντα ἀπὸ τριετίας ὁ κ. Συμεωνίδης συνεχίζει τὴν δραστηριότητά του ὡς ἐνεργὸς Ὁρθοπαιδικὸς Χειρουργὸς στὸ Διαβαλκανικὸ Κέντρο Θεσσαλονίκης, τοῦ ὁποίου τὸν τελευταῖο χρόνο ἔγινε καὶ Ἐπιστημονικὸς Διευθυντῆς.

Ἐτυχε πολλῶν τιμητικῶν διακρίσεων, ἀπὸ τὴν Πανελλήνια Ὁρθοπαιδικὴ Ἐταιρεία, ἀπὸ τὴν Ὁρθοπαιδικὴ Ἐταιρεία Μακεδονίας Θράκης, ἀπὸ τὸ Δῆμο Πτολεμαῖδος, ἀπὸ τὸ Νοσοκομεῖο Ἀεροπορίας, ἀπὸ τὸ Νοσηλευτικὸ Ἰδρυμα Μετοχικοῦ Ταμείου Στρατοῦ, ἀπὸ τὸ 401 Γενικὸ Στρατιωτικὸ Νοσοκομεῖο, ἀπὸ τὸν Πανελλήνιο Σύλλογο Φυσικοθεραπευτῶν καὶ ἀπὸ πολλοὺς ἄλλους Ἐπιστημονικοὺς Ὁργανισμοὺς.

Βιογραφικὸν Σημείωμα
 τοῦ Ἑλλογιωτάτου κ. ΑΧΙΛΛΕΩΣ ΛΑΖΑΡΟΥ
 (ἀνεγνώσθη ὑπὸ τοῦ Πανοσιολογιωτάτου
 Ἀρχιμ. Κυρίλλου Μισιακούλη)

Ὁ Ἑλλογιώτατος κ. Ἀχιλλεὺς Λαζάρου ἐγεννήθη εἰς τὴν Ἐλασσῶνα περατώσας ἐκεῖ καὶ τὰς ἐγκυκλίους σπουδὰς. Ἐφοίτησε εἰς τὴν Φιλοσοφικὴν Σχολὴν τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν καὶ διωρίσθη Καθηγητὴς Μέσης Ἐκπαίδευσως, ὑπηρετώντας εἰς τὰ ἐξατάξια Γυμνάσια Ἐλασσῶνος, Δεσκάτης καὶ Βόλου.

Ἐγκατεστάθη εἰς τὸν Πειραιᾶ καὶ μετὰ τὸν γάμον του ἔκτησε δύο τέκνα καὶ ἓν συνεχεῖα τέσσερα ἐγγόνια.

Μετὰ τὴν τριετὴ ὑπηρεσίαν του εἰς τὴν ἐπαρχίαν ἐκλήθη ὑπὸ τοῦ Ἀνωτάτου Ἐκπαιδευτικοῦ Συμβουλίου διὰ νὰ διδάξῃ εἰς τὴν Ἰωνίδειον Πρότυπον Σχολὴν Πειραιῶς. Ἐν συνεχείᾳ, μετετέθη εἰς τὸ Πειραματικὸν Σχολεῖον τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν καὶ λόγῳ τῶν τυπικῶν καὶ οὐσιαστικῶν προσόντων του ἔτυχε ταχυτάτης ἐξελίξεως. Ἦσκησε τὰ καθήκοντά του ὡς Λυκείαρχος εἰς τὸ Ἑσπερινὸν Λύκειον Περιστερίου, ὡς Γενικὸς Ἐπιθεω-

ρητὴς Ἡμαθίας, Γενικὸς Ἐπιθεωρητὴς Εἰδικότητος Φιλολόγων Θεσσαλίας καὶ ὡς Διευθυντὴς εἰς τὴν Βαρβάκειον Πρότυπον Σχολὴν.

Ἀξιοποιώντας τὴν παρουσίαν του εἰς τὰς Ἀθήνας καὶ τὰς δυνατότητας τὰς ὁποίας προσέφερε εἰς τὸν φιλομαθῆ ἄνθρωπον συνέχισε τὰς σπουδὰς του μετεκπαιδευθεὶς ἐπὶ διετίαν εἰς τὸ Διδασκαλεῖον Μέσης Ἐκπαίδευσως λαβὼν τὸ Πτυχίον του μὲ Βαθμὸν «ΑΡΙΣΤΑ». Κατόπιν, παρηκολούθησε τὸ μονοετὲς Μεταπτυχιακὸν Τμῆμα Εἰδικεύσεως εἰς τὴν Ἱστορίαν καὶ Φιλολογίαν τῶν λαῶν τῆς Χερσονήσου τοῦ Αἴμου, τῆς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, ἀναγορευθεὶς καὶ Διδάκτωρ αὐτῆς.

Τῇ προτροπῇ τοῦ Καθηγητοῦ τῆς Βυζαντινῆς Ἱστορίας καὶ Ἀκαδημαϊκοῦ Διονυσίου Ζακυθηνοῦ συνεχέντροσε στοιχεῖα ἐκ τῶν Βυζαντινῶν Συγγραφέων διὰ τοὺς Βλάχους καὶ συνέταξε πλήρη βλαχολογικὴν βιβλιογραφίαν, ἐξασφαλίζοντας ὑποτροφία εἰς τὸ Ἐξωτερικὸν διὰ συνέχισιν τῶν σπουδῶν, ἐξ αἰτίας τῆς ἐπιτυχοῦς ἐργασίας ταύτης.

Ἐπὶ τὰς ὁδηγίας τοῦ Καθηγητοῦ Γλωσσολογίας Γε-

Ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Χριστόδουλος μὲ τοὺς βραβευθέντες κατὰ τὴν Β' ἡμέρα (11-12-2003) κ.κ. Ἀχ. Λαζάρου, Φ. Μπουμπουλίδη καὶ Χαρ. Μπούρα.

ωγ. Κουρμούλη ἐμελέτησε τὴν ἑλληνικὴν γλῶσσαν τῶν ἑλληνιστικῶν, ρωμαϊκῶν καὶ μεσαιωνικῶν χρόνων καταρτίζων βιβλιογραφίαν μελετῶν, ἀφορῶσαν εἰς τὰς ἀλληλεπιδράσεις ἑλληνικῆς καὶ λατινικῆς γλώσσης.

Ὡς ὑπότροφος τοῦ Ἰδρύματος Κρατικῶν Ὑποτροφῶν ἐπραγματοποίησεν μεταπτυχιακὰς σπουδὰς, ἐπιτριετιὰν εἰς τὸ Ἰνστιτούτον Ρουμανικῶν σπουδῶν τῆς Σορβόννης διὰ τὴν γλωσσολογίαν τῶν λαῶν τῆς Χερσονήσου τοῦ Αἴμου μὲ ἐιδίκευσιν εἰς τὴν Ρουμανικὴν γλῶσσαν, ἀνεκηρύχθη δὲ CHARGE DE COYRS διὰ τὴν διδασκαλίαν τῆς Ρουμανικῆς Διαλεκτολογίας καὶ Βαλκανικῆς Ρωμολογίας. Ἐλαβε ἐνεργὸν μέρος εἰς περιφερειακὰ Σεμινάρια τοῦ 4ου Πανεπιστημίου τῆς Σορβόννης, ἀνακοινῶν ἐπιστημονικὰ θέματα.

Παρηκολούθησε Σεμινάρια Ἐθνολογίας Ν.Α. Εὐρώπης καὶ Βαλκανικῆς Ἱστορίας καὶ ἐνεγράφη εἰς τὸν ἀ΄ κύκλον σπουδῶν τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Σορβόννης διὰ τὴν διερεῦνησιν σχέσεων Ρουμανικῆς καὶ Ἀλβανικῆς ἔθνολογίας.

Ὑπερέτησε κατ' ἀπόσπασιν ὡς ἐπιστημονικὸς συνεργάτης τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν εἰς τὴν TABULA IMPERII ROMANI, ἀναλαμβάνων ἔρευνας ἀνταποκρινομένης εἰς τὸ γνωστικὸν αὐτοῦ ἀντικείμενον.

Ὑπῆρξε ἐπιστημονικὸς συνεργάτης τῆς Ἐκδοτικῆς Ἀθηνῶν, διὰ τὴν ἔκδοσιν τῆς Ἱστορίας τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους, συγγράψας τὴν Ἱστορίαν τῆς Ρωμαιοκρατίας.

Τὸ διδακτικὸν του ἔργον εἶναι μέγαν καὶ ἔκτος τῶν ἤδη ἀναφερθέντων, ἐδίδαξε εἰς τὰς σχολὰς Ἀξιωματικῶν Ἀστυνομίας Πόλεων, Ἀξιωματικῶν Ἀδελφῶν Νοσοκόμων καὶ Ἀξιωματικῶν Χωροφυλακῆς, τὴν Σχολὴν Ἐπιμορφώσεως Λειτουργῶν Μέσης Ἐκπαιδεύσεως, τὸ Διδασκαλεῖον Ξένων Γλωσσῶν τῆς Πανεπιστημιακῆς Λέσχης καὶ τὴν Σχολὴν Ξεναγῶν τοῦ Ἐθνικοῦ Ὄργανισμοῦ Τουρισμοῦ.

Ἡ ἐπιστημονικὴ καὶ κοινωνικὴ του δρασις ὡσαύτως ὑπῆρξε μεγάλη, λαβὼν μέρος εἰς πολλὰ ἐπιστημονικὰ συνέδρια ἀνακοινῶν μελέτας κατόπιν ἐρεῦνης καὶ δίδων πολλὰς διαλέξεις εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ τὸ Ἐξωτερικόν.

Δημοσίευσεν πολλὰ θέματα αὐτοτελῆ καὶ εἰς ἀνάτυπα ἱστορικοῦ, κοινωνικοῦ καὶ πολιτιστικοῦ περιεχομένου καθὼς ἐπίσης μελέτας του καὶ ἄρθρα.

Διὰ τὸ μεγάλο ἔθνικόν, ἐπιστημονικόν, διδακτικόν, κοινωνικὸν καὶ πολιτιστικὸν του ἔργον ἔλαβε τιμητικὰς διακρίσεις καὶ ἠθικὰς ἀμοιβὰς, ὅπως:

- Τὸν Χρυσὸν Σταυρὸν τοῦ Τάγματος τοῦ Φοίνικος παρὰ τοῦ Προέδρου τῆς Δημοκρατίας,
- Τὴν Ἐκφρασιν Συγχαρητηρίων ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων,
- Βραβεῖον Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν,
- Τὴν Ἐκφρασιν Ἰκανοποιήσεως τοῦ Νομάρχου Ἠμαθίας,
- Μετάλλιον μετὰ Διπλώματος παρὰ τῆς Ἱστορικῆς καὶ Ἐθνολογικῆς Ἐταιρείας Ἑλλάδος,
- Μετάλλιον μετὰ Διπλώματος παρὰ τῆς Ἱστορικῆς καὶ Λαογραφικῆς Ἐταιρείας τῶν ἐν Ἀθήναις Θεσσαλῶν,
- Τιμητικὸν Δίπλωμα μετὰ Μεταλλίου τῆς Ἐκατονταετηρίδος τοῦ Συλλόγου Ἀργείων «ὁ Δαναός»,
- «Βραβεῖον Φιλίας Τρικάλων» παρὰ τοῦ Φιλολογικοῦ Ἱστορικοῦ Λογοτεχνικοῦ Συνδέσμου Τρικάλων,
- Μετάλλιον τῆς πόλεως Ἁγίας Πετρούπολεως,
- Μετάλλιον μετὰ Διπλώματος Δήμου Τρικκαίων, τιμητικὰ Ἐμβλήματα Δήμου Μετσόβου, Κοινότητος Σαμαρίνης, καθὼς καὶ ποικιλιωδῶν πολιτιστικῶν σωματείων.

Βιογραφικὸν Σημείωμα
τοῦ κ. ΦΑΙΔΩΝΑ ΜΠΟΥΜΠΟΥΛΙΔΗ
(ἀνεγνώσθη ὑπὸ τοῦ Πανοσιολογιωτάτου
Ἀρχιμ. Κλήμεντος Κοτσομύτη)

Ἡ σκιαγράφηση μιᾶς προσωπικότητος, ἡ ὁποία κινήθηκε στὰ δρώμενα συγκεκριμένης χρονικῆς περιόδου, ὅπου καὶ ἄφησε τὴ σφραγίδα τῆς παρουσίας της ἀνεξίτηλη, ἀποτελεῖ δύσκολο ἔργο γιὰ κείνον πού θὰ τὴν ἐπιχειρήσει, ἐνῶ ἀφίσταται χρονικὰ κατὰ πολὺ ἀπὸ τὴν περίοδο, πού ἐκτυλίσσεται ἡ κύρια ἐπιστημονικὴ δράση τοῦ σκιαγραφομένου. Γιατὶ μπορεῖ νὰ τὸν ἀδικήσει, ἀγνοώντας πτυχὲς τοῦ πολυσχιδοῦς ἔργου του.

Ἔτσι, μετὰ ἀπὸ προσεκτικὴ ἔρευνα, παρουσιάξω σήμερα ἐνώπιόν σας σὲ ἀδρὲς γραμμὲς τὴν ἔγκυρη καὶ καταξιωμένη ἐπιστημονικὴ πορεία τοῦ ἐπίτιμου καθηγητῆ τῆς Μεσαιωνικῆς καὶ Νεοελληνικῆς Λογοτεχνίας στοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν κ. Φαίδωνα Μπουμπουλίδη, ὁ ὁποῖος γεννήθηκε στοῦ Βόλο τὸ 1923.

Τὶς γυμνασιακὰς του σπουδὰς ἐπεράτωσε στοῦ Παλ. Φάληρου. Μετὰ τὴν ὀλοκλήρωσιν τῶν Πανεπιστημιακῶν του Σπουδῶν καὶ τῶν στρατιωτικῶν ὑποχρεώσεων σὲ μιὰ κρίσιμη γιὰ τὴν πατρίδα μας περίοδο (1941-1949),

ἡσχολήθη ἰδιαίτερος μὲ τὴ μελέτη τῆς μεταβυζαντινῆς, μάλιστα δὲ τῆς νεοελληνικῆς φιλολογίας καὶ γλώσσης ὡς καὶ μὲ τὴν μελέτη τῆς νεωτέρας ἑλληνικῆς ἱστορίας καὶ παλαιογραφίας.

Ἀπὸ τὸ 1950 μέχρι τὸ 1953 ἐπεμελήθη ὡς ἀρχισυντάκτης τῆς ἐκδόσεως τοῦ λογοτεχνικοῦ περιοδικοῦ «Ἑλληνικὴ Δημοιογραφία» (διευθυνομένου ὑπὸ τοῦ Ἀκαδημαϊκοῦ Σπ. Μελά), ἔνθα ἐδημοσίευσε μελέτες, ἄρθρα καὶ ἀναλυτικὲς βιβλιοκρισίες ἐκδόσεων σχετιζομένων πρὸς τὸν νεοελληνικὸν πολιτισμὸν.

Τὸ 1956 ἐπιτυχῶν εἰς σχετικὸν διαγωνισμὸν διωρίσθη εἰς τὸ «Μεσαιωνικὸν Ἀρχεῖον» τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν, ὅπου καὶ ὑπηρετήσῃ μέχρι τοῦ 1959, ὁπότε παρητήθη.

Ἀπὸ τὸ 1953 μέχρι τὸ 1969 ἐργάσθη ὡς καθηγήτης Φιλολογικῶν Μαθημάτων στὸ Κολλέγιο Ἀθηνῶν. Διετέλεσεν ἐπὶ σειρὰν ἐτῶν Ὑφηγητὴς καὶ Τακτικὸς Καθηγητὴς τῆς Μεσαιωνικῆς καὶ Νεωτέρας Ἑλληνικῆς Φιλολογίας τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν ἐπὶ τριετίαν δὲ Κοσμήτωρ τῆς Φιλοσοφικῆς Ἀθηνῶν.

Κατὰ διαστήματα ἐδίδαξε Ἱστορίαν Νεοελληνικῆς Λογοτεχνίας στὴ Δραματικὴ Σχολὴ τοῦ Ἐθνικοῦ Θεάτρου, στὴ Ἐθνικὴ Ἀκαδημία Σωματικῆς Ἀγωγῆς, στὸ Διδασκαλεῖο Δημοτικῆς Ἐκπαιδεύσεως καὶ στὸ Διδασκαλεῖο Μέσης Ἐκπαιδεύσεως.

Τὸ καλοκαίρι τοῦ 1963 μετέβη ἐπὶ εἰδικῇ ἀποστολῇ ἐρευνῆς στὴν Κωνσταντινούπολι, ὅπου κατέγραψε τὰ βιβλία τοῦ Μετοχίου τοῦ Παναγίου Τάφου καὶ ἐμελέτησε χειρογράφους κώδικες (τὸ πλεῖστον ἀγνώστους εἰς τὴν ἔρευναν) τῶν ἐκεῖ Δημοσίων Ἰδρυμάτων καὶ Ἰδιωτικῶν Συλλογῶν. Καρπὸς τῶν ἐρευνῶν του ὑπῆρξεν ἡ δημοσίευσις Καταλόγων κωδίκων, ἡ ἔκδοσις ἀνεκδότων Νεοελληνικῶν κειμένων καὶ ἡ μελέτη ἀγνώστων παραλλαγῶν δημοδῶν μεσαιωνικῶν ἔργων. Τὰ χειρόγραφα τοῦ Μετοχίου τοῦ Σινᾶ ἐν Κωνσταντινουπόλει μετεφέρθησαν ἤδη τῇ φροντίδι του στὴν Ἀθήνα.

Ἐπεμελήθη τῆς τακτοποιήσεως καὶ κατατάξεως τῶν σπανιωτάτων βιβλίων τῆς πλουσιωτάτης στὴν Κηφισιά «βιβλιοθήκης Σπυρ. Λοβέρδου» καὶ περιέγραψε τοὺς ἀγνώστους χειρογράφους κώδικες αὐτῆς, ὡς καὶ τὰ Λυτὰ Ἔγγραφα, ἐκ τῶν ὁποίων πολλὰ ἐδημοσίευσε.

Ἀπὸ τὸ 1959 μέχρι τὸ 1966 διετέλεσε Γραμματεὺς τῆς Συντάξεως τοῦ περιοδικοῦ «Παρνασσός». Ἀπὸ τὸ 1961-1978 ὑπῆρξε ἐπιστημονικὸς συνεργάτης τῆς Ἐπιτροπῆς Ἐκδόσεως τοῦ περιοδικοῦ «Μικρασιατικὰ Χρονικά». Καὶ

ἀπὸ τὸ 1979 μέχρι σήμερα διευθύνει τὸ ἐπιστημονικὸ περιοδικὸ «Ἐπετηρὶς Ἰδρύματος Νεοελληνικῶν Σπουδῶν».

Μετέχει, ὡς τακτικὸν ἢ ἀντεπιπέλλον μέλος, τῶν κυριωτέρων Ἐπιστημονικῶν Σωματείων τῆς χώρας, τῶν σχετικῶν πρὸς τὰς σπουδὰς καὶ τὰ ἐπιστημονικά του ἐνδιαφέροντα («Ἐπιστημονικὴ Ἐταιρεία», «Ἱστορικὴ καὶ Ἐθνολογικὴ Ἐταιρεία», «Ἑλληνικὴ Λαογραφικὴ Ἐταιρεία», «Ἐταιρεία Κρητικῶν Ἱστορικῶν Μελετῶν», κ.ἄ.), μετέσχε δέ, κατὰ διαστήματα, καὶ τῶν Διοικητικῶν Συμβουλίων τοῦ «Φιλολογικοῦ Συλλόγου Παρνασσός», τῆς «Ἐταιρείας Βυζαντινῶν Σπουδῶν», τῆς «Ἑλληνικῆς Ἀνθρωπιστικῆς Ἐταιρείας, τῆς «Ἐταιρείας Στερεοελλαδικῶν Μελετῶν», τοῦ «Ὄργανισμοῦ Κρατικῶν Θεάτρων Ἑλλάδος», τοῦ «Ἰδρύματος Κρατικῶν Ὑποτροφιῶν», κ.ἄ. Εἶναι Πρόεδρος τοῦ «Ἰδρύματος Νεοελληνικῶν Σπουδῶν» καὶ τῆς «Ἀθηναϊκῆς Λέσχης» καὶ Ἀντιπρόεδρος τοῦ «Ἰδρύματος Ἱστορίας Ἑλ. Βενιζέλου καὶ τῆς συναφοῦς περιόδου».

Κληθεὶς μετέσχε, κατ' ἐπανάληψιν, ὡς ἔξεταστὴς τῆς Ἐκθέσεως Ἰδεῶν ἢ τῶν Νέων Ἑλληνικῶν εἰς τὰς ἔξετάσεις τοῦ I.K.Y. καὶ τοῦ Ὑπουργείου τῶν Ἐξωτερικῶν. Διετέλεσε δὲ μέλος τῆς παρὰ τῷ Ὑπουργεῖῳ Ἐθνικῆς Παιδείας Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς Εἰσιτηρίων Ἐξετάσεων (1971-1973) ἢ μέλος Ἐξεταστικῶν Ἐπιτροπῶν Εἰσιτηρίων Ἐξετάσεων (1967-1970, 1974) τῶν Ἀνωτάτων Ἐκπαιδευτικῶν Ἰδρυμάτων.

Μετέσχε: α) ὡς μέλος (μετὰ τῶν: Ἀγγ. Βλάχου, Ἀ. Καραντώνη, Στ. Κορρέ, Γ. Κουρμούλη, Π. Χάρη) Ἐπιτροπῶν ἀπονομῆς Κρατικῶν λογοτεχνικῶν βραβείων (1968-1970) β) ὡς μέλος (μετὰ τῶν: Εὐ. Θεοδώρου, Μ. Κοκολάκη, Εὐ. Μουτσοπούλου, Μεν. Παλλαντίου) Ἐπιτροπῶν ἀπονομῆς βραβείων λογοτεχνίας ἢ Μουσικῶν συνθέσεων τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν (1971-1972) καὶ γ) ὡς Πρόεδρος Κριτικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ 13ου Φεστιβάλ Ἑλληνικοῦ Κινηματογράφου (1972). Ἐδημοσίευσε αὐτοτελῶς, ἢ εἰς τὰ κυριώτερα τῶν Ἐπιστημονικῶν περιοδικῶν καὶ σὲ φιλολογικὲς ἢ λογοτεχνικὲς ἐπιθεωρήσεις ἑκατοντάδες ἐργασίες, οἱ ὁποῖες ἀνάγονται σὲ θέματα βιβλιογραφικά, παλαιογραφικά, ἱστορικά καὶ φιλολογικά. Τὰ τελευταῖα ἀναφέρονται εἰς πλείονας περιόδους τῆς Νεοελληνικῆς Γραμματείας, ἀπὸ τῶν Δημοδῶν Μεσαιωνικῶν κειμένων (τῆς Ὑστεροβυζαντινῆς καὶ Μεταβυζαντινῆς λογοτεχνίας) καὶ τῶν Ἑλλήνων λογίων μετὰ τὴν Ἄλωσιν, διὰ τῶν Φαναριωτῶν στιχουργῶν καὶ τῆς Ἑπτανησιακῆς Σχολῆς, μέχρι τῶν ἐκπροσώπων τῆς καλουμέ-

νης λογοτεχνικῆς «γενεᾶς τοῦ 1930» ἢ μεταγενεστέρων.

Πιστεύω πὼς περιγράφοντας μὲ τὶς ἀπέριττες αὐτὲς γραμμὲς τὸ ἐπιστημονικὸ βᾶρος τοῦ κ. καθηγητοῦ δὲν ἀδίκησα τὴν ἔντονη παρεμβασὴ του στὰ ἐπιστημονικὰ δρώμενα στὸν τομέα τῆς Μεσαιωνικῆς καὶ Νεοελληνικῆς Λογοτεχνίας στὸν τόπο μας τὸ δεύτερο ἡμίσιον τοῦ παριπεύσαντος 20οῦ αἰώνα. Οὕτως ἢ ἄλλως, στὸν ἀξιότιμο κ. καθηγητὴ ἀνήκει ἐπάξια ὁ τίτλος τοῦ Πανεπιστημιακοῦ δασκάλου, τίτλος πού τὰ λείει ὅλα καὶ αὐτὰ, ἀκόμη, πού τυχὸν παρέλειψα, ἀνεπίγνωστα πάντως.

Βιογραφικὸν Σημεῖωμα

τοῦ Ὁμοτίμου Καθηγητοῦ τοῦ Ἐθνικοῦ Μετσοβίου Πολυτεχνείου κ. ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥΣ ΜΠΟΥΡΑ
(ἀνεγνώσθη ὑπὸ τοῦ Πανοσιολογιώτατου Ἄρχιμ. Σεραφεῖμ Καλογεροπούλου)

Ὁ Ἐλλογιμώτατος Καθηγητὴς κ. Χαράλαμπος Μπούρας ἐγεννήθη εἰς Πρέβεζαν τὸ ἔτος 1933. Τὸ ἔτος 1957 κατέστη Πτυχιούχος τῆς Σχολῆς Ἀρχιτεκτόνων-Μηχανικῶν τοῦ Ἐθνικοῦ Μετσοβίου Πολυτεχνείου.

Ἐν συνεχείᾳ, μετέβη διὰ μεταπτυχιακὰς σπουδὰς εἰς Παρισίους καὶ τὸ ἔτος 1964 ἀνηγορεύθη διδάκτωρ τοῦ ἐκεῖ Πολυτεχνείου, τὸ δὲ ἔτος 1965 ἐγένετο «Doppel-Doktor» διὰ διδακτορικῆς διατριβῆς, τὴν ὁποίαν ὑπέβαλεν εἰς τὴν ἀντίστοιχον Σχολὴν τοῦ Ἀριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης.

Κατὰ τὰ ἔτη 1966-1974 διετέλεσεν καθηγητὴς τῆς Ἱστορίας τῆς Ἀρχιτεκτονικῆς εἰς τὴν Πολυτεχνικὴν Σχολὴν τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης καὶ ἐν συνεχείᾳ ἐδίδαξεν ὡς καθηγητὴς, κατὰ τὰ ἔτη 1974-2000, εἰς τὸ τμήμα Ἀρχιτεκτόνων τοῦ Ἐθνικοῦ Μετσοβίου Πολυτεχνείου.

Ἠσχολήθη ἰδιαίτερος, α) εἰς τὸν τομέα τῆς ὀργανώσεως τῶν μεταπτυχιακῶν σπουδῶν καὶ β) εἰς τὴν ἀποκατάστασιν Ἀρχιτεκτονικῶν Μνημείων (ὀπως π.χ. εἰς τὴν ἀναστήλωσιν τῆς στοᾶς τῆς Βραυρῶνος, τῶν κλιμακοστασίων τοῦ Ὡδείου Ἡρώδου τοῦ Ἀττικοῦ, τῶν κτισμάτων τῆς Ἱερᾶς Μονῆς τοῦ Ὁσίου Λουκᾶ καὶ λοιπῶν μνημείων).

Διετέλεσε Γενικὸς Γραμματεὺς τῆς Χριστιανικῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐταιρείας καὶ μέλος πολλῶν ἄλλων πολυεπιστημονικῶν ἐπιτροπῶν.

Τυχᾶναι ἤδη ἀπὸ τοῦ ἔτους 1974 μέλος τοῦ Κεντρι-

κοῦ Ἀρχαιολογικοῦ Συμβουλίου τοῦ Ὑπουργείου Πολιτισμοῦ, μέλος τῆς Διοικητικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Μουσείου Μπενάκη, καὶ Πρόεδρος ἀπὸ τοῦ ἔτους 1985, τῆς Ἐπιτροπῆς Συντηρήσεως τῶν Μνημείων τῆς Ἀκροπόλεως.

Ἐξελεθὼν τῆς ἀκαδημαϊκῆς ἐνεργοῦ ὑπηρεσίας ἀπενεμήθη αὐτῷ ὁ τίτλος τοῦ Ὁμοτίμου Καθηγητοῦ τοῦ Ἐθνικοῦ Μετσοβίου Πολυτεχνείου καὶ κατὰ τὸ ἔτος 2002, ἡ τιμητικὴ διάκρισις τοῦ «*Ταξιδάρχη τοῦ Φοίνικος*». Ἐπεμελήθη εἰδικῶς τῆς ἐκδόσεως τῶν ἑξὺ συλλογικῶν τόμων ὑπὸ τὸν γενικὸν τίτλον «*Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος μετὰ τὴν Ἄλωσιν*».

Ἔχει ἐν τέλει πλουσιώτατον συγγραφικὸν καὶ ἀρθρογραφικὸν ἔργον, τὸ ὁποῖον ἔχει καταχωρησθῆ εἰς τὰ ἐπιστημονικὰ αὐτοῦ συγγράμματα ἀφ' ἑνός, καὶ εἰς συλλογικοὺς τόμους καὶ ἔτερα ἐπιστημονικὰ περιοδικὰ ἀφ' ἑτέρου.

Οἱ ἀναλυτὲς τοῦ ἔργου τῶν τιμηθέντων

Κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν δύο τιμητικῶν ἐκδηλώσεων παρουσιάσθηκε σύντομη ἀνάλυση τοῦ ἔργου τῶν 7 τιμηθέντων ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. Τὴν παρουσίασιν ἔκαναν οἱ ἑξῆς:

- Γιὰ τὸ ἔργο τοῦ π. Δημητρίου Κωνσταντέλλου ὁ κ. Παναγιώτης Δρακόπουλος.
- Γιὰ τὸ ἔργο τοῦ κ. Γεωργίου Ἀναγνωστοπούλου ὁ κ. Χρῆστος Χατζηνικολάου.
- Γιὰ τὸ ἔργο τοῦ κ. Νικολάου Μουτσοπούλου ὁ Αἰδεσιμολογιώτατος π. Θωμᾶς Συνοδινός, Πρωτοσύγγελος τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν.
- Γιὰ τὸ ἔργο τοῦ κ. Παναγιώτου Συμεωνίδου ὁ Καθηγητὴς κ. Σταῦρος Μπαλογιάννης.
- Γιὰ τὸ ἔργο τοῦ κ. Ἀχιλλέως Λαζάρου ὁ κ. Κωνσταντῖνος Χολέβας.
- Γιὰ τὸ ἔργο τοῦ κ. Φαίδωνος Μπουμπουλίδου ὁ Καθηγητὴς κ. Ἡλίας Οἰκονόμου.
- Γιὰ τὸ ἔργο τοῦ κ. Χαράλαμπος Μπούρας ὁ Αἰδεσιμολογιώτατος π. Θωμᾶς Συνοδινός, Πρωτοσύγγελος τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν.

Τὴν Συνοδικὴ Διαγνώμη γιὰ τὴν παρασημοφορία τῶν ἑπτὰ προσωπικοτήτων ἀνέγνωσε ὁ Ἀρχιγραμματεὺς τῆς Ἱερᾶς Συνόδου Πανοσιολογιώτατος Ἀρχιμ. Χρυσόστομος Σκλήφας.

**ΕΚΘΕΣΙΣ ΠΕΡΙ
ΤΗΣ ΕΝ ΡΩΜΗ
ΑΠΟΣΤΟΛΗΣ ΚΑΙ
ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ ΕΙΣ
ΤΗΝ ΣΥΝΑΝΤΗΣΙΝ
ΥΠΟΥΡΓΩΝ
ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ
ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ
ΕΝΩΣΕΩΣ ΜΕΤΑ
ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΩΝ
ΕΚΠΡΟΣΩΠΩΝ**

Τοῦ
Θεοφιλεστάτου Ἐπισκόπου
Ἀχαΐας κ. **Ἀθανασίου**
Διευθυντοῦ τοῦ Γραφείου
τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος
στὴν Εὐρωπαϊκὴ Ἐνωση

Ἐπιθυμῶ νὰ ἐνημερώσω τὴν σεπτὴν Ἱερὰν Σύνοδον τῆς Ἀγιωτάτης Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος περὶ τῶν πεπραγμένων κατὰ τὴν συνάντησιν Ὑπουργῶν Ἐσωτερικῶν τῶν κρατῶν-μελῶν καὶ τῶν ὑποψηφίων κρατῶν-μελῶν τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ἐνώσεως, ἡ ὁποία ἐπραγματοποιήθη εἰς τὴν Ἱταλικὴν πρωτεύουσαν τὴν 30ὴν καὶ τὴν 31ὴν Ὀκτωβρίου τρέχοντος ἔτους μετ' ἐκπροσώπων Ἐκκλησιῶν καὶ θρησκευτικῶν κοινοτήτων τῆς Ε.Ε. Ἡ συνάντησις ἐπραγματοποιήθη εἰς τὴν ἀρτίως ἐξοπλισμένην μεγάλην αἴθουσαν διαλέξεων τῆς Ἀστυνομικῆς Ἀκαδημίας τῆς Ρώμης. Εἰς τὴν συνάντησιν αὐτὴν ἡ ταπεινότης μου εἶχε τὴν τιμὴν νὰ ἐκπροσωπήσῃ τὴν Ἐκκλησίαν ἡμῶν, συμφώνως πρὸς τὴν ὑπ' ἀριθ. πρωτ. 3601/13.10.2003 συνοδικὴν ἀπόφασιν.

Σημειωτέον ἐνταῦθα ὅτι εἶναι ἡ πρώτη φορὰ εἰς τὰ πλαίσια λειτουργίας τῆς Ε.Ε., κατὰ τὴν ὁποίαν πραγματοποιεῖται συνάντησις πολιτικῶν καὶ θρησκευτικῶν ἐκπροσώπων εἰς τοιοῦτον ἐπίπεδον. Τὸ γεγονός προσλαμβάνει ἰδιαιτέραν σημασίαν καθ' ὅσον εὐρίσκεται εἰς ἐξέλιξιν ἡ διαδικασία ὀριστικῆς διαμορφώσεως τοῦ Συντάγματος τῆς Ε.Ε. καὶ δὴ τοῦ ἄρθρου 51, παρ. 3 περὶ *δομημένου διαλόγου* τῆς Ε.Ε. μετὰ θρησκευτικῶν ἐκπροσώπων. Ἐὰν τὸ ἄρθρον τοῦτο τελικῶς ἐγκριθῇ ὡς ἔχει εἰς τὸ σχέδιον, τότε ἡ συνάντησις τῆς Ρώμης θὰ εἶναι δυνατὸν νὰ ἀποτελέσῃ πρότυπον δι' ἀναλόγους συναντήσεις εἰς τὸ μέλλον. Εἰς αὐτὴν τὴν περίπτωσιν αἱ ἔθνικαὶ κυβερνήσεις θὰ κληθῶν νὰ παρουσιάσουν κατάλογον θρησκευτῶν, αἱ ὁποῖαι δροῦν εἰς τὴν ἐπικράτειαν αὐτῶν καὶ αἱ ὁποῖαι εἶναι ἄξια τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ («θρησκεία»), δὲν εἶναι δηλαδὴ ἀπλή προβολὴ ἀνθρωπίνων ἐπιθυμιῶν, ἀλλὰ φανερῶνουν ὑποταγὴν εἰς τὸ ὑπερβατικὸν θέλημα τοῦ Θεοῦ, τὸ ὁποῖον ἐπιβάλλεται εἰς πᾶσαν ὑγιᾶ ἀνθρωπίνην συνείδησιν.

Οἱ συμμετασχόντες

Τὸ Συνέδριον ὠργανώθη μετὰ τὴν σκέψιν οἱ κύριοι ὁμιληταὶ εἰς αὐτὸ νὰ εἶναι θρησκευτικοὶ ἐκπρόσωποι. Οἱ παρόντες πολιτικοὶ παράγοντες θὰ ἐποποθετοῦντο μετὰ παρεμβάσεις εἰς τὴν συνέχειαν. Πέντε μόνον θρησκευτικοὶ ἐκπρόσωποι προσεκλήθησαν νὰ ὁμιλήσουν. Εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο ἀνεφέρθη εἰδικῶς ὁ Ὑπουργὸς κ. Πιζάνου καὶ παρεδέχθη ὅτι μεγάλα θρησκευτικὰ οἰκογένεια, ὅπως ἡ Εὐαγγελικὴ Ἐκκλησία τῆς Γερμανίας, δὲν προσεκλήθησαν, διότι ἐξεφράσθη ὁ φόβος ὅτι οἱ χριστιανοὶ ἐκπρόσωποι μετὰ τὴν ἀριθμητικὴν ὑπεροχὴν αὐτῶν θὰ ἐπεσκίαζον τοὺς ἐκπροσώπους τῶν ἄλλων δύο μονοθεϊστικῶν θρησκευτῶν, Ἑβραίων καὶ Μουσουλμάνων. Ἡ ἐξήγησις αὕτη τοῦ Ὑπουργοῦ παρέπεμπεν εἰς τὸ γεγονός ὅτι τὸ κέντρον βάρους τοῦ ἐνδιαφέροντος ἐπιπτεν οὐχὶ τόσον εἰς τὰς ἐπὶ μέρους τοποθετήσεις τῶν θρησκευτικῶν ἐκπροσώπων, ὅσον κυρίως εἰς τὰς τοποθετήσεις τοῦ Ἰσλάμ ἐν σχέσει πρὸς τὰς χριστιανικὰς ἀπόψεις.

Οἱ πέντε θρησκευτικοὶ ἐκπρόσωποι, οἱ ὁποῖοι ἦσαν καὶ οἱ κύριοι ὁμιληταὶ εἰς τὸ Συνέδριον, ἦσαν:

- α) Ἡ κ. Charlotte Knobloch, ἀντιπρόεδρος τοῦ κεντρικοῦ Ἑβραϊκοῦ Συμβουλίου τῆς Γερμανίας.
- β) Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος τοῦ Toledo, Ἰσπανὸς Mgr Antonio Canizares Llovera.
- γ) Ὁ Μαροκινῆς καταγωγῆς καὶ πολιτογραφημένος Γάλλος, ἱατρὸς κατ'

ἀρχὴν καὶ νῦν πρόεδρος τοῦ Γαλλικοῦ Συμβουλίου Ἰσλαμικοῦ πολιτισμοῦ, καθὼς καὶ προϊστάμενος τοῦ μουσουλμανικοῦ τεμένους τοῦ Παρισιοῦ κ. Dalil Boubakeur.

δ) Ὁ Ἀγγλικανὸς ἐπίσκοπος τοῦ St. Albans Dr Christopher Herbert.

ε) Ὁ εὐλαβῶς ὑπογραφόμενος ὡς ἐκπρόσωπος τῆς οἰκογενείας τῶν Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν.

Ἐγένετο ἐπίσης ἡ διευκρίνησις ὅτι εἶχε καταβληθεῖ προσπάθεια οἱ πέντε ὡς ἄνω ὀμιληταὶ νὰ προέρχωνται ἐκ πέντε διαφορετικῶν κρατῶν-μελῶν τῆς Ε.Ε.

Ἐκ τῶν πολιτικῶν, οἱ ὁποῖοι συμμετέσχον εἰς τὸ Συνέδριον, σημειῶνω ἐν προκειμένῳ τοὺς ἐπιφανεστέρους, οἱ ὁποῖοι ἔλαβον καὶ τὸν λόγον.

α) Ὁ κ. Bertel Haarder, Δανὸς Ὑπουργὸς διὰ τοὺς πρόσφυγας καὶ τοὺς μετανάστες.

β) Ὁ Ὑπουργὸς Ἐσωτερικῶν τῆς Γερμανίας κ. Otto Schily.

γ) Ὁ Ὑπουργὸς Ἐσωτερικῶν καὶ Δικαιοσύνης τῆς Μάλτας κ. Tonio Borg.

δ) Ἡ Ὑπουργὸς ἐντάξεως μεταναστῶν καὶ Δικαιοσύνης τῆς Ὀλλανδίας κ. Rita Verdonk.

ε) Ὁ Ὑφυπουργὸς Ἐσωτερικῶν τῆς Ρουμανίας κ. Nicolae Berechet.

στ) Ὁ Ὑπουργὸς Ἐσωτερικῶν τῆς Σλοβακίας κ. Martin Pado.

ζ) Ὁ Ὑπουργὸς Ἐσωτερικῶν τῆς Σλοβενίας κ. Rado Bohinc.

η) Ὁ Ὑπουργὸς Ἐσωτερικῶν τῆς Ἰσπανίας κ. Angel Acebes Paniagua.

θ) Ὁ Ὑπουργὸς παρὰ τῷ πρωθυπουργῷ τῆς Τουρκίας κ. Mehmet Aydin. Μετὰ τοῦ κ. Aydin, ὁ ὁποῖος εἶναι καθηγητὴς φιλοσοφίας εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τῆς Σμύρνης, εἶχον τὴν εὐκαιρίαν νὰ ὀμιλήσω ἐπὶ μακρόν. Σημειώτεον ὅτι συμμετέσχον μετ' αὐτοῦ εἰς τὴν ἰδίαν ὁμάδα ὀμιλητῶν κατὰ τὴν διάρκειαν Συνεδρίου εἰς Aachen, τὸ ὁποῖον ὀργάνωσεν ἡ Κοινότητα τοῦ Ἁγίου Αἰγιδίου κατὰ τὸν παρελθόντα Σεπτέμβριον.

ι) Ἡ ὑφυπουργὸς Ἐσωτερικῶν τοῦ Ἠνωμένου Βασιλείου κ. Fiona Mactaggart.

ια) Ἐκ μέρους τῆς Ἑλλάδος συμμετέσχον εἰς τὸ Συνέδριον ὁ Ὑφυπουργὸς Δημοσίας Τάξεως κ. Παντελῆς Τσερτικίδης.

ιβ) Ἐκ μέρους τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ἐπιτροπῆς ἔλαβε μέρος εἰς τὸ Συνέδριον ὁ Πορτογάλος Ἐπίτροπος, ἀρμόδιος διὰ τὴν Δικαιοσύνην καὶ τὰς ἐσωτερικὰς ὑποθέσεις,

κ. Antonio Vitorino. Παρέστη καὶ ὁ προϊστάμενος Τύπου καὶ Ἐπικοινωνίας τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ἐπιτροπῆς κ. Jonathan Faull.

ιγ) Ἐκ μέρους τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ Συμβουλίου ἔλαβε μέρος ὁ ἐκ τῶν διευθυντῶν τῆς Γενικῆς Διευθύνσεως Δικαιοσύνης καὶ ἐσωτερικῶν ὑποθέσεων Βέλγος κ. Gilles de Kerchove d'Ousselghem.

Τὰ συζητηθέντα θέματα

Αἱ κύριαι ὀμιλίας τοῦ Συνεδρίου ἦσαν ἕξι: τοῦ Ὑπουργοῦ κ. Πιζάνου καὶ τῶν πέντε θρησκευτικῶν ἐκπροσώπων. Ἐπὶ πλέον ὑπῆρξαν εἴκοσι μία παρεμβάσεις ἀπὸ τοὺς συμμετασχόντας εἰς τὸ Συνέδριον.

Ὁ Ὑπουργὸς Ἐσωτερικῶν τῆς Ἰταλίας εἰς τὴν εἰσαγωγικὴν αὐτοῦ ὀμιλίαν διέγραψεν τὸ πλαίσιον, ἐντὸς τοῦ ὁποῖου ὁ διαθρησκειακὸς διάλογος θεωρεῖται πλέον ἐπιβεβλημένος. Διὰ νὰ ὑπογραμμίσῃ αὐτὴν τὴν θέσιν, ἐτόνισεν ὅτι τὸ φαινόμενον τῆς μεταναστεύσεως εἰς τὴν Ε.Ε. γενικῶς καὶ εἰδικῶς εἰς τὴν περιοχὴν τῆς Μεσογείου ἀποτελεῖ γεγονός, τὸ ὁποῖον σήμερον θέτει νέους ὄρους εἰς τοὺς ἔχοντας πολιτικὴν εὐθύνην. Ἡ πρότασις Μπόσι περὶ ἐπιβολῆς περιορισμῶν δι' αὐστηρῶν ἀστυνομικῶν μέσων εἰς τὴν Ἰταλίαν δὲν φαίνεται νὰ γίνεται ἀποδεκτὴ ἀπὸ τὴν πλειονότητα τῶν πολιτικῶν κύκλων τῆς χώρας τοῦ ἡ τῆς Ε.Ε. Ὁ Ἰταλὸς Ὑπουργὸς μάλιστα ὑπεγράμμισεν: «*Ἡ σημερινὴ Εὐρώπη, ὅπως αἱ Ἀθῆναι τοῦ Περικλέους, δὲν ἐκδιώκει τοὺς ἀλλοδαπούς. Ὅπως αἱ Ἀθῆναι εἴκοσι πέντε αἰῶνας πρὶν ἔτσι καὶ ἡ Εὐρώπη σήμερον εἶναι ἀνοικτὴ εἰς τὸν κόσμον*». Ὁ διάλογος, λοιπόν, εἶναι ἀναγκαῖος, ἀλλὰ δὲν δύναται νὰ διεξαχθῇ μετὰ τοὺς ἐκπροσώπους ἀκραίων θέσεων βίας καὶ μισαλλοδοξίας. Ἀπαραίτητος προϋπόθεσις συμμετοχῆς εἰς τὸν διάλογον αὐτὸν εἶναι ἡ ἀποδοχὴ τῶν κανόνων τῆς πολιτικῆς καὶ τῆς δημοκρατίας. Παραλλήλως, τὸ κράτος θὰ παρέχῃ προστασίαν εἰς τὴν πολιτιστικὴν καὶ θρησκευτικὴν διαφορετικότητα. «*Δι' ἡμᾶς ἡ διαφορετικότης ἀποτελεῖ πλοῦτον, ἀλλὰ καθίσταται κοινὴ παράδοσις μόνον ὅταν ὑπάρχῃ διάλογος*», ἐτόνισεν ὁ Ὑπουργὸς καὶ ἐσυνέχισεν: «*ὁ διάλογος αὐτὸς πιστεύεται ὅτι ἀποτελεῖ σημαντικὸν παράγοντα ἀμοιβαίας κατανοήσεως, ἐντάξεως εἰς τὴν κοινωνίαν καὶ εἰρήνης*». Τέλος, διεβεβαίωσεν ὅτι τὸ κράτος θὰ βοηθήσῃ εἰς τὴν οἰκοδόμησιν αὐτοῦ τοῦ διαλόγου, χωρὶς ὅμως καὶ νὰ προσπαθῆσθαι νὰ τὸν ποδηγετήσῃ.

Κατέστη φανερόν ὅτι οἱ θρησκευτικοὶ ἐκπρόσωποι συνέκλιναν εἰς τὴν ἄποψιν ὅτι ὑπάρχει ἀνάγκη οἰκοδομήσεως τῆς Εὐρώπης μὲ τὴν διατήρησιν τῶν πνευματικῶν ριζῶν αὐτῆς. Εἰς τὸ σημεῖον αὐτὸ ἐτονίσθη ἡ σημασία τῆς ρητῆς ἀναφορᾶς τῆς πολιτιστικῆς κληρονομίας εἰς τὸ σχέδιον Συντάγματος τῆς Ε.Ε. Οἱ ἐκπρόσωποι τοῦ Ἰουδαϊσμοῦ καὶ τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας ἀνέφερον ὅτι προτιμοῦν μίαν ἀναφορὰν εἰς τὰς ἰουδαιοχριστιανικὰς ρίζας. Εἰς τὴν παρέμβασίν του ἀργότερον ὁ Γερμανὸς Ὑπουργὸς Ἐσωτερικῶν κ. Otto Schily –πρὸς γενικὴν κατάπληξιν– προέτεινε νὰ γίνῃ ἀναφορὰ καὶ εἰς τὸν ἰσλαμικὸν πολιτισμὸν ὡς συστατικὸν στοιχεῖον τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ πολιτισμοῦ. Εἶναι ἐνδιεφέρον νὰ παρακολουθήσωμεν τὴν ἐξέλιξιν, τὴν ὁποίαν θὰ ἔχῃ ἡ νέα αὐτὴ πρωτοβουλία τῶν Γερμανῶν εἰς τὰ πλαίσια τῆς διακυβερνητικῆς διασκέψεως. Εἶναι σαφὲς πλέον ὅτι διὰ τῆς ποικιλίας τῶν προτάσεων τὸ ζήτημα τῆς ἀναφορᾶς τῶν πολιτιστικῶν ριζῶν τῆς Εὐρώπης περιπλέκεται καὶ ἀποδεικνύεται ἡ ὀρθότης τῆς ἐξ ἀρχῆς τοποθετήσεως τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος περὶ ἀπλῆς ἀναφορᾶς εἰς τὰς χριστιανικὰς ρίζας τῆς Εὐρώπης. Ἄλλως ἡ συζήτησις παρεκτρέπεται καὶ ἐξελίσσεται εἰς ἀκαδημαϊκὴν ἐπεξεργασίαν τοῦ θέματος τῆς πολιτισμικῆς πολυμορφίας, ἐνῶ παρερμηνεύεται ὁ χριστιανικὸς πολιτισμὸς, ὁ ὁποῖος εἶναι καὶ παραμένει κυρίως –παρὰ τὰς ἐπὶ μέρους ἀντιρρήσεις– παράγων ἐνότητος καὶ δημιουργικότητος διὰ τὴν Εὐρώπην.

Ἡ κ. Knobloch, ἡ ὁποία ἐβίωσεν προσωπικῶς τὴν ἐμπειρίαν τῆς Γερμανίας κατὰ τὸν Β' Παγκόσμιον Πόλεμον, εἶπεν ὅτι ἡ θρησκεία πρέπει νὰ ἐνισχυθῇ, διότι ἀφ' ἑνὸς αἱ διάφοροι καταστροφικαὶ λατρεῖαι ἀλιεῦουν ὁπαδοὺς μεταξὺ τῶν νέων, ἀφ' ἑτέρου αἱ θρησκείαι ἀποτελοῦν ἀνασχετικὸν παράγοντα κατὰ τοῦ ἀναφαινομένου ὀλοκληρωτισμοῦ. Παραλλήλως, ἀνεφέρθη εἰς τὴν μεγάλην αὔξησιν τῶν Ἑβραίων εἰς Γερμανίαν κατὰ τὴν τελευταίαν δεκαετίαν: Τὸ 1990 ὑπῆρχον 30.000 Ἑβραῖοι, ἐνῶ τὸ 2001 ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν ἀνῆλθεν εἰς 93.000.

Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος τοῦ Τολέδο εἶπεν ὅτι οὐδεμία αὐθεντικὴ θρησκεία εἶναι δυνατὸν νὰ ἀπειλήσῃ τὴν εἰρήνην καὶ διὰ τοῦτο πρέπει νὰ γίνῃ ἀναφορὰ εἰς τὰς θρησκευτικὰς ἀξίας εἰς τὸ Εὐρωπαϊκὸν Σύνταγμα. Ἐτόνισεν ὅτι κατάφασιν τοῦ Θεοῦ συνεπάγεται ἀναποτρέπτως κατάφασιν τοῦ ἀνθρώπου. Ὁ ἄνθρωπος ὁμως καὶ δὴ ὁ Εὐρωπαῖος χρειάζεται σήμερον θρησκευτικὴν ἐκπαίδευσιν καὶ ἐντονωτέραν ἀνάμειξιν εἰς τὸν διάλογον.

Ὁ κ. Boubakeur προέτεινε νὰ γίνῃ ἀναφορὰ εἰς τὸ Σύνταγμα τῆς Εὐρώπης καὶ εἰς τὰς πνευματικὰς ἀξίας τοῦ Ἰσλάμ, αἱ ὁποῖαι, διεβεβαίωσεν, εἶναι δογματικῶς συντελεσταὶ καταλλαγῆς καὶ εἰρήνης, ἐφ' ὅσον τὸ ἴδιον τὸ Κοράνιον καλεῖ εἰς διάλογον. Ὑπεστήριξεν μάλιστα ὁ Μουσουλμάνος διανοούμενος ὅτι συναισθηματικοὶ λόγοι ὠθοῦν εἰς μίαν ἰσλαμοφοβίαν, ἐνῶ ἀπαιτεῖται μία ὀρθολογικωτέρα προσέγγισις τοῦ Ἰσλάμ. Παρεδέχθη πάντως ὅτι ὑπὸ ὠρισμένας πολιτικὰς συνθήκας δι' ἕνα Μουσουλμάνον εἶναι δυσκολώτερον νὰ εἶναι μετριοπαθῆς, παρὰ νὰ εἶναι ἐξτρεμιστής. Ἀνέφερον ἐπίσης ὅτι 5.000.000 Μουσουλμάνοι ζοῦν σήμερον εἰς Γαλίαν καὶ ὅτι 5,5% τῶν πολιτῶν τῆς Ε.Ε. εἶναι Μουσουλμάνοι (ἐναντι 3%, οἱ ὁποῖοι εἶναι Χριστιανοὶ Ὁρθόδοξοι).

Ὁ Ἀγγλικανὸς ἐπίσκοπος Dr Christopher Herbert, Πρόεδρος τοῦ Συμβουλίου διαλόγου μεταξὺ Ἀγγλικανῶν καὶ Ἑβραίων, ἐτόνισεν εἰς τὴν ὁμιλίαν αὐτοῦ ὅτι τὸ μέλλον τῆς Εὐρώπης ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὸν διαθρησκευτικὸν διάλογον, διότι δι' αὐτοῦ εἶναι δυνατὸν νὰ διαμορφωθῇ μία γλῶσσα ἐπικοινωνίας, ἡ ὁποία, ἐὰν συνδυασθῇ μετὰ τῆς ἀπαραιτήτου ἀρετῆς τῆς ταπεινότητος, θὰ καταστήσῃ εὐκρινεστέραν τὴν θέαν τοῦ Θεοῦ καὶ τὸν προορισμὸν τοῦ ἀνθρώπου.

Ἡ παρέμβασις τοῦ ἐκπροσώπου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος

Ὁ εὐλαβῶς ὑπογραφομένος ἐκλήθη νὰ παρουσιάσῃ τὴν Ὁρθόδοξον ἄποψιν περὶ τοῦ διαθρησκευτικοῦ διαλόγου. Μετὰ σύντομον ὑπογράμμισιν τῆς σημασίας αὐτῆς τῆς δραστηριότητος ἀνεπτύχθη μία ἰδιαίτερα πτυχὴ τοῦ διαλόγου αὐτοῦ: ἡ προσέγγισις τοῦ πόνου καὶ τῶν προβλημάτων τῶν ἀνθρώπων, οἱ ὁποῖοι ὡς πρόσφυγες ἀντιμετωπίζουν στοιχειώδεις ἀνάγκας διὰ τὴν ἐπιβίωσιν των. Εἰς αὐτὴν τὴν περίπτωσιν ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος ἔχει ἀναπτύξει δαπανηρὸν μὲν, ἀλλὰ τελεσφόρον δίκτυον κοινωνικῆς συμπαράστασης, χωρὶς νὰ κάμῃ διάκρισιν μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων, οἱ ὁποῖοι προσέρχονται καὶ ζητοῦν βοήθειαν. Τοιουτοτρόπως ἀναπτύσσεται ἕνας διάλογος ἀγάπης μετ' ἔργων, ὁ ὁποῖος φέρει τοὺς ἀνθρώπους, ἀνεξαρτήτως προελεύσεως, πλησιέστερον τὸν ἕνα πρὸς τὸν ἄλλον καὶ συμβάλλει εἰς τὴν συνοχὴν τῶν στοιχείων, τὰ ὁποῖα συνιστοῦν τὰ θεμέλια τῆς κοινωνίας. Παραλλήλως, ἀνεφέρθη καὶ εἰς ἄλλας πα-

ρεμφερείς δραστηριότητες, αἱ ὁποῖαι ἀναπτύσσονται εἰς τὰ Βαλκάνια μὲ πρωτοβουλίαν τῆς Ὁρθοδοξίας.

Τὰ συμπεράσματα

Εἰς τὸ τέλος τῶν συζητήσεων ἔλαβε τὸν λόγο ὁ Ὑπουργὸς κ. Πιζάνου, ὁ ὁποῖος ἐνετόπισε συμπερασματικῶς δύο κύρια σημεῖα, εἰς τὰ ὁποῖα ἐφάνη ὅτι ἐξεφράσθησαν συγκλίνουσαι ἀπόψεις ἐκ μέρους τῶν Εὐρωπαϊῶν Ὑπουργῶν καὶ τῶν θρησκευτικῶν ἐκπροσώπων. Τὸ πρῶτον ἀφορᾷ εἰς τὴν κατάρτισιν μιᾶς Εὐρωπαϊκῆς Χάρτας θρησκευτικοῦ διαλόγου, μὲ στόχον τὴν διεύρυνσιν τοῦ ὀρίζοντος τοῦ πολιτικοῦ διαλόγου σχετικῶς μὲ τὴν ὑπὸ διαμόρφωσιν Εὐρώπην. Τὸ δεύτερον ἀφορᾷ εἰς τὴν σύστασιν ἐνὸς Εὐρωπαϊκοῦ Φόρουμ, εἰς τὰ πλαίσια τοῦ ὁποῖου αἱ θρησκείαι θὰ συναντῶνται καὶ θὰ συνεργάζονται μεταξύ των καὶ θὰ ἀναπτύσσεται διάλογος μεταξύ

αὐτῶν καὶ τῶν κυβερνήσεων τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ἐνώσεως.

Ἡ πρωτοβουλία αὐτὴ τῆς Ἰταλικῆς Προεδρίας εἶχεν ὡς στόχον τὴν προβολὴν τοῦ ρόλου τῶν θρησκειῶν καὶ τῶν μετριοπαθῶν ἐκφραστῶν αὐτῶν διὰ τὴν ἐνδυνάμωσιν τῆς συνοχῆς τοῦ κοινωνικοῦ ἴστού καὶ τὴν ἀποφυγὴν βιαιῶν ἐκδηλώσεων, τὰς ὁποίας προκαλοῦν ἀκραῖα στοιχεῖα εἰς τὸ ὄνομα μιᾶς θρησκευτικῆς πεποιθήσεως ἢ ιδεολογίας. Εἶναι σαφὲς ἐκ τοῦ ἐνδιαφέροντος, τὸ ὁποῖον ἐπεδείχθη ὑπὸ τῶν παρισταμένων Ὑπουργῶν, ὅτι εἰς τὸ μέλλον αἱ κυβερνήσεις τῆς Ε.Ε. θὰ ἐπιζητήσουν οὕτως ἢ ἄλλως τὴν συνδρομὴν τῶν ὀργανωμένων θρησκευτικῶν φορέων εἰς τὴν ἀντιμετώπισιν τῶν προβλημάτων σχετικῶς πρὸς τὴν ἀσφάλειαν καὶ τὴν συνεργασίαν ὄλων, προκειμένου ἢ συνάντησις τῶν πολιτισμῶν νὰ μὴ καταλήξῃ εἰς σύγκρουσιν.

Εὐσεβάστως,

† Ὁ Ἀρχαῖος Ἀθανάσιος

ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Η ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΚΑΙ Η ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ

Ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος μὲ ἰδιαίτερο ἐνδιαφέρον παρακολουθεῖ τὶς διεργασίες γιὰ τὴν διεύρυνση καὶ ὀργανωτικὴ ἀναδιάρθρωση τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ἐνώσεως καὶ εὐχεται νὰ προχωρεῖ θετικὰ καὶ δημιουργικὰ κάθε κίνηση ποὺ βοηθεῖ τὴν συνεργασία τῶν λαῶν καὶ τὴν στερέωση τῆς εἰρήνης στὴν ταλαιπωρημένη εὐρωπαϊκὴ ἥπειρο. Ἀπὸ τὸν Φεβρουάριο τοῦ 2002, ὅταν ξεκίνησαν οἱ ἐργασίες τῆς Συντακτικῆς Συνελεύσεως ὑπὸ τὴν προεδρία τοῦ κ. Βαλερί Ζισκάρ Ντ' Ἐσταίν, πρώην Προέδρου τῆς Γαλλίας, γιὰ τὴν σύνταξη τῆς νέας Συνταγματικῆς Συνθήκης τῆς Εὐρώπης, ἡ Ἐκκλησία μας ἀπέστειλε γραπτῶς τὶς προτάσεις της. Παράλληλως, σὲ ὅλα τὰ δημόσια καὶ διεθνῆ βήματα τόνισε ὅτι πρέπει στὸ σημαντικό αὐτὸ κείμενο νὰ ἀναφέρεται σαφῶς καὶ γραπτῶς ἡ Χριστιανικὴ κληρονομιά τῆς Εὐρώπης. Δυστυχῶς στὸ Προσχέδιο τοῦ λεγομένου «Συντάγματος» τῆς Εὐρώπης, ποὺ κατετέθη τὸν Ἰούνιο τοῦ 2003, δὲν ὑπάρχει ἡ παραμικρὴ ἀναφορὰ στὴν Χριστιανικὴ ταυτότητα τοῦ εὐρωπαϊκοῦ πολιτισμοῦ. Ὑπάρχει ἀπλῶς στὸ Προοίμιο μία γενικόλογη ἀναφορὰ στὴν ἠθικὴ, θρησκευτικὴ καὶ πολιτιστικὴ κληρονομιά τῆς Εὐρώπης.

Ἡ Ἱερά Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος θεωρεῖ ὅτι αὐτὴ ἡ ἀφηρημένη καὶ ἀόριστη ἀναφορὰ δὲν ἐκφράζει τὴν πλειοψηφία τῶν πολιτῶν τῆς Εὐρώπης καὶ ἀποτελεῖ προσβολὴ πρὸς τὴν Ἱστορία καὶ τὸ παρελθὸν τῶν εὐρωπαϊκῶν λαῶν. Ἀνησυχοῦμε διότι στὸ ὄνομα τῆς «προστασίας τῶν μειονοτήτων» διαγράφεται ἡ ταυτότητα τῆς Εὐρώπης. Καὶ διερωτώμεθα: Ἐνα σύνολο λαῶν ποὺ ἀρνεῖται τὴν ταυτότητά του, τὶ μέλλον μπορεῖ νὰ ἔχει;

Οἱ Χριστιανικὲς ρίζες τῆς Εὐρώπης

Κορυφαῖοι εὐρωπαῖοι διανοητές, ὅπως ὁ Πῶλ Βαλερύ, ὁ Τόμας Ἑλλιοτ, ὁ Παναγιώτης Κανελλόπουλος κ.ἄ. ὁμολογοῦν ὅτι τρεῖς εἶναι οἱ πυλῶνες στοὺς ὁποίους θεμελιώθηκε τὸ οἰκοδόμημα τοῦ εὐρωπαϊκοῦ πολιτισμοῦ: Ἡ ἑλληνικὴ κλασικὴ γραμματεία, τὸ ρωμαϊκὸ –ἢ ὀρθότερα βυζαντινορωμαϊκὸ– Δίκαιο καὶ ἡ Χριστιανικὴ Πίστη καὶ Παράδοση. Ἡ ἰσότητα τῶν δύο φύλων, ἡ κατάργηση τῶν βασανιστηρίων καὶ τῆς θανατικῆς ποινῆς, ἡ κοινωνικὴ πρόνοια καὶ ἡ φιλανθρωπία εἶναι κατακτήσεις τοῦ εὐρωπαίου ἀνθρώπου, ποὺ ὀφείλονται στὴν ἐπίδραση τῶν ἀρχῶν τοῦ Εὐαγγελίου στὸν εὐρωπαϊκὸ χῶρο. Τὰ μεγαλύτερα ἔργα τῆς ζωγραφικῆς, τῆς λογοτεχνίας, τῆς ἀρχιτεκτονικῆς καὶ τῆς μουσικῆς στὴν Εὐρώπη προῆλθαν ἀπὸ τὴν Χριστιανικὴ πίστη καὶ τὴν θρησκευτικὴ ἔμπνευση τῶν μεγάλων δημιουργῶν. Ἀλλὰ καὶ αὐτὴ ἡ ἴδια ἡ ἰδέα τῆς Ἐνωμένης Εὐρώπης προέκυψε ἀπὸ τὴν σκέψη καὶ πρωτοβουλία πολιτικῶν ἡγετῶν μὲ βαθιὰ Χριστιανικὴ Πίστη, ὅπως ὁ Σπάακ, ὁ Μοννέ, ὁ Ἀντενάουερ, ὁ ντὲ Γκάσπερι κ.ἄ.

Ἐμεῖς οἱ Ἕλληνες Ὁρθόδοξοι ἔχουμε δύο ἐπὶ πλέον λόγους νὰ τονίζουμε τὴν κοινὴ Χριστιανικὴ κληρονομιά τῆς Εὐρώπης: α) Ὁ πρῶτος λόγος εἶναι ὅτι ἡ πραγματικὰ Ἐνωμένη Εὐρώπη στὸ πνευματικὸ πεδίο ὑπῆρξε γεγονός κατὰ τὰ πρῶτα 1000 χρόνια τῆς Χριστιανικῆς Ἱστορίας, ὅταν ὅλοι οἱ Χριστιανοὶ τῆς Εὐρώπης ἦσαν Ὁρθόδοξοι, πρὸ τῆς ἐμφανίσεως τῶν Σχισμάτων καὶ τῶν διαι-

ρέσεων. β) Ὁ δεύτερος λόγος συνδέεται μὲ τὴν οἰκουμενική διάσταση τῆς γλώσσας μας. Μία ἀπὸ τὶς αἰτίες ποὺ ὀδήγησαν στὴν μεγάλη ἐπίδραση τῆς ἑλληνικῆς ἐπὶ τῶν εὐρωπαϊκῶν γλωσσῶν εἶναι καὶ ἡ διάδοση τοῦ Εὐαγγελίου μὲ βάση τὸ ἑλληνικὸ πρωτότυπο σὲ πολλοὺς λαοὺς. Ἡ ὑπαρξη πολλῶν λέξεων μὲ ἑλληνικὴ ρίζα στὶς γλώσσες τῆς δυτικῆς καὶ ἀνατολικῆς Εὐρώπης ἀποτελεῖ μία ἀκόμη ἀδιάφευστη μαρτυρία τῶν Χριστιανικῶν θεμελιῶν τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ πολιτισμοῦ.

Δὲν ἀρκεῖ τὸ κοινὸ νόμισμα

Ἔχουμε ἐπανειλημμένως διακηρύξει ὅτι πιστεύουμε στὴν εὐρωπαϊκὴ συνεργασία μὲ τὴν προϋπόθεση νὰ μὴ θιγῆ ἡ ἐθνικὴ μας ταυτότητα καὶ ἡ ἑλληνορθόδοξη ἰδιοπροσωπία τοῦ λαοῦ μας. Ὅπως, λοιπόν, κάθε λαὸς διαφυλάσσει τὴν ταυτότητά του, ἔτσι πρέπει καὶ ἡ Εὐρώπη νὰ διασώσει καὶ νὰ ὑπογραμμίσει μὲ ἔμφαση τὰ στοιχεῖα ἐκεῖνα ποὺ μποροῦν νὰ λειτουργήσουν ἐνοποιητικὰ μεταξὺ τῶν λαῶν ποὺ ἀποτελοῦν τὴν Ἑνωση. Ἄν διαγράψουμε τὴν Χριστιανικὴ κληρονομιά, τότε ποιά ἐνοποιητικὰ στοιχεῖα μένουν; Μήπως τὸ κοινὸ νόμισμα; Δὲν πιστεύουμε ὅτι ἡ Ἑνωση μπορεῖ νὰ βασισθεῖ μόνον σὲ οικονομικοὺς παράγοντες. Ἄς θυμηθοῦμε τὴν διαλυμένη ἤδη Γιουγκοσλαβία. Σέρβοι, Κροάτες καὶ Βοσνιομουσουλμάνοι εἶχαν ἐπὶ δεκαετίες κοινὸ νόμισμα, τοῦτο ὅμως δὲν ἐμπόδισε τὶς αἱματηρότατες μεταξὺ τους συγκρούσεις καὶ τὴν τελικὴ κατάλυση τῆς Ὀμοσπονδιακῆς Γιουγκοσλαβίας. Ἡ οἰκονομία δὲν μπορεῖ νὰ σφρηλατήσῃ τὴν ψυχικὴ ἐνότητα ἐνὸς ἑτερόκλητου συνόλου ἀνθρώπων. Μόνον ἡ ἀναφορὰ σὲ κοινὲς θρησκευτικὲς καὶ πολιτιστικὲς ἀξίες μπορεῖ νὰ δράσῃ ἐνοποιητικὰ. Καὶ ἡ ἀναφορὰ αὐτὴ δὲν πρέπει νὰ γίνεται μὲ ψευδώνυμο. Ἡ Χριστιανικὴ κληρονομιά πρέπει νὰ ἀναφέρεται ξεκάθαρα.

Ἡ θέση τῶν μειονοτήτων

Ἄνησυχοῦν ὀρισμένοι στὴν Ἑλλάδα καὶ σὲ ἄλλες εὐρωπαϊκὲς χώρες ὅτι δῆθεν ἡ καταγραφή τῆς Χριστιανικῆς ταυτότητος τοῦ εὐρωπαϊκοῦ πολιτισμοῦ θὰ ἀποκλείσει ἀπὸ τὸ εὐρωπαϊκὸ γίνεσθαι τοὺς συμπολίτες μας ποὺ ἀνήκουν σὲ μὴ Χριστιανικὲς κοινότητες. Θυμίζουμε ὅτι ἡ ἀναφορὰ ποὺ γίνεται στὸ Προοίμιο ἐνὸς Συν-

τάγματος κατὰ διεθνή παράδοση ἀποτελεῖ μία γενικὴ παραδοχὴ ἀρχῶν καὶ ἀξιῶν καὶ μία ὁμολογία τοῦ ἱστορικοῦ παρελθόντος τοῦ συγκεκριμένου συνόλου. Ἡ ἀναφορὰ στὴν Χριστιανικὴ κληρονομιά σὲ καμμία περίπτωση δὲν πρόκειται νὰ λειτουργήσῃ ὡς κανόνας ἢ νόμος ποὺ θὰ μειώνει τὰ δικαιώματα ἄλλων κοινοτήτων ἢ μειονοτήτων. Ἄλλωστε καὶ σήμερα σὲ πολλὰ εὐρωπαϊκὰ Συντάγματα καὶ νομοθετικὰ κείμενα κατοχυρώνεται ἡ κρατικὴ Ἐκκλησία ἢ ἡ ἐπικρατοῦσα θρησκεία, ἀλλὰ τοῦτο δὲν σημαίνει μείωση ἢ ἄρνηση ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων γιὰ τοὺς μὴ Χριστιανούς. Στὴν Μ. Βρεταννία π.χ. ὑπάρχει ἐπίσημη σύνδεση τοῦ Θρόνου μὲ τὴν Ἀγγλικανικὴ Ἐκκλησία, ἀλλὰ τὸ γεγονός αὐτὸ δὲν ἐμποδίζει λ.χ. Μουσουλμάνους ἢ Ἰνδοὺς ἐπιστήμονες νὰ γίνονται Καθηγητὲς στὰ Βρεταννικὰ Πανεπιστήμια.

Ἡ διαγραφή τῆς Χριστιανικῆς ταυτότητος, ἐάν, ὃ μὴ γένοιτο, ἐπισημοποιηθεῖ, θὰ ἀποτελέσει κόλαφο γιὰ τὶς δημοκρατικὲς ἀρχὲς τῆς Εὐρώπης. Εἶναι ἀναμφισβήτητο ὅτι ἡ μεγάλη πλειοψηφία τῶν πολιτῶν τῆς Εὐρώπης τῶν 25 ἐπιθυμεῖ τὴν σαφῆ καταγραφή τῶν Χριστιανικῶν ριζῶν μας. Ἄς θυμηθοῦμε καὶ τὴν φράση τοῦ Θουκυδίδου ἀπὸ τὸν Ἐπιτάφιο Περικλέους, μὲ τὴν ὁποία ξεκινᾷ τὸ Προοίμιο τῆς Εὐρωπαϊκῆς Συνταγματικῆς Συνθήκης. Τὶ μᾶς λέγει τὸ σπουδαῖο αὐτὸ κείμενο; Ὅτι τὸ πολίτευμα τῆς δημοκρατίας βασίζεται στοὺς «πλείονες», στὴν πλειοψηφία, καὶ ὄχι «ἐς ὀλίγους», ὄχι στὴν γνώμη τῶν διαφόρων μειοψηφιῶν. Ἐ, λοιπόν, πῶς δέχονται οἱ συντάκτες τῆς Συνθήκης ἀπὸ τὴν μία πλευρὰ νὰ τονίζουν αὐτὴ τὴν περισπούδαστη ἀρχαιοελληνικὴ ρῆση καὶ ἀπὸ τὴν ἄλλη πλευρὰ νὰ διαγράφουν τὴν Χριστιανικὴ μας ταυτότητα γιὰ νὰ μὴ στενοχωρήσουν κάποιες μειοψηφίες; Τελικὰ, ἡ δημοκρατικὴ Εὐρώπη θὰ προδώσῃ τὴν ταυτότητά της ἐπειδὴ τὸ ζητοῦν οἱ μειονότητες τῶν ἀθέων καὶ τῶν ἀκράϊων ὀπαδῶν τοῦ ἐκκοσμικευμένου Κράτους; Στὸ ἐρώτημα αὐτὸ καλοῦνται νὰ λάβουν θέση ὅλοι οἱ συνειδητοὶ Εὐρωπαῖοι πολίτες. Δὲν εἶναι τυχαῖο τὸ γεγονός ὅτι σὲ πρόσφατη δημοσκόπηση τὸ 70% τῶν ἐρωτηθέντων συμπολιτῶν μας ἀπάντησε ὅτι ἐπιθυμεῖ τὴν διενέργεια δημοψηφίσματος στὴν χώρα μας γιὰ τὴν ἔγκριση τοῦ τελικοῦ σχεδίου τῆς Συνταγματικῆς Συνθήκης.

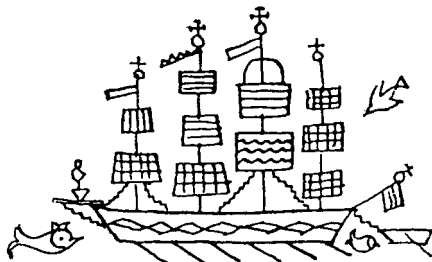
Μὲ ἐμπιστοσύνη καὶ μαχητικότητα

Τέλος, ἡ Ἐκκλησία μας ἐπιθυμεῖ νὰ ἀπευθυνθεῖ πρὸς

μία μερίδα Ὁρθοδόξων πιστῶν στὴν πατρίδα μας, οἱ ὅποιοι ἀνησυχοῦν ὅτι ὁ ἀγῶνας μας γιὰ τὴν Χριστιανικὴ Εὐρώπη μᾶς ὀδηγεῖ σὲ ἐπικίνδυνες συνεργασίες καὶ σὲ ἄκριτο Οἰκουμενισμό. Τοὺς διαβεβαιοῦμε ὅτι δὲν συντρέχει λόγος ἀνησυχίας. Ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος ἀξιοποιεῖ στὴν συγκεκριμένη συγκυρία τὴν θετικὴ στάση τῶν Ρωμαιοκαθολικῶν, τῶν Ἀγγλικανῶν καὶ ὀρισμένων Προτεσταντικῶν Ὁμολογιῶν ὑπὲρ τῆς Χριστιανικῆς ταυτότητος τῆς Γηραιᾶς Ἡπείρου. Δὲν παραγνωρίζει, ὅμως, ἡ Ἐκκλησία μας τὶς σοβαρὲς δογματικὲς καὶ ἐκκλησιολογικὲς διαφορὲς ποὺ συνεχίζουσι νὰ ὑπάρχουσι μεταξὺ τῆς Ὁρθοδοξίας καὶ τῶν λοιπῶν Χριστιανικῶν

Ὁμολογιῶν. Ἀπὸ τὴν στιγμὴ ποὺ εἴμαστε μέλη τῆς Ἐνωμένης Εὐρώπης δὲν μπορούμε νὰ παραβλέψουμε ὀρισμένες πραγματικότητες οὔτε μπορούμε νὰ ἀρνούμεθα τὴν συνεργασία μὲ ἑτεροδόξους γιὰ τὴν ἐπίτευξη κοινῶν στόχων. Καλοῦμε, λοιπόν, ὅλους τοὺς Ὁρθοδόξους Ἕλληνες νὰ συνταχθοῦν στὸ πλευρὸ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, μὲ πνεῦμα ἐμπιστοσύνης καὶ συνετῆς μαχητικότητος. Μὲ τὴν βοήθεια τοῦ Θεοῦ θὰ συνεχίσουμε τὸν ἀγῶνα μας, ὥστε νὰ χαραχθεῖ βαθιὰ ἡ Χριστιανικὴ Πίστη ὄχι μόνο στὰ κείμενα τῆς Εὐρώπης, ἀλλὰ καὶ στὶς ψυχὲς τῶν Εὐρωπαίων πολιτῶν.

Σημ. Τὸ κείμενο αὐτὸ προέρχεται ἀπὸ τὸ φυλλάδιο ΠΡΟΣ ΤΟ ΛΑΟ, ἀριθμ. 34, τὸ ὁποῖο διενεμήθη δωρεάν μὲ τὴ φροντίδα τῶν Ἱερῶν Μητροπόλεων.

**ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΠΡΟΣ
ΣΥΖΗΤΗΣΙΝ
ΕΙΣ ΤΗΝ Ι.Σ.Ι.
ΘΕΜΑΤΟΣ ΕΚΤΟΣ
ΗΜΕΡΗΣΙΑΣ
ΔΙΑΤΑΞΕΩΣ**

Γνωμοδότησις 51/2003

Κατὰ τὸ ἄρθρον 6 παραγράφ. 2 τοῦ Ν. 590/77 (ΚΧΕ) ἡ Ι.Σ.Ι. συνεδριάζει βάσει ἡμερησίας διατάξεως, ἡ ὁποία συντάσσεται ὡς ὀρίζει τὸ πρῶτον ἐδάφιον τῆς ὡς ἄνω παραγράφου. Κατὰ τὸ τρίτον δὲ ἐδάφιον τῆς αὐτῆς παραγράφου: «*Ἡ Ι.Σ.Ι. δύναται ἐπὶ τακτικῆς συνελεύσεως νὰ ἀποφασίσῃ τὴν συζήτησιν καὶ ἐτέρων θεμάτων, πλὴν ἐκείνων τὰ ὁποῖα ἀναγράφονται ἐν τῇ ἡμερησίᾳ διατάξει. Ἐὰν αἱ ἐργασίαι τῆς τακτικῆς συνόδου τῆς Ι.Σ.Ι. περατωθοῦν χωρὶς νὰ ἐξαντληθῇ ἡ ἡμερησία διάταξις, τὰ ὑπολειπόμενα θέματα συζητοῦνται ὑποχρεωτικῶς καὶ κατὰ προτεραιότητα κατὰ τὴν ἀμέσως προσεχῆ τακτικὴν σύνοδον τῆς Ἱεραρχίας. Ἐπὶ ἐκτάκτου συνόδου πάντα τὰ ἐν τῇ αἰτήσῃ ἀναγραφόμενα θέματα δέον νὰ ἐξαντληθοῦν*».

Ἐξ ἄλλου κατὰ τὸ ἄρθρον 3 τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 1/1977 Κανονισμοῦ «*Περὶ τῶν ἐργασιῶν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος*» (ΦΕΚ Α' 275): «*1. Ἐπὶ τακτικῆς συνελεύσεως τῆς Ι.Σ.Ι. δύναται αὕτη νὰ ἀποφασίσῃ τὴν συζήτησιν καὶ ἐτέρων θεμάτων, πλὴν ἐκείνων τὰ ὁποῖα ἀναγράφονται ἐν τῇ ἡμερησίᾳ Διατάξει.*

2. Ἐπὶ ἐκτάκτου συνελεύσεως ἡ Ι.Σ.Ι. δὲν δύναται νὰ ἐπιληφθῇ ἐτέρων θεμάτων πλὴν ἐκείνων, διὰ τὰ ὁποῖα ἐκτάκτως συνεκλήθη, ἐπιφυλασσομένης μόνον τῆς παραγράφ. 2 τοῦ ἄρθρου 21 τοῦ Ν. 590/1977.

3. Διὰ τὴν κατὰ τὴν παραγράφ. 1 τοῦ παρόντος ἄρθρου συζήτησιν ἐτέρων θεμάτων ἐκτὸς ἡμερησίας Διατάξεως ἀπαιτεῖται γραπτὴ αἴτησις ὑπογραφομένη ὑπὸ τοῦ 1/5 τοῦλάχιστον τῶν παρόντων ἐν τῇ Συνεδρίᾳ Ἱεραρχῶν.

Ἐν τῇ αἰτήσῃ ταύτῃ δέον ὅπως ἐκτίθενται οἱ λόγοι οἱ ἐπιβάλλοντες τὴν ἐκτάκτον συζήτησιν τοῦ προτεινομένου θέματος.

4. Ἡ αἴτησις, περὶ ἧς ἡ προηγουμένη παράγραφος, τίθεται ὑπὸ τὴν ἐγκρισιν τῆς Ι.Σ.Ι., ἥτις ἀποφαίνεται διὰ φανερᾶς ψηφοφορίας, ἐφ' ὅσον δὲ αὕτη λάβῃ τὴν ἀπόλυτον πλειονοψηφίαν τῶν παρόντων Συνοδικῶν Συνέδρων τὸ διὰ τῆς αἰτήσεως προταθὲν θέμα εἰσάγεται πρὸς συζήτησιν ἐκτὸς ἡμερησίας Διατάξεως».

Ἀπὸ τίς διατάξεις αὐτὲς ἐν συνδυασμῷ ἐρμηνευόμενες συνάγονται τὰ ἑξῆς:

1) Ὁ νόμος (ΚΧΕ) ἐπιτρέπει τὴν συζήτησιν ὑπὸ τῆς Ι.Σ.Ι. θέματος ἐκτὸς ἡμερησίας διατάξεως χωρὶς νὰ ἀπαιτεῖ, ὡς δέχεται ἡ νομολογία τοῦ Σ.τ.Ε. ἐπὶ ἄλλων συλλογικῶν ὀργάνων τῆς Διοικήσεως, τὴν παρουσίαν ὄλων τῶν μελῶν τοῦ συλλογικοῦ ὀργάνου δηλ. ἐν προκειμένῳ τῆς Ἱεραρχίας.

Συνεπῶς καὶ ἐὰν ἀπουσιάζουν τινὲς τῶν Ἱεραρχῶν εἶναι δυνατὴ, κατ' ἀρχήν, ἡ συζήτησις θέματος ἐκτὸς ἡμερησίας διατάξεως ὑπὸ τὴν αὐτονόμη προϋπόθεσιν ὅτι θὰ λάβῃ ἀπόφασιν ἡ Ι.Σ.Ι., ὡς τὸ ὀρίζει ἄλλωστε ὁ ὡς ἄνω ὑπ' ἀριθμ. 1/77 Κανονισμός.

2) Ἡ ὡς ἄνω διάταξις τοῦ Κ.Χ.Ε. δὲν κάνει διάκρισιν ὡς πρὸς τὸ ποῖος δύναται νὰ ζητήσῃ τὴν συζήτησιν θέματος ἐκτὸς ἡμερησίας διατάξεως. Συνεπῶς οἰοσδήποτε τῶν Ἱεραρχῶν δύναται νὰ τὸ ζητήσῃ καὶ βεβαίως καὶ ὁ ἴδιος ὁ Πρόεδρος τῆς Ι.Σ.Ι. Καὶ ναὶ μὲν ὁ ὑπ' ἀριθμ. 1 Κανονισμὸς ὀρίζει μὲ τὴν διάταξιν τοῦ ἄρθρου 3 παραγράφ. 3 ὅτι πρέπει νὰ ὑποβληθῇ αἴτησις τοῦ 1/5 τῶν Ἱεραρχῶν πλὴν ὁμως ἡ διάταξις αὕτη, θέτουσα προϋπόθεσιν περιορίζουσα τὴν δυνατότητα τῆς Ι.Σ.Ι. νὰ ἐπιληφθῇ θέματος ἐκτὸς ἡμερησίας διατάξεως καθ' ἣν στιγμὴν ὁ Κ.Χ.Ε. οὐδένα ἐν τούτῳ θέτει περιορισμὸν, εἶναι ἐκτὸς νομοθετικῆς ἐξουσιοδο-

Τοῦ

Δρος **Ἀναστασίου Ν. Μαρίνου**
Ἐπιτίμου Ἀντιπροέδρου
τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας
καὶ Εἰδικοῦ Ἐπιστημονικοῦ
Συμβούλου παρὰ τῇ Ἱερᾷ Συνόδῳ

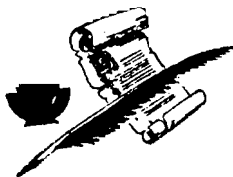
τήσεως και εἶναι, ἄρα, ἀνίσχυρος. Ὑπὸ ἀντίθετον ἐκδοχὴν ὁ Ἀρχιεπίσκοπος, καίτοι Πρόεδρος τῆς Ι.Σ.Ι. δὲν θὰ ἠδύνατο νὰ φέρῃ πρὸς συζήτησιν θέμα ἐκτὸς ἡμερησίας διατάξεως. Τοιαύτη ἐρμηνεία ὁμῶς δὲν εἶναι συμβατὴ μὲ τὶς ἐξουσίες τοῦ Ἀρχιεπισκόπου ὡς Προέδρου τῆς Ι.Σ.Ι. ἐφ' ὅσον μάλιστα ἡ ἀποφασιστικὴ ἀρμοδιότης ἀποδοχῆς τοῦ αἰτήματος περὶ συζήτησεως θέματος ἐκτὸς ἡμερησίας διατάξεως ἀνήκει εἰς τὴν Ι.Σ.Ι. κατὰ τὴν ὡς ἄνω διάταξιν τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 1/77 Κανονισμοῦ ἡ ὁποία διάταξις εἶναι, ἐν τούτῳ, ἐντὸς ἐξουσιοδοτήσεως.

Συνεπῶς ὁ Πρόεδρος τῆς Ι.Σ.Ι. δύναται ὁπωσδήποτε νὰ φέρῃ πρὸς συζήτησιν θέμα μὴ ἀναγεγραμμένον εἰς τὴν ἡμερησίαν διάταξιν.

3) Ὡς πρὸς τὴν σειρὰν συζήτησεως τοῦ θέματος τούτου, ἐὰν δηλαδὴ θὰ προταχθῇ ἡ συζήτησή του τῆς συζήτησεως τῶν ἐν τῇ ἡμερησίᾳ διατάξει θεμάτων οὔτε ὁ Κ.Χ.Ε. οὔτε ὁ ὑπ' ἀριθμ. 1/77 Κανονισμὸς θέτουν περιορισμὸν τινα καὶ συνεπῶς δύναται καὶ νὰ προταχθῇ τῆς συζήτησεως τῶν θεμάτων τῆς ἡμερησίας διατάξεως. Εἰς μίαν μόνον περίπτωσιν ἀποκλείεται ἡ πρόταξις του. Εἰς ποίαν; Εἰς τὴν ἐξῆς: Ὅταν ἔχουν ἀπομείνει πρὸς συζήτησιν θέματα τὰ ὁποία ὑπῆρχαν εἰς τὴν ἡμερησίαν διάταξιν τῆς προηγουμένης τακτικῆς συνόδου τῆς Ἱεραρχίας καὶ τὰ ὁποία, σύμφωνα μὲ τὴν προπαρατεθεῖσαν διάταξιν τοῦ Κ.Χ.Ε., «*συζητοῦνται ὑποχρεωτικῶς καὶ κατὰ προτεραιότητα κατὰ τὴν ἀμέσως προσεχῇ τακτικὴν σύνοδον τῆς Ἱεραρχίας*».

Ἡ διάταξις αὐτὴ βεβαίως ἀναφέρεται εἰς τὴν «*συζήτησιν*» τοῦ ἐκτὸς ἡμερησίας διατάξεως θέματος καὶ ὄχι εἰς τὴν λήψιν ἀποφάσεως ὑπὸ τῆς Ι.Σ.Ι. περὶ συζήτησεως καὶ τοῦ θέματος αὐτοῦ καίτοι ἐκτὸς ἡμερησίας διατάξεως. Ἐν ἄλλοις λόγοις δύναται ἡ Ι.Σ.Ι. νὰ λάβῃ εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς συνεδριάσεώς της ἀπόφασιν ὅτι θὰ συζητήσει θέμα ἐκτὸς ἡμερησίας διατάξεως, ἔστω καὶ ἐὰν ὑπάρχουν ἐκκρεμῆ θέματα ἀπὸ τὴν προηγουμένην τακτικὴν σύνοδον, ἀλλὰ ἡ συζήτησις ἐπὶ τοῦ θέματος αὐτοῦ θὰ διενεργηθῇ πάντως μετὰ τὴν συζήτησιν τῶν ἐκκρεμῶν θεμάτων τῆς προηγουμένης τακτικῆς συνόδου.

4) Ἐπαναλαμβάνω ὅτι ἡ συζήτησις θέματος ἐκτὸς ἡμερησίας διατάξεως δύναται νὰ ἀποφασισθῇ καὶ ἐὰν εἰσέλθῃ ἀπουσιάζουσιν τινὲς τῶν Ἱεραρχῶν ἔστω καὶ ἐὰν ἡ νομολογία τοῦ Σ.τ.Ε. εἶναι ἀντίθετος ἐπὶ ἄλλων συλλογικῶν ὀργάνων τῆς Διοικήσεως, διότι ἐνταῦθα ὁ νόμος δηλαδὴ ὁ Κ.Χ.Ε. ἐπιτρέπει αὐτὴν τὴν συζήτησιν οὐδένα θέτουσα περιορισμὸν, ἐνῶ ἡ νομολογία τοῦ Σ.τ.Ε., ἀπαγορεύουσα τὴν συζήτησιν θέματος ἐκτὸς ἡμερησίας διατάξεως, ἀναφέρεται εἰς περιπτώσεις κατὰ τὰς ὁποίας ὁ νόμος οὐδὲν ὀρίζει. Ἐν προκειμένῳ ὄχι μόνον ὁ Κ.Χ.Ε. ὀρίζει ρητῶς ὅτι ἐπιτρέπεται ἡ συζήτησις θέματος ἐκτὸς ἡμερησίας διατάξεως χωρὶς νὰ θέτῃ κανέναν περιορισμὸν, ἀλλὰ καὶ ὁ ὑπ' ἀριθμ. 1/77 Κανονισμὸς ἐπιτρέπει τὴν συζήτησιν ἐφ' ὅσον ληφθῇ ἀπόφασις τῆς Ι.Σ.Ι. κατ' ἀπόλυτον πλειοψηφίαν τῶν παρόντων. Καὶ ἐν τούτῳ ὁ Κανονισμὸς εἶναι ἐντὸς νομοθετικῆς ἐξουσιοδοτήσεως.

**ΣΥΝΤΑΞΙΟΥΧΟΙ
ΕΥΡΥΤΕΡΟΥ
ΔΗΜΟΣΙΟΥ
ΤΟΜΕΑ**

Γνωμοδότησις 42/2003

Κατὰ τὸ ἄρθρον 5 παρ. 13 τοῦ Ν. 2703/1999 (φ. 72): «...ἡ πρώτη πληρωμὴ ἀποδοχῶν συνταξιούχων τοῦ Δημοσίου καὶ τοῦ εὐρύτερου δημοσίου τομέα τοῦ ἄρθρου 1 παραγρ. 6 τοῦ Ν. 1256/1982 τελεῖ ὑπὸ τὴν ἀπαραίτητη προϋπόθεση προσκόμισης στὸν ἐκκαθαριστὴ ἀποδοχῶν τῆς θέσης τους βεβαίωσης τῆς ἀρμόδιας Διεύθυνσης τῆς Ὑπηρεσίας Συντάξεων ὅτι δηλώθηκε ἡ κατοχὴ τῆς θέσης. Ἡ μὴ προσκόμιση τῆς βεβαίωσης αὐτῆς ἀναστέλλει τὴν καταβολὴν τῶν ἀποδοχῶν μὲ εὐθύνη τοῦ οἰκείου ἐκκαθαριστῆ».

Ἐξ ἄλλου τὸ πρ. διάταγμα 166/2000 (Κώδικας Πολιτικῶν καὶ Στρατιωτικῶν Συντάξεων) ὀρίζει εἰς τὸ ἄρθρο 58 ὅτι: «1. Ὁ χρόνος ὑπηρεσίας τῶν συνταξιούχων τοῦ δημοσίου γενικὰ πού ὑπηρετοῦν ἢ προσλαμβάνονται σὲ θέσεις τοῦ δημόσιου τομέα, πού ὀρίζεται στὴν παράγραφο 6 τοῦ ἄρθρου 1 τοῦ Ν. 1256/1982 καὶ λαμβάνουν σύνταξη καὶ ἀποδοχὲς συγχρόνως, δὲν ἀναγνωρίζεται ὡς συντάξιμος οὔτε ἀπὸ τὸ δημόσιο, οὔτε καὶ ἀπὸ ἄλλους ἀσφαλιστικούς φορεῖς». Τέλος, τόσο μὲ τὴν παράγραφο 9 τοῦ ἄρθρου 4 τοῦ Ν. 2512/1997 ὅσο καὶ μὲ τὴν παράγραφο 14 τοῦ ἄρθρου 8 τοῦ Ν. 2592/1998 οἱ συνταξιούχοι τοῦ Δημοσίου «πού ὑπηρετοῦν ἢ προσλαμβάνονται στὸ δημόσιο τομέα τῆς παραγράφου 6 τοῦ ἄρθρου 1 τοῦ Ν. 1256/1982» δικαιούνται νὰ ἐπιλέξουν εἴτε τὴν καταβολὴ τῶν ἀποδοχῶν ἐνεργείας καὶ τὸ 30% τῆς σύνταξίς τους, μὲ συνέπεια ὁ χρόνος ὑπηρεσίας τους νὰ μὴν εἶναι συντάξιμος, εἴτε τὴν καταβολὴ μόνον τῶν ἀποδοχῶν ἐνεργείας, ὅποτε ἡ ὑπηρεσία τους λογίζεται ὡς συντάξιμη (τὰ ὡς ἄνω ὑποστηρίζει ἡ 13ῃ Ὑπηρεσία τοῦ Ἐλεγκτικοῦ Συνεδρίου μὲ τὸ ὑπ' ἀριθμ. 25461/1160/4/12/2002 ἔγγραφο τῆς).

Ἐν ὄψει τῶν διατάξεων αὐτῶν τὸ Ἐλεγκτικὸ Συνέδριον ζητᾷ μὲ τὸ ὡς ἄνω ἔγγραφο του, τὸ ὁποῖον ἐκοινοποιήθη καὶ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος, ὅσοι συνταξιούχοι ἐμπίπτουν στὶς προδιαληφθεῖσες διατάξεις νὰ δηλώσουν στὴν ἀρμόδια Ὑπηρεσίαν Συντάξεων τὴν κατοχὴ τῆς θέσεως τὴν ὁποῖαν κατέχουν στὸν δημοσίου τομέα καὶ ἀπὸ τὴν ὁποῖαν λαμβάνουν ἀποδοχὲς. Σκοπὸς τοῦ ἐγγράφου αὐτοῦ τοῦ Ἐλεγκτικοῦ Συνεδρίου εἶναι ὁ ἐντοπισμὸς ὧσων εἰσπράττουν ἀποδοχὲς ἀπὸ τὸν δημοσίου τομέα καὶ εἶναι συγχρόνως καὶ συνταξιούχοι τοῦ Δημοσίου, ὥστε νὰ περικοπεῖ ἡ σύνταξίς τους κατὰ 70% καὶ νὰ λαμβάνουν μόνον τὸ 30%. Ἐὰν δὲν ὑποβάλουν τοιαύτην δήλωσιν διακόπτεται ἡ μισθοδοσία των, σύμφωνα μὲ τὴν ἐν ἀρχῇ τῆς παρούσης μνημονευομένην διάταξιν. Τίθεται λοιπὸν τὸ ἐρώτημα ἐὰν οἱ ἐκκλησιαστικοὶ ὑπάλληλοι καὶ εἰδικότερον οἱ ὑπάλληλοι τῆς Ε.Κ.Υ.Ο., ἡ ὁποία ὑποβάλλει ἄλλωστε καὶ τὸ σχετικὸν ἐρώτημα, ὑπάγονται στὶς ὡς ἄνω διατάξεις καὶ συνεπῶς ὑποχρεοῦνται νὰ ὑποβάλουν τοιαύτην δήλωσιν ἢ ὄχι.

Ἡ ἀπάντησις εἰς τὸ ἐρώτημα αὐτὸ ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς ἐννοίας τοῦ ὄρου «δημόσιος τομέας». Ἡ Ἐκκλησία ἀνήκει στὸν «δημόσιο τομέα»;

Ὁ ὄρος αὐτὸς ἔχει, εὐτυχῶς, προσδιορισθεῖ ρητῶς ὑπὸ τοῦ νομοθέτου (ἄρθρο 1 παραγρ. 6 τοῦ Ν. 1256/1982), ὁ ὁποῖος ὀρίζει ὅτι στὸν δημοσίου τομέα περιλαμβάνονται «ὄλοι οἱ κρατικοὶ φορεῖς ἀνεξάρτητα ἀπὸ τὸ καθεστῶς δημοσίου ἢ ιδιωτικοῦ ἢ μικτοῦ δικαίου πού τοὺς διέπει» ἤτοι: «α) οἱ Κρατικὲς ἢ Δημόσιες Ὑπηρεσίαι, ὅπως ἐκπροσωποῦνται ἀπὸ τὸ νομικὸ πρόσωπο τοῦ Δημοσίου, β)

Τοῦ

Δρος Ἀναστασίου Ν. Μαρίνου
Ἐπιτίμου Ἀντιπροέδρου
τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας
καὶ Εἰδικοῦ Ἐπιστημονικοῦ
Συμβούλου παρὰ τῆ Ἱερᾶ Συνόδου

οἱ Κρατικοὶ ἢ Δημόσιοι Ὄργανισμοὶ σὰν κρατικά νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, γ) οἱ Κρατικὲς ἢ Δημόσιες καὶ παραχωρηθεῖσες ἐπιχειρήσεις ὅπως ἡ Δημόσια Ἐπιχείρηση Ἡλεκτρισμοῦ, ὁ Ὄργανισμὸς Τηλεπικοινωνιῶν Ἑλλάδος, ἡ Ἑλληνικὴ Ραδιοφωνία καὶ Τηλεόραση κ.λπ., δ) τὰ Κοινοφελῆ Ἰδρύματα τοῦ Ἀστικοῦ Κώδικα ποὺ περιῆλθαν στὸ Δημόσιο καὶ χρηματοδοτοῦνται ἢ ἐπιχορηγοῦνται ἀπ' αὐτό, ε) οἱ Τραπεζικὲς καὶ ἄλλες ἀνώνυμες ἐταιρεῖες, στίς ὁποῖες εἴτε τὰ κατὰ τίς προηγούμενες περιπτώσεις νομικά πρόσωπα ἔχουν τὸ σύνολο ἢ τὴν πλειοψηφία τῶν μετοχῶν τοῦ ἐταιρικοῦ κεφαλαίου, εἴτε ἔχουν κρατικὸ προνόμιο ἢ κρατικὴ ἐπιχορήγηση, ὅπως ἡ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος, ἡ Ἀγροτικὴ Τράπεζα, ἡ Ἐθνικὴ Τράπεζα, ἡ Κτηματικὴ Τράπεζα, ἡ Ἐμπορικὴ Τράπεζα, ἡ Ἑλληνικὴ Τράπεζα Βιομηχανικῆς Ἀναπτύξεως κ.ἄ., στ) τὰ κρατικά νομικά πρόσωπα ποὺ ἔχουν χαρακτηριθεῖ ἀπὸ τὸ νόμο ἢ τὰ δικαστήρια ὡς νομικά πρόσωπα ἰδιωτικοῦ δικαίου, ὅπως ὁ Ὄργανισμὸς Συγκοινωνιῶν Ἑλλάδος, ὁ Αὐτόνομος Σταφιδικὸς Ὄργανισμὸς κ.ἄ. ποὺ χρηματοδοτοῦνται ἢ ἐπιχορηγοῦνται ἀπὸ ὁποιοδήποτε τῶν προαναφερομένων νομικῶν προσώπων, ζ) οἱ θυγατρικὲς ἀνώνυμες ἐταιρεῖες τῶν πιὸ πάνω Νομικῶν Προσώπων τῶν ἐδαφίων α'-στ' αὐτῆς τῆς παραγράφου ποὺ ἐλέγχονται ἅμεσα ἢ ἔμμεσα ἀπὸ αὐτά».

Ὅπως προκύπτει ἀπὸ τὴν ὡς ἄνω ρητὴν καὶ ἀποκλειστικὴν ἀπαρίθμησην ἢ διάταξις αὐτὴ ἀναφέρεται: α) σὲ Ὑπηρεσίες οἱ ὁποῖες εἶναι «Κρατικὲς ἢ Δημόσιες» καὶ σὲ κρατικούς ἢ Δημόσιους Ὄργανισμούς οἱ ὁποῖοι ἐμφανίζονται «σὰν κρατικά νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου», β) σὲ δημόσιες Ἐπιχειρήσεις, γ) σὲ κοινοφελῆ Ἰδρύματα ποὺ περιῆλθαν στὸ Δημόσιο, δ) σὲ ὀρισμένες τραπεζικὲς Ἐπιχειρήσεις, ε) σὲ ὀρισμένα Κρατικά νομικά πρόσωπα ἰδιωτικοῦ δικαίου «ποὺ ἔχουν χαρακτηριθεῖ ἀπὸ τὸ νόμο ἢ τὰ δικαστήρια ὡς νομικά πρόσωπα ἰδιωτικοῦ δικαίου», ὅπως π.χ. ὁ ΟΣΕ, ὁ ΑΣΟ κ.λπ. καὶ «χρηματοδοτοῦνται ἢ ἐπιχορηγοῦνται ἀπὸ ὁποιοδήποτε τῶν προαναφερομένων νομικῶν προσώπων» καὶ

στ) σὲ ὀρισμένες θυγατρικὲς ἀνώνυμες Ἐταιρεῖες τῶν ὡς ἄνω ὑπηρεσιῶν.

Συνεπῶς, ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος, αἱ Ἱεραὶ Μητροπόλεις καὶ ὅλα τὰ ἐκκλησιαστικά νομικά πρόσωπα ἔστω καὶ ἂν χαρακτηρίζονται νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου δὲν ἐμπίπτουν εἰς τὸν κατὰ τὴν προδιαληφθεῖσαν διάταξιν «δημόσιο τομέα», διότι δὲν εἶναι «κρατικά νομικά πρόσωπα». Τὸ γεγονός ὅτι τὸ Δημόσιο πληρώνει τοὺς μισθοὺς τοῦ κλήρου τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας δὲν δύναται νὰ ὀδηγήσει εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος ἐμπίπτει στὸν Δημόσιο Τομέα, διότι «ἐπιχορηγεῖται» ἀπὸ τὸ Κράτος τοῦτο μὲν διότι ἡ μισθοδοσία τοῦ Κλήρου, οὔσα ἀποτέλεσμα τῆς ὑποχρέωσης τοῦ Κράτους, τὸ ὁποῖον ἀπαλλοτρίωσεν ἄνευ ἀποζημιώσεως τὸ 1952 τμῆμα τῆς ἐκκλησιαστικῆς περιουσίας, νὰ ἀποκαταστήσει τὴν ζημίαν τὴν ὁποῖαν ἡ Ἐκκλησία ὑπέστη ἐκ τοῦ λόγου αὐτοῦ, τοῦτο δὲ διότι τὸ Κράτος εἰσπράττει τὸ 35% τῶν πάσης φύσεως ἀκαθαρίστων ἐσόδων ὅλων τῶν Ἱερῶν Ναῶν τῆς Ἐκκλησίας. Ὡς ἐκ τούτου, ὑπὸ τὰ δεδομένα αὐτὰ δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ γίνῃ λόγος γιὰ «χρηματοδότηση» ἐν τῇ ἐννοίᾳ τῆς ὡς ἄνω διατάξεως. Πέραν τούτου, ἡ ὡς ἄνω περίπτωσις στ' προϋποθέτει νομικὸν πρόσωπον, τὸ ὁποῖον ἔχει χαρακτηριθεῖ ὑπὸ τοῦ νόμου ἢ τῶν δικαστηρίων ὡς νομικὸν πρόσωπον «ἰδιωτικοῦ δικαίου». Ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος ὁμως χαρακτηρίζεται ὡς νομικὸν πρόσωπον δημοσίου δικαίου (ἄρθρο 1 παραγρ. 4 τοῦ Ν. 590/1977) χωρὶς ὁμως νὰ εἶναι «κρατικόν», χωρὶς δηλαδὴ νὰ ἀσκεῖ ἐξουσίαν τὴν ὁποῖαν, ἐὰν δὲν ὑπῆρχεν ἡ Ἐκκλησία, θὰ ἀσκοῦσε τὸ Κράτος.

Ἐφ' ὅσον λοιπὸν ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος δὲν ἐμπίπτει στὸν κατὰ τὸ ἄρθρον 1 παραγρ. 6 τοῦ Ν. 1256/1982 «δημόσιον τομέα» οἱ ὑπάλληλοι αὐτῆς ἄρα καὶ οἱ ὑπάλληλοι τῆς Ε.Κ.Υ.Ο., οἱ ὁποῖοι εἶναι τυχὸν καὶ συνταξιούχοι τοῦ Δημοσίου ἢ τοῦ εὐρύτερου δημοσίου τομέα, δὲν ὑποχρεοῦνται νὰ δηλώσουν εἰς τὴν Ὑπηρεσίαν παρὰ τῆς ὁποίας συνταξιοδοτοῦνται ὅτι μισθοδοτοῦνται καὶ ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν.

ΚΑΝΟΝΙΚΟΤΗΤΑ, ΝΟΜΙΜΟΤΗΤΑ ΚΑΙ Η ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΗ ΠΡΑΞΗ ΤΟΥ 1928

Πρὸ δεκαετίας στὴν ἔγκριτη Ἐφημ. «Καθημερινή» (15-7-1993) ἔνεκα κάποι-
ας διαφωνίας μεταξὺ ἐκκλησιαστικῶν παραγόντων εἶχαμε δημοσιεύσει ἕνα ἄρθρο
μὲ τὸν τίτλο «Ἡ Κανονικότης, ἡ νομιμότης... καὶ τὸ ἐν ἐνεργείᾳ τῶν Μητροπο-
λιτῶν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος», προκειμένου νὰ τοποθετηθοῦν σὲ κάποια
ὀρθὴ βάση ὠρισμένα διαφιλονεικούμενα πράγματα, καὶ νὰ ἐπέλθει συμφωνία-
λύση τοῦ τότε προβλήματος.

Ἐπειδὴ καὶ σήμερα ἔχουμε τὴ γνώμη, ὅτι ἡ διένεξη μεταξὺ τῆς Ἐκκλησίας Κων-
σταντινουπόλεως καὶ τῆς θυγατρὸς ἡ ἀδελφῆς αὐτῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος
ὀφείλεται σὲ μία διαφορετικὴ ἐκτίμηση ὡς πρὸς τὸ κῦρος καὶ τὴν ἰσχύ τῆς Πα-
τριαρχικῆς Πράξεως τοῦ 1928, γι' αὐτὸ θεωρήσαμε σκόπιμο νὰ κάνουμε ὠρισμέ-
νες ἐπισημάνσεις καὶ διακρίσεις, ὥστε νὰ ἀξιολογήσουμε ὀρθότερα τὰ πράγματα.

Γενικῶς καὶ ἐξ ἀρχῆς θὰ λέγαμε καὶ τώρα, ὅπως καὶ τότε, ὅτι στὸν ἐκκλη-
σιαστικὸ ἰδίως χῶρο προηγεῖται ἡ κανονικότητα μιᾶς Πράξεως ἢ πράξεως καὶ
ἔπεται ἡ νομιμότητα αὐτῆς. Γιὰ νὰ γίνῃ ὁμως αὐτὸ κατανοητὸ καὶ ἀκολούθως
ἀποδεκτό, ὀφείλουμε νὰ προβοῦμε στὶς κατωτέρω παρατηρήσεις-διευκρινήσεις.

1. Ὄταν ἀποδίδουμε κανονικότητα σὲ μία ἐκκλησιαστικὴ Πράξη-πράξη, εἴτε
αὐτὴ εἶναι ἀπόφαση, ἐντολὴ κ.τ.τ., εἴτε εἶναι ἐνέργεια, ποινὴ κ.τ.τ., σημαίνει ὅτι
ἡ Πράξη-πράξη, αὐτὴ ἔγινε σύμφωνα μὲ τοὺς ἱεροὺς κανόνες τῆς Ἐκκλησίας καὶ
δὲν ἀντιβαίνει, οὔτε ἀντιτίθεται, οὔτε παραθεωρεῖ, οὔτε ἀνατρέπει αὐτοῦς. Εἶναι
μία Πράξη ἢ πράξη, ἡ ὁποία ἔγινε κατὰ *κανονικὴ ἀκρίβεια*.

2. Ἱεροὶ καὶ θεῖοι *κανόνες τῆς Ἐκκλησίας* εἶναι οἱ κανόνες ἐκείνοι, οἱ ἐντο-
λές, οἱ ὑποδείξεις, οἱ ὅροι κ.τ.τ., οἱ ὁποῖοι θεσπίστηκαν ἀπὸ τὶς Οἰκουμενικὲς Συ-
νόδους τῆς Ἐκκλησίας ἢ ὀρίστηκαν ἀπὸ τοπικὲς συνόδους ἢ ἀπὸ πατέρες τῆς
Ἐκκλησίας καὶ ἐπικυρώθηκαν ἀπὸ Οἰκουμενικὲς Συνόδους καὶ ἐν συνεχείᾳ ἔγι-
ναν δεκτοὶ ἀπὸ τὸ πλήρωμα (κλῆρο καὶ λαὸ) τῆς Ἐκκλησίας.

3. Οἱ ἱεροὶ αὐτοὶ κανόνες εἶναι αὐθεντικοί, ὑποδεικνύουν τὸ ὀρθό, ἔχουν
κῦρος ἀπόλυτο, εἶναι διαχρονικοὶ καὶ διατοπικοὶ καὶ ἰσχύουν γιὰ τὴν καθόλου
Ἐκκλησία. Βάσει αὐτῶν καθορίζεται ἡ ὀργάνωση τῆς Ἐκκλησίας, ἡ λειτουργία
τῆς καὶ οἱ σχέσεις μεταξὺ τῶν τοπικῶν Ἐκκλησιῶν, καθὼς καὶ οἱ σχέσεις τῶν ἐπὶ
μέρους τοπικῶν Ἐκκλησιῶν ἢ τῆς καθόλου Ἐκκλησίας πρὸς ἄλλους ὀργανι-
σμούς, ὅπως πρὸς τὴν Πολιτεία ἢ ἄλλες ὁμολογίες ἢ θρησκείες.

4. Βεβαίως, εἶναι δυνατόν μία ἀπόφαση ἢ ἐνέργεια ἐνὸς Ἐκκλησιαστικοῦ
ὀργάνου νὰ γίνῃ ἐκτάκτως καὶ παρὰ τοὺς κανόνες τῆς Ἐκκλησίας, ἀντίθετα δη-
λαδὴ πρὸς τὴν κανονικὴ ἀκρίβεια, νὰ γίνῃ «κατ' *οἰκονομίαν*», καὶ ὁμως νὰ μὴ
θεωρηθεῖ ὡς ἀντικανονικὴ.

5. Ὄταν ὁμως γίνῃ κατ' *οἰκονομία* καὶ παρὰ τοὺς κανόνες τῆς Ἐκκλησίας,
γιὰ νὰ ἀποκτήσει καὶ νὰ θεωρηθεῖ ὡς κανονικὴ ἢ μᾶλλον γιὰ νὰ περιβληθεῖ τὴν
κανονικότητα, πρέπει νὰ γίνῃ σύμφωνα μὲ τὶς ἀρχές πού διέπουν τὴν χρησιμο-
ποίησιν τοῦ μέτρου τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Οἰκονομίας, τὴ χορήγηση καὶ τὴν ἐφαρ-
μογὴ τῆς.

6. Συγκεκριμένως, ἡ οἰκονομία πρέπει νὰ χορηγεῖται ἀπὸ τὸ ἱεραρχικῶς ἀνώ-
τερο ἐκκλησιαστικὸ ὄργανο ἐν συγκρίσει πρὸς ἐκεῖνο πού ζητᾷ τὴν οἰκονομία.
Νὰ παρέχεται ἀπὸ ἀγάπη πρὸς τὸν ζητοῦντα καὶ ἀπὸ ἐνδιαφέρον γιὰ τὴ σωτη-
ρία του, καθὼς καὶ μὲ τὴν αἴσθηση τῆς προσωρινότητος, τῆς προσωρινῆς ἰσχύος
αὐτῆς τῆς πράξεως, ὥστε νὰ ἐπιδιωχθεῖ νὰ ἐπανέλθουν τὰ πράγματα στὴν κα-

Τοῦ

κ. Παναγιώτου Ἰ. Μπούμη
Καθηγητοῦ τοῦ Κανονικοῦ Δικαίου

νονική ἀκρίβεια.

7. Ἄλλιως ὅταν δὲν ἐφαρμόζονται αὐτὲς οἱ θεμελιώδεις ἀρχὲς δὲν μποροῦμε νὰ μιλάμε περὶ Πράξεως ἢ πράξεως ποὺ ἔγινε «κατ' οἶκονομία» καὶ περὶ κανονικότητας αὐτῆς, ἀλλὰ ὀφείλουμε νὰ τὴν χαρακτηρίζουμε ὡς μία ἀντικανονικὴ πράξη, καὶ ἀκόμη ὡς παράβαση καὶ ὡς ἁμαρτία.

8. Καὶ αὐτὰ ὡς πρὸς τὸν χαρακτηρισμὸ ἑνὸς κειμένου, μιᾶς Πράξεως ὡς κανονικοῦ κειμένου, ὡς κανόνα ἢ ὡς πρὸς τὸν χαρακτηρισμὸ μιᾶς Πράξεως ἢ πράξεως ὡς κανονικῆς ἢ ἀντικανονικῆς, ὡς κεκτημένης τ.ἔ. τὴν κανονικότητα, τὸ προσὸν καὶ πλεονέκτημα τῆς κανονικότητας, ἢ ἀντιθέτως τῆ μομφῆ καὶ τὸ μειονέκτημα τῆς ἀντικανονικότητας.

9. Ὅμως ὀφείλουμε στὴ συνέχεια νὰ ἐξετάσουμε καὶ τὴν ἄλλη ἐκδοχή, ἢ διάσταση ἢ δυνατότητα: Μήπως μία ἐκκλησιαστικὴ Πράξη, ἕνας Καταστατικὸς Χάρτης, ἕνας κανονισμὸς κ.τ.τ. εἶναι νομικὸ κείμενο, μήπως εἶναι νόμος ἢ κάτι σὰν τοὺς νόμους ἑνὸς κράτους. Ἡ καὶ ἀκόμη νὰ ἐξετάσουμε, ἂν μία Πράξη ἢ πράξη εἶναι νόμιμη, ἂν ἔχει δηλονότι νομιμότητα.

10. Ἐδῶ πρέπει νὰ λάβουμε εὐθύς ἐξ ἀρχῆς ὑπ' ὄψης μας, καὶ μάλιστα σοβαρῶς, αὐτὰ ποὺ ὑποδηλώσαμε καὶ πιὸ πάνω: Ὅτι δηλαδὴ οἱ διάφορες ἐκκλησιαστικὲς ἀποφάσεις, κανονισμοὶ κ.τ.τ., ἂν καὶ ἔχουν θεσπισθεῖ ἢ ἐκδοθεῖ ἀπὸ ἐκκλησιαστικὰ ὄργανα (τοπικὲς συνόδους, Πατριαρχεῖς, Ἀρχιεπισκόπους), δὲν εἶναι κανόνες ἱεροὶ τῆς Ἐκκλησίας, μέχρις ὅτου τουλάχιστον ἐπικυρωθοῦν ἀπὸ μία Οἰκουμενικὴ Σύνοδο.

11. Στὴν περίπτωσή αὐτὴ δὲν μποροῦν νὰ διεκδικήσουν τὸ ἀλάθητο, τὸ κύρος καὶ τὴν ἀθνητία καὶ τὴν ἰσχύ τῶν ἱερῶν κανόνων οὔτε ἔχουν τὴν καθολικότητα, τὴν διαχρονικότητα καὶ τὴν διατοπικότητα αὐτῶν, καὶ φυσικὰ δὲν μποροῦν νὰ χαρακτηρισθοῦν ὡς θεῖα κείμενα. Ἴσχύουν μόνο γιὰ μία ὠρισμένη ἐκκλησιαστικὴ περιοχὴ καὶ γιὰ ὠρισμένο προφανῶς χρόνον· ἔχουν περιορισμένη τοπικὴ καὶ χρονικὴ ἰσχύ.

12. Ἐὰν στὰ ἐκκλησιαστικὰ αὐτὰ κείμενα ἔχουμε κάποια ἀναλογία καὶ ἀντιστοιχία μὲ τοὺς νόμους τῆς (μιᾶς) Πολιτείας, ἑνὸς κράτους, ἢ ἔστω μιᾶς ἐνώσεως κρατῶν ἢ πολιτειῶν. Ἐχουν δηλαδὴ τὸ κύρος καὶ τὴν ἰσχύ τῶν πολιτειακῶν ἢ ἂν θέλετε τῶν κοσμικῶν νόμων, οἱ ὅποιοι εἶναι σὲ ἰσχύ μίᾳ ὠρισμένη χρονικῇ περιόδῳ καὶ σὲ μίᾳ ὠρισμένη πολιτεία: Ἡ ἀναλογία καὶ ἡ ἀντιστοιχία αὐτὴ ἐνισχύεται καὶ ἀπὸ τὸ γεγονός, ὅτι τὰ κείμενα αὐτὰ πολ-

λὲς φορὲς ψηφίζονται καὶ ἀπὸ τὶς Πολιτειακὲς ἀρχές, γιὰ νὰ λάβουν ἰσχύ.

13. Ἐπαναλαμβάνουμε: Μπορεῖ τὰ κείμενα αὐτὰ νὰ λέγονται ἐκκλησιαστικὲς διατάξεις, ἐκκλησιαστικοὶ νόμοι, Καταστατικοὶ χάρτες τῆς Ἐκκλησίας αὐτῆς ἢ ἐκείνης κ.τ.τ., νὰ χρησιμοποιοῦν δηλαδὴ τὸ χαρακτηρισμὸ ἐκκλησιαστικά, ἐπειδὴ προτείνονται ἀπὸ τὴν Ἐκκλησία ἢ ἀναφέρονται σ' αὐτήν, ἀλλὰ εἶναι νομικὰ κείμενα, δὲν εἶναι κανονικὰ κείμενα, δὲν εἶναι κανόνες τῆς Ἐκκλησίας, δὲν εἶναι θεῖοι καὶ ἱεροὶ κανόνες.

14. Τώρα ὡς πρὸς τὸ θέμα τῆς νομιμότητας μιᾶς Ἐκκλησιαστικῆς πράξεως ἢ καὶ Πράξεως θὰ μπορούσαμε νὰ προσθέσουμε τὰ ἑξῆς: Ὅταν λέμε ὅτι αὐτὴ ἢ Πράξη εἶναι νόμιμη ἐννοοῦμε ὅτι αὐτὴ ἢ Πράξη-πράξη (ἀπόφαση ἢ ἐνέργεια) ἔγινε σύμφωνα μὲ τοὺς νόμους ἑνὸς κράτους-Πολιτείας, σύμφωνα μὲ τοὺς πολιτειακοὺς νόμους, ἢ καὶ τοὺς προϋπάρχοντες ἐκκλησιαστικούς.

15. Κάτι ἀνάλογο ἰσχύει καὶ ὡς πρὸς τὸ θέμα τῆς συνταγματικότητας ἑνὸς ἐκκλησιαστικοῦ νόμου-κειμένου ἢ πράξεως. Ἐφ' ὅσον τ.ἔ. αὐτὸς ὁ νόμος ἢ ἡ πράξη δὲν ἔρχεται σὲ ἀντίθεση πρὸς τὸ Σύνταγμα καὶ τὶς συνταγματικὲς διατάξεις τῆς Πολιτείας, στὴν ὁποία ὑπάγεται τὸ ἐκκλησιαστικὸ ὄργανο ποὺ ἐξέδωσε ἢ ἐπέλεσε τὴν Πράξη ἢ πράξη, λέμε ὅτι αὐτὴ ἔχει τὴν ἀπαιτούμενη συνταγματικότητα καὶ δὲν εἶναι ἀντισυνταγματικὴ.

16. Ὡς πρὸς τὸ θέμα ἐν συνεχείᾳ τῆς κανονικότητας καὶ τῆς νομιμότητας μιᾶς ἐκκλησιαστικῆς Πράξεως (πράξεως) καὶ γενικότερα τῆς σχέσεως αὐτῶν τῶν δύο μεγεθῶν-ιδιοτήτων τῆς κανονικότητας καὶ νομιμότητας, θὰ εἴχαμε νὰ σημειώσουμε τὰ ἑξῆς: Ὅτι προηγεῖται καὶ ὑπερέχει ἡ κανονικότητα καὶ ἔπεται ἡ νομιμότητα. Σὲ περίπτωσή ἀντιθέσεως μεταξὺ ἱερῶν κανόνων καὶ νόμων-ἐντολῶν ἐκκλησιαστικῶν ἢ καὶ πολιτειακῶν ὑπερισχύουν οἱ ἱεροὶ κανόνες. Φυσικὰ ἀναφερόμαστε καὶ πάλι στὸ χῶρο τῆς Ἐκκλησίας.

17. Ὅφειλε ὁπωσδήποτε μία Πράξη (πράξη) ἑνὸς ἐκκλησιαστικοῦ ὁργάνου νὰ ἐπιδιώκει κατὰ πρῶτον νὰ εἶναι σύμφωνη μὲ τοὺς θεῖους καὶ ἱεροὺς κανόνες τῆς καθόλου Ἐκκλησίας καὶ ὕστερα σύμφωνη μὲ τοὺς νόμους τῆς Πολιτείας ἢ μὲ τὶς προγενέστερες συνοδικὲς ἀποφάσεις τῆς τοπικῆς Ἐκκλησίας. «Πειθαρχεῖν δεῖ Θεῷ μᾶλλον ἢ ἀνθρώποις» (Πράξ. 5,29), ὀρίζουν οἱ ἀπόστολοι.

18. Συνέπεια ὄλων τῶν ἀνωτέρω:

Ὅταν μία Πράξη ἢ ἐνέργεια ἑνὸς ἐκκλησιαστικοῦ

ὄργανου ἔρχεται σὲ ἀντίθεση μὲ τοὺς θείους καὶ ἱερούς κανόνες, πρέπει νὰ ἀκυρώνεται ἢ νὰ ἀναθεωρεῖται ἐγκαίρως, ἔστω καὶ ἐὰν συμφωνεῖ μὲ μία προγενέστερη συνοδικὴ ἀπόφαση ἢ Πράξη-πράξη. Ὅταν λέμε ἐγκαίρως καὶ ἐπικαίρως, ἐννοοῦμε μόλις γίνε ἀντιληπτὴ ἢ ἀντίθεση ἢ μόλις συμπληρωθεῖ ὁ ἀπαιτούμενος χρόνος («ὅταν ἔλθει τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου»), ἐφ' ὅσον ἔγινε αὐτὴ ἡ Πράξη-πράξη «κατ' οἰκονομίαν».

19. Μετὰ ἀπ' αὐτὰ μποροῦμε ἢ μᾶλλον ὀφείλουμε νὰ κρίνουμε, ἐὰν ἡ Πράξη τοῦ 1928 εἶναι κανόνας, κανονικὸ κείμενο, ἂν εἶναι θεῖο καὶ ἱερό κείμενο, ἂν δηλ. εἶναι κανόνας, ἐφ' ὅσον δὲν ἔχει ἐπικυρωθεῖ ἀπὸ Οἰκουμενικὴ Σύνοδο ἢ τουλάχιστον δὲν ἔχει ἀναγνωρισθεῖ ἀπὸ τὸ πλήρωμα τῆς καθόλου Ἐκκλησίας. Ἀντιθέτως, ὀφείλουμε νὰ διερωτώμεθα μήπως εἶναι ἓνα ἀπλῶς νομικὸ κείμενο, ἀναλόγου κύρους μὲ τοὺς νόμους τοῦ κράτους.

20. Ἐπίσης, μποροῦμε νὰ κρίνουμε ἢ μᾶλλον πρέπει

προηγουμένως νὰ ἐρευνήσουμε, ἂν αὐτὴ ἡ Πράξη τοῦ 1928 εἶναι μία κανονικὴ κατ' ἀκρίβεια πράξη ἢ μία κανονικὴ, ἀλλὰ κατ' οἰκονομίαν πράξη. Εἶναι δηλαδὴ σύμφωνη μὲ τὴν ἀκρίβεια τῶν ἱερῶν κανόνων ἢ ἔχει γίνε σύμφωνα μὲ τὶς ἀρχές τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Οἰκονομίας, ὥστε νὰ ἔχει περιβληθεῖ, ἔστω καὶ προσωρινῶς, κανονικότητα;

21. Καὶ ἔχουμε καθῆκον νὰ προβοῦμε σ' αὐτὸν τὸν ἔλεγχο, προκειμένου νὰ ἀποφασισθεῖ ἀρμοδίως ἢ τήρησή της ἢ ἀντιθέτως ἢ ἀκύρωσή της ἢ ἡ ἀναθεώρησή της ἐπὶ τὸ κανονικώτερον. Καὶ αὐτὰ «οὐ μόνον διὰ τὴν ὀργάνην, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν συνείδησιν» (Ρωμ. 13, 5), ὅπως γράφει ὁ Ἅπ. Παῦλος. Καὶ διότι «Ἐκαστα τῶν καθ' ἡμᾶς (ἐκκλησιαστικῶν) πραγμάτων, ὅταν εὐθὺ φέρεται κανονικῶς εὐταξίας, οὐδένα μὲν ἡμῖν ἐντίκει θόρυβον, ἀπαλλάττει δὲ καὶ τῆς παρά τινων δυσφημίας» (Α' Καν. Κυρίλλου Ἀλεξανδρείας).

Τουρκία και Εὐρώπη**Τουρκία και Εὐρώπη****Χριστιανισμός και
Πολιτισμός****Η Διαβαλκανική Ὁμοσπονδία
Ὁρθοδόξων Νεολαιῶν****Διαφωνία για τὰ θρησκευτικὰ
σύμβολα στην Γαλλία****Ὁρθοδοξία και Ἑλληνική
Γλῶσσα**

Με ἀφορμὴ τόσο τὴν ἐπικείμενη ψήφιση τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ Συντάγματος, ὅσο και τὸ προσφάτως συνελθὸν στὴ Νεάπολη τῆς Ἰταλίας Συμβούλιο τῶν Ὑπουργῶν τῶν Ἐξωτερικῶν τῶν Κρατῶν-Μελῶν τῆς Ε.Ε., κρίνεται σκόπιμο νὰ θυμίσουμε μερικὲς θέσεις, τὶς ὁποῖες θὰ χαρακτηρίζαμε ἰδιαίτερα ἐπίκαιρες, τῶν πρωτεργατῶν ποὺ εἶχαν τὴν ἰδέα τῆς τότε Ε.Ο.Κ. και σημερινῆς Ε.Ε.

Α) Ὁ Ἀντενάουερ, ὁ Ντὲ Γκάσπερι, ὁ Σπάακ, ὁ Μοννέ, ὁ μεγάλος Γάλλος στρατηγὸς Ντὲ Γκῶλλ κ.ἄ. δήλωναν ὅτι: Τὸ ὄραμά τους εἶναι νὰ ἐπικρατήσῃ ἡ εἰρήνη, μετὰ τὸν ἀνθρωποβόρο Β' Παγκόσμιο πόλεμο και νὰ οἰκοδομηθεῖ ἡ συνεργασία τῶν εὐρωπαϊκῶν λαῶν με βᾶσιν τὸ Εὐαγγέλιο.

Β) Πάνω στὶς ἴδιες αὐτὲς ἀπόψεις κινήθηκαν με καταφατικὸ τρόπο και οἱ περισσότεροι σύγχρονοι πολιτικοὶ και διανοούμενοι.

Ὁ Ρωμαιοκαθολικὸς Καρδινάλιος Ζὰν Λουὶ Τορὰν (Ὑπουργ. Ἐξωτερ. Βατικανοῦ) ὑπεύθυνος γιὰ τὶς σχέσεις Βατικανοῦ-Κρατῶν-Μελῶν τῆς Ε.Ε. εἶχε δηλώσει τὸ Μάϊο τοῦ 2003 στὴν ἰταλικὴ ἐφημερίδα Κορριέρε Ντὲ Λὰ Σέρα ὅτι: Οἱ ὑποψήφιοι Χῶρες τῆς Ε.Ε. πρέπει νὰ ἀνήκουν γεωγραφικὰ στὴν Εὐρώπη και σὲ μία νέα διεύρυνση θὰ πρέπει νὰ προηγηθοῦν οἱ Χῶρες ποὺ ἔχουν ἴδιες ρίζες και παράδοση και πιστεύουν στὶς ἴδιες ἀξίες με τὶς ὑπόλοιπες Χῶρες-Μέλη τῆς Ε.Ε.

Ὁ πρ. Πρόεδρος τῆς Γαλλικῆς Δημοκρατίας Βαλερὺ Ζισκάρ ντ' Ἐστέν, Πρόεδρος, σήμερα, τῆς Συνέλευσης ποὺ προετοιμάζει τὸ Εὐρ. Σύνταγμα, τὸ Νοέμβριο τοῦ 2002 και τὸ Φεβρουάριο τοῦ 2003 στὴν γαλλικὴ ἐφημερίδα Λὲ Μόντ εἶχε ταχθεῖ ἐναντίον τῆς ἐντάξεως τῆς Τουρκίας στὴν Ε.Ε. και εἶχε προειδοποιήσει ὅτι: ἡ ἔνταξη Κρατῶν ὅπως ἡ Τουρκία θὰ σημάνει τὸ τέλος τῆς Ε.Ε. Δὲν θὰ πρέπει νὰ παραλείψουμε νὰ ἀναφερθοῦμε ὅτι κατὰ τῆς ἐντάξεως τῆς Τουρκίας εἶχε ταχθεῖ και ὁ Πρόεδρος τοῦ Εὐρ. Λαϊκοῦ Κόμματος Γερμανὸς Εὐρωβουλευτῆς Χὰνς-Γκέρτ Πέτερινγκ, ὅπως και ὁ πρ. Πρόεδρος τῆς Εὐρ. Ἐπιτροπῆς Ζὰκ Ντελόρ.

Κατόπιν τούτων, κρίνεται σκόπιμον νὰ παρατηρήσουμε πὼς οἱ πρόσφατες ἀναφορὲς τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν και πάσης Ἑλλάδος κ. Χριστοδούλου, δὲν εἶναι οὔτε οἱ πρῶτες οὔτε οἱ τελευταῖες στοὺς προαναφερόμενο θέμα.

Ἡ εἰλικρινὴς τοποθέτηση τοῦ Ἀρχιεπισκόπου και στοὺς προκείμενο θέμα ἀπηχεῖ αὐτονόητα και διαχρονικὰ τὴν ἀληθινὴ ἐκτίμηση τῆς ὅλης ὑπόθεσης, ὅπως ἐκφράζεται ἀπὸ τὸ σύνολο σχεδὸν τῶν Εὐρωπαϊκῶν Κρατῶν.

Ὅταν πολλὰ και ποικίλα, ἀξιόλογα και μὴ, πρόσωπα τοῦ πολιτικοῦ, ἐκκλησιαστικοῦ και κοινωνικοῦ βίου τῶν Εὐρ. Κρατῶν μποροῦν νὰ ἔχουν λόγο και ἀποψη πάνω στοὺς θέμα αὐτὸ, και γίνονται ἀποδεκτὲς αὐτὲς οἱ ἀπόψεις τους και ἐκτιμῶνται και θετικὰ πέρα ἀπὸ πολιτικὲς σκοπιμότητες, εἶναι κρῖμα και ἄδικο οἱ ἴδιες ἀπόψεις και θέσεις τοῦ Μακαριωτάτου νὰ ἐκτιμῶνται ὡς τάχα παρέμβαση στὰ πολιτικὰ δρώμενα και ὡς προσπάθεια γενικοῦ ἀντιπερισπασμοῦ. Ἔχουμε λοιπόν, τὴν ἐλπίδα ὅτι ἡ ἔκφραση τῶν ἀπόψεων τοῦ Μακαριωτάτου θὰ ἐκτιμηθεῖ με τὴν ἀπαιτούμενη ὑπευθυνότητα και θὰ ληφθεῖ ὑπόψη στὴν ἀντιμετώπιση τῶν θεμάτων ποὺ ἀπασχολοῦν τὸν Εὐρωπαϊκὸ κόσμον μας.

(Ἀπὸ Δελτίο Τύπου τῆς Εἰδικῆς Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς
Παρακολουθήσεως Εὐρωπαϊκῶν Θεμάτων)

Χριστιανισμός και Πολιτισμός

Στὸ τεύχος Σεπτεμβρίου-Ὀκτωβρίου 2003 τοῦ περιοδικοῦ ΑΝΑΠΛΑΣΙΣ, τὸ ὁποῖο διευθύνει ὁ καθηγητὴς κ. Γ. Γαλίτης, δημοσιεύεται ἕνα λίαν τεκμηριωμένο ἄρθρο τοῦ ὁμοτίμου καθηγητοῦ τῆς Νομικῆς κ. Γεωργίου Δασκαρόλη μὲ τίτλο: «Τὰ θεμέλια τῆς Εὐρώπης». Ὁ συντάκτης τοῦ ἄρθρου διαμαρτύρεται γιὰ τὴ μὴ ἀναφορὰ τοῦ Χριστιανισμοῦ στὸ Προοίμιο τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ Συντάγματος καὶ ἐπισημαίνει ὅτι στὸ Εὐαγγέλιο καὶ στὰ Πατερικὰ κείμενα εὐρίσκονται τὰ πνευματικὰ θεμέλια τῆς Εὐρώπης. Χωρὶς τὴν εὐεργετικὴ ἐπίδραση τῆς Χριστιανικῆς διδασκαλίας δὲν θὰ ἐγνώριζε ἡ Εὐρώπη τὸν σεβασμὸ πρὸς τὴν γυναῖκα καὶ τὸ παιδί. Καὶ καταλήγει ὁ κ. Δασκαρόλης μὲ τὴν ἐξῆς ἐπισήμανση: «Ἐὰν δὲν θελήσει νὰ στηριχθῆ ἡ δημοκρατία τῆς Εὐρώπης σὲ αὐτὰ πού ἔχουν μία διαχρονικὴ ἐπικαιρότητα, ἐὰν δὲν στραφῆ στὶς ρίζες τῆς, ἐὰν δὲν λάβῃ ἀπὸ αὐτὲς τὸ νόημα τῆς ὑπάρξεώς τῆς, θὰ ὑποστῆ μία δραματικὴ κρίση ταυτότητος καὶ θὰ ἀναζητήσῃ στήριξη. Ποῦ ὅμως θὰ στηριχθῆ; Τὴν ἀπάντηση τὴν ἔδωσε, ὅπως εἶναι γνωστὸ, ὁ Τ.Σ. Ἑλλιοτ, μία μεγάλη ποιητικὴ φυσιογνωμία τοῦ αἰῶνος πού πέρασε, τοῦ αἰῶνος τῶν παγκοσμίων πολέμων καὶ τῶν ὀλοκληρωτισμῶν: «Δὲν πιστεύω ὅτι ὁ πολιτισμὸς τῆς Εὐρώπης θὰ μποροῦσε νὰ ἐπιβιώσει ὕστερα ἀπὸ μία ὀλοκληρωτικὴ ἐξαφάνιση τῆς Χριστιανικῆς Πίστης. Καὶ τὴν πεποίθησή μου αὐτὴ τὴ διαμόρφωσα ὄχι μόνον ἐπειδὴ ἐγὼ εἶμαι Χριστιανός, ἀλλὰ καὶ ὡς μελετητὴς τῆς κοινωνικῆς βιολογίας. Ἄν ὁ Χριστιανισμὸς ἐξαφανιστεῖ μία μέρα, τότε ὀλοκληρὸς ὁ πολιτισμὸς μας θὰ ἐξαφανιστεῖ».

K.X.

Ἡ Διαβαλκανικὴ Ὁμοσπονδία Ὁρθόδοξων Νεολαιῶν

Δέκα χρόνια συμπληρώθηκαν κατὰ τὸ λήγον ἔτος ἀπὸ τὸν Αὐγούστο τοῦ 1993, ὅταν ἰδρύθηκε ἐπισήμως ἡ Διαβαλκανικὴ Ὁμοσπονδία Ὁρθόδοξων Νεολαιῶν. Τὸ ἔργο τῆς Ὁμοσπονδίας ὑπῆρξε ἰδιαίτερος δημιουργικὸ καὶ ἀξιοθαύμαστο, ἂν ἀναλογισθοῦμε μάλιστα τὰ πολλὰ ἐμπόδια πού ὑπῆρχαν κατὰ τὰ πρῶτα χρόνια. Μετὰ τὴν πτώση τῶν ἀθεϊστικῶν καθεστώτων στὴν Ἀνατολικὴ Εὐρώπη διεφάνη ἔντονη ἡ ἀνάγκη ἀλληλογνωριμίας καὶ ἀλληλοκατανοήσεως μεταξὺ τῶν Ὁρθόδοξων λαῶν τῆς Βαλκανικῆς, οἱ ὁποῖοι εἶχαν ἀπομακρυνθεῖ ὁ ἕνας ἀπὸ

τὸν ἄλλο γιὰ λόγους ἱστορικοῦς καὶ πολιτικοῦς. Ὅπως μᾶς πληροφορεῖ τὸ σχετικὸ ἐνημερωτικὸ φυλλάδιο τῆς Ὁμοσπονδίας: «Οἱ ὅποιες ἐπιφυλάξεις πού ὑπῆρχαν στὴν ἀρχή, εὐλόγα λόγῳ τῶν ριζωμένων ἐθνικιστικῶν προκαταλήψεων καὶ τῆς ἔλλειψης γνωριμίας, ξεπεράστηκαν γρήγορα. Ἡ κοινὴ Ὁρθόδοξη Παράδοσή μας ἦταν τὸ κοινὸ σημεῖο ἀναφορᾶς, ὥστε νὰ ὑπάρξει ἡ ἀπαραίτητη συναντίληψη, τόσο σὲ ἐπίπεδο διοίκησης, ὅσο καὶ σὲ ἐπίπεδο μελῶν πού συμμετεῖχαν στὶς ἐκδηλώσεις». Τὸ ἔργο τῆς Ὁμοσπονδίας περιλαμβάνει κατασκηνώσεις, συνέδρια, σεμινάρια, προσκυνηματικὲς ἐκδρομὲς καὶ ἐκδόσεις. Μετέχουν νέοι ἀπὸ τὴν Ἀλβανία, τὴν Βουλγαρία, τὴν Ἑλλάδα, τὴν Ρουμανία καὶ τὴν Σερβία-Μαυροβούνιο. Στὴν ἐφετερινὴ Γενικὴ Συνέλευση τῆς Ὁμοσπονδίας, ἡ ὁποία ἐφιλοξενήθη στὶς 3 ἕως 7 Σεπτεμβρίου ἀπὸ τὴν Ἱερὰ Μητρόπολη Ἱερισσοῦ, ἀπέστειλαν μηνύματα συμπαράστασεως ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης κ. Βαρθολομαῖος καὶ ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Χριστόδουλος.

K.X.

Διαφωνία γιὰ τὰ θρησκευτικὰ σύμβολα στὴν Γαλλία

Ὅπως ἔχουμε ξανασχολιάσει ἀπὸ τίς στήλες τοῦ περιοδικοῦ ΕΚΚΛΗΣΙΑ, στὴν Γαλλία ἔχει ξεκινήσει μία ἐντονώτατη συζήτηση μὲ πολλὲς διαφωνίες καὶ ἀντιμαχόμενες ἀπόψεις σχετικὰ μὲ τὸ θέμα τῆς δημοσίας ἐμφανίσεως τῶν θρησκευτικῶν συμβόλων. Ἡ Γαλλία τηρεῖ μία αὐστηρὴ γραμμὴ στὸ πλαίσιο τοῦ λεγομένου ETAT LAIQUE, δηλαδή ἐκκοσμικεμένου-ἄθρησκου Κράτους. Ἡ ἐπίδραση τῆς Γαλλικῆς Ἐπαναστάσεως φαίνεται κυρίως στὸ νόμο τοῦ 1905 πού ὀρίζει τὴν πλήρη ἀποστασιοποίηση τοῦ κράτους ἀπὸ ὅποιαδήποτε θρησκεία ἢ θρησκευτικὴ ἐκδήλωση. Τώρα ἡ συζήτηση ξανανοίγει λόγῳ τῆς ἐπιμονῆς τῶν Μουσουλμανίδων μαθητριῶν νὰ φοροῦν τὴν παραδοσιακὴ μαντήλα στὰ κρατικὰ σχολεῖα. Ὁρισμένοι παράγοντες τῆς γαλλικῆς κοινωνίας ζητοῦν ψήφιση εἰδικοῦ Νόμου, ὁ ὁποῖος θὰ ἀπαγορεύει ὄχι μόνον τὴ μαντήλα τῶν Μουσουλμάνων, ἀλλὰ καὶ τὸν σταυρὸ πού φοροῦν οἱ Χριστιανοὶ μαθητές, τὸ σκουφάκι τῶν Ἑβραίων πού ὀνομάζεται «κίππα» καὶ ἄλλα σύμβολα. Ἀντιδρῶντες στὸ ἐνδεχόμενο ἀπαγορεύσεως τῶν θρησκευτικῶν συμβόλων ἐν γένει οἱ Χριστιανοὶ Ἐπίσκοποι τῆς Γαλλίας, Ὁρθόδοξοι, Καθολικοὶ καὶ Προτε-

στάντες, ἀπηύθυναν στίς 8/12/2003 διαμαρτυρία πρὸς τὸν Πρόεδρο τῆς Γαλλικῆς Δημοκρατίας. Στὴν ἐπιστολή τους οἱ Ἐπίσκοποι ἐκφράζουν ἀνησυχία, διότι οἱ ὁπαδοὶ τοῦ χωρισμοῦ Κράτους καὶ θρησκείας ἐμφανίζονται στὴν ἐποχή μας λίαν ἐπιθετικοί, ἐνῶ παλαιότερα τὸ ETAT LAIQUE ἐφαρμοζόταν μὲ μεγαλύτερη ἠπιότητα καὶ ἀνεκτικότητα. Διαπιστώνουν ἐπίσης ὅτι τὸ θέμα τῆς μαντήλας στὰ δημόσια σχολεῖα μπορεῖ νὰ λυθεῖ μὲ ἀνοικτὸ διάλογο μὲ τὸ Ἰσλαμικὸ Συμβούλιο τῆς Γαλλίας. Παραδέχονται ὅτι γιὰ τὴν μουσουλμάνα γυναῖκα ἡ χρῆση τῆς μαντήλας ἐμπεριέχει καὶ μία ἔννοια καταναγκασμοῦ θρησκευτικοῦ, ὅμως τοῦτο δὲν θὰ ἀντιμετωπισθεῖ μὲ μία ἄλλη μορφή καταναγκασμοῦ ποῦ εἶναι ἡ ὑποχρεωτικὴ διὰ νόμου ἀφαίρεση τῶν θρησκευτικῶν συμβόλων. Σὲ μία παρεμφερῆ ἀντίδραση πρὸς τοὺς ἀκραιοὺς ὁπαδοὺς τοῦ «ἄθρησκου» κράτους ἕνας ἀναγνώστης διερωτᾶται μὲ ἐπιστολή του στὴν ἐφημερίδα FIGARO τῆς 3/12/2003: Μήπως τὸ Κράτος θὰ ἀπαγορεύει στοὺς δασκάλους νὰ ὀδηγοῦν τὰ παιδιά στὸ Μουσεῖο τοῦ Λούβρου, ἐπειδὴ πολλὰ ἀπὸ τὰ ἐκθέματα ἔχουν θρησκευτικὸ περιεχόμενο;

Ὁρθοδοξία καὶ Ἑλληνικὴ Γλῶσσα

Τὸ Σωματεῖο «Ἑλληνικὴ Γλωσσικὴ Κληρονομιά», τὸ ὁποῖο ἀγωνίζεται γιὰ τὴν διάσωση τῆς ἑλληνικῆς γλώσσας, διοργάνωσε στίς 18 Νοεμβρίου 2003 ἡμερίδα στὸ Μέγαρο Μουσικῆς Ἀθηνῶν μὲ θέμα τὴν διαχρονικότητα τῆς γλώσσας μας. Ἕνας ἐκ τῶν ὁμιλητῶν ἦταν καὶ ὁ κ. Ἀναστάσιος Μαρίνος, Δρ. Νομικῆς καὶ Πτυχιούχος

Θεολογίας, Ἐπίτιμος Ἀντιπρόεδρος τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας καὶ Ἐπιστημονικὸς Σύμβουλος τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. Ἀπὸ τὸ κείμενο τῆς ὁμιλίας τοῦ κ. Μαρίνου, ποῦ εἶχε τίτλο: «Ἡ σχέση τῆς ἑλληνικῆς γλώσσας καὶ τῆς Ὁρθοδόξου Χριστιανικῆς Θρησκείας», παραθέτουμε ἕνα χαρακτηριστικὸ ἀπόσπασμα:

«...Οἱ συγγραφεῖς τῶν βιβλίων τῆς Καινῆς Διαθήκης εἰσήγαγαν νέα φιλολογικὰ στοιχεῖα, δηλαδὴ νέους γλωσσικούς σχηματισμούς, νέες εἰκόνες καὶ παραστάσεις καὶ κυρίως τὸν νέον χριστιανικὸν στοχασμόν. Καὶ ἔτσι ἐθεμελίωσαν μίαν ὄντως νέαν γλῶσσαν καὶ γραμματεῖαν, τὴν χριστιανικὴν ἐπὶ τοῦ Μυστηρίου τῆς σαρκώσεως τοῦ Υἱοῦ καὶ Λόγου τοῦ Θεοῦ. Εἰς τοῦτο ἐβοήθησε κατὰ βάσιν καὶ τὸ γεγονός ὅτι ἡ ἑλληνικὴ γλῶσσα διαφέρει ἀπὸ τίς ἄλλες γλῶσσες κατὰ τὸ ὅτι εἶναι γλῶσσα «νοηματικὴ», στὴν ὁποῖαν τὸ «σημαῖνον», δηλαδὴ ἡ λέξις, ἔχει πρωτογενῆ σχέση μὲ τὸ «σημαινόμενον», δηλαδὴ μὲ αὐτὸ ποῦ ἡ λέξις ἐκφράζει, ἐνῶ οἱ ἄλλες γλῶσσες εἶναι «σημειολογικῆς», ὀρίζουν δηλαδὴ αὐθαιρέτως ὅτι ὀρισμένο πράγμα (σημαινόμενον) ὀρίζεται μὲ τὴν α' λέξιν (σημαῖνον), ὀρίζεται δηλαδὴ συμβατικὰ χωρὶς πρωτογενῆ σχέσιν, διότι ἔτσι θέλησαν ἐκεῖνοι ποῦ χρησιμοποιοῦν τὴν γλῶσσαν αὐτήν. Μὲ τὰ δεδομένα αὐτὰ δὲν ἦταν καθόλου περιέργο, ἀλλὰ ὑπῆρξεν ἀντίθετα ἀπόλυτα φυσιολογικὸ, τὸ γεγονός ὅτι ἡ ἑλληνίδα γλῶσσα ἀπετέλεσε τὸ κύριο μέσον ἐκφράσεως καὶ διδασκαλίας τῆς νέας πίστεως, οἱ δὲ Ἕλληνες ὑπῆρξαν τὸ ἔθνος ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ἀκολούθησε στὴν συντριπτικὴ πλειονότητά του, τὴν νέα θρησκεία ὥστε Χριστιανισμὸς καὶ Ἑλληνισμὸς νὰ ταυτισθοῦν τὰ θαυμαστά ἐκεῖνα χρόνια...».

K.X.

ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Οἱ ἐργασίες τῆς Διαρκoῦς Ἱερᾶς Συνόδου μηνὸς Νοεμβρίου

Ἱερὰ Σύνοδος τῆς
Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος

Ἱερὰ Ἀρχιεπισκοπή Ἀθηνῶν

Ἱεραὶ Μητροπόλεις

Χαλκίδος

Κερκύρας, Παξῶν καὶ

Διαποντίων Νήσων

Σιδηροκάστρου

Πατριαρχεῖον Ἀλεξανδρείας

Συνήλθε ἀπὸ 11 ἕως 14 Νοεμβρίου ἐ.ἔ., ἡ Διαρκῆς Ἱερὰ Σύνοδος τῆς 147ης Συνοδικῆς Περιόδου ὑπὸ τὴν Προεδρία τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Χριστοδοῦλου.

A. Ἡ Δ.Ι.Σ. ἀποφάσισε:

– Νὰ μεταβεῖ στὴν Κωνσταντινούπολη διμελῆς Ἀρχιερατικὴ Ἐπιτροπὴ ἀποτελούμενη ἀπὸ τοὺς Σεβασμιώτατους Μητροπολίτες Μονεμβασίας καὶ Σπάρτης κ. Εὐστάθιο καὶ Ξάνθης καὶ Περιθεωρίου κ. Παντελεήμονα, τοὺς ὁποίους θὰ συνοδεύει ὁ Γραμματεὺς τῆς Ἱερᾶς Συνόδου Πανοσιολογιώτατος Ἀρχιμανδρίτης κ. Κύριλλος Μισιακούλης, προκειμένου νὰ ἐπιδώσει στὸν Παναγιώτατο Οἰκουμενικὸ Πατριάρχη κ. Βαρθολομαῖο τὸν φάκελλο μὲ τὰ σχετικὰ ἔγγραφα, τὰ ἀφορῶντα στὴν ἀπόφαση τῆς πρόσφατης ἔκτακτης Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἱεραρχίας, ἡ ὁποία συνήλθε ἀπὸ 4 ἕως 6 Νοεμβρίου ἐ.ἔ.

– Νὰ ἀποσταλοῦν εὐχαριστήριες ἐπιστολὲς στοὺς Ὑπουργὸ καὶ Ὑφυπουργὸ Οἰκονομίας καὶ Οἰκονομικῶν κ.κ. Νικόλαο Χριστοδουλάκη καὶ Ἀπόστολο Φωτιάδη γιὰ τὴν συμβολὴ τους στὴν ἔκδοση σχετικοῦ νόμου περὶ καταργήσεως τῆς εἰσφορᾶς τοῦ 35% ἐπὶ τῶν ἀκαθαρίστων εἰσπράξεων τῶν Ἱερῶν Ναῶν.

– Νὰ συγκροτηθεῖ ἐπιτροπὴ ἀπὸ εἰδικούς γιὰ νὰ μελετηθεῖ τὸ ζήτημα τῆς ἰδρύσεως καὶ λειτουργίας τηλεοπτικοῦ Σταθμοῦ τῆς Ἐκκλησίας.

– Νὰ ὀριστεῖ ἐκπρόσωπος τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος στὸν ἑορτασμὸ τῆς ἐτήσιας πανήγυρης τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Ἁγίας Αἰκατερίνης Ὅρους Σινᾶ, ὁ Σεβασμιώτατος Συνοδικὸς Μητροπολίτης Βεροίας καὶ Ναούσης κ. Παντελεήμων.

– Νὰ συγκροτηθεῖ ἐπιτροπὴ ἀποτελούμενη ἀπὸ τοὺς Σεβασμιώτατους Συνοδικούς Μητροπολίτες Κυθήρων κ. Κύριλλο καὶ Θεσσαλιώτιδος καὶ Φαναριοφερσάλων κ. Θεόκλητο γιὰ νὰ μελετήσῃ, σὲ συνεργασία μὲ ἐκπροσώπους τοῦ Πατριαρχείου Ἱεροσολύμων, τρόπους ἐνισχύσεως τοῦ Πατριαρχείου καὶ τῶν Παναγιῶν Προσκυνημάτων.

– Νὰ ἀποσταλοῦν στὸ Πατριαρχεῖο Γεωργίας ἐκ μέρους τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος 110 Ἱερατικὲς καὶ 35 Διακονικὲς στολὲς πρὸς χρῆσιν τῶν Κληρικῶν τοῦ ἐν λόγῳ Πατριαρχείου, τὴν δαπάνη γιὰ τίς ὁποῖες θὰ ἀναλάβει ἡ Ἱερὰ Ἀρχιεπισκοπὴ Ἀθηνῶν καὶ ὀρισμένες Ἱερὲς Μητροπόλεις τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

– Νὰ φιλοξενηθεῖ στὴν Ἀθήνα γιὰ τὸ προσεχὲς ἔτος ἡ εἰκοσαμελῆς θεολογικὴ ὁμάδα τῆς Ἐπιτροπῆς «Πίστις καὶ Τάξις» τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου Ἐκκλησιῶν.

– Νὰ χορηγηθοῦν ὑποτροφίες σὲ ἀλλοδαποὺς νέους, γιὰ τὴν ἐκμάθηση τῆς ἑλληνικῆς γλώσσας.

– Νὰ διοργανωθεῖ ἀπὸ τὸ Γραφεῖο Ναοδομίας σὲ συνεργασία μὲ τὴν Εἰδικὴ Συνοδικὴ Ἐπιτροπὴ Ἀκαδημίας Ἐκκλησιαστικῶν Τεχνῶν Συνέδριο μὲ θέμα τὴν ἀρχιτεκτονικὴ τῶν Ἱερῶν Ναῶν.

– Νὰ μελετηθεῖ ἀπὸ τὴ Συνοδικὴ Ἐπιτροπὴ Μοναχικοῦ Βίου τὸ θέμα τῆς διοργανώσεως Ἐκθέσεως ἔργων προερχομένων ἀπὸ τίς Ἱερὲς Μονὲς τῆς Ἐκκλη-

σίας τῆς Ἑλλάδος καί νά ὑποβληθοῦν στήν Ἱερά Σύνοδο συγκεκριμένες προτάσεις.

– Νά ἀποσταλεῖ ἐπιστολή στόν Ὑπουργό Ὑγείας μέ τήν ὁποία θά δηλώνεται ἡ συμπαράσταση τῆς Ἐκκλησίας στό ἔργο πού συντελεῖται ἀπό τὸ Ὑπουργεῖο Ὑγείας γιά ἀσθενεῖς πάσχοντες ἀπό ψυχικὲς διαταραχὲς ἢ ἐξαρτημένους ἀπὸ οὐσίες. Γιά τὸ θέμα αὐτὸ ἡ Ἱερά Σύνοδος θά ἀποστείλει σχετικὲς Ἐγκυκλίους πρὸς τοὺς Σεβασμιώτατους Μητροπολίτες καί πρὸς τὸν Λαό.

Β. Ἡ Δ.Ι.Σ. ἐπελήφθη τοῦ θέματος τοῦ ἑορτασμοῦ τῆς Ἱερᾶς Μνήμης τοῦ ἐν Ἁγίοις Πατρὸς ἡμῶν Φωτίου τοῦ Μεγάλου Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως, προστάτου τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καί ἀποφάσισε: α) Νά ὀριστεῖ ὁμιλητὴς στὸν Πανηγυρικό Ἐσπερινὸ ὁ Πανοσιολογώτατος Ἀρχιμανδριτὴς κ. Καλλίνικος Δεμενόπουλος καί β) νά τιμηθοῦν μέ τὸ Παράσημο τοῦ Ἀποστόλου Παύλου (Χρυσοῦς Σταυρὸς) οἱ ἑξῆς:

1. Ὁ Πανοσιολ. Ἀρχιμ. κ. Νίκων Χαρέας, Ἱεροκέρυξ τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Χίου, Ψαρῶν καί Οἰνουσσῶν.

2. Ὁ Πανοσιολ. Ἀρχιμ. κ. Θεόφιλος Διονυσίου, Ἱεροκέρυξ τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Καρυστίας καί Σκύρου.

3. Ὁ Πανοσιολ. Ἀρχιμ. κ. Ἰγνάτιος Καπνίσσης, Ἱεροκέρυξ τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Χαλκίδος.

4. Ὁ Πανοσιολ. Ἀρχιμ. κ. Εἰρηναῖος Δεληδήμος, Βοηθὸς τοῦ Τομέως Ἐκκλησιαστικῆς Ἱστορίας, Χριστιανικῆς Γραμματείας, Ἀρχαιολογίας καί Τέχνης, τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης.

5. Ὁ Αἰδεσιμ. Πρωτ. κ. Γεώργιος Παπασταύρου, τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Πατρῶν.

6. Ὁ Αἰδεσιμ. Πρωτ. κ. Μαρῖνος Γεωργακόπουλος, τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Πειραιῶς.

7. Ὁ Ἐλλογιμώτατος κ. Ἡλίας Μουτσούλας, Ὁμότιμος Καθηγητὴς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν.

8. Ὁ Ἐλλογιμώτατος κ. Στυλιανὸς Παπαδόπουλος, Ὁμότιμος Καθηγητὴς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν.

9. Ὁ Ἐλλογιμώτατος κ. Γεώργιος Μαντζαρίδης, Ὁμότιμος Καθηγητὴς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης.

10. Ὁ Ἐλλογιμώτατος κ. Νικόλαος Μασσούκας, Ὁμότιμος Καθηγητὴς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης.

11. Ὁ Μουσικολογώτατος κ. Γεώργιος Ἀγγελινάρας, Ἱεροψάλτης καί

12. Ὁ Μουσικολογώτατος κ. Ἀβραάμ Εὐθυμιάδης, Ἱεροψάλτης.

– Νά ὀριστεῖ ὁμιλητὴς στήν κοινὴ συνάντηση τῆς Ἱερᾶς Συνόδου μέ τοὺς Καθηγητὲς τῶν Θεολογικῶν Σχολῶν κατὰ τὸν ἑορτασμὸ τῆς Μνήμης τοῦ Ἁγίου Φωτίου Καθηγητῆς ἀπὸ τῆ Θεολογικῆ Σχολῆ τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης.

Γ. Ἡ Δ.Ι.Σ. ἔλαβε γνώση:

α) τῶν Ἐκθέσεων:

– Τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτη Καλαβρύτων καί Αἰγιαλείας κ. Ἀμβροσίου καί τοῦ Ἐλλογιμωτάτου Καθηγητῆ κ. Γ. Γαλίτη περὶ τῆς Συνελεύσεως τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Π.Σ.Ε. στῆ Γενεύη.

– Τῶν Ἐλλογιμωτῶν Καθηγητῶν κ.κ. Βλ. Φειδᾶ καί Χρ. Βούλγαρη γιά τὴν 8η σὲ Ὀλομέλεια Συνάντηση τῆς Μικτῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Θεολογικοῦ Διαλόγου Ὁρθόδοξων καί Μετερρυθμισμένων πού πραγματοποιήθηκε στὸ SIBIU τῆς Ρουμανίας.

– Τοῦ Ἐλλογιμωτάτου Καθηγητῆ κ. Χρ. Βούλγαρη γιά τὴν Προπαρασκευαστικὴ Ἐπιτροπὴ τοῦ Διαλόγου μετὰ ξὺ Ὁρθόδοξου Ἐκκλησίας καί Παγκοσμίου Λουθηρανικῆς Ὁμοσπονδίας πού συνῆλθε στήν Κρήτη ἀπὸ 1-6/10/2003.

– Τοῦ Γραμματέως τῆς Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς ἐπὶ τῶν Αἰρέσεων Αἰδεσιμ. Πρωτ. κ. Κυριακοῦ Τσουροῦ περὶ τῶν ἐργασιῶν τῆς ΙΕ' Πανορθόδοξου Συνδιασκέψεως Ἐντεταλμένων Ὁρθόδοξων Ἐκκλησιῶν καί Ἱερῶν Μητροπόλεων γιά θέματα Αἰρέσεων καί Παραθρησκείας πού πραγματοποιήθηκε στήν Ἀλιάρτο (21/10-23/10/03) καί ἀποφάσισε νά ἀναθέσει στῆ Συνοδικὴ αὐτὴ Ἐπιτροπὴ: α) τὴν ἔκδοση φυλλαδίου μέ πρακτικὲς ὁδηγίες ποιμαντικῆς σὲ θέματα αἰρέσεων γιά τοὺς Ἱερεῖς τῶν Ἐνοριῶν, β) τὴ συγκρότηση ἐπιτελείου εἰδικῶν ἐπιστημόνων, οἱ ὁποῖοι θά μεταβαίνουν στὶς Ἱερὲς Μητροπόλεις κατόπιν προσκλήσεως τῶν Σεβασμιωτῶν Μητροπολιτῶν γιά τὴν ἐνημέρωση τοῦ Ἱεροῦ Κλήρου γιά τὰ θέματα αὐτὰ καί γ) τὴν ἔκδοση ἀντιαιρετικοῦ βοηθήματος βάσει, τοῦ ὁποῖου θά πραγματοποιοῦνται ἀντιαιρετικὰ σεμινάρια στὶς Ἐνορίες.

– Τῆς Εἰδικῆς Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς Πολιτιστικῆς Ταυτότητος σχετικὰ μέ τὰ πεπραγμένα τῆς Ἡμερίδας μέ θέμα: «*Κωστής Παλαμᾶς – ὁ ποιητὴς τῆς Ἑλληνικῆς*

διαχρονικότητα», ἡ ὁποία πραγματοποιήθηκε μὲ μεγάλη ἐπιτυχία στὶς 29.10.2003.

β) τῆς ἀναφορᾶς:

– Τῆς Εἰδικῆς Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς Ἀκαδημίας Ἐκκλησιαστικῶν Τεχνῶν γιὰ τὴν διοργάνωση Ἐκθέσεως μὲ θέμα: «*Εἰκόνων Τέχνη 2003*», ἡ ὁποία θὰ πραγματοποιηθεῖ στὸ Πολιτιστικὸ Κέντρο τοῦ Δήμου Ἀθηναίων ἀπὸ 28.11.2003 ἕως 21.12.2003.

Δ. Ἡ Δ.Ι.Σ. ἐνέκρινε:

– Τὴν οικονομικὴ ἐνίσχυση τῆς πληγείσης ἀπὸ τοὺς σεισμούς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Λευκάδος, ὡς καὶ τῆς ἀκριτικῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Δρυϊνουπόλεως, Πωγωνιανῆς καὶ Κονίτισης, σύμφωνα μὲ τὶς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 4 τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 151/2002 Κανονισμοῦ «*Περὶ τακτικῆς καὶ ἐκτάκτου οικονομικῆς ἐνισχύσεως Ἱερῶν Μητροπόλεων καὶ Ἱερῶν Μονῶν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος*».

– Τὸν Προϋπολογισμὸ τῆς Ε.Κ.Υ.Ο. γιὰ τὸ οικονομικὸ ἔτος 2004.

– Τὴν ἐκπροσώπηση τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος στὴ Συνέλευση τοῦ Συμβουλίου Εὐρωπαϊκῶν Ἐκκλησιῶν γιὰ τὴν Οἰκουμενικὴ Χάρτα, ἡ ὁποία θὰ γίνεῖ στὴ Βουδαπέστη ἀπὸ 27-30.11.2003, ἀπὸ τὸν Καθηγητὴ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς Θεσσαλονίκης κ. Γεώργιο Μαρτζέλο.

– Τὴν διοργάνωση ἀπὸ τῆς Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς Βιοηθικῆς Μεταπτυχιακοῦ Σεμιναρίου Βιοηθικῆς γιὰ γιατροὺς καὶ νομικούς, μὲ θέμα: «*Ἀρχαὶ δεοντολογίας στὴν ἄσκηση τῆς ἰατρικῆς*».

– Τὴ συμμετοχὴ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος στὴ συνάντηση μεταξὺ τῶν ἐκπροσώπων τῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν καὶ τῶν «*Ἡνωμένων Βιβλικῶν Ἐταιρειῶν*», ἡ ὁποία θὰ λάβει χώρα στὴν Κύπρο ἀπὸ 9-10.2.2004 μὲ ἐκπρόσωπό Της τὸν Σεβασμιώτατο Μητροπολίτη Δημητριάδος καὶ Ἄλμουρου κ. Ἰγνάτιο.

Ε. Ἡ Δ.Ι.Σ. δέχθηκε τὸν Σεβασμιώτατο Μητροπολίτη Μονεμβασίας καὶ Σπάρτης κ. Εὐστάθιο καὶ ἐνημερώθηκε γιὰ τὴν ἐπίδοση τῆς Συνοδικῆς Ἐπιστολῆς στὸν Παναγιώτατο Οἰκουμενικὸ Πατριάρχη κ. Βαρθολομαῖο.

ΣΤ. Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος ἀσχολήθηκε ἐπίσης καὶ ἔλαβε ἀποφάσεις σχετικὰ μὲ τρέχοντα ὑπηρεσιακὰ ζητήματα.

(Ἐκ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου)

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΥΠΟΥ τῆς 15ης Δεκεμβρίου 2003

Οἱ ἐργασίες τῆς Διαρκοῦς Ἱερᾶς Συνόδου μηνὸς Δεκεμβρίου

Συνήλθε ἀπὸ 9 ἕως 11 Δεκεμβρίου ἐ.ἔ., ἡ Διαρκὴς Ἱερὰ Σύνοδος τῆς 147ης Συνοδικῆς Περιόδου ὑπὸ τὴν Προεδρίᾳ τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Χριστοδούλου.

Α. Ὁ Μακαριώτατος ἐνημέρωσε τὴν Δ.Ι.Σ.:

– Γιὰ τὴν ἐπίσκεψη, τὴν ὁποία πραγματοποίησε, στὶς 27.11.2003, στὴν Ἱερὰ Ἀρχιεπισκοπὴ ὁ Πρόεδρος τῆς Κυπριακῆς Δημοκρατίας κ. Τάσος Παπαδόπουλος, μὲ τὸν ὁποῖο εἶχαν ἐνδιαφέρουσα συζήτηση.

– Γιὰ τὰ Ἐγκαίνια τῆς Ἐκθέσεως Ἱερῶν Εἰκόνων νέων Ἁγιογράφων, στὸ Πολιτιστικὸ Κέντρο τοῦ Δήμου Ἀθηναίων «ΜΕΛΙΝΑ» στὶς 28.11.2003, ἡ ὁποία διοργανώθηκε ἀπὸ τὴν Εἰδικὴ Συνοδικὴ Ἐπιτροπὴ Ἀκαδημίας Ἐκκλησιαστικῶν Τεχνῶν καὶ θὰ διαρκέσει ἕως τὶς 21.12.2003.

– Γιὰ τὴν ἐπίσκεψή του ἀπὸ 29.11-1.12.2003 στὸ Χαλέπι τῆς Συρίας, ὅπου ἔθεσε τὸν θεμέλιο λίθο τοῦ Σχολικοῦ συγκροτήματος τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Χαλεπίου, τὸ ὁποῖο θὰ ἀνεγερθεῖ μὲ τὴν χρηματοδότηση τῆς Μ.Κ.Ο. τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος «ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗ».

– Γιὰ τὴν ἐπικοινωνία τὴν ὁποία εἶχε μὲ ἀρμόδιους κυβερνητικούς παράγοντες περὶ τοῦ θέματος τῆς ἐντάξεως καὶ τῶν Ἐφημερίων στὸ Νομοσχέδιο ποῦ ψηφίσθηκε σχετικὰ μὲ τὸ ἐνιαῖο μισθολόγιο τῶν Δημοσίων Ὑπαλλήλων.

– Γιὰ τὴν πορεία τοῦ θέματος τῆς ἰδρύσεως Τηλεοπτικοῦ Σταθμοῦ ἀπὸ τὴν Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος.

Β. Ἡ Δ.Ι.Σ. ἀποφάσισε:

– Νὰ συζητηθεῖ μετὰ τὶς ἑορτὲς τῶν Χριστουγέννων, τὸ περιεχόμενον τῆς ἀπὸ 1.12.2003 Ἐπιστολῆς τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ. Βαρθολομαίου πρὸς τὴν Ἱερὰ Σύνοδο τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

– Νὰ ὀρισθεῖ ὁμιλητὴς στὸν Πανηγυρικὸ Ἐσπερινὸ τῆς Κυριακῆς τῆς Ὁρθοδοξίας ὁ Πανοσιολογιώτατος Ἀρχιμανδρίτης κ. Προκόπιος Πετρίδης, Συνεργάτης τῆς Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς Διορθοδόξων καὶ Διαχριστιανικῶν Σχέσεων, καὶ στὴν Ἀρχιεπισκοπικὴ καὶ Συνοδικὴ Θεία Λειτουργία τῆς ἴδιας ἑορτῆς ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Καισαριανῆς, Βύρωνος καὶ Ὑμηττοῦ κ. Δανιήλ.

– Νὰ ἀπευθύνει σχετικό Μήνυμα, μὲ τὴν εὐκαιρία τῆς 55ης ἐπετείου ἀπὸ τῆς Οἰκουμενικῆς Διακηρύξεως τῶν Δικαιωμάτων τοῦ Ἀνθρώπου, στὸ ὁποῖο νὰ τονίζεται ἡ ποιμαντικὴ μέριμνα τῆς Ἐκκλησίας γιὰ τὴν καταπολέμηση τῆς βίας, τοῦ ρατσισμοῦ καὶ τοῦ φονταμενταλισμοῦ.

– Νὰ ὀρισθεῖ ἐκπρόσωπος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος στὸ Ἐθνικὸ Συμβούλιο Παιδείας τοῦ Ὑπουργείου Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Δημητριάδος καὶ Ἄλμυροῦ κ. Ἰγνάτιος μὲ ἀναπληρωτὴ τὸν Σεβασμιώτατο Μητροπολίτη Θεσσαλιώτιδος καὶ Φαναριοφερσάλων κ. Θεόκλητο.

– Νὰ ἀποσταλεῖ ἀπάντηση στὴν ἐκθεση τοῦ Παρατηρητηρίου τοῦ Ἐλσίνκι σχετικὰ μὲ τὴν Θρησκευτικὴ Ἐλευθερία στὴν Ἑλλάδα, ἡ ὁποία νὰ κοινοποιηθεῖ στὰ ἀρμόδια Ὑπουργεῖα καὶ τὶς Πρεσβεῖες τῶν Εὐρωπαϊκῶν Κρατῶν.

– Νὰ ἀνανεωθοῦν γιὰ ἓνα χρόνο οἱ συμβάσεις τῶν Κληρικῶν μετακλητῶν ὑπαλλήλων τῆς Ἱερᾶς Συνόδου.

– Νὰ ἀποσταλεῖ ἐγγραφο στὸν Σεβασμιώτατο Μητροπολίτη Γερμανίας κ. Αὐγουστῖνο, στὸ ὁποῖο νὰ τοῦ γνωστοποιεῖται ὅτι ὁ Σεβασμιώτατος Συνοδικὸς Μητροπολίτης Δημητριάδος καὶ Ἄλμυροῦ κ. Ἰγνάτιος διαβίβασε τὶς εὐχαριστίες του στὴν Ἱερὰ Σύνοδο τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος γιὰ τὶς ἀποσπάσεις Κληρικῶν τῆς Ἑλλαδικῆς Ἐκκλησίας στὴν Ἱερὰ Μητρόπολη Γερμανίας, γιὰ τὴν κάλυψη τῶν λατρευτικῶν καὶ ποιμαντικῶν ἀναγκῶν τῆς ἐκεῖ Ἐκκλησίας.

– Νὰ ἀποσταλεῖ ἐγγραφο πρὸς τὸν Ὄργανισμὸ Ἑργατικῆς Κατοικίας (Ο.Ε.Κ.), ἀπὸ τὸν ὁποῖο νὰ ζητεῖται νὰ προβλέπεται χῶρος γιὰ τὴν ἀνέγερση Ἱεροῦ Ναοῦ στὰ οἰκόπεδα ὅπου ἀνεγείρονται ἐργατικὲς κατοικίες.

Γ. Ἡ Δ.Ι.Σ. ἐνέκρινε:

– Τὸν νέο Κατάλογο δικαιούχων οἰκογενειῶν τῆς Θράκης γιὰ τὸ ἐπίδομα τοῦ 3ου τέκνου ποῦ ἀφορᾷ στὸ δίμηνο Νοεμβρίου-Δεκεμβρίου 2003. Τὸ ὕψος τῆς ἐπιχορηγήσεως γιὰ τὴ συγκεκριμένη περίοδο ἀνέρχεται στὸ ποσὸ τῶν 173.628 € καὶ θὰ διανεμηθεῖ σὲ 742 οἰκογένειες.

– Τὶς προτάσεις τῆς Εἰδικῆς Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς Παρακολουθήσεως Εὐρωπαϊκῶν Θεμάτων: α) γιὰ τὴ διοργάνωση Συνεδρίου κατὰ τὸ ἔτος 2004 μὲ κεντρικὸ θέμα «*Ἡ Χριστιανικὴ Ἐκκλησία ἐνώπιον τῶν κοινωνικῶν καὶ πολιτισμικῶν μεταλλαγῶν*» καὶ β) γιὰ τὴν ἐκδοση τῶν Πρακτικῶν τοῦ ὑπ' αὐτῆς διεξαχθέντος Πανευρωπαϊκοῦ Συνεδρίου μὲ θέμα «*Ἡθικαὶ Ἀρχαὶ καὶ Ἀξίαι ὡς βάσεις διὰ τὴν οἰκοδόμησιν τῆς Εὐρώπης*».

– Τὰ πορίσματα καὶ τὶς σχετικὲς προτάσεις τοῦ 5ου Πανελληνίου Λειτουργικοῦ Συμποσίου Στελεχῶν Ἱερῶν Μητροπόλεων (Ν. Προκόπιον Εὐβοίας 2-5.11.2003), τὰ ὁποῖα ὑπέβαλε ἡ Εἰδικὴ Συνοδικὴ Ἐπιτροπὴ Λειτουργικῆς Ἀναγεννήσεως καὶ ἀποφάσισε: α) τὰ πορίσματα τοῦ Συμποσίου νὰ ἀποσταλοῦν στοὺς Σεβασμιώτατους Μητροπολίτες γιὰ ἐνημέρωση, β) τὰ Πρακτικὰ τοῦ Συμποσίου νὰ ἐκδοθοῦν ἀπὸ τὴν Ἀποστολικὴ Διακονία καὶ νὰ ἀποσταλοῦν στοὺς Σεβασμιώτατους Μητροπολίτες, τοὺς Ἐφημερίους, τοὺς Καθηγητὲς τῶν Θεολογικῶν Σχολῶν καὶ τὶς Ἐκκλησιαστικὲς Σχολές, γ) νὰ ἐκδοθεῖ τὸ «*Προφητολόγιον*», τὸ ὁποῖο θὰ περιέχει τὰ προφητικὰ ἀναγνώσματα τῶν Δεσποτικῶν καὶ Θεομητορικῶν Ἑορτῶν καὶ τῶν Ἑορτῶν τῶν Ἁγίων μὲ τὴν μετάφρασή τους, δ) νὰ μελετηθεῖ ἀπὸ τὴν Εἰδικὴ Συνοδικὴ Ἐπιτροπὴ Λειτουργικῆς Ἀναγεννήσεως ἡ σκοπιμότητα ἐπαναφορᾶς τοῦ παλαιοδιαθητικοῦ Ἀναγνώσματος κατὰ τὴ Θεία Λειτουργία, ε) νὰ μελετηθεῖ ἀπὸ τὸ Ἴδρυμα Βυζαντινῆς Μουσικολογίας ἡ πρόταση τῆς ὡς ἄνω Ἐπιτροπῆς περὶ καταγραφῆς τῶν μουσικῶν θέσεων τῆς ἐμμελοῦς ἀπαγγελίας τῶν εὐαγγελικῶν καὶ ἀποστολικῶν ἀναγνωσμάτων.

Δ. Ἡ Δ.Ι.Σ. ἔλαβε γνώση τῶν Ἐκθέσεων:

– Τοῦ Θεοφιλεστάτου Ἐπισκόπου Ἀχαΐας κ. Ἀθανασίου γιὰ τὴν συνάντηση τῶν Ὑπουργῶν Ἐσωτερικῶν τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ἐνωσης καὶ τῶν ἐκπροσώπων τῶν κυριότερων Θρησκειῶν τῆς Εὐρώπης στὴ Ρώμη, τὴν 30ῆ καὶ 31ῆ Ὀκτωβρίου 2003,

– τῶν κ.κ. Γεωργίου Κρίππα καὶ Κωνσταντίνου Ζορμπᾶ γιὰ τὴ Συνδιάσκεψη τοῦ Συμβουλίου Εὐρωπαϊκῶν Ἐκκλησιῶν, ἀπὸ 23 ἕως 25 Ὀκτωβρίου 2003, στὶς Βρυξέλλες μὲ θέμα: «*Τὸ Σύνταγμα τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ἐνώσεως καὶ Ἐκκλησία*» καὶ

– τοῦ Δρος Κωνσταντίνου Ζορμπᾶ γιὰ τὸ Ἐπιστημονικὸ Συνέδριο Εὐρωπαϊκῶν Ἐκκλησιῶν, ποῦ συνήλθε στὸ Στρασβούργο ἀπὸ 27 ἕως 29 Νοεμβρίου 2003 μὲ θέμα: «*Ἡ ἀνθρωπίνη ζωὴ εἰς χεῖρας μας. Αἱ Ἐκκλησίαι καὶ ἡ Βιοηθικὴ*».

Ε. Ἡ Δ.Ι.Σ. ἐνημερώθηκε γιὰ τὶς τελετὲς, οἱ ὁποῖες ἔλαβαν χώρα στὴν Ἱερὰ Μονὴ Σινᾶ γιὰ τὴ μνήμη τῆς Ἁγίας Μεγαλομάρτυρος Αἰκατερίνης καὶ τὸ Συμπόσιο, τὸ ὁποῖο διοργανώθηκε ἐκεῖ γιὰ τὸν Θεόπτη Μωυσῆ ἀπὸ τὸν Σεβασμιώτατο Μητροπολίτη Βεροῖας καὶ Ναούσης

κ. Παντελεήμονα, ὁ ὁποῖος ἐκπροσώπησε σὲ αὐτὲς τὴν Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος.

ΣΤ. Μετὰ τὸ πέρασ τῶν ἐργασιῶν τῆς Δ.Ι.Σ. ἀπονεμήθηκε, ἀπὸ τὸν Μακαριώτατο παρουσία τῶν Σεβασμιωτάτων Συνοδικῶν Συνέδρων καὶ ἐκλεκτῆς ὁμηγύρεως σὲ εἰδικὴ Τελετῇ, τὸ παράσημο τῆς Ἁγιωτάτης Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος – Χρυσοῦς Σταυρὸς τοῦ Ἀποστόλου Παύλου – στὴν αἴθουσα Συνεδριῶν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἱεραρχίας, γιὰ τὴν προσφορά τους στὴν ἐπιστήμη καὶ στὴν κοινωνία καὶ τὴν ἀφοσίωσή τους στὴν Ἐκκλησία:

α) Στις 10.12.2003 στοὺς κάτωθι:

1. κ. Γεώργιο Ἀναγνωστόπουλο, Μουσικολόγο-Πρωτοψάλτη καὶ Νομικό.

2. Αἰδεσιμ. Πρωτ. κ. Δημήτριο Κωνσταντέλλο, Ὁμότιμο Καθηγητῆ τῆς Ἱστορίας καὶ Θεολογίας τῆς Βυζαντινῆς Αὐτοκρατορίας εἰς τὸ Richard Stockton College τῆς Νέας Ὑερσέης.

3. κ. Νικόλαο Μουτσόπουλο, Ὁμότιμο Καθηγητῆ τῆς Ἀρχιτεκτονικῆς τῆς Πολυτεχνικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης καὶ

4. κ. Παναγιώτη Συμεωνίδη, Ὁμότιμο Καθηγητῆ τῆς Ἱατρικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης καὶ Ἀντεπιστέλλον Μέλος τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν.

β) Στις 11.12.2003 στοὺς κάτωθι:

1. κ. Ἀχιλλέα Λαζάρου, Καθηγητῆ, Ἐρευνητῆ, Βαλκανιολόγο.

2. κ. Φαίδωνα Μπουμπουλίδη, Ὁμότιμο Καθηγητῆ τῆς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν καὶ

3. κ. Χαράλαμπο Μπούρα, Ὁμότιμο Καθηγητῆ τοῦ Ἐθνικοῦ Μετσοβείου Πολυτεχνείου Ἀθηνῶν.

Ζ. Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος ἀσχολήθηκε ἐπίσης καὶ ἔλαβε ἀποφάσεις σχετικὰ μὲ τρέχοντα ὑπηρεσιακὰ ζητήματα. (Ἐκ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου)

ΜΗΝΥΜΑ

Μὲ τὴν εὐκαιρία τῆς 55ης ἐπετείου ἀπὸ τῆς Οἰκουμενικῆς Διακλήρυξης τοῦ Ἀνθρώπου (10 Δεκεμβρίου 1948), ἡ Ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ὑπενθυμίζει καὶ πάλι ὅτι οἱ Ἀρχές, οἱ ὁποῖες περιλαμβάνονται στὴν ὡς ἄνω Διακήρυξη, ὅπως ἡ Ἐλευθερία τῆς

σκέψης, τῆς συνείδησης καὶ τῆς θρησκείας, ἡ Ἀξιοπρέπεια τοῦ κάθε ἀνθρώπου καὶ τοῦ κάθε Ἔθνους, ἡ Δικαιοσύνη, ὁ Σεβασμὸς τοῦ ἄλλου, ἡ Ἰσότητα ἐναντι τοῦ Νόμου καὶ ἡ καθιέρωση ἴδιων εὐκαιριῶν γιὰ Παιδεία καὶ Ἔργασία εἶναι βασικὲς Ἀρχές, τὶς ὁποῖες εὐαγγελίζεται ὁ Χριστιανισμὸς. Πρῶτος ὁ Κύριός μας δίδαξε τοὺς χρυσοῦς αὐτοὺς Κανόνες γιὰ μία ἐλεύθερη καὶ δίκαιη κοινωνία, στὴν ὁποία νὰ κυριαρχεῖ ἡ ἀγάπη μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων.

Μὲ λύπη τους τὰ Μέλη τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ὀφείλουν νὰ δηλώσουν ὅτι οἱ Ἀρχές αὐτὲς δὲν ἔχουν ὡς τώρα ὑλοποιηθεῖ σὲ πολλὰ σημεῖα τοῦ Πλανήτη, ἀκόμα καὶ σὲ χώρες τῶν ὁποίων οἱ πολῖτες στὴ μεγάλη τους πλειοψηφία εἶναι Χριστιανοί. Εἶναι ἄξιο περιεργείας πῶς χώρες, οἱ ὁποῖες παραβιάζουν βάνουσα τὰ ἀνθρώπινα δικαιώματα καὶ τὶς ἀρχές τῆς Οἰκουμενικῆς Διακήρυξης τοῦ ΟΗΕ, καθίστανται καὶ παραμένουν μέλη τοῦ Παγκοσμίου αὐτοῦ Ὄργανισμοῦ. Ἐπίσης, τὰ Μέλη τῆς Ἱερᾶς Συνόδου ὀφείλουν νὰ ὑπογραμμίσουν ὅτι ὁ ἴδιος ὁ ΟΗΕ πρέπει νὰ βρεῖ τρόπους νὰ ἐπιβάλλει τὶς ἀποφάσεις του, ὥστε νὰ μὴν παρατηρεῖται τὸ φαινόμενο νὰ μὴν ὑλοποιῶνται πολλὰ Ψηφίσματά του, μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ αὐτὰ γιὰ τὴν Κύπρο.

Τὰ τελευταῖα χρόνια ὑπάρχει μία σημαντικὴ ἔξαρση τῶν ἐγκλημάτων τῆς τρομοκρατίας, ποὺ ἔχει θύματα ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἀθῶους πολῖτες. Ἡ τρομοκρατία εἶναι πλῆγμα σὲ βάρος τῶν Δικαιωμάτων καὶ τῶν Ἐλευθεριῶν τοῦ Ἀνθρώπου, εἶναι σοβαρότατος κίνδυνος γιὰ τὴν Ἀνθρωπότητα, ἀλλὰ εἶναι βέβαιο ὅτι δὲν θὰ ἐπιτύχει νὰ ἐπιβάλλει τὶς ἀπάνθρωπες καὶ ὀλοκληρωτικὲς ἀντιλήψεις τῆς. Αὐτὴ ἡ τυφλὴ βία καὶ ἡ ἐγκληματικὴ συμπεριφορὰ θὰ ἐξουδετερωθεῖ μὲ τὴ συνεργασία ὄλων τῶν Κρατῶν ποὺ ἔχουν τὴ θέληση νὰ τὴν κτυπήσουν μὲ κάθε νόμιμο καὶ ἠθικὸ μέσο.

Ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος κατ' ἐπανάληψιν ἔχει τονίσει ὅτι ἡ θρησκεία χρησιμοποιεῖται ἀπὸ τοὺς τρομοκράτες ὡς μέσο, ἐργαλεῖο καὶ δικαιολογία γιὰ τὶς ἐγκληματικὲς τοὺς ἐνέργειες. Γι' αὐτὸ καὶ ὄλοι οἱ θρησκευτικοὶ ἡγέτες ἔχομε τὴν εὐθύνη νὰ διδάξομε τὴν ἀγάπη καὶ τὸν σεβασμὸ τοῦ ἄλλου καὶ νὰ τονίσομε ὅτι ὅλες οἱ θρησκείες δὲν εὐνοοῦν οὔτε ἀμνηστεύουν τὰ ἐγκλήματα τῶν τρομοκρατῶν. Πρέπει νὰ κηρύξομε τὴν εἰρήνην καὶ τὴν καταλλαγὴν στὸν κόσμον, νὰ καταγγείλομε τὰ φαινόμενα τοῦ φονταμενταλισμοῦ, ἀπὸ ὅπου κι ἂν αὐτὰ προέρχονται καὶ νὰ καταδικάσομε ὄλους ἐκείνους ποὺ καλ-

λιεργοῦν τὸ φανατισμό, τὴ μισαλλοδοξία, τὸ ρατσισμό καὶ τὴν ξενοφοβία.

Ἡ ἀποτυχία τῶν πολιτικῶν καὶ κοινωνικῶν συστημάτων νὰ ἐξαλείψουν τὴν κοινωνικὴ ἀδικία, τὴν πολιτικὴ ἀνελευθερία καὶ τὴν παραβίαση τῶν ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων ἀπὸ τὸν Πλανήτη μας ὀφείλεται στὸ ὅτι ἡ μεταμόρφωση πρὸς τὸ καλύτερο τῆς κοινωνίας δὲν ἐπιτυγχάνεται μόνο μὲ τοὺς Νόμους καὶ τὴν ἀστυνόμευση, ἢ ἔστω, μὲσω τῆς Παιδείας, ἀλλὰ κυρίως μὲ τὴ βίωση ἀπὸ τὸν κάθε ἄνθρωπο χωριστὰ τῶν ἠθικῶν Ἀρχῶν, ἀφοῦ ἡ ἐλευθερία, ὅπως καὶ ἡ εὐθύνη, εἶναι κάτι τὸ προσωπικό.

Ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος μεταξὺ τῶν προτεραιοτήτων στὴν ποιμαντικὴ τῆς μέριμνα ἔχει τὴν καταπολέμηση τῆς βίας, τοῦ ρατσισμοῦ καὶ τοῦ φονταμενταλισμοῦ καὶ ἐλπίζει ἡ Ἑλλάδα νὰ παραμείνει μία χώρα ἀσφαλῆς, εἰρηνικὴ καὶ δημοκρατικὴ, ἐν ὧσι μάλιστα τῶν Ὀλυμπιακῶν Ἀγῶνων τοῦ 2004.

(Ἐκ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου)

ΙΕΡΑ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΗ ΑΘΗΝΩΝ

Τηλεγράφημα Μακαριωτάτου πρὸς τὸν Οἰκουμενικὸ Πατριάρχη

Ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Χριστόδουλος ἀπέστειλε σήμερα τὸ πρῶι τὸ ἀκόλουθο τηλεγράφημα συμπαραστάσης πρὸς τὸν Παναγιώτατο Οἰκουμενικὸ Πατριάρχη κ.κ. Βαρθολομαῖο σχετικὰ μὲ τὰ τυφλὰ καὶ πολύνεκρα τρομοκρατικὰ χτυπήματα στὴν καρδιά τῆς Κωνσταντινούπολης:

Παναγιώτατε,

Συμμετέχοντες εἰς τὸ παγκόσμιον πένθος ἐξ ἀφορμῆς τῶν ἀλλεπαλλήλων τρομοκρατικῶν κτυπημάτων εἰς τὴν καρδίαν τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐκφράζουμε πρὸς Ὑμᾶς ὡς καὶ πρὸς τὴν φιλότινην ἑλληνικὴν ὁμογένειαν τὴν ἀμέριστον συμπαραστάσιν ἡμῶν καὶ δεόμεθα πρὸς Κύριον τὸν Θεὸν διὰ τὴν ταχεῖαν ἐπούλωσιν τῶν πληγῶν καὶ τὴν ἀποκατάστασιν τῆς ἡρεμίας καὶ τῆς ἀσφαλείας εἰς τὴν γείτονα χώραν.

Εἴη καὶ ὁ Πατριαρχικὸς Ὑμῶν Οἶκος ἐν ἀσφαλείᾳ πάντοτε.

Μετὰ πολλῆς τῆς ἐν Χριστῷ ἀγάπης

† Ὁ Ἀθηνῶν Χριστόδουλος

Ἐπίσκεψη στὸν Μακαριώτατο τοῦ Προέδρου τῆς Κυπριακῆς Δημοκρατίας κ. Τάσσο Παπαδόπουλου

Ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Χριστόδουλος δέχθηκε τὸ πρῶι τῆς 27/11/2003 στὸ Ἀρχιεπισκοπικὸ Μέγαρο τὸν Πρόεδρο τῆς Κυπριακῆς Δημοκρατίας κ. Τάσσο Παπαδόπουλο, ὁ ὁποῖος πραγματοποίησε ἐπίσημη ἐπίσκεψη στὴ χώρα μας.

Ὁ Πρόεδρος τῆς Κυπριακῆς Δημοκρατίας συνοδεύεται ἀπὸ τὸν Ὑπουργὸ Ἐξωτερικῶν τῆς χώρας κ. Γ. Ἰακώβου, τὸν Ὑφυπουργὸ παρὰ τῷ Προέδρῳ κ. Χρ. Πασιαρδῆ, τὸν Κυβερνητικὸ Ἐκπρόσωπο κ. Κ. Χρυσοστομίδη, τὸν Διευθυντὴ τοῦ Διπλωματικοῦ τοῦ Γραφείου, Πρέσβη κ. Τ. Τζιωνῆ καὶ τὸν Πρέσβη τῆς Κυπριακῆς Δημοκρατίας στὴν Ἀθήνα κ. Λ. Παντελίδη. Ἡ Ἀντιπροσωπεία τῆς Ἑλλαδικῆς Ἐκκλησίας ποὺ τὸν ὑποδέχθηκε ἀπαρτιζόταν ἀπὸ τοὺς Σεβ. Μητροπολίτες Εὐρίπου κ. Βασίλειο καὶ Ἀχελώου κ. Εὐθύμιο, τὸν Διευθυντὴ τοῦ Διορθοδόξου Κέντρου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, Θεοφ. Ἐπίσκοπο Θερμοπυλῶν κ. Ἰωάννη, τὸν Ἀρχιγραμματέα τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος Πανσο. Ἀρχιμανδρίτη π. Χρυσόστομο Σκλήφα, τὸν Πρωτοσύγκελλο τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν, Αἰδεσιμ. Πρωτοπρεσβύτερο π. Θωμᾶ Συνοδινό, τὸν Διευθυντὴ τοῦ Γραφείου Προσωπικοῦ τῆς Ι.Α.Α., Πανσο. Ἀρχιμανδρίτη π. Ἰάκωβο Μπιζαούρη καὶ τοὺς Γραμματεῖς τῆς Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς ἐπὶ τῶν Διορθοδόξων καὶ τῶν Διαχριστιανικῶν Σχέσεων, Αἰδεσιμ. Πρωτοπρεσβύτερο π. Στέφανο Ἀβραμίδη καὶ Πανσο. Ἀρχιμανδρίτη π. Προκόπιο Πετρίδη.

Ὁ Πρόεδρος τῆς Κυπριακῆς Δημοκρατίας ἐνημέρωσε τὸν Προκαθήμενο τῆς Ἑλλαδικῆς Ἐκκλησίας γιὰ τίς τελευταῖες ἐξελίξεις στὸ Κυπριακὸ ἐνόψει καὶ τῆς ἐπίσημης εἰσόδου τῆς χώρας στὴν Ε.Ε. καὶ τὸν εὐχαρίστησε γιὰ τὴν ἐνεργὴ συμπαραστάση τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος στὴν ἐθνικὴ ὑπόθεση.

Ἀπὸ τὴν πλευρὰ του, ὁ Μακαριώτατος ὑπογράμμισε ὅτι ὁ ἑλληνικὸς λαὸς καὶ ἡ Ἐκκλησία του στέκονται στὸ πλευρὸ τοῦ ἀγωνιζόμενου κυπριακοῦ λαοῦ γιὰ μία ἐνιαία νῆσο, μακριὰ ἀπὸ διχοτομήσεις, καὶ γιὰ ἓνα εἰρηνικὸ μέλλον ἀνάπτυξης καὶ εὐημερίας καὶ γιὰ τίς δύο κοινότητες. Ἐπέδωσε δὲ στὸν κ. Παπαδόπουλο ἀντίγραφο τοῦ ἀπὸ 20 Νοεμβρίου 2002 σχετικοῦ Ἀνακοινωθέντος τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἐκφράζον-

τας τὴν εὐχή νὰ ἐπικρατήσουν οἱ διεθνεῖς ἀρχές τοῦ δικαίου καὶ νὰ ἐξευρεθεῖ, στὸ πλαίσιο αὐτό, μία λειτουργικὴ καὶ βιώσιμη λύση τοῦ Κυπριακοῦ.

Μετὰ τὸ πέρασ τῆς συνάντησης, ὁ Μακαριώτατος καὶ ὁ Πρόεδρος τῆς Κυπριακῆς Δημοκρατίας ἔκαναν δηλώσεις πρὸς τοὺς ἐκπροσώπους τῶν Μ.Μ.Ε., οἱ ὁποῖες ἔχουν ὡς ἀκολούθως:

Πρόεδρος: «Μὲ μεγάλη χαρὰ ὑποδεχθήκαμε σήμερα τὸν Ἐξοχώτατο Πρόεδρο κ. Τάσσο Παπαδόπουλο καὶ τοῦ εὐχρηθήκαμε καλὴ ἐπιτυχία στὸ ἔργο τὸ ὁποῖο ἔχει ἀναλάβει. Ὅπως εἶναι γνωστό, ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος συμπαραστάθηκε ἀπὸ τὴν ἀρχὴ καὶ ἐξακολουθεῖ μέχρι καὶ σήμερα νὰ συμπαρίσταται στὸν ἀγῶνα τοῦ Κυπριακοῦ Ἑλληνισμοῦ καὶ ὄλων τῶν Κυπρίων γιὰ τὴν ἐπιβεβαίωση καὶ ἐκπλήρωση τῶν ἱερῶν πόθων καὶ προσδοκιῶν τους».

Πρόεδρος τῆς Κυπριακῆς Δημοκρατίας: «Εἶναι μεγάλη ἡ τιμὴ καὶ ἡ συγκίνηση ποὺ νιώθω γιὰ τὴν σημερινή μου ἐπίσκεψη στὸν Μακαριώτατο. Εἶχα τὴν εὐκαιρία νὰ ἐκφράσω γιὰ μία ἀκόμη φορὰ τὴν εὐγνωμοσύνη τοῦ Κυπριακοῦ Ἑλληνισμοῦ γιὰ τὴ συνεπὴ καὶ σταθερὴ συμπαράσταση τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καὶ τοῦ Προκαθημένου Της προσωπικῶς στὸν ἀγῶνα τοῦ κυπριακοῦ λαοῦ γιὰ δικαίωση καὶ γιὰ τὴν ἐξέυρεση μίας λειτουργικῆς καὶ βιώσιμης λύσης τοῦ ζητήματος.

(27.11.2003)

(Ἐκ τοῦ Γραφείου Τύπου)

Ἡ ἐπίσκεψη τοῦ Μακαριωτάτου στὸ Χαλέπι τῆς Συρίας

Ὁλοκληρώθηκε ἡ ἐπίσκεψη τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Χριστοδούλου στὸ Χαλέπι τῆς Συρίας, ὅπου εἶχε μεταβεῖ προκειμένου νὰ θέσει τὸν θεμέλιο λίθο σὲ σχολικὸ συγκρότημα ποὺ πρόκειται νὰ ἀνεγερθεῖ στὴν πόλη δαπάναις τῆς Μ.Κ.Ο. τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος «Ἀλληλεγγύη», στὸ πλαίσιο τῆς συνεργασίας αὐτῆς μὲ τὴν ἑλληνικὴ Πολιτεία.

Κατὰ τὴ διάρκεια τῆς ἐπίσκεψής του στὴ Συρία, ὁ Προκαθημένος τῆς Ἑλλαδικῆς Ἐκκλησίας βρέθηκε στὴν ἱστορικὴ Ἱ. Μονὴ τοῦ Ἁγίου Συμεῶν τοῦ Στυλῆτη ἡ ὁποία, ὅπως ἐπισήμανε, «ἀποτελεῖ ἓναν σιωπηρὸ μάρτυρα τῆς κοινῆς πολιτιστικῆς κληρονομιάς». «Ὁ βυζαντινὸς πολιτισμὸς», εἶπε, «ἀποτέλεσε τὸ ὑπόβαθρο πάνω στὸ ὁποῖο οἱ τοπικοὶ λαοὶ ἀνέπτυξαν τοὺς δικούς τους». Ὁ Μακαριώτατος ἀναφέρθηκε ἐπιπρόσθετα στοὺς ἄρρηκτους δεσμούς

ἀγάπης μεταξὺ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καὶ τοῦ Πατριαρχείου Ἀντιοχείας, εὐχόμενος «στὸν λαὸ τῆς Συρίας, ὁ ὁποῖος ζεῖ σὲ μία εὐφλεκτὴ περιοχὴ, νὰ ἐξασφαλίσαι τὴν εἰρήνη καὶ τὴν πρόοδο». «Πρὸς αὐτὴ τὴν κατεύθυνση», σημείωσε, «οἱ θρησκείες καλοῦνται νὰ συστρατευθοῦν». Στὴ συνέχεια, ἀναπέμφθηκε δέηση ὑπὲρ τῆς εἰρήνης τοῦ σύμπαντος κόσμου καὶ ἰδίᾳ τῆς περιοχῆς τῆς Μ. Ἀνατολῆς, ὅπου «χριστιανοὶ καὶ μουσουλμάνοι», ὅπως τόνισε ὁ Μακαριώτατος, «ὀφείλουν νὰ συνεργασθοῦν γιὰ τὴν ἐπικράτηση τῆς ἀγάπης». «Ποτὲ οἱ θρησκείες», εἶπε, «δὲν πρέπει νὰ ρίχνουν λαδι στὴ φωτιά. Τὸ μόνο λάδι ποὺ ἔχουν τὴν ὑποχρέωση νὰ διαθέτουν εἶναι τὸ λάδι τοῦ καντηλιοῦ, τὸ ὁποῖο εἶναι λάδι προσευχῆς».

Τὸν Μακαριώτατο ὑποδέχθηκε στὸν Μητροπολιτικὸ Ἱ. Ναὸ Προφήτου Ἡλιοῦ στὸ Χαλέπι ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Βεροίας Χαλεπίου καὶ Ἀλεξανδρέττας κ. Παῦλος, ὁ ὁποῖος τόνισε, μεταξὺ ἄλλων, «ποτὲ μέχρι σήμερα ἡ πόλη δὲν ἐζήσε ἓνα τέτοιο σπουδαῖο πνευματικὸ γεγονός». «Ὁ λαὸς μας», συνέχισε, «γνωρίζει πολλὰ γιὰ τὸν Προκαθημένο τῆς Ἑλλαδικῆς Ἐκκλησίας. Γιὰ τὰ χαρίσματα του, τὰ πλούσια ἔργα του, τοὺς ἀγῶνες του... Ξέρουμε ὅτι ἔχει ἀνοίξει μία νέα σελίδα στὴν ἱστορία τῆς ἀδελφῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος μὲ τὴ σοφὴ του καθοδήγηση στὰ ποιμαντικὰ καὶ κοινωνικὰ προβλήματα καὶ χαϊρόμαστε ποὺ ὁ ἑλληνικὸς λαὸς ἔχει τὸν Μακαριώτατο στὸ πηδάλιο τῆς Ἐκκλησίας του». Ὁ κ. Παῦλος εὐχήθηκε ἐπίσης στὸν ἑλληνικὸ λαὸ καὶ στὴν Ἐκκλησία μας νὰ συμβάλουν σὲ μία ἐπιτυχημένη διοργάνωση τῶν Ὀλυμπιακῶν Ἀγῶνων στὴν Ἀθήνα, προβάλλοντας τὶς ἑλληνορθόδοξες ἀξίες στὰ πέρατα τοῦ κόσμου. Ἀπὸ τὴν πλευρὰ του, ὁ Μακαριώτατος ἀναφέρθηκε στὴν ἱστορία τῆς πόλης τοῦ Χαλεπίου, ἀλλὰ καὶ στὴν ἐπίδραση τοῦ ἑλληνικοῦ πνεύματος στὴ διαμόρφωση τοῦ πολιτισμοῦ τοῦ τόπου, ἐνῶ μίλησε καὶ γιὰ τοὺς Ὀλυμπιακοὺς Ἀγῶνες τοῦ 2004, σημειώνοντας ὅτι ἡ πατρίδα μας προῶθει τὴν καλούμενη «Ὀλυμπιακὴ Ἐκεχειρία», ἡ ὁποία, ὅπως ὑπογράμμισε, ἐὰν τελικὰ πραγματοποιηθεῖ θὰ εἶναι ἓνα πρῶτο θετικὸ βῆμα γιὰ τὴν ἐδραίωση τῆς εἰρήνης στὸ σύγχρονο κόσμο. Μετὰ τὸ πέρασ τῆς Δοξολογίας ποὺ τελέσθηκε, ὁ Μακαριώτατος τοποθέτησε τὸν θεμέλιο λίθο τοῦ Μητροπολιτικοῦ Μεγάρου.

Ὁ Μακαριώτατος ἐξάλλου, στὸ πλαίσιο τῆς ἐπίσκεψής του, παρακολούθησε συζήτηση μὲ θέμα τὶς σχέσεις Χριστιανισμοῦ καὶ Ἰσλάμ. Ὑποδεχόμενος τὸν Μακαριώτατο στὸ Πανεπιστήμιο τοῦ Χαλεπίου ὅπου διεξήχθη ἡ

συζήτηση, ὁ Μουφτής τῆς πόλης Sheikh Hassoun ἐπισημάνει ὅτι ὁ Προκαθήμενος τῆς Ἑλλαδικῆς Ἐκκλησίας «ἀντιπροσωπεύει τὸν αὐθεντικὸ Χριστιανισμό, καθὼς ἀγωνίζεται γιὰ τὶς χριστιανικὲς ἀνθρώπινες ἀξίες». Ἀπὸ τὴν πλευρὰ του, ὁ Μακαριώτατος ἀναφέρθηκε στὸ πνεῦμα τῆς ἀλληλεγγύης ποῦ πρέπει νὰ ἐπικρατεῖ μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων ὅλων τῶν θρησκειῶν. «Ἡ παγκοσμιοποίηση ἀποτελεῖ μία προσπάθεια τῶν ἰσχυρῶν τῆς γῆς νὰ ἐπιβάλλουν τὴν ἰσοπέδωση τῶν πάντων κάτω ἀπὸ τὸν ὁδοστρωτήρα τῆς δῆθεν εἰρήνης». «Ἡ εἰρήνη», εἶπε, «δὲν ἐπιτυγχάνεται μὲ τὸ ξερίζωμα τῆς παράδοσης καὶ τῆς ἱστορίας μας, ποῦ πρέπει νὰ διαφυλάττουμε». Μίλησε μάλιστα καὶ γι' αὐτοὺς ποῦ θέλουν νὰ ἐκμεταλλεῦνται τὶς θρησκείες καὶ νὰ τὶς χρησιμοποιοῦν πρὸς ἴδιον ὄφελος. «Αὐτὰ εἶναι τὰ θέματα διαλόγου μεταξὺ τῶν δύο θρησκειῶν» σημείωσε. Καὶ κατέληξε: «Ὁ ἄνθρωπος τῆς θρησκείας εἶναι ὁ ἄνθρωπος τοῦ Θεοῦ ποῦ δὲν μπορεῖ νὰ κάνει κακὸ στὸν συνάνθρωπο».

Τέλος, ὁ Προκαθήμενος τῆς Ἑλλαδικῆς Ἐκκλησίας συναντήθηκε μὲ Ὁρθόδοξους κατοίκους τοῦ Χαλεπίου, στοὺς ὁποίους καὶ ὁμίλησε μὲ θέμα «Οἱ διαχριστιανικὲς σχέσεις». Ὁ Μακαριώτατος, ἀφοῦ ὑπογράμμισε ὅτι οἱ Ὁρθόδοξοι Χριστιανοὶ ὀφείλουμε νὰ τονώσουμε τὴν μετὰξὺ μας ἐνότητα ὥστε νὰ ἀποκτήσουμε μία δυνατὴ φωνὴ καὶ μία ἐντονη παρουσία στὰ παγκόσμια δρώμενα, ἐπισήμανε ὅτι «λέμε ναι στὴ μαρτυρία τῆς πίστεως, στὸ διάλογο, στὴν ἀλληλοκατανόηση καὶ τὸν ἀλληλοσεβασμό, ἀλλὰ ὄχι στὸν προσηλυτισμὸ καὶ μάλιστα τὸν βίαιο καὶ μὲ κοσμικὲς μεθόδους». Παρουσιάζοντας τὶς θέσεις τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος στὸ θέμα τῶν διαλόγων μὲ τοὺς ἕτεροδόξους, ὁ Μακαριώτατος ἀναφέρθηκε στὶς ἀρχὲς μὲ τὶς ὁποῖες ἡ Ἐκκλησία μας προσέρχεται σὲ αὐτούς. Ὅπως χαρακτηριστικὰ σημείωσε:

- συμμετέχουμε ὡς ὑπεύθυνα μέλη τῶν Διαλόγων,
- προτείνουμε πάντοτε οἱ διάλογοι νὰ ἀρχίζουν ἀπὸ τὰ σημεῖα ἐκεῖνα ποῦ μᾶς χωρίζουν ὥστε νὰ καταθέτουμε τὴν μαρτυρία μας,
- γιὰ τὸ διάλογο μὲ τοὺς Ρωμαιοκαθολικοὺς ἐπιμένουμε στὸ διάλογο τῆς Ἀληθείας καὶ ὄχι ἀπλῶς στὸν διάλογο τῆς Ἀγάπης ποῦ δὲν συμβάλλει στὴν ἐπὶ τῆς οὐσίας ἐνότητα,
- τὸ θέμα τῆς Οὐνίας ἀποτελεῖ τὸ μείζον σήμερα πρόβλημα στὶς σχέσεις μας μὲ τοὺς Ρωμαιοκαθολικοὺς... Δὲν δεχόμαστε νὰ προχωρήσει ὁ θεολογικὸς διάλογος, χωρὶς νὰ ὑπάρξει λύση στὸ πρόβλημα.

Κατὰ τὴ διάρκεια τηλεοπτικῆς συνέντευξῆς του στὴ συριακὴ τηλεόραση, ὁ Μακαριώτατος ἀναφέρθηκε στὴν παγκοσμιοποίηση, ἢ ὁποῖα, ὅπως εἶπε, «ξεκίνησε ὡς οικονομικὴ ἐννοια καὶ ἐπεκτάθηκε στὸ ἐπίπεδο τοῦ πολιτισμοῦ». «Παγκοσμιοποίηση», τόνισε, «σημαίνει ὁμογενοποίηση ὅλων, δηλαδὴ υιοθέτηση ἐνὸς τρόπου ζωῆς. Αὐτὸ εἶναι ἀντίθετο πρὸς τὴ φύση τοῦ ἀνθρώπου. Πρέπει ὁ κάθε λαὸς νὰ διατηρεῖ τὴ δική του παράδοση καὶ ταυτότητα».

(1.12.2003)

(Ἐκ τοῦ Γραφείου Τύπου)

Ὁμιλία τοῦ Μακαριωτάτου γιὰ τὸ μαρτύριο τοῦ Ἁγίου Σεραφεῖμ

Στὴν πίστη στὸν Θεὸ ποῦ εἶναι τὸ κοινὸ χαρακτηριστικὸ τῶν τριῶν Ἁγίων ποῦ ἐορτάζουν σήμερα ἀναφέρθηκε κατὰ τὴ διάρκεια τοῦ κηρύγματός του, ἀπὸ τὸν Παναγιῦριζοντα Ἰ. Ναὸ Ἁγίας Βαρβάρας Πατησίων, ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Χριστόδουλος.

«Ἡ πίστη αὐτὴ εἶναι ποῦ ὁδήγησε καὶ τὴν Ἁγία Βαρβάρα στὸ μαρτύριο καὶ τὸν Ἅγιο Ἰωάννη τὸν Δαμασκηνὸ στὴν ἀσκήση καὶ τὸν Ἅγιο Ἰερομάρτυρα Σεραφεῖμ στὴ θυσία ὑπὲρ τῆς πίστεως καὶ ὑπὲρ τῆς πατρίδος» σημείωσε ὁ Μακαριώτατος. Καὶ συνέχισε: «Οἱ Ἅγιοι αὐτοὶ ἀποτελοῦν πρότυπα γιὰ τὴν ἐποχὴ μας. Τὸ αἷμα τῶν μαρτύρων ἄλλωστε πότισε τὸ δέντρο τῆς πίστεως». Ὅπως ἀνέφερε, «ἡ πίστη εἶναι ἡ πιὸ μεγάλη δύναμη στὸν κόσμο. Ἐμπνέει στοὺς ἀνθρώπους τὴ σταθερότητα, τὴν αἴσθηση τῆς βεβαιότητας καὶ τῆς ἀσφάλειας».

Ὁ Μακαριώτατος χαρακτήρισε ὡς «ἀντιστασιακοὺς τοὺς Ἕλληνες κληρικοὺς καὶ τὸν λαὸ ποῦ ἀρνήθηκαν νὰ ἐξισλαμισθοῦν». Ἐξέφρασε δὲ τὴν ἀντίθεσή του στὴν προοπτικὴ ἐνταξης τῆς Τουρκίας, ὅπως εἶναι σήμερα, στὴν Ε.Ε., κάνοντας παράλληλα μία ἱστορικὴ ἀναδρομὴ στὴ θυσία τοῦ Νεομάρτυρα Ἐπισκόπου Φαναρίου Ἁγίου Σεραφεῖμ, ὁ ὁποῖος μαρτύρησε στὰ χρόνια τῆς Τουρκοκρατίας, ἐνῶ ὑπογράμμισε τὴ συμβολὴ τοῦ Χριστιανισμοῦ στὴ διαμόρφωση τοῦ εὐρωπαϊκοῦ πολιτισμοῦ. «Πρέπει νὰ εἴμαστε συνεπεῖς, ἐὰν θέλουμε νὰ διατηρήσουμε αὐτὸ ποῦ εἴμαστε» τόνισε. Καὶ σημείωσε: «Δὲν μπορούμε νὰ ἀπαρνηθοῦμε τὴν ἱστορία μας, οὔτε μπορούμε νὰ λησμονήσουμε τὸ αἷμα τῶν μαρτύρων μας... Ὅλοι αὐτοὶ οἱ ὁποῖοι σήμερα ἐκ τοῦ ἀσφαλοῦς κρίνουν

τὸ παρελθόν, δὲν ἔχουν διαβάσει ἱστορία, διότι ἡ ἱστορία μαρτυρεῖ ὅτι τίποτε δὲν χαρίζεται σὲ αὐτὴ τὴν ζωὴ, ἀλλὰ κατακτᾶται μὲ θυσίες καὶ ἄμυνες». «Γι' αὐτό», πρόσθεσε, «οἱ μνήμες τῶν Ἁγίων καὶ τῶν ἡρώων τῆς πατρίδος μας εἶναι μία εὐκαιρία γιὰ νὰ κάνουμε αὐτοκριτική καὶ διορθωτικὲς κινήσεις στὴν πορεία μας».

Ὁ Μακαριώτατος ἀναφέρθηκε ἐπίσης στὸ πνεῦμα τῆς παγκοσμιοποίησης ποὺ ἐπικρατεῖ, «τὸ ὅποιο», ὅπως εἶπε, «θέλει νὰ μᾶς ἐπιβάλλει νὰ μὴ θυμόμαστε τίποτε ἀπὸ αὐτὰ ποὺ συνθέτουν τὸ παρελθόν, νὰ γίνουμε δηλαδὴ ἓνας λαὸς ἀπνευρωμένος, χωρὶς παράδοση, ταυτότητα καὶ ἱστορία». «Ὅμως κανένας λαὸς τῆς Εὐρώπης δὲν εἶναι διατεθειμένος νὰ ἀπαρνηθεῖ τὴν ἱστορία του» σημείωσε.

Ἐπίσης, ὁ Προκαθήμενος τῆς Ἑλλαδικῆς Ἐκκλησίας, μὲ τὴν εὐκαιρία τῆς ἐπερχόμενης ἐορτῆς τῶν Χριστουγέννων, ἀναφέρθηκε στὸν οικογενειακὸ χαρακτήρα τῶν ἡμερῶν, παροτρύνοντας ὅλους «νὰ μὴν λησμονοῦμε τὴν παράδοσή μας». Ἰδιαίτερα ἐξῆρε τὴν προσοχὴ μὲ τὴν ὁποία οἱ μαθητὲς καὶ οἱ μαθήτριες ποὺ παρευρίσκονταν στὸν Ἱ. Ναὸ παρακολούθησαν τὴ Θεία Λειτουργία, ἐνῶ σημείωσε τὸ γεγονὸς τῆς ἀλλαγῆς τῆς νοοτροπίας τῆς νεολαίας μας, «κάτι ποὺ δείχνουν καὶ οἱ δημοσκοπήσεις ποὺ ἀναφέρουν ὅτι οἱ νέοι ἐπιστρέφουν στὶς παραδόσεις, στὴν ἱστορία, στὴν Ἐκκλησία καὶ στὸν Ἑλληνισμό». Καταλήγοντας, ὁ Προκαθήμενος τῆς Ἑλλαδικῆς Ἐκκλησίας ἀναφέρθηκε στὰ προβλήματα ποὺ ἀντιμετωπίζουν σήμερα οἱ νέοι, ὅπως εἶναι ἡ ἀνεργία καὶ ἡ ἔλλειψη ἀξιοκρατίας, ἐνῶ τόνισε ὅτι «μόνο ἡ πίστη μπορεῖ νὰ βοηθήσει».

(4.12.2003)

(Ἐκ τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ)

Ἐπιδιώκουμε τὸν ἐξευρωπαϊσμό τῆς Τουρκίας

«Ἐμεῖς οἱ Ὀρθόδοξοι Χριστιανοὶ σεβόμαστε ὅλους τοὺς λαοὺς τοῦ κόσμου καὶ ἀσφαλῶς καὶ τὸν γειτονικὸ τουρκικό... Θέλουμε μία Τουρκία μὲ δημοκρατικὲς εὐαισθησίες καὶ εὐρωπαϊκὲς πρακτικὲς. Καὶ πρέπει νὰ ἐπιδιώκουμε τὸν ἐξευρωπαϊσμό τῆς». Αὐτὰ τόνισε, μεταξὺ ἄλλων, σὲ παρέμβασή του σήμερα, ἀπὸ τὸν Πανηγυρίζοντα Ἱερὸ Ναὸ Ἁγίου Νικολάου Χαλανδρίου, ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Χριστόδουλος.

Ὁ Προκαθήμενος τῆς Ἑλλαδικῆς Ἐκκλησίας, κατὰ τὴ

διάρκεια τοῦ κηρύγματός του, ἀναφέρθηκε σὲ ὅσα ἀκούσθηκαν τὶς τελευταῖες ἡμέρες σὲ σχέση μὲ τὴν εὐρωπαϊκὴ πορεία τῆς γείτονος χώρας.

«Ἐμεῖς οἱ Ὀρθόδοξοι Χριστιανοὶ σεβόμαστε ὅλους τοὺς λαοὺς τοῦ κόσμου. Ὅλοι οἱ λαοὶ εἶναι ἐν ἀγάπῃ ἀδελφοί μας, ἔστω κι ἂν ἔχουν διαφορετικὸ ἀπὸ ἐμᾶς θρήσκευμα. Σὲ αὐτὸν τὸν κανόνα ὑπάγεται ἀσφαλῶς καὶ ὁ γειτονικὸς τουρκικὸς λαός. Ἄλλωστε ἔχουμε δεῖξει πρὸς αὐτὸν τὰ αἰσθήματα τῆς ἀγάπης μας κατὰ τὴν πρόσφατη τραγωδία τῶν σεισμῶν. Θέλουμε τὸν ἐξευρωπαϊσμό τῆς Τουρκίας. Ὅμως στὴ σημερινὴ Τουρκία, ἰδιαίτερα σὲ τμήματα τῆς ἠγεσίας της, καὶ δὴ ἐκεῖ ὅπου συγκεντρώνεται ἡ ἄσκηση τῆς ἐξουσίας, κυριαρχοῦν νοοτροπίες καὶ ἀντιλήψεις, οἱ ὁποῖες εἶναι ξένες πρὸς ὅσα ἀντιπροσωπεύει ἡ δημοκρατικὴ Εὐρώπη. Αὐτὴ εἶναι ἡ ξεκάθαρη ἀλήθεια. Καὶ αὐτὲς οἱ ἀλήθειες πρέπει νὰ λέγονται, καὶ μάλιστα ἀπὸ ἐμᾶς, τοὺς ἀνθρώπους τῆς Ἐκκλησίας, γιὰτὶ ὁδηγοῦν στὴ λύση τοῦ προβλήματος. Πρέπει νὰ ἐπιδιώκουμε τὸν ἐξευρωπαϊσμό τῆς Τουρκίας.

Ἐλπίζουμε ὅτι ἡ γειτονικὴ χώρα, μὲ τὴν ἠγεσία της κυρίως, θὰ εὐθυγραμμισθεῖ μὲ τὰ ἀνθρώπινα δικαιώματα καὶ τὶς ἄλλες δημοκρατικὲς πρακτικὲς ποὺ ἰσχύουν στὴν Ἐνωμένη Εὐρώπη. Θέλουμε δίπλα μας μία Τουρκία διαφορετικὴ ἀπὸ ἐκείνη ποὺ εἶναι σήμερα, μὲ δημοκρατικὲς εὐαισθησίες, μὲ εὐρωπαϊκὲς πρακτικὲς, μὲ σεβασμὸ στὸ ἀνθρώπινο πρόσωπο. Αὐτὸς εἶναι ὁ σκοπὸς μας, νὰ συμβιώσουμε ἐν εἰρήνῃ, φιλικὰ καὶ ἀρμονικὰ, μὲ τὸν γειτονικὸ τουρκικὸ λαό» ὑπογράμμισε.

Ὁ Μακαριώτατος, ὁ ὁποῖος τέλεσε τὴ χειροτονία εἰς Διάκονον τοῦ κ. Νικόλαου Παπαϊωάννου, συμβούλευσε τὸν νεοχειροτονηθέντα νὰ ἀγαπᾷ τὸν Θεό, τὸν ἀνθρώπο καὶ τὴν Ἐκκλησία.

«Ἄν εἰσέρχεσαι στὴν Ἱεροσὺνη χωρὶς νὰ ἀγαπᾷς τὸν Θεό, θὰ ἀναδειχθεῖς ἀνάξιος τῆς μεγάλης κλίσης καὶ ἀποστολῆς. Ἡ ἀγάπη πρὸς τὸν Θεό, θὰ σὲ ἀνακουφίζει ἀπὸ τὸ βάρος τῆς ἀποστολῆς σου καὶ θὰ ἐμπνέει τὸ ζῆλο μέσα στὴν καρδιά σου γιὰ νὰ ἐπιθυμεῖς νὰ προσφέρεις καὶ νὰ προσφέρῃς» τόνισε χαρακτηριστικά. Καὶ συνέχισε:

«Ὁ κληρικὸς πρέπει νὰ βλέπει κάθε ἀνθρώπο ὡς εἰκόνα τοῦ Θεοῦ μὲ ἀνεκτίμητη καὶ πολύτιμη ἀξία». «Αὐτὴ», συμπλήρωσε, «εἶναι μία μεγάλη παρακαταθήκη ποὺ λάβαμε ἀπὸ τὸν Χριστό, τοὺς Ἀποστόλους καὶ τοὺς Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας μας, νὰ ἀγαπᾷμε δηλαδὴ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους, χωρὶς νὰ τοὺς διαχωρίζουμε σὲ κα-

λους καὶ κακούς, δίκαιους καὶ ἀδίκους, ἀγίους καὶ ἁμαρτωλούς». «Ἄλλωστε ἡ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ ὑπάρχει στὸν κόσμο, κυρίως γιὰ τοὺς κακούς, τοὺς ἀδίκους, τοὺς ἁμαρτωλούς» σημείωσε.

Καὶ κατέληξε: «Ἡ Ἐκκλησία εἶναι ἓνα ὀργανωμένο σύνολο. Ἔχει ἱστορία, παράδοση, πατέρες, κανόνες καὶ νόμους, βάσει τῶν ὁποίων κατευθύνεται στὴν ἐπίγεια πορεία Της. Αὐτὰ καλοῦνται ὅλοι ὅσοι εἰσέρχονται στὸν ἱερό κληρο νὰ τὰ ἀγαποῦν καὶ νὰ τὰ σέβονται, διότι κανεὶς δὲν ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ τὰ ἀνατρέπει».

(6.12.2003)

(Ἐκ τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ)

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΥΠΟΥ

Τὸ Πρόγραμμα «Ἐθελοντικὴ Διακονία Ἀσθενῶν» τῶν Νοσηλευτικῶν Ἰδρυμάτων τῆς περιοχῆς Πρωτευούσης, τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν ἄρχισε νὰ ἐφαρμόζεται στὰ ἐξῆς Νοσοκομεία:

Γ.Ν.Α. ΙΠΠΟΚΡΑΤΕΙΟ

Γ.Ν.Α. Γ. ΓΕΝΝΗΜΑΤΑΣ

Π.Γ.Ν. ΠΑΙΔΩΝ ΑΓΛΑΪΑ ΚΥΡΙΑΚΟΥ

Π.Γ.Ν. Νοσημάτων Θώρακος «ΣΩΤΗΡΙΑ»

«ΑΝΔΡΕΑΣ ΣΥΓΓΡΟΣ»

Τὴν ἔναρξη τοῦ Προγράμματος αὐτοῦ γνωστοποίησε ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν κ. Χριστόδουλος μὲ προσωπικὴ Του ἐπιστολὴ στοὺς Διοικητὲς τῶν ὡς ἄνω Νοσοκομείων.

Τὰ βασικὰ στοιχεῖα τοῦ Προγράμματος αὐτοῦ ἔχουν ὡς ἐξῆς:

ΣΚΟΠΟΣ

Ἡ παροχὴ ἐθελοντικῆς στοιχειώδους νοσηλευτικῆς, κοινωνικῆς καὶ πνευματικῆς συμπαράστασης σὲ ἀσθενεῖς Νοσηλευτικῶν Ἰδρυμάτων, περιοχῆς Πρωτευούσης.

Τὸ Πρόγραμμα ἔχει ἐπικουρικὸ χαρακτήρα καὶ ἐντάσσεται μέσα στὰ πλαίσια τῶν ὑπὸ τῶν ἀρμοδίων ὑγειονομικῶν ὀργάνων προσφερομένων ὑπηρεσιῶν

Διεξάγεται μὲ ἀπόλυτο σεβασμὸ πρὸς τὰ ἀτομικὰ ἀνθρώπινα δικαιώματα τοῦ ἀσθενοῦς.

Τηρεῖ τοὺς καθορισμένους λειτουργικοὺς κανονισμοὺς καὶ ὁδηγίες κάθε Νοσοκομείου ἢ Νοσηλευτικοῦ Ἰδρυματος.

Συμμορφώνεται πρὸς τὶς συγκεκριμένες γιὰ κάθε περίπτωση ὑποδείξεις καὶ συστάσεις τῶν λειτουργῶν ὑγείας.

Τὸ Πρόγραμμα προβλέπει τὴν ἀξιοποίηση ἐθελοντῶν –ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν– κυρίως ἀπὸ τὶς ἐνορίες τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν. Οἱ ἐθελοντὲς ἐκπαιδεύονται, τοποθετοῦνται, ἐπιβλέπονται καὶ συντονίζονται ἀπὸ τὸ Γραφεῖο «Ἐθελοντικῆς Διακονίας Ἀσθενῶν».

ΕΡΓΟ ΕΘΕΛΟΝΤΩΝ

Διαπροσωπικὴ ἐπικοινωνία: Ἀπλή, ἀνθρώπινη παρουσία δίπλα στὸ κρεβάτι τοῦ ἀρρώστου. Γνωριμία, συζήτηση, συντροφιά.

Στοιχειώδης φροντίδα: Ἐξυπηρετήσεις, γιὰ προσωπικὴ ὑγιεινὴ καὶ ἄλλη πρακτικῆς φύσεως φροντίδα.

Συνοδεία τοῦ ἀρρώστου: Μετακινήσεις γιὰ διάφορες ἐξετάσεις ἐκτὸς τοῦ νοσοκομείου ἢ Νοσηλευτικοῦ Ἰδρυματος.

Συνδεδειγμένος κρικός μὲ τὸν Νοσοκομειακὸ ἢ Ἐνοριακὸ Ἐφημέριο, ὅποτε ζητηθεῖ ἀπὸ τὸν ἀσθενή.

Ἐξυπηρέτηση τοῦ ἀσθενοῦς: Διεκπεραίωση ἀναγκαίων δημοσίων ὑπηρεσιακῶν ἐγγράφων ἀπὸ ὑπηρεσίες ἐκτὸς ἢ καὶ ἐντὸς τοῦ Νοσοκομείου (θεώρηση βιβλίων, εἰδικὲς ἐξετάσεις, φάρμακα κ.ἄ.).

Πρακτικὴ βοήθεια σὲ ἀσθενεῖς ποὺ δὲν ἔχουν συγγενικὸ πρόσωπο ἢ προέρχονται ἀπὸ ἐπαρχίες καὶ νοσηλεύονται γιὰ μεγάλο χρονικὸ διάστημα.

Προσωρινὴ Ἀντικατάσταση συγγενικοῦ προσώπου, ἐὰν χρειαστεῖ νὰ ἀπουσιάσουν.

Φιλοξενία συγγενῶν: Διευκόλυνση συγγενῶν, ἀσθενῶν ἀπὸ ἄλλα μέρη τῆς χώρας π.χ. γιὰ διανυκτέρευση ἐκτὸς Νοσοκομείου, ξεκούραση, καθαριότητα.

Φροντίδα μετὰ τὴν ἐξοδὸ ἀπὸ τὸ Ν.Ι. γιὰ ὅσους ἀσθενεῖς χρειάζονται πρακτικὴ βοήθεια μετὰ τὸ πέρας τῆς Νοσηλείας τους στὸ Νοσοκομεῖο.

ΟΡΓΑΝΩΣΗ

Τὸ Πρόγραμμα ὀργανώθηκε ἀπὸ τὴν «Κεντρικὴ Διεύθυνση Ποιμαντικῆς Ἔργου» τῆς Ἱεράς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν. Ἡ γενικὴ ἐποπτεία τοῦ Προγράμματος ἔχει ἀνατεθεῖ σὲ Συντονιστικὸ Συμβούλιο.

Τὴν Διεύθυνση τοῦ Γραφείου Ἐθελοντικῆς Διακονίας Ἀσθενῶν, κατόπιν σχετικοῦ διορισμοῦ ἀπὸ τὸν Μακαριώτατο Ἀρχιεπίσκοπο, ἀσκεῖ ὁ Αἰδ. κ. Βασίλειος Κοντογιάννης, Ἱερεὺς-Ἐφημέριος τοῦ Ἱπποκρατείου Γ.Ν.Α.

Τὸ Γραφεῖο συνεργάζεται στενὰ μὲ τὸν Ἱερέα-Ἐφημέριο κάθε Νοσοκομείου –ὅπου αὐτὸς ὑπάρχει– γιὰ τὴν καλύτερη παρουσία καὶ τὴν ἐπίβλεψη τῶν ἐθελοντῶν.

Οἱ ἐθελοντὲς τοῦ Προγράμματος, ὅταν βρίσκονται σὲ ὑπηρεσία, φοροῦν λευκὴ μπλουζά μὲ τὴν ἐνδειξη: **ΙΕΡΑ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΗ ΑΘΗΝΩΝ: ΔΙΑΚΟΝΙΑ ΑΣΘΕΝΩΝ** καὶ ἔχουν στὴν κατοχὴ τους ταυτότητα ἀπὸ τὸ Γραφεῖο διακονίας Ἀσθενῶν.

Τὴν ἔναρξη καὶ ἐφαρμογὴ τοῦ ἐν λόγῳ προγράμματος ἐντὸς ἐκάστου Νοσοκομείου γνωστοποιεῖ ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν κ. Χριστόδουλος, μὲ ἐπιστολὴ Του πρὸς τὸν Διοικητὴ αὐτοῦ.

† Ὁ Ἀχελῷου ΕΥΘΥΜΙΟΣ

ΙΕΡΑΙ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΙΣ

Ἱερὰ Μητρόπολις Χαλκίδος

Λειτουργία Σεμιναρίου Ἑλληνικῆς Γλώσσης

Γιὰ τρίτη χρονιά, θὰ λειτουργήσῃ καὶ φέτος ἀπὸ τὴν Ἱερὰ Μητρόπολη Χαλκίδος, τὸ *Εἰδικὸ Σεμινάριο Ἑλληνικῆς Γλώσσης*, μὲ συντονιστὴ καὶ διδάσκοντα τὸν κ. Ἄγγελο Μαντᾶ, Δρα Φιλολογίας καὶ Σχολικὸ Σύμβουλο.

Ἀπευθύνεται σὲ Κληρικοὺς ἀλλὰ καὶ λαϊκοὺς, οἱ ὅποιοι ἐπιθυμοῦν νὰ ἐμπλουτίσουν τὶς γνώσεις τους πᾶνω στὴν Ἑλληνικὴ Γλῶσσα καὶ νὰ βοηθηθοῦν στὴν ὅσο τὸ δυνατόν ὀρθὴ χρῆση της, τόσο στὸ γραπτὸ, ὅσο καὶ στὸν προφορικὸ λόγῳ.

Τὰ μαθήματα ξεκίνησαν τὴν *Παρασκευὴ 21 Νοεμβρίου 2003* καὶ γίνονται *κάθε Παρασκευὴ βράδυ 8.00-10.00*, στὸ *Πνευματικὸ Κέντρο τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ τῆς Ἁγίας Παρασκευῆς Χαλκίδος*, μὲ τὴν παρουσία τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου μας κ. Χρυσόστομου.

(14.11.2003) (Ἐκ τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως)

Ἱερὰ Μητρόπολις Χαλκίδος

4ο Ἱερατικὸ Συνέδριο Ἱερᾶς Μητροπόλεως

Μὲ μεγάλη ἐπιτυχία, διεξήχθη τὸ 4ο Γενικὸ Ἱερατικὸ Συνέδριο τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Χαλκίδος, Ἰσθιαίας καὶ Βορείων Σποράδων, τὴν Τρίτη 18 καὶ Τετάρτη 19 Νοεμβρίου 2003, στὸν Ἱερὸ Ναὸ Εὐαγγελισμοῦ τῆς Θεοτόκου Κανήθου Χαλκίδος, ὑπὸ τὴν Προεδρίαν τοῦ Σε-

βασμιωτάτου Μητροπολίτου μας κ. Χρυσόστομου.

Τὸ Συνέδριο, στὸ ὁποῖο συμμετεῖχαν 160 Ἱερεῖς ἀπὸ τὸ σύνολο τῆς Μητροπολιτικῆς μας Περιφέρειας, εἶχε ὡς γενικὸ τίτλο «**Η ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΕΝΩΠΙΟΝ ΤΩΝ ΟΛΥΜΠΙΑΚΩΝ ΑΓΩΝΩΝ**» καὶ κατὰ τὴ διάρκεια τῶν ἐργασιῶν του ἐξετάσθη διεξοδικὰ τὸ θέμα αὐτό, ἀλλὰ παράλληλα ἐξετάσθησαν καὶ ἄλλα τρέχοντα ποιμαντικά, τελετουργικά καὶ διοικητικά θέματα.

Στὴν Προσφώνησή του, κατὰ τὴν ἔναρξη τοῦ Συνεδρίου, ὁ Μητροπολίτης μας, τόνισε ὅτι ἡ Ἐκκλησία, μὲ θετικὸ τρόπο βλέπει τοὺς Ὀλυμπιακοὺς Ἀγῶνες καὶ γενικότερα τὴν ἄθληση τοῦ σώματος τοῦ ἀνθρώπου, ἀφοῦ τὸ ἀνθρώπινο πρόσωπο εἶναι σύνθεση σώματος καὶ ψυχῆς καὶ ἡ στενὴ σχέση αὐτῶν τῶν δύο συνθετικῶν ἐγγυᾶται τὴν ὁμαλὴ λειτουργία του.

Στὴν ἔναρξη, παρέστησαν οἱ Βουλευτὲς κ. Γεώργιος Παπαγεωργίου καὶ κ. Ἐλευθέριος Παπαγεωργόπουλος, ὁ Διοικητὴς τῆς Σχολῆς Πεζικῆ Ὑποστράτηγος κ. Γεώργιος Μαργαρίτης, ὁ Ἀντιδήμαρχος κ. Νικόλαος Κατσαρός, ὁ Προϊστάμενος τοῦ Γραφείου Φυσικῆς Ἀγωγῆς τῆς Δ/σης Β'βάθμιας Ἐκπαίδευσης κ. Κωνσταντῖνος Βέττας, ἡ Πρόεδρος τοῦ παραρτήματος Χαλκίδος τοῦ Ε.Ε.Σ. κ. Καίτη Λυμπερίου, ὁ τέως Βουλευτὴς κ. Ἄγγελος Πνευματικὸς καὶ ἐκπρόσωπος τοῦ Ἀστυνομικοῦ Διευθυντοῦ Νομοῦ Εὐβοίας.

Κατὰ τὴν πρώτη ἡμέρα, ὁ Ἀρχιμ. Δαμασκηνὸς Μάκρας, Ἱεροκήρυξ, στὴν εἰσήγησή του μὲ θέμα «**ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΚΑΙ ΟΛΥΜΠΙΑΚΟΙ ΑΓΩΝΕΣ**», τόνισε ὅτι ἡ Ἐκκλησία ἀσχολεῖται—καὶ πρέπει— μὲ σύγχρονα θέματα, ὅπως τῶν Ὀλυμπιακῶν Ἀγῶνων, δίχως ὅμως νὰ ἐκκοσμικεῖται. Συμμετέχει σὲ αὐτὰ γιὰ τὴν προβολὴ τῆς πλούσιας παράδοσής Της στοὺς ξένους λαοὺς.

Ὁ δεῦτερος εἰσηγητὴς Ἀρχιμ. Τιμόθεος Μπαϊμπάκης, Ἱεροκήρυξ, στὴν εἰσήγησή του μὲ θέμα «**ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑ ΤΟΥ ΕΘΕΛΟΝΤΙΣΜΟΥ**», μίλησε γενικὰ γιὰ τὸ θέμα, ἐπισημαίνοντας ὅτι πρῶτος Ἐθελοντὴς ὑπῆρξε ὁ ἴδιος ὁ Θεός, ὁ ὁποῖος «ἐκουσίως» ἔγινε ἀνθρώπος καὶ πέθανε γιὰ τὴ σωτηρία τῶν ἀνθρώπων καὶ κατὰ συνέπεια ὁ ἐθελοντισμὸς, ὡς πράξη προσφορᾶς πρὸς τὸν ἀνθρώπο, ἀποτελεῖ τρόπο ζωῆς τῶν χριστιανῶν καὶ μάλιστα τῶν ποιμένων. Εἰδικότερα γιὰ τὸ θέμα τοῦ ἐθελοντισμοῦ στοὺς Ὀλυμπιακοὺς Ἀγῶνες, θύμισε τὴν ἀπόφαση τῆς Ἱερᾶς Συνόδου γιὰ τὴ συμμετοχὴ τῆς Ἐκκλησίας σὲ αὐτὸν καὶ προέτρεψε τοὺς Ἱερεῖς νὰ καλλιεργήσουν τὴν ἰδέα στοὺς ἐνορίτες τους, προτρέποντάς τους νὰ

έγγραφοῦν ἐθελοντές, μέσω τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως.

Στῆ συνέχεια, ὁ Ἀρχιμ. Παῦλος Ἰωάννου, Γραμματεὺς τῆς Ἐπιτροπῆς Νεότητος τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, στὴν εἰσηγήσή του μὲ θέμα «ΣΩΜΑΤΙΚΗ ΚΑΙ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ ΑΘΛΗΣΗ», ἐπεσήμανε ὅτι ἡ Ἐκκλησία ἀποβλέπει στὴ θέωση ὁλοκλήρου τοῦ ἀνθρώπου, σώματος καὶ ψυχῆς, καὶ γιὰ νὰ τὸ ἐπιτύχει αὐτὸ χρησιμοποιεῖ τὴν ἀσκήση, ἡ ὁποία στὴ γλώσσα τῶν Ἀγίων ὀνομάζεται καὶ «*ἄθληση*» καὶ οἱ Ἅγιοι «*ἀθλοφόροι*». Ἀκόμη, ὅπως εἶπε ὁ π. Παῦλος, «*στὴν Ἐκκλησία εἴμαστε παθοκτόνοι καὶ ὄχι σωματοκτόνοι, γιατί θεωροῦμε τὸ σῶμα ὡς δῶρο Θεοῦ καὶ τὸ φυλάσσουμε*».

Τελευταῖος εἰσηγητὴς ὑπῆρξε ὁ Ἀρχιμ. Ἰωάννης Καραμούζης, Ἱεροκήρυξ, μὲ ἓνα θέμα γενικότερου ποιμαντικού ἐνδιαφέροντος, μὲ τὸν τίτλο «*ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΗ ΦΡΟΝΤΙΔΑ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΑΝΘΡΩΠΟΥΣ ΠΟΥ ΕΧΟΥΝ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΑΚΟΗΣ*». Ὁ π. Ἰωάννης, τόνισε τὴν φροντίδα τὴν ὁποία ὀφείλουν οἱ Ποιμένες νὰ δείχνουν πρὸς τοὺς κωφοὺς καὶ τοὺς βαρηκόους, μιὰ φροντίδα ἡ ὁποία γίνεται οὐσιαστικὴ ὅταν ἐκεῖνοι μάθουν τὴ νοηματικὴ γλώσσα, ἡ ὁποία εἶναι τὸ κέντρο ἀναφορᾶς τῶν κωφῶν πρὸς τοὺς συνανθρώπους τους, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὸ Θεό, ἀφοῦ, ὁ Λόγος τοῦ Θεοῦ, μόνο μέσω τῆς νοηματικῆς γλώσσας μπορεῖ νὰ φθάσει στοὺς ἀνθρώπους αὐτούς. Γι' αὐτὸ καὶ προέτρεψε τοὺς Ἱερεῖς νὰ συμμετάσχουν στὸ Σεμινάριο Νοηματικῆς Γλώσσας ποὺ ἡ Ἱερὰ Μητρόπολις μας λειτουργεῖ, καθ' ὅσον, μὲ αὐτὸ τὸν τρόπο, ὁ Ποιμένας μπορεῖ νὰ γίνεῖ ἡ «*φωνή*» τῶν ἀνθρώπων ποὺ ἔχουν αὐτὰ τὰ προβλήματα.

(20.11.2003) (Ἐκ τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως)

Ἱερὰ Μητρόπολις Κερκύρας, Παξῶν καὶ Διαποντίων Νήσων

Ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Κερκύρας, Παξῶν καὶ Διαποντίων Νήσων κ. Νεκτᾶριος ἐπισκέφθηκε τὰ σχολεῖα τῶν Ἀργυράδων καὶ τοῦ Περιβολιοῦ. Τὸ πρωὶ τέλεσε τὴν Θεία Λειτουργία γιὰ τοὺς μαθητὲς Γυμνασίου καὶ Λυκείου τῶν Ἀργυράδων στὸν Ἱ. Ναὸ Ἀγ. Τριάδος Ἀργυράδων καὶ μίλησε μὲ τὰ παιδιά, προτρέποντάς τα νὰ μελετοῦν μὲ κριτικὸ πνεῦμα, νὰ ἐμπνέονται ἀπὸ τὴ ζωὴ τῶν Ἀγίων τῆς πίστεώς μας καί, ζώντας στὸν κόσμον, νὰ ἀντιστέκονται στὶς τάσεις τῆς ἐποχῆς ποὺ ἰσοπεδώνουν τὴν ἐλευθερία. «*Νὰ ἔχουμε ὅλοι μας πνεῦμα μαθητείας καὶ νὰ κρίνουμε ὅ,τι συμβαίνει γύρω μας, γιὰ νὰ μποροῦμε*

καὶ τὴν παράδοσή μας νὰ διασώζουμε, ἀλλὰ καὶ γιὰ νὰ εἴμαστε ἐλεύθεροι, ὅπως ἡ Ἐκκλησία μας θέλει», ἐπεσήμανε χαρακτηριστικὰ ὁ Μητροπολίτης.

Κατόπιν ὁ Σεβασμιώτατος ἐπισκέφθηκε τὰ σχολεῖα καὶ μίλησε μὲ τοὺς διευθυντὲς καὶ τοὺς διδάσκοντες, ἐνῶ πῆγε καὶ στὸ Δημοτικὸ Σχολεῖο τοῦ Περιβολιοῦ, ὅπου ἔτυχε θερμῆς ὑποδοχῆς καὶ ἀπὸ τοὺς δασκάλους καὶ τὰ παιδιά.

Μὲ τίς ἐπισκέψεις αὐτὲς ὁ Σεβασμιώτατος ἐγκαινίασε τὸ πρόγραμμα παρουσιῶν του σὲ μαθητικὲς θεῖες λειτουργίες καὶ τὴν ἐπικοινωνία του μὲ τὴ νέα γενιὰ γιὰ τὸ ἔτος 2003-2004.

(19.11.2003)

(Ἐκ τοῦ Γραφείου Τύπου)

Ἱερὰ Μητρόπολις Σιδηροκάστρου

1. Τὴν 1η τοῦ μηνὸς Νοεμβρίου πραγματοποιήθηκε ἡ μηνιαία σύναξη ὅλων τῶν Ἐφημερίων τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως στὴν Ἱερὰ Μονὴ τῶν Ἀγίων Κηρύκου καὶ Ἰουλίττης. Προηγήθηκε Θ. Λειτουργία, στὴν ὁποία λειτούργησε ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Σιδηροκάστρου κ. Μακάριος καὶ οἱ νεώτεροι ἱερεῖς καὶ οἱ διάκονοι.

Στῆ συνέχεια, στὸ μεγάλο ἀρχονταρῖκι τῆς Μονῆς πραγματοποιήθηκε ἡ Σύναξη, στὴν ὁποία ὁμίλησαν ἡ πρεσβυτέρα κ. Μαρία Ἀφεντουλίδου μὲ θέμα: «*Ὁ ἱερεὺς ὡς σύζυγος καὶ πατέρας*». Ἡ ὁμιλήτρια μὲ σαφήνεια καὶ παραστατικότητα ἀλλὰ καὶ συντομία παρουσίασε τὸ θέμα τὸ ὁποῖο ἔδωσε ἀφορμὴ γιὰ ἐποικοδομητικὸ διάλογο, ὥστε νὰ ἐξαχθοῦν γιὰ ὅλους χρήσιμα συμπεράσματα.

Ὁ δεῦτερος ὁμιλητὴς, ὁ Ἱεροκήρυξ Ἀρχιμ. π. Ἰωάννης Καλαϊτζῆς, ὁμίλησε μὲ θέμα: «*Ὁ ἱερεὺς ὡς λειτουργὸς τῶν Μυστηρίων τοῦ Θεοῦ*». Καὶ μετὰ τὴν ὁμιλία αὐτὴ ἀκολούθησε γόνιμος διάλογος καὶ ἐξήχθησαν ὠφέλιμα συμπεράσματα.

2. Ὁμιλία στὸ Συμπόσιο γιὰ τὴ Μεταμόσχευση τοῦ ἥπατος ἔκανε ὁ Σεβασμιώτατος τὴν Παρασκευὴ 14 Νοεμβρίου στὸ Ἀμφιθέατρο τοῦ Γενικοῦ Νοσοκομείου Σερρών μὲ θέμα τὴ θέση τῆς Ἐκκλησίας στὴ μεταμόσχευση τοῦ ἥπατος ἐνώπιον πυκνοῦ καὶ εἰδικοῦ ἀκροατηρίου.

3. Ἡ Ἱερὰ Μητρόπολις Σιδηροκάστρου διοργάνωσε ἐκδρομὴ στὴν Τουρκία καὶ κυρίως στὶς 7 πόλεις τῆς Ἀποκαλύψεως, τίς ἀλησμόνητες πατρίδες καὶ τὴν Κωνσταντινούπολη ἀπὸ 14 ἕως 20 Νοεμβρίου. Ἦταν μιὰ μοναδική

ἐμπειρία ἢ ἐπίσκεψη τῶν παραλίων τῆς Μικρᾶς Ἀσίας μὲ ἀποκορύφωμα τὴν ἐπίσκεψη τῆς Κωνσταντινουπόλεως, τῆς Ἁγίας Σοφίας καὶ τοῦ Πατριαρχείου μας, ὅπου ὁ Παναγιώτατος ἐδέχθη στὴν Αἶθουσα τοῦ θρόνου ὅλους τοὺς ἐκδρομεῖς, εἶχε δὲ ἰδιαίτερη συνάντηση μὲ τὸν Σεβασμιώτατο Μητροπολίτη Σιδηροκάστρου μὲ τὸν ὁποῖο συνεζήτησε κατ' ἰδίαν τὸ φλέγον ἐκκλησιαστικὸ πρόβλημα. (25.11.2003) (Ἐκ τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως)

ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ

Ἄφιξις νέου Ἱερέως εἰς τὴν Αἰθιοπίαν

Στις 16 Σεπτεμβρίου ἀπεβίωσε εἰς Ἀδδῖς Ἀμπέμπα ὁ Ἱεροδιδάσκαλος Πέτρος Παπάζογλου ἀπὸ ὀξὺ ἔμφραγμα μυοκαρδίου, ἡλικίας 38 ἐτῶν. Οὗτος εἶχεν ὑπηρετήσει ἐπὶ πενταετίαν μὲ ἀπόσπασιν ἀπὸ τὸ Ὑπ. Παιδείας,

Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Ἀξώμης κ. Πέτρος εὐλογεῖ Αἰθίοπες φοιτητὲς τῆς Θεολογίας.

ὡς ἐκπαιδευτικὸς εἰς τὴν Ντίρι Ντάουα, ἐπιτελώντας σοβαρὸ ἐθνικὸ ἔργο καὶ κάνοντας, τὸν κόσμον νὰ τὸν ἀγαπήσῃ, διὰ τὸ ἦθος καὶ τὴν καλωσύνη του.

Διάκονος ἐχειροτονήθη ἀπὸ τὸν Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπο Θουατεῖρων καὶ Μεγ. Βρετανίας κ.κ. Γρηγόριον. Πρεσβύτερος ἀπὸ τὸν Σεβ. Μητροπολίτη Ἀξώμης κ.κ. Πέτρον, ἀποσπασθεὶς ὡς ἐκπαιδευτικὸς στὰ Ἑλληνικὰ σχολεῖα τῆς Ἀδδῖς Ἀμπέμπα, ἐτέλει καὶ καθήκοντα Μητροπολιτικοῦ ἔφημερίου. Ἡ ἐδῶ παροικία τὸν ἀγαποῦσε καὶ ἐλυπήθη πολὺ.

Μετὰ τὸ δυσάρεστον αὐτὸ γεγονός, ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Ἀξώμης ἐφρόντισε καὶ μετὰ τῶν εὐρεθέντων ἀπεφάσισε τὴν πρόσληψιν τοῦ Ἱεροδιακόνου Ἰακώβου Γιαννάκη, τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν καὶ παρεκάλεσε τὸν Μακ. Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Χριστόδουλον, ὅστις ἐδέχθη τὸν Μητροπολίτην, καὶ ἀπεφάσισε τὴν εἰς Πρεσβύτερον χειροτονία καὶ τὴν ἀπευθείας ἀπόσπασιν εἰς τὴν Ἱ. Μ. Ἀξώμης τοῦ ὡς ἄνω Κληρικοῦ. Τὴν χειροτονία ἐτέλεσε ὁ Θεοφ. Ἐπίσκοπος Διαυλείας κ. Δαμασκηνός, βοηθὸς Ἐπίσκοπος τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου, κατ' ἐντολήν Του εἰς τὸν πανηγυρίζοντα Ἱ. Ν. Ἀγ. Ἀρτεμίου Γούβας τῆ 20ῃ Ὀκτωβρίου 2003.

Τὴν 31ην Ὀκτωβρίου ὁ νέος Κληρικὸς ἀφίχθη εἰς Ἀδδῖς Ἀμπέμπα ὅπου καὶ ἀνέλαβε ἀπὸ τὸν Μητροπολίτη καθήκοντα ἔφημερίου τῆς Ἑλληνικῆς Κοινότητος. Ὁ Σεβ. κ. Πέτρος τὸν παρουσίασε στὸν Μακ. Πατριάρχην Αἰθιοπίας κ. Παῦλο, στὸν Πρέσβυ τῆς Ἑλλάδος κ. Σ. Ἀλιάγα, εἰς τὰ συμβούλια τῆς Κοινότητος καὶ τοῦ Ὀλυμπιακοῦ, καθὼς καὶ στὴν Ἑλληνικὴ παροικία εἰς τὴν Θεῖαν Λειτουργία τῆς Κυριακῆς 2 Νοεμβρίου.

Ὁ νέος κληρικὸς ἤρχισε τὴν ἐπιτέλεσιν τῶν καθηκόντων του μὲ Θ. Λειτουργίας, τὸν Ἁγιασμὸ εἰς τὰ σχολεῖα καὶ τὴν ἐπικοινωνία μὲ τοὺς Χριστιανούς του, τὰ σχολεῖα καὶ τὰς διαφόρους ἀρχὰς τῆς Χώρας.

(Ἐκ τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Ἀξώμης)

Ἄφιξις Ἑλλήνου Θεολόγου Καθηγητοῦ γιὰ τὰ Θεολογικὰ Κολλέγια τοῦ Πατριαρχείου Αἰθιοπίας

Στις 22 Σεπτεμβρίου ὁ Μητροπολίτης κ. Πέτρος μὲ τὸν Συντονιστὴ τοῦ Ὑπ. Ἐ. Παιδείας κ. Στάικο Ἰωάννη, μετέβησαν στὴν πόλη τοῦ Μεκάλε, ποῦ εἶναι ἡ ἐμπόλεμος περιοχὴ μεταξὺ Αἰθιοπίας καὶ Ἐρυθραίας, 800 χλμ.

ἀπὸ Ἀδδὶς Ἀμπέμπα, καὶ γιὰ τὴν ὁποία σκοτώθηκαν χιλιάδες στρατιῶτες καὶ ἄμαχος πληθυσμός. Ἀπὸ τὸ 2000 ποὺ ἔληξε ὁ πόλεμος, ἄρχισε τὸ ἔργο ἀνασυγκροτήσεως τῆς πόλης, μὲ τὴν βοήθεια τῶν Η.Π.Α. καὶ ἄλλων Κρατῶν. Ἐκεῖ ὁ Μακ. Πατριάρχης Αἰθιοπίας κ. Παῦλος, τὸ 2001 ἀνήγειρε καὶ ἐλειτούργησε τὸ θεολογικὸ Κολλέγιο Ἄββα Σαλάμα (Ἀγ. Φρουμέντιος), καὶ τὸ ἔκανε γιὰ νὰ ξέρουν Αἰθίοπες καὶ Ἕλληνες ὅτι ὁ Ἀγ. Φρουμέντιος, εἶναι κοινὸς Ἅγιος.

Στὰ ἐγκαίνια ὁ Μητροπολίτης κ. Πέτρος, ποὺ εἶχε ζητήσει τὴν βοήθεια, ἔδωκε ἐπιταγὴ 5000 δολ. ποὺ ἀπέστειλε ὁ Σεπτὸς Οἶκ. Πατριάρχης κ. Βαρθολομαῖος. Ἐπίσης ἡ Ἱ. Σ. τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἀποστέλλει Η/Υ, φωτοστατικό, καὶ σειρὰ Θεολογικῶν βιβλίων εἰς τὴν Ἀγγλικήν. Ὁ Μητροπολίτης ἔδωκε προσωπικῶς 7000 δολ.

Ὁ Μακ. Πατριάρχης Αἰθιοπίας, παρεκάλεσε τὸν Σεβ. Μητροπολίτη Ἀξώμης κ. Πέτρο νὰ φροντίσει γιὰ τὴν

ἐλευση καθηγητοῦ θεολόγου γιὰ τὴν Διδασκαλία τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης καὶ τῆς Καινῆς Διαθήκης. Γιὰ τὸν σκοπὸ αὐτὸ μετέβη ὁ Μητροπολίτης μὲ τὸν Συντονιστὴ Ἐκπαιδεύσεως καὶ ἐπεσκέφθησαν τὴν πόλη καὶ τὸ Θεολογικὸ Κολλέγιο. Τὴν ἐπομένην ἐπιστρέψαντες, ἐπεσκέφθησαν τὸν Μακ. Πατριάρχη κ. Παῦλο καὶ συνεζήτησαν τὰ σχετικὰ. Ἔτσι, μὲ ἐνέργειες τοῦ Μητροπολίτου ποὺ εἶχε ἀναλάβει τὸ ἔργο, τὸ Ὑπ. Ἐ. Παιδείας, ἀπέσπασε τὸν Θεολόγο Καθηγητὴ κ. Παν. Τσιότρα, ὁ ὁποῖος ἀφίχθη εἰς τὰς ἀρχὰς τοῦ μηνός. Πρόκειται περὶ ἐξαιρετοῦ ἀνθρώπου καὶ ἐκλεκτοῦ ἐπιστήμονος, ποὺ διακατέχεται ἀπὸ αἰσθήματα ἀγάπης πρὸς τὴν Ἱεραποστολή. Αὐτὸ φαίνεται ἀπὸ τὴν προϋπηρεσία του ἐπὶ ἔτη στὸ Κογκό καὶ στὸ Γιοχάννεσμπουργκ.

Τὸ γεγονός αὐτὸ εἶναι πολὺ σημαντικό καὶ πολύτιμο γιὰ τὴν ἀδελφὴ Αἰθιοπικὴ Ἐκκλησία καὶ θὰ ἐκτιμηθῇ σοβαρῶς ἀπὸ τὸ Αἰθιοπικὸ Κράτος ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος μας.

(Ἐκ τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Ἀξώμης)

Προκηρύξεις**Ἱερῶν Μητροπόλεων:**

Κεφαλληνίας
Φθιώτιδος
Αἰτωλίας
καὶ Ἀκαρνανίας
Ἑλασσῶνος
Τρίκκης καὶ Σταγῶν
Ἄρτης
Μεσσηνίας
Νεαπόλεως
καὶ Σταυρουπόλεως
Νικαίας
Μαντινείας
καὶ Κυνουρίας
Καρπενησίου
Ναυπάκτου
καὶ Ἀγίου Βλασίου
Λήμνου
Καισαριανῆς, Βύρωνος
καὶ Ὑμηττοῦ
Μεσογαίας
καὶ Λαυρεωτικῆς
Βεροίας, Ναούσης
καὶ Καμπανίας
Γλυφάδας

ΙΕΡΑΙ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΙΣ**Ἱερὰ Μητρόπολις Κεφαλληνίας**

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ ἀρθροῦ 38 παρ. 2 τοῦ Ν. 590/1977 «Περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος» καὶ τῶν ἀρθρων 33-37 του ὑπ' ἀριθ. 2/1969 Κανονισμοῦ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου «Περὶ ἱερῶν Ναῶν, Ἑνοριῶν καὶ Ἐφημερίων», προκειμένου νὰ πληρώσωμεν τὴν κενὴν ὀργανικὴν θέσιν τακτικοῦ ἐφημερίου τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ

Ἀγίας Κυριακῆς Προκοπάτων,

καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνός ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης ὑποβάλωσιν ἡμῖν τὰ ἀπαιτούμενα δικαιολογητικὰ διὰ τὴν κατάληψιν τῆς ἀνωτέρω κενῆς θέσεως.

Ἐν Ἀργοστολίῳ τῇ 17ῃ Νοεμβρίου 2003

† Ὁ Κεφαλληνίας ΣΠΥΡΙΔΩΝ

Ἱερὰ Μητρόπολις Φθιώτιδος

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ ἀρθροῦ 38 παρ. 2 τοῦ Ν. 590/1977 «Περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος» καὶ τῶν ἀρθρων 33-37 του ὑπ' ἀριθ. 2/1969 Κανονισμοῦ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου «Περὶ ἱερῶν Ναῶν, Ἑνοριῶν καὶ Ἐφημερίων», προκειμένου νὰ πληρώσωμεν τὰς κενὰς ὀργανικὰς θέσεις τακτικῶν ἐφημερίων τῶν Ἱερῶν Ναῶν

Ἀγίου Ἀθανασίου Παύλιανης

Ἀγίου Γεωργίου Φραντζῆ

Ἀγίου Δημητρίου Βασιλικῶν Ὑπάτης

Κοιμήσεως Θεοτόκου Ροδωνιάς

Ἀγίου Ἀθανασίου Παναγίτσας

Κοιμήσεως Θεοτόκου Ξυνιάδος

Ἀγίου Γεωργίου Λογγοῦ

Ἀγίου Ἰωάννου Παλαιᾶς Γιαννιτσοῦς

Κοιμήσεως Θεοτόκου Παλαιοβράχας καὶ

Ἀγίου Γεωργίου Φτέρης,

καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνός ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης ὑποβάλωσιν ἡμῖν τὰ ἀπαιτούμενα δικαιολογητικὰ διὰ τὴν κατάληψιν τῶν ἀνωτέρω κενῶν θέσεων.

Ἐν Λαμίᾳ τῇ 20ῃ Νοεμβρίου 2003

† Ὁ Φθιώτιδος ΝΙΚΟΛΑΟΣ

Ἱερὰ Μητρόπολις Αἰτωλίας καὶ Ἀκαρνανίας

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ ἀρθροῦ 38 παρ. 2 τοῦ Ν. 590/1977 «Περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος» καὶ τῶν ἀρθρων 33-37 του

ὑπ' ἀριθ. 2/1969 Κανονισμοῦ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου «Περὶ ἱερῶν Ναῶν, Ἐνοριῶν καὶ Ἐφημερίων», προκειμένου νὰ πληρώσωμεν τὰς κενὰς ὀργανικὰς θέσεις τακτικῶν ἐφημερίων τῶν Ἱερῶν Ναῶν

Ἁγίων Νικολάου Μεσαρίστης καὶ
Ἁγίου Νικολάου Μάστρου,

καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνός ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης ὑποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ ἀπαιτούμενα δικαιολογητικὰ διὰ τὴν κατάληψιν τῶν ἀνωτέρω κενῶν θέσεων.

Ἐν Μεσολογγίῳ τῇ 20ῇ Νοεμβρίου 2003

† Ὁ Αἰτωλίας καὶ Ἀκαρνανίας ΘΕΟΚΛΗΤΟΣ

Ἱερὰ Μητρόπολις Ἐλασσῶνος

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ ἀρθροῦ 38 παρ. 2 τοῦ Ν. 590/1977 «Περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος» καὶ τῶν ἀρθρῶν 33-37 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2/1969 Κανονισμοῦ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου «Περὶ ἱερῶν Ναῶν, Ἐνοριῶν καὶ Ἐφημερίων», προκειμένου νὰ πληρώσωμεν τὴν κενὴν ὀργανικὴν θέσιν τακτικοῦ ἐφημερίου τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ

Ἁγίου Ἀθανασίου Δεσκάτης,

καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνός ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης ὑποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ ἀπαιτούμενα δικαιολογητικὰ διὰ τὴν κατάληψιν τῆς ἀνωτέρω κενῆς θέσεως.

Ἐν Ἐλασσῶνι τῇ 25ῇ Νοεμβρίου 2003

† Ὁ Ἐλασσῶνος ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ

Ἱερὰ Μητρόπολις Ἐλασσῶνος

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ ἀρθροῦ 38 παρ. 2 τοῦ Ν. 590/1977 «Περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος» καὶ τῶν ἀρθρῶν 33-37 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2/1969 Κανονισμοῦ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου «Περὶ ἱερῶν Ναῶν, Ἐνοριῶν καὶ Ἐφημερίων», προκειμένου νὰ πληρώσωμεν τὴν κενὴν ὀργανικὴν θέσιν τακτικοῦ ἐφημερίου τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ

Ἁγίας Παρασκευῆς Κοκκινοπηλοῦ Ἐλασσῶνος,

καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανο-

νικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνός ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης ὑποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ ἀπαιτούμενα δικαιολογητικὰ διὰ τὴν κατάληψιν τῆς ἀνωτέρω κενῆς θέσεως.

Ἐν Ἐλασσῶνι τῇ 25ῇ Νοεμβρίου 2003

† Ὁ Ἐλασσῶνος ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ

Ἱερὰ Μητρόπολις Τρίκκης καὶ Σταγῶν

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ ἀρθροῦ 38 παρ. 2 τοῦ Ν. 590/1977 «Περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος» καὶ τῶν ἀρθρῶν 33-37 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2/1969 Κανονισμοῦ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου «Περὶ ἱερῶν Ναῶν, Ἐνοριῶν καὶ Ἐφημερίων», προκειμένου νὰ πληρώσωμεν τὴν κενὴν ὀργανικὴν θέσιν τακτικοῦ ἐφημερίου τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ

Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου Πηνειάδος,

καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνός ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης ὑποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ ἀπαιτούμενα δικαιολογητικὰ διὰ τὴν κατάληψιν τῆς ἀνωτέρω κενῆς θέσεως.

Ἐν Τρικάλοις τῇ 26ῇ Νοεμβρίου 2003

† Ὁ Τρίκκης καὶ Σταγῶν ΑΛΕΞΙΟΣ

Ἱερὰ Μητρόπολις Ἄρτης

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ Νόμου 817/1978 (ΦΕΚ 170, Α', 8.10.1978) «Περὶ ρυθμίσεως ἐνίων ἐκπαιδευτικῶν καὶ ἐκκλησιαστικῶν θεμάτων», ὡς καὶ τὸ Προεδρικὸν Διάταγμα 582/1980 (ΦΕΚ, 158, Α', 11.7.1980) «Περὶ κατανομῆς θέσεων Ἱεροκλήρικων εἰς τὰς Ἱερὰς Μητροπόλεις τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος», ἀποφασίζομεν ὅπως προκηρύξωμεν διὰ τῆς παρούσης τὴν πληρῶσιν μιᾶς (1) θέσεως Ἱεροκλήρικος τῆς καθ' ἡμᾶς Ἱερᾶς Μητροπόλεως, καὶ καλοῦμεν τοὺς ἔχοντας τὰ ὑπὸ τῶν Ἱερῶν Κανόνων καὶ Νόμων προβλεπόμενα προσόντα, ὅπως ὑποβάλλωσιν ἡμῖν σχετικὴν αἴτησιν μετὰ δικαιολογητικῶν, ἵνα προβῶμεν εἰς τὰς περαιτέρω ὑπηρεσιακὰς ἐνεργείας πρὸς τοποθέτησίν του.

Ἐν Ἄρτῃ τῇ 28ῇ Νοεμβρίου 2003

† Ὁ Ἄρτης ΙΓΝΑΤΙΟΣ

Ἱερά Μητρόπολις Μεσσηνίας

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 38 παρ. 2 τοῦ Ν. 590/1977 «Περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος» καὶ τῶν ἄρθρων 33-37 του ὑπ' ἀριθ. 2/1969 Κανονισμοῦ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου «Περὶ ἱερῶν Ναῶν, Ἐνοριῶν καὶ Ἐφημερίων», προκειμένου νὰ πληρῶσωμεν τὴν κενὴν ὀργανικὴν θέσιν τακτικοῦ ἐφημερίου τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ

Ἀγίων Ἀναργύρων Παπουλίων,

καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης ὑποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ ἀπαιτούμενα δικαιολογητικὰ διὰ τὴν κατάληψιν τῆς ἀνωτέρω κενῆς θέσεως.

Ἐν Καλαμάτᾳ τῆ 1ῆς Δεκεμβρίου 2003

† Ὁ Μεσσηνίας ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ

Ἱερά Μητρόπολις Νεαπόλεως καὶ Σταυρουπόλεως

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 38 παρ. 2 τοῦ Ν. 590/1977 «Περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος» καὶ τῶν ἄρθρων 33-37 του ὑπ' ἀριθ. 2/1969 Κανονισμοῦ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου «Περὶ ἱερῶν Ναῶν, Ἐνοριῶν καὶ Ἐφημερίων», προκειμένου νὰ πληρῶσωμεν τὰς κενὰς ὀργανικὰς θέσεις τακτικῶν ἐφημερίων τῶν Ἱερῶν Ναῶν

Ἀγίας Παρασκευῆς Μενεμένης καὶ

Ζωοδόχου Πηγῆς Ἀμπελοκήπων,

καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης ὑποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ ἀπαιτούμενα δικαιολογητικὰ διὰ τὴν κατάληψιν τῶν ἀνωτέρω κενῶν θέσεων.

Ἐν Νεαπόλει τῆ 1ῆς Δεκεμβρίου 2003

† Ὁ Νεαπόλεως καὶ Σταυρουπόλεως ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ

Ἱερά Μητρόπολις Νεαπόλεως καὶ Σταυρουπόλεως

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις· α) τῶν ἄρθρων 38, παράγρ. 2 καὶ 67 τοῦ Ν. 590/1977, β) τοῦ Ν.Δ. 1398/1973, γ) τοῦ Ν. 673/1977 καὶ προκειμένου ἵνα προβῶμεν εἰς ἀνακήρυξιν ὑποψηφίων πρὸς πλήρωσιν τῶν κενῶν θέσεων τακτικῶν Διακόνων ἐν τοῖς ἰ. ναοῖς

Ἀγίου Νικολάου Ἀξιοῦ Ξηροκρήνης καὶ

Ζωοδόχου Πηγῆς Ἀμπελοκήπων

καλοῦμεν τοὺς βουλομένους ἵνα καταλάβωσι τὰς Διακονικὰς αὐτὰς θέσεις καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2/1969 Κανονισμοῦ «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἐνοριῶν καὶ Ἐφημερίων» προβλεπόμενα κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης ὑποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ νενομισμένα δικαιολογητικὰ διὰ τὰ περαιτέρω.

Ἐν Νεαπόλει τῆ 1ῆς Δεκεμβρίου 2003

† Ὁ Νεαπόλεως καὶ Σταυρουπόλεως ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ

Ἱερά Μητρόπολις Νικαίας

Προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς τὴν κατ' ἐπιλογὴν πλήρωσιν μιᾶς (1) θέσεως Ἐκκλησιαστικοῦ Ὑπαλλήλου - Γραμματέως κλάδου ΠΕ Διοικητικοῦ τῆς Ἱερᾶς ἡμῶν Μητροπόλεως Νικαίας, ἐγκριθείσης διὰ τῆς ὑπ' ἀριθμ. ΔΙΠΠ/Φ. ΕΓΚΡ. 10/16/5857 π.ἔ./28-1-2003 Π.Υ.Σ., καλοῦμεν τοὺς ἐνδιαφερομένους καὶ ἔχοντας τὰ νόμιμα προσόντα, ὅπως, ἐντὸς εἴκοσι (20) ἡμερῶν ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης εἰς τὸ Περιοδικὸν «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» καὶ τὴν Ἐφημερίδα «ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΑΛΗΘΕΙΑ», ὑποβάλωσιν τὰ προβλεπόμενα δικαιολογητικὰ εἰς τὰ ἐν Νικαίᾳ Γραφεῖα τῆς Ἱερᾶς ἡμῶν Μητροπόλεως, διὰ τὴν κάλυψιν τῆς ὡς ἄνω θέσεως.

Ἐν Νικαίᾳ τῆ 8ῆς Δεκεμβρίου 2003

† Ὁ Νικαίας ΑΛΕΞΙΟΣ

Ἱερά Μητρόπολις Μαντινείας καὶ Κυνουρίας

Προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς τὴν κατ' ἐπιλογὴν πλήρωσιν μιᾶς (1) θέσεως Λαϊκοῦ Ὑπαλλήλου κλάδου ΠΕ Οικονομικοῦ τῆς Ἱερᾶς ἡμῶν Μητροπόλεως Μαντινείας καὶ Κυνουρίας, ἐγκριθείσης διὰ τῆς ὑπ' ἀριθμ. ΔΙΠΠ/Φ. ΕΓΚΡ. 10/16/5857 π.ἔ./28-1-2003 Π.Υ.Σ., καλοῦμεν τοὺς ἐνδιαφερομένους καὶ ἔχοντας τὰ νόμιμα προσόντα, ὅπως, ἐντὸς εἴκοσι (20) ἡμερῶν ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης εἰς τὸ Περιοδικὸν «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» καὶ τὴν Ἐφημερίδα «ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΑΛΗΘΕΙΑ», ὑποβάλωσιν τὰ προβλεπόμενα δικαιολογητικὰ εἰς τὰ ἐν Τριπόλει Γραφεῖα τῆς Ἱερᾶς ἡμῶν Μητροπόλεως, διὰ τὴν κάλυψιν τῆς ὡς ἄνω θέσεως.

Ἐν Τριπόλει τῆ 8ῆς Δεκεμβρίου 2003

† Ὁ Μαντινείας καὶ Κυνουρίας ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ

Ἱερά Μητρόπολις Καρπενησίου

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις· α) τῶν ἄρθρων 38, παράγρ. 2 καὶ 67 τοῦ Ν. 590/1977, β) τοῦ Ν.Δ. 1398/1973, γ) τοῦ Ν. 673/1977 καὶ προκειμένου ἵνα προβῶμεν εἰς ἀνακήρυξιν ὑποψηφίου πρὸς πλήρωσιν τῆς κενῆς θέσεως τακτικοῦ Διακόνου ἐν τῷ ἰ. ναῶ

Ἁγίου νεομάρτυρος Μιχαῆλ - Γρανίτσης - Εὐρυτανίας καλοῦμεν τοὺς βουλομένους ἵνα καταλάβωσι τὴν Διακονικὴν ταύτην θέσιν καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2/1969 Κανονισμοῦ «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἑνοριῶν καὶ Ἐφημερίων» προβλεπόμενα κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης ὑποβάλωσιν ἡμῖν τὰ νενομισμένα δικαιολογητικὰ διὰ τὰ περαιτέρω.

Ἐν Καρπενησίῳ τῇ 9ῃ Δεκεμβρίου 2003

† Ὁ Καρπενησίῳ ΝΙΚΟΛΑΟΣ

Ἱερά Μητρόπολις Καρπενησίου

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 38 παρ. 2 τοῦ Ν. 590/1977 «Περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος» καὶ τῶν ἄρθρων 33-37 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2/1969 Κανονισμοῦ τῆς Ἱεράς Συνόδου «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἑνοριῶν καὶ Ἐφημερίων», προκειμένου νὰ πληρῶσωμεν τὴν κενὴν ὀργανικὴν θέσιν τακτικοῦ ἔφημερίου τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ

Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου Ἐπισκοπῆς - Εὐρυτανίας, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης ὑποβάλωσιν ἡμῖν τὰ ἀπαιτούμενα δικαιολογητικὰ διὰ τὴν κατάληψιν τῆς ἀνωτέρω κενῆς θέσεως.

Ἐν Καρπενησίῳ τῇ 9ῃ Δεκεμβρίου 2003

† Ὁ Καρπενησίῳ ΝΙΚΟΛΑΟΣ

Ἱερά Μητρόπολις Ναυπάκτου καὶ Ἁγίου Βλασίου

Προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς τὴν κατ' ἐπιλογὴν πλήρωσιν μιᾶς (1) θέσεως Ἐκκλησιαστικοῦ Ὑπαλλήλου - Κλητῆρος - Εὐπρεπιστρίας κλάδου ΥΕ Διοικητικοῦ τῆς Ἱεράς ἡμῶν Μητροπόλεως Ναυπάκτου καὶ Ἁγίου Βλασίου, ἐγκριθείσης διὰ τῆς ὑπ' ἀριθμ. ΔΙΠΠ/Φ. ΕΓΚΡ. 10/16/5857 π.ἔ./28-1-2003 Π.Υ.Σ., καλοῦμεν τοὺς ἐνδιαφερομένους καὶ ἔχοντας τὰ νόμιμα προσόντα, ὅπως,

ἐντὸς εἴκοσι (20) ἡμερῶν ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης εἰς τὸ Περιοδικὸν «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» καὶ τὴν Ἐφημερίδα «ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΑΛΗΘΕΙΑ», ὑποβάλουν τὰ προβλεπόμενα δικαιολογητικὰ εἰς τὰ ἐν Ναυπάκτῳ Γραφεῖα τῆς Ἱεράς ἡμῶν Μητροπόλεως, διὰ τὴν κάλυψιν τῆς ὡς ἄνω θέσεως.

Ἐν Ναυπάκτῳ τῇ 9ῃ Δεκεμβρίου 2003

† Ὁ Ναυπάκτου καὶ Ἁγίου Βλασίου ΙΕΡΟΘΕΟΣ

Ἱερά Μητρόπολις Λήμνου

Προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς τὴν κατ' ἐπιλογὴν πλήρωσιν μιᾶς (1) θέσεως Ἐκκλησιαστικοῦ Ὑπαλλήλου - εὐπρεπιστρίας κλάδου ΥΕ Διοικητικοῦ τῆς Ἱεράς ἡμῶν Μητροπόλεως Λήμνου, ἐγκριθείσης διὰ τῆς ὑπ' ἀριθμ. ΔΙΠΠ/Φ. ΕΓΚΡ. 10/16/5857 π.ἔ./28-1-2003 Π.Υ.Σ., καλοῦμεν τοὺς ἐνδιαφερομένους καὶ ἔχοντας τὰ νόμιμα προσόντα, ὅπως, ἐντὸς εἴκοσι (20) ἡμερῶν ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης εἰς τὸ Περιοδικὸν «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» καὶ τὴν Ἐφημερίδα «ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΑΛΗΘΕΙΑ», ὑποβάλουν τὰ προβλεπόμενα δικαιολογητικὰ εἰς τὰ ἐν Λήμνῳ Γραφεῖα τῆς Ἱεράς ἡμῶν Μητροπόλεως, διὰ τὴν κάλυψιν τῆς ὡς ἄνω θέσεως.

Ἐν Λήμνῳ τῇ 10ῃ Δεκεμβρίου 2003

† Ὁ Λήμνου ΙΕΡΟΘΕΟΣ

Ἱερά Μητρόπολις Καισαριανῆς, Βύρωνος καὶ Ὑμηττοῦ

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ Νόμου 817/1978 (ΦΕΚ 170, Α', 8.10.1978) «Περὶ ρυθμίσεως ἐνίων ἐκπαιδευτικῶν καὶ ἐκκλησιαστικῶν θεμάτων», ὡς καὶ τὸ Προεδρικὸν Διάταγμα 582/1980 (ΦΕΚ, 158, Α', 11.7.1980) «Περὶ κατανομῆς θέσεων Ἱεροκλήρυκων εἰς τὰς Ἱεράς Μητροπόλεις τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος», ἀποφασίζομεν ὅπως προκηρύξωμεν διὰ τῆς παρούσης τὴν πλήρωσιν μιᾶς (1) θέσεως Ἱεροκλήρυκος τῆς καθ' ἡμᾶς Ἱεράς Μητροπόλεως, καὶ καλοῦμεν τοὺς ἔχοντας τὰ ὑπὸ τῶν Ἱερῶν Κανόνων καὶ Νόμων προβλεπόμενα προσόντα, ὅπως ὑποβάλλουν ἡμῖν σχετικὴν αἴτησιν μετὰ δικαιολογητικῶν, ἵνα προβῶμεν εἰς τὰς περαιτέρω ὑπηρεσιακὰς ἐνεργείας πρὸς τοποθέτησίν του.

Ἐν Καισαριανῇ τῇ 16ῃ Δεκεμβρίου 2003

† Ὁ Καισαριανῆς, Βύρωνος καὶ Ὑμηττοῦ ΔΑΝΙΗΛ

Ἱερά Μητρόπολις Μεσογαίας καὶ Λαυρεωτικῆς

Ἔχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις· α) τῶν ἄρθρων 38, παράγρ. 2 καὶ 67 τοῦ Ν. 590/1977, β) τοῦ Ν.Δ. 1398/1973, γ) τοῦ Ν. 673/1977 καὶ προκειμένου ἵνα προβῶμεν εἰς ἀνακήρυξιν ὑποψηφίου πρὸς πλήρωσιν τῆς κενῆς θέσεως τακτικοῦ Διακόνου ἐν τῷ ἰ. ναῶ

Ἀναλήψεως Κυρίου Κορωπίου - Ἀττικῆς

καλοῦμεν τοὺς βουλομένους ἵνα καταλάβωσι τὴν Διακονικὴν ταύτην θέσιν καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2/1969 Κανονισμοῦ «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἑνοριῶν καὶ Ἑφημερίων» προβλεπόμενα κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρουσίας ὑποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ νενομισμένα δικαιολογητικὰ διὰ τὰ περαιτέρω.

Ἐν Σπάτοις τῆ 16ῃ Δεκεμβρίου 2003

† Ὁ Μεσογαίας καὶ Λαυρεωτικῆς ΑΓΑΘΟΝΙΚΟΣ

Ἱερά Μητρόπολις Βεροίας, Ναούσης καὶ Καμπανίας

Ἔχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ Νόμου 817/1978 (ΦΕΚ 170, Α', 8.10.1978) «Περὶ ρυθμίσεως ἐνίων ἐκπαιδευτικῶν καὶ ἐκκλησιαστικῶν θεμάτων», ὡς καὶ τὸ Προεδρικὸν Διάταγμα 582/1980 (ΦΕΚ, 158, Α', 11.7.1980) «Περὶ κατανομῆς θέσεων Ἱεροκλήρικων εἰς τὰς Ἱεράς Μητροπόλεις τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος», ἀποφασίζομεν ὅπως προκηρύξωμεν διὰ τῆς παρουσίας τὴν πλή-

ρωσιν μιᾶς (1) θέσεως Ἱεροκλήρικος τῆς καθ' ἡμᾶς Ἱεράς Μητροπόλεως, καὶ καλοῦμεν τοὺς ἔχοντας τὰ ὑπὸ τῶν Ἱερῶν Κανόνων καὶ Νόμων προβλεπόμενα προσόντα, ὅπως ὑποβάλλωσιν ἡμῖν σχετικὴν αἴτησιν μετὰ δικαιολογητικῶν, ἵνα προβῶμεν εἰς τὰς περαιτέρω ὑπηρεσιακὰς ἐνεργείας πρὸς τοποθέτησίν του.

Ἐν Βεροίᾳ τῆ 17ῃ Δεκεμβρίου 2003

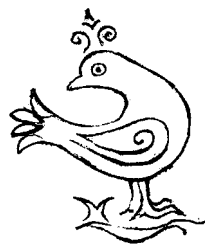
† Ὁ Βεροίας καὶ Ναούσης ΠΑΝΤΕΛΕΗΜΩΝ

Ἱερά Μητρόπολις Γλυφάδας

Προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς τὴν κατ' ἐπιλογὴν πλήρωσιν τριῶν (3) θέσεων Λαϊκῶν Ὑπαλλήλων Κλάδου ΠΕ Διοικητικοῦ - Οἰκονομικοῦ, ΔΕ Διοικητικοῦ - Λογιστικοῦ καὶ ΔΕ Ὁδηγοῦ Αὐτοκινήτου τῆς Ἱεράς ἡμῶν Μητροπόλεως Γλυφάδας, ἐγκριθεῖσα διὰ τῆς ὑπ' ἀριθμ. ΔΙΠΠ/Φ. ΕΓΚΡ. 10/16/5857 π.ἔ./28-1-2003 Π.Υ.Σ., καλοῦμεν τοὺς ἐνδιαφερομένους καὶ ἔχοντας τὰ νόμιμα προσόντα, ὅπως, ἐντὸς εἴκοσι (20) ἡμερῶν ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρουσίας εἰς τὸ Περιοδικὸν «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» καὶ τὴν Ἑφημερίδα «ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΑΛΗΘΕΙΑ», ὑποβάλωσιν τὰ προβλεπόμενα δικαιολογητικὰ εἰς τὰ ἐν Γλυφάδα Γραφεῖα τῆς Ἱεράς ἡμῶν Μητροπόλεως, διὰ τὴν κάλυψιν τῆς ὡς ἄνω θέσεως.

Ἐν Γλυφάδα τῆ 23ῃ Δεκεμβρίου 2003

† Ὁ Γλυφάδας ΠΑΥΛΟΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ
«ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ»
ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ Π'
(2003)

ΕΟΡΤΙΑ ΚΑΙ ΕΠΙΣΗΜΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ - ΜΗΝΥΜΑΤΑ ΑΝΑΚΟΙΝΩΘΕΝΤΑ

Οικουμενικού Πατριάρχου **Βαρθολομαίου**, Ἀπόδειξις ἐπὶ τοῖς Χριστουγέννοις, σελ. 3. Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν **Χριστοδούλου**, Μήνυμα Πρωτοχρονιάς 2003, σελ. 5. Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν **Χριστοδούλου**, Πρὸς τὴν Ἐκπαιδευτικὴ Κοινότητα μὲ τὴν εὐκαιρία τοῦ ἑορτασμοῦ τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν, σελ. 92. Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου **Βαρθολομαίου**, Πατριαρχικὴ Ἀπόδειξις ἐπὶ τῷ Ἁγίῳ Πάσχα, σελ. 251. Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν **Χριστοδούλου**, Πρὸς τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην κ. Βαρθολομαῖο ἐπὶ τῇ Ἀναστάσει, σελ. 253. Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν **Χριστοδούλου**, Πάσχα 2003 – Μήνυμα τῆς Ἀναστάσεως, σελ. 331. Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν **Χριστοδούλου**, Πρὸς τοὺς μαθητὲς καὶ τὶς μαθήτριες ποὺ διαγωνίζονται στὶς σχολικὲς ἐξετάσεις, σελ. 332. **Ἱεράς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος**, 5ῃ Ἰουνίου, Διεθνῆς Ἡμέρα τῆς Οἰκολογίας καὶ τοῦ Περιβάλλοντος, σελ. 411. **Ἱεράς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος**, Διακήρυξις περὶ τῆς Εὐρωπαϊκῆς Συνταγματικῆς Συνθήκης, σελ. 491. **Holy Synod of the Church of Greece**, Declaration on the Constitutional Treaty of the European Union, σελ. 493. **Ἱεράς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος**, Περὶ τοῦ ζητήματος τῆς ἀποστολῆς τοῦ Καταλόγου τῶν πρὸς Ἀρχιερατεῖαν ἐκλογίμων στὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο, σελ. 576. Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν **Χριστοδούλου**, Πρὸς τοὺς μαθητὲς καὶ τὶς μαθήτριες τῶν Δημοτικῶν Σχολείων τῆς Ἀθήνας γιὰ τὸ σχολικὸ ἔτος 2003-2004, σελ. 581. Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν **Χριστοδούλου**, Πρὸς τοὺς μαθητὲς καὶ τὶς μαθήτριες τῶν Γυμνασίων καὶ Λυκείων Σχολείων τῆς Ἀθήνας γιὰ τὸ σχολικὸ ἔτος 2003-2004, σελ. 582. Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν **Χριστοδούλου**, Πρὸς τοὺς Ἐκπαιδευτικοὺς τῶν Σχολείων τῆς Ἀθήνας μὲ τὴν εὐκαιρία τοῦ νέου σχολικοῦ ἔτους 2003-2004, σελ. 583. Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν **Χριστοδούλου**, Πρὸς τὰ Μέλη τῆς ΙΕ' Πανορθοδόξου Συνδιασκέψεως διὰ Θέματα Αἰρέσεων καὶ Παραθρησκείας, σελ. 789. Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου **Βαρθολομαίου**, Πατριαρχικὴ Ἀπόδειξις ἐπὶ τοῖς Χριστουγέννοις, σελ. 867. Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν **Χριστοδούλου**, Μήνυμα Χριστουγέννων 2003, σελ. 869. Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν **Χριστοδούλου**, Μήνυμα Πρωτοχρονιάς 2004, σελ. 870. Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν **Χριστοδούλου**, Εἰς τὴν ἐν Σινᾶ συγκληθεῖσαν Ἡμερίδα μὲ θέμα: «*Προφήτης Μωυσῆς ὁ Θεόπτης*», σελ. 871. Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν **Χριστοδούλου**, Γιὰ τὴν Ἡμέρα ἀφιερωμένη στοὺς ἀνθρώπους μὲ εἰδικὲς ἀνάγκες, σελ. 872. Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν **Χριστοδούλου**, Γιὰ τὴν Ἡμέρα τῶν Ἀνθρωπίνων Δικαιωμάτων, σελ. 872. Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν **Χριστοδούλου**, Γιὰ τὸν Ἑρᾶνον τῆς Ἀγάπης, σελ. 873.

ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ

Ἐπιστολὴ τῆς **Ἱεράς Συνόδου** πρὸς τὸν Πρόεδρον τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως ἐπὶ τῇ ἐντάξει τῆς Κύπρου εἰς τὴν Εὐρωπαϊκὴν Ἐνωσην, σελ. 254. Ἐπιστολὴ τῆς **Ἱεράς Συνόδου** πρὸς τὸν Πρόεδρον τοῦ Παιδαγωγικοῦ Ἰνστιτούτου, σελ. 335. Ἐπιστολὴ τῆς **Ἱεράς Συνόδου** πρὸς τοὺς Προέδρους τῶν Ἐμπορικῶν καὶ Ἐπαγγελματικῶν Σωματείων περὶ τῆς ἀργίας τῆς Κυριακῆς, σελ. 495. Ἐπιστολὴ

Ἐπιμέλεια
τοῦ

κ. **Χρήστου Γ. Καραγιάννη**

τῆς **Ἱεράς Συνόδου** περὶ τῆς ἐπανεκδόσεως τοῦ ἱεροῦ κειμένου τῆς Καινῆς Διαθήκης μετὰ παραλλήλου μεταφράσεως, σελ. 878. **Ἐπιστολή τῆς Ἱεράς Συνόδου** πρὸς τοὺς Ἱερεῖς τοὺς ὑπηρετοῦντας εἰς τὰς Ἐνόπλους Δυνάμεις, σελ. 879.

ΕΓΚΥΚΛΙΟΙ - ΕΓΚΥΚΛΙΑ ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ

Ἐγκύκλιοι: **2763**, Περὶ Ἱερατικῶν Κλίσεων, σελ. 255. **2765**, Πρὸς τοὺς Ἠγουμένους καὶ Ἠγουμένας, σελ. 257. **2773**, Πρὸς τοὺς Σεβασμιωτάτους Μητροπολίτας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, σελ. 787.

ΣΥΝΟΔΙΚΑ ΑΝΑΛΕΚΤΑ

Συνοδικὴ Ἐπιτροπὴ ἐπὶ τῶν Διορθοδόξων καὶ Διαχριστιανικῶν σχέσεων, Ἐκθεσις περὶ τῆς ἐν Γενεύῃ ἀπὸ 26ης Αὐγούστου ἕως 3ης Σεπτεμβρίου συνελθούσης Συνελεύσεως τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου Ἐκκλησιῶν, σελ. 6. **Συνοδικὴ Ἐπιτροπὴ ἐπὶ τῶν αἰρέσεων**, Πρωτ. **Κυριακοῦ Τσουροῦ**, Εὐρώπη καὶ «Αἰρέσεις» - Τρία Ψηφίσματα τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ Κοινοβουλίου γιὰ τὶς νεοφανεῖς αἰρέσεις, σελ. 106. **Συνοδικὴ Ἐπιτροπὴ ἐπὶ τῶν Διορθοδόξων καὶ Διαχριστιανικῶν σχέσεων**, Ἀρχιμ. **Ἰγνατίου Σωτηριάδη**, Ἀπὸ τὴν Χριστιανικὴν ἐπὶ τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ἐνότητος: Ὁ παράγων Ὁρθοδοξία, σελ. 110. **Συνοδικὴ Ἐπιτροπὴ Κοινωνικῆς Προνοίας καὶ Εὐποιΐας**, Ἀρχιμ. **Τιμοθέου Ἀνθῆ**, Ἐκθεσις Πεπραγμένων, σελ. 113. **Εἰδικὴ Συνοδικὴ Ἐπιτροπὴ Λειτουργικῆς Ἀναγεννήσεως**, Σεβ. Μητροπολίτου Καισαριανῆς, Βύρωνος καὶ Ὑμηττοῦ **κ. Δανιὴλ**, Ἀνοίκειος Ἀναγωγή ἢ Ἀπάντησις εἰς Ἀναιτιολόγητον Ἐλεγχον Ὑποτιθέμενων Κακοδοξιῶν, σελ. 183. **Συνοδικὴ Ἐπιτροπὴ Δογματικῶν καὶ Νομοκανονικῶν Ζητημάτων**, Ἀρχιμ. **Κυρίλλου Μισιακούλη**, Προϋποθέσεις τελέσεως θρησκευτικοῦ γάμου, σελ. 270. **Πέτρου Βασιλειάδη**, Τὸ θεολογικὸ ὑπόβαθρον τῆς λειτουργικῆς ἀναγεννήσεως, σελ. 413. **Εἰδικὴ Συνοδικὴ Ἐπιτροπὴ Βιοηθικῆς**, σελ. 584. **Εἰδικὴ Συνοδικὴ Ἐπιτροπὴ Ἐκκλησιαστικῶν Τεχνῶν**, σελ. 584. **Εἰδικὴ Συνοδικὴ Ἐπιτροπὴ Βιοηθικῆς**, Ἀρχιμ. Νικολάου Χατζηνικολάου, Ἐκθεσις Πεπραγμένων, σελ. 675. **Συνοδικὴ Ἐπιτροπὴ Κοινωνικῆς Προνοίας καὶ Εὐποιΐας**, Ἐκθεσις Πεπραγμένων, σελ. 681. **Εἰδικὴ Συ-**

νοδικὴ Ἐπιτροπὴ Πολιτιστικῆς Ταυτότητος, Ἡμερίδα εἰς τὴν μνήμην τοῦ Ποιητοῦ Κωστῆ Παλαμᾶ, σελ. 790. **Εἰδικὴ Συνοδικὴ Ἐπιτροπὴ ἐπὶ τῶν αἰρέσεων**, ἸΕ' Πανορθόδοξη Συνδιάσκεψη Ἐντεταλμένων Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν καὶ Ἱερῶν Μητροπόλεων, σελ. 791. **Εἰδικὴ Συνοδικὴ Ἐπιτροπὴ Λειτουργικῆς Ἀναγεννήσεως**, Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν **Χριστοδούλου**, Ἐπιστολὴ πρὸς τὸν Καθηγητὴν κ. Ἰω. Κορναράκη περὶ τῆς Λειτουργικῆς Ἀναγεννήσεως, σελ. 793. **Εἰδικὴ Συνοδικὴ Ἐπιτροπὴ Βιοηθικῆς**, Ἐρευνα σὲ Ἀνθρώπινα Ἐμβρυα, σελ. 880. **Special Synodical Committee on Bioethics**, Research on Human Embryos, σελ. 881. **Εἰδικὴ Συνοδικὴ Ἐπιτροπὴ Εὐρωπαϊκῶν Θεμάτων**, Ἀνακοίνωση γιὰ τὸ Μουσεῖο τῆς Εὐρώπης, σελ. 882. **Εἰδικὴ Συνοδικὴ Ἐπιτροπὴ Εὐρωπαϊκῶν Θεμάτων**, Ταύτιση τῶν ἀπόψεων τῆς Λουθηρανικῆς Ἐκκλησίας μὲ τὶς κινήσεις καὶ τοὺς ἀγῶνες τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος γιὰ τὴν ἀναφορὰ τοῦ Χριστιανισμοῦ στὸ νέο Εὐρωπαϊκὸ Σύνταγμα, σελ. 883.

ΕΚΛΟΓΑΙ - ΧΕΙΡΟΤΟΝΙΑΙ - ΕΝΘΡΟΝΙΣΕΙΣ

Ἐνθρονιστήριος Λόγος Μητροπολίτου Ν. Σμύρνης **Συμεῶν**, σελ. 11, Ἐνθρονιστήριος Λόγος Μητροπολίτου **Γλυφάδας Παύλου**, σελ. 18.

ΠΙΝΑΚΕΣ ΥΠΟΨΗΦΙΩΝ ΠΡΟΣ ΑΡΧΙΕΡΑΤΕΙΑΝ ΕΚΛΟΓΙΜΩΝ

Προκαταρκτικὸς πίναξ Ὑποψηφίων 91, 334. Τελικὸς πίναξ Ὑποψηφίων 575.

ΟΜΙΛΙΑΙ - ΛΟΓΟΙ

Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν **Χριστοδούλου**, Τὸ πλαίσιο Ἀγωγῆς στὸ σημερινὸ Ἑλληνικὸ Σχολεῖο, σελ. 94. Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν **Χριστοδούλου**, Συζυγία καὶ Τεκνογονία, σελ. 99. Εἰσήγησις ἐπὶ τὴν παρουσίαση τοῦ βιβλίου «*Ἐγὼ ὁ Ἰάκωβος*», σελ. 102. Ἐνθρονιστήριος Λόγος, Σεβ. Μητροπολίτου Θήρας, Ἀμοργοῦ καὶ Νήσων **Ἐπι-**

φάνιου, σελ. 171. Τὸ Ἐκκλησιαστικὸν Φρόνημα τοῦ ἱεροῦ Φωτίου ὡς Βιωματικὴ καὶ Διαχρονικὴ Ἐκφρασις, **Χαραλάμπους, Γ. Σωτηροπούλου**, σελ. 175. Θεοφ. Ἐπισκόπου Σαλώνων **Θεολόγου**, Λόγος Ἐπικήδειος εἰς τὸν αἰοίδιμον Μητροπολίτην Σερρών καὶ Νιγρίτης Κυρὸν Μάξιμον (1942-2003), σελ. 260. Σεβ. Μητροπολίτου Φθιώτιδος, **Νικολάου**, Χαρακτὴρ τῆς Σωματώσεως Χριστοῦ, σελ. 263. Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν **Χριστοδούλου**, Μνήμη Ἀλώσεως, σελ. 419. Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν **Χριστοδούλου**, «Ὁρθόδοξη Θεολογία καὶ τὸ μέλλον τοῦ Οἰκουμενικοῦ Διαλόγου. Προβλήματα καὶ Προοπτικὴς», σελ. 322. Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν **Χριστοδούλου**, Στὸν Πανηγυρικὸ Ἐσπερινὸ τοῦ Ἀποστόλου Παύλου, σελ. 497. Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν **Χριστοδούλου**, «Eurora Nostra», σελ. 502. Ἐνθρονιστήριος Λόγος Σεβ. Μητροπολίτου Σερρών καὶ Νιγρίτης κ. **Θεολόγου**, σελ. 508. Ἐνθρονιστήριος Λόγος Σεβ. Μητροπολίτου Ζιχνῶν καὶ Νευροκοπίου **Ἱεροθέου**, σελ. 514. Ἀρχιμ. **Χρυσόστομου Σκλήφα**, Λόγος Ἐπικήδειος εἰς τὸν αἰοίδιμον Μητροπολίτην Θεσσαλονίκης Κυρὸν Παντελεήμονα (1905-2003), σελ. 586. Ἀρχιμ. **Χρυσόστομου Σκλήφα**, Λόγος Ἐπικήδειος εἰς τὸν αἰοίδιμον Μητροπολίτην Ἐλευθερουπόλεως Κυρὸν Εὐδόκιμον (1923-2003), σελ. 590. Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν **Χριστοδούλου**, Χαιρετισμὸς στὴν 16ῃ Γενικὴ Συνέλευση τῆς «Ἐταιρείας τοῦ Δικαίου τῶν Ἀνατολικῶν Ἐκκλησιῶν», σελ. 884. Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν **Χριστοδούλου**, Εἰσαγωγικὸς Χαιρετισμὸς στὴν Ἡμερίδα γιὰ τὸν Κωστὴ Παλαμᾶ, σελ. 886.

ΤΑ ΑΡΘΡΑ ΤΗΣ ΣΥΝΤΑΞΕΩΣ

Διαλεκτικαὶ σχέσεις Χριστιανισμοῦ καὶ Ἑλληνισμοῦ (Σχόλια σὲ αἰτιάσεις μουσικοσυνθέτου, **Εὐαγγέλου Δ. Θεοδώρου**, σελ. 23. Οἱ Ὁρθόδοξοι ἐνώπιον τῶν προκλήσεων ἐκ τῆς διευρύνσεως τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ἐνώσεως, **Εὐαγγέλου Δ. Θεοδώρου**, σελ. 115. Τὸ Ὁρθόδοξον Ἐκκλησιαστικὸν Φρόνημα, **Εὐαγγέλου Δ. Θεοδώρου**, σελ. 190. Ἀποχώρησις ἐκ τῆς θέσεως τοῦ Διευθυντοῦ Συντάξεως, **Εὐαγγέλου Δ. Θεοδώρου**, σελ. 274. Ἀπὸ τὴν ἄλωση τοῦ χθὲς στὴν ἐλπίδα τοῦ αὔριο, σελ. 361. Ὁ Ἀπόστολος Παῦλος, ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος καὶ ἡ Εὐρώπη, σελ. 437. Ἐκκλησία, Ἐθνικὴ Ταυτότητα καὶ Εὐρωπαϊκὸ Δίκαιο, σελ. 517. Τὸ Μουσουλμανικὸ Συγκρότημα τῆς Ἀτικῆς, σελ. 593. Οἱ θεμελιωτὲς καὶ υποστηρικτὲς τῆς Χριστιανικῆς Εὐρώπης, σελ. 683. Ἡ Ἀπό-

φραση τῆς Ἱεραρχίας, σελ. 816. «Ἀνέτειλας Χριστὲ ἐκ Παρθένου...», σελ. 889.

ΤΟ ΘΕΜΑ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ

Ἐπίσημη Εἰρηνικὴ Ἐπίσκεψη τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Χριστοδούλου στὴν Ἰ. Μ. Ἀγ. Αἰκατερίνης Σινᾶ, σελ. 28. Ἡ Ἐκλογή τοῦ νέου Μητροπολίτου Θήρας καὶ Τριῶν Ἐπισκόπων, σελ. 121. Ἐπίσημος Ἐπίσκεψις Τετραμελοῦς Ἀντιπροσωπείας ὑπὸ τὸν Καρδινάλιον κ. Walter Kasper εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος, σελ. 195. Ἡ Ἐκκλησία μπροστὰ στὸν πόλεμο: Προσευχὴ καὶ ἔμπρακτὴ βοήθεια, σελ. 277. Πρῶτο Πανευρωπαϊκὸ Συνέδριον τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος μὲ θέμα «Ἀρχές καὶ ἀξίες γιὰ τὴν οἰκοδόμησις τῆς Εὐρώπης», σελ. 336. Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου **Βαρθολομαίου**, Ὁμιλία «Ἀρχαὶ καὶ ἀξίαι ὡς βάσεις διὰ τὴν οἰκοδόμησιν τῆς Εὐρώπης», σελ. 341. Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν **Χριστοδούλου**, Ὁμιλία «Ἡ παρουσία τῆς Ἐκκλησίας στὸν ὀρίζοντα τῆς Εὐρώπης», σελ. 346. Ἀρχιεπισκόπου Τιράνων καὶ πάσης Ἀλβανίας **Ἀναστασίου**, Ὁμιλία «Ἡ διαχρονικὴ μετοχὴ τῆς χριστιανικῆς πίστεως στὴν οἰκοδόμησις τῆς Εὐρώπης», σελ. 351. Ἀνακοίνωση τοῦ Πρώτου Πανευρωπαϊκοῦ Συνεδρίου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος μὲ θέμα «Ἀρχές καὶ Ἀξίες γιὰ τὴν οἰκοδόμησις τῆς Εὐρώπης», σελ. 357. Announcement of the First Paneuropean Conference of the Church of Greece on «Principles and Values for the Building of Europe», σελ. 359. Ἡ ἐκλογή τῶν νέων Μητροπολιτῶν Σερρών καὶ Νιγρίτης κ. Θεολόγου – Ζιχνῶν καὶ Νευροκοπίου κ. Ἱεροθέου, σελ. 428. Τὰ Βιογραφικὰ Σημειώματα τῶν νέων Μητροπολιτῶν, σελ. 431. Χειροτονητήριος Λόγος τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Ζιχνῶν καὶ Νευροκοπίου κ. Ἱεροθέου, σελ. 433. Ἀπόφασις τῆς Ἱερᾶς Συνόδου περὶ ἀναθέσεως καθηκόντων Ἀρχιγραμματεῦοντος εἰς τὸν Πανος. Ἀρχιμ. Χρυσόστομον Σκλήφαν, σελ. 436. Ἐπίσκεψη στὴν Ἐκκλησία τῆς Ρουμανίας, Σεβ. Μητροπολίτου Ναυπάκτου καὶ Ἀγ. Βλασίου **Ἱεροθέου**, σελ. 519. Χρονικὸ τῆς Ἐπισήμου Εἰρηνικῆς Ἐπισκέψεως τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Χριστοδούλου στὴν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία τῆς Ρουμανίας, Ἀρχιμ. **Ἐπιφανίου Οἰκονόμου**, σελ. 523. Ἐπιστολαὶ ἀνταλλαγείσαι μεταξὺ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου καὶ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος περὶ

τῆς ἐκλογῆς Μητροπολιτῶν, σελ. 595. Οἱ Ἔργασίες τῆς Ἐκτάκτου Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, σελ. 795. Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν **Χριστοδοῦλου**, Εἰσήγησις εἰς τὴν Ἐκτακτὸν Σύγκλησιν τῆς ΙΣΙ, σελ. 799. Σεβ. Μητροπολίτου Μεσσηνίας **Χρυσόστομου**, Ἀπόσπασμα Εἰσηγήσεως εἰς τὴν Ἐκτακτὸν Σύγκλησιν τῆς ΙΣΙ, σελ. 804. Σεβ. Μητροπολίτου Φιλίππων, Νεαπόλεως καὶ Θάσου **Προκοπίου**, Ἀπόσπασμα Εἰσηγήσεως εἰς τὴν Ἐκτακτὸν Σύγκλησιν τῆς ΙΣΙ, σελ. 805. Σεβ. Μητροπολίτου Καισαριανῆς, Βύρωνος καὶ Ὑμητοῦ **Δανιὴλ**, Ἀπόσπασμα Εἰσηγήσεως εἰς τὴν Ἐκτακτὸν Σύγκλησιν τῆς ΙΣΙ, σελ. 807. Ἐπιστολὴ τῆς Α.Θ.Π. τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου **Βαρθολομαίου** πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος, σελ. 809. Ἐπιστολὴ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος πρὸς τὴν Α.Θ.Π. τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχον κ. Βαρθολομαῖο, σελ. 814. Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος ἐτίμησε ἑπτὰ προσωπικότητες τῆς Ἐπιστήμης καὶ τῆς Τέχνης, σελ. 891.

ΧΡΟΝΙΚΑ ΕΠΙΣΚΕΨΕΩΣ

Ἡ Ἐπίσημη Εἰρηνικὴ Ἐπίσκεψη τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Χριστοδοῦλου στὴ Ρουμανία, Ἀρχιμ. **Ἐπιφανίου Οἰκονόμου**, σελ. 609. Ἡ Ἐπίσημη Εἰρηνικὴ Ἐπίσκεψη τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Χριστοδοῦλου στὴν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία τῆς Πολωνίας, Ἀρχιμ. **Ἐπιφανίου Οἰκονόμου**, σελ. 697. Ἡ Ἐπίσημη Εἰρηνικὴ Ἐπίσκεψη τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Χριστοδοῦλου στὶς Βρυξέλλες, Ἀρχιμ. **Ἐπιφανίου Οἰκονόμου**, σελ. 818.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΚΑΙ Ε.Ε.

Προτάσεις τῆς Ἱερᾶς Συνόδου πρὸς τὸν Πρωθυπουργὸν γιὰ τὸ ἑξάμηνο τῆς Ἑλληνικῆς Προεδρίας στὴν Ε.Ε., σελ. 126. Στὸ Κέντρο τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ἐνωσης, Σεβ. Μητροπολίτου Ναυπάκτου καὶ Ἀγ. Βλασίου **Ἱεροθέου**, σελ. 129. Ἐπιστολὴ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου πρὸς τὸν κ. Valery Giscard d' Estaing, Πρέδρον τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ἐπιτροπῆς, σελ. 206. Ἐπιστολὴ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου πρὸς τὴν Δήμαρχον Ἀθηναίων, σελ. 208. Ἐπιστολὴ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου πρὸς τοὺς Ἑλληνας Εὐρωβουλευτές, σελ. 282.

Ἐπιστολὴ τοῦ Προέδρου τῆς Συντακτικῆς Συνελεύσεως γιὰ τὸ μέλλον τῆς Εὐρώπης κ. **Ντ' Ἐστὲν** στὸν Μακαριώτατο Ἀρχιεπίσκοπο Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Χριστοδοῦλο, σελ. 284. **Πορίσματα** τοῦ ἐν Κρήτῃ Διορθοδόξου Συνεδρίου ἐπὶ τοῦ σχεδίου τῆς Συνταγματικῆς Συνθήκης τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ἐνώσεως, σελ. 285. Πρωτοβουλίες τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος γιὰ τὸ μέλλον τῆς Εὐρώπης, σελ. 288. Θεοφ. Ἐπισκόπου Ἀχαΐας **Ἀθανασίου**, Δήλωση σχετικὰ μὲ τὸ προτεινόμενο προοίμιο στὸ σχέδιο Συντάγματος τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ἐνώσεως, σελ. 427. **Κων. Β. Ζορμπᾶ**, Εὐρωπαϊκὸ Σύνταγμα: Ἀξίες καὶ Στόχοι τῆς Μελλοντικῆς Εὐρωπαϊκῆς Ἐνωσης, σελ. 535. Θεοφ. Ἐπισκόπου Ἀχαΐας **Ἀθανασίου**, Ἐκθεσις περὶ τῆς ἐν Ρώμῃ Ἀποστολῆς καὶ Συμμετοχῆς εἰς τὴν Συνάντησιν Ὑπουργῶν Ἐσωτερικῶν τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ἐνώσεως μετὰ Ἐκπαιδευτικῶν Ἐκπαιδευτῶν, σελ. 901. **Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος**, Ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος καὶ ἡ Χριστιανικὴ Ταυτότητα τῆς Εὐρώπης, σελ. 905.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΚΑΙ ΚΟΣΜΟΣ

Ἡ Γενικὴ Συνέλευση τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου Ἐκκλησιῶν, σελ. 133. Ἐπίσκεψη τοῦ Προεδρείου τοῦ Συμβουλίου Εὐρωπαϊκῶν Ἐκκλησιῶν στὴν Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος, σελ. 210.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΟΝ

Ἀπόσπασμα Ἀποφάσεως τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας περὶ τῆς Ἐκλογῆς τοῦ Ἀρχιεπισκόπου καὶ Παρατηρήσεις ἐπ' αὐτοῦ τοῦ Ὁμοτίμου Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν **Σπυρίδωνος Ν. Τρωιάνου**, σελ. 363. Γνωμοδότηση τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας (Τμῆμα Ε') γιὰ τὴν Ἐπιτροπὴ Ἐγκώριας Περιουσίας Κυθήρων καὶ Ἀντικυθήρων καὶ Παρατηρήσεις ἐπ' αὐτῆς ὑπὸ τοῦ Ὁμοτίμου Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν κ. **Σπυρίδωνος Ν. Τρωιάνου**, σελ. 439. Ἀπόσπασμα Ἀποφάσεως τοῦ Μονομελοῦς Πρωτοδικείου Βόλου περὶ τοῦ ἂν προσβάλλουν οἱ κωδονοκρουσίαι τὸ δικαίωμα προσωπικότητος τῶν περιοίκων καὶ Παρατηρήσεις ἐπ' αὐτοῦ τοῦ Ὁμοτίμου Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν κ. **Σπυρίδωνος Ν. Τρωιάνου**, σελ. 542. Ἀπόφαση τοῦ Συμ-

βουλίου τῆς Ἐπικρατείας περὶ τῶν Μαρτύρων τοῦ Ἱερωβᾶ καὶ Σχόλια ἐπ’ αὐτῆς ὑπὸ τῶν **Ἀναστασίου Ν. Μαρίνου** καὶ **Σπυρίδωνος Ν. Τρωιάνου**, σελ. 627. «*Διαζύγιον Κράτους καὶ Ἐκκλησίας*». Σχόλιο σὲ δημοσίευμα τῆς ἐφημερίδος «*Ὁρθόδοξος Τύπος*» τῆς 20ῆς Ἰουνίου 2003, **Ἀναστασίου Ν. Μαρίνου**, σελ. 712. Ἀπόφαση μὲ ἀριθμὸ 1665/2002 τοῦ Συμβουλίου τῆς ἐπικρατείας (τμ. Γ') καὶ σχόλιο ἐπ’ αὐτῆς τοῦ Ὁμοτίμου Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν **Σπυρίδωνος Ν. Τρωιάνου**, σελ. 715. Εἰσαγωγή πρὸς συζήτησιν εἰς τὴν Ι.Σ.Ι. θέματος ἐκτὸς Ἡμερησίας Διατάξεως, **Ἀναστασίου Ν. Μαρίνου**, σελ. 908. Συνταξιούχοι εὐρύτερου Δημοσίου Τομέα, **Ἀναστασίου Ν. Μαρίνου**, σελ. 910.

ΝΕΚΡΟΛΟΓΙΑΙ

Σεβ. Μητροπολίτου Φθιώτιδος **Νικολάου**, Μάρκος Α' Σιώτης (1912-2003), σελ. 634.

ΜΕΛΕΤΑΙ

Ἀπόηχοι ἀπὸ τὸν Διαθρησκευτικὸν Διάλογο Χριστιανῶν - Μουσουλμάνων, **Παν. Γ. Φούγια**, σελ. 119. Τὸ Ζήτημα τῆς Ἀναγραφῆς τοῦ Θρησκευματος – Νεώτερες ἐξελίξεις, **Κωνσταντίνου Χολέβα**, σελ. 214. Νέος Νόμος περὶ τῶν Θρησκευμάτων στὴ Βουλγαρία, **Δημητρίου Β. Γόνη**, σελ. 298. Ἐάλω ἢ Πόλις! Ὁ θρησος τῆς Ἄλωσης στὸ Δημοτικὸ Ἑλληνικὸ Τραγούδι, **Κωνσταντίνου Β. Ζορμπᾶ**, σελ. 368. Ἡ Συνθήκη τῆς Λωζάνης καὶ τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο, **Ἀθ. Ε. Καραθανάση**, σελ. 836. Ἄβατον. Τὸ δέος τῆς χαρισματικῆς τελείωσης τῆς φύσης, Σεβ. Μητροπολίτου Ἀχελώου **Εὐθυμίου**, σελ. 447. Ποιμαντορία καὶ Μαρτυρία, Πρωτ. **Γεωργίου Δ. Μεταλληνῶ**, σελ. 450. Οἱ Χριστολογικῆς Αἱρέσεις τοῦ 5ου αἰ. καὶ ὁ «ὄρος» τῆς Δ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου 451, **Ἀριστομένους Ματσάγγα**, σελ. 460. Αἱ ἐκκλησιαστικαὶ τέχναι, ὡς κιβωτὸς τῆς Ὁρθοδόξου Παραδόσεως καὶ πηγὴ ἐμπνεύσεως νέων φιλοσόφων καλλιτεχνῶν, **Ἰωάννου Φ. Ἀθανασοπούλου**, σελ. 547. Ἀνταλλαγὴ Ἐπιστολῶν μεταξὺ τῶν **Γ. Ἀύφανη** καὶ τοῦ Πρωτ. **Κυριακοῦ Τσουροῦ** περὶ τοῦ θέματος τῆς Νεοειδωλολατρίας, σελ. 719. Κανονικότητα, Νομιμότητα καὶ ἡ Πατριαρχικὴ Πράξις τοῦ 1928, **Παναγιώτη Ἰ. Μπούμη**, σελ. 912.

ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΣΙΑΙ

Παν. Τζουμέρκα. Ἡ συμβολὴ τοῦ Μητροπολίτη Κίτρους Βαρνάβα Τζωρτζάτου (†1985) στὴν πρόοδο τῶν Διορθοδόξων Σχέσεων στὴν χερσόνησο τοῦ Αἴμου, **Ἀναστασίου Ν. Μαρίνου**, σελ. 218. Κων. Ἰ. Μανίκα, Σχέσεις Ὁρθοδοξίας καὶ Ρωμαιοκαθολικισμοῦ στὴν Ἑλλάδα κατὰ τὴν διάρκειά τῆς ἐπαναστάσεως, **Ἀναστασίου Ν. Μαρίνου**, σελ. 300. Κώδιξ Εἰδικῶν Θεμάτων Ἐκκλησιαστικῆς Τάξεως καὶ Ἐκκλησιαστικῆς Ἐθιμοτυπίας κατὰ τὰ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τῆς Ἑλλάδος κυρίως ἰσχύοντα, Ἄρχιμ. **Χρυσοστόμου Σαββάτου**, σελ. 463.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΧΟΛΙΑ

(Συντάκτες Εὐάγγελος Θεοδώρου - Κων/νος Χολέβας)

Στὶς σελίδες 31, 137, 220, 294, 376, 467, 553, 637, 725, 839, 915.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

Στὶς σελίδες 72, 149, 227, 302, 381, 471, 556, 643, 727, 918.

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΙ - ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ

Ἐσωτερικὸς Κανονισμὸς τῆς Ἱερᾶς Κοινοβιακῆς Μοῆς Κοιμήσεως Θεοτόκου Μπούρα Φαλαισίας, σελ. 37. Κανονισμὸς ὑπ’ ἀριθμ. 156/2002 περὶ τροποποιήσεως καὶ συμπληρώσεως τῆς παραγράφου 1 τοῦ ἄρθρου 5 τοῦ ὑπ’ ἀριθμ. 31/1971 Κανονισμοῦ καὶ τῶν ἄρθρων 150 & 152 τοῦ ὑπ’ ἀριθμ. 5/1978 Κανονισμοῦ «*Περὶ Κώδικος Ἐκκλησιαστικῶν Ὑπαλλήλων*» ὡς ἐτροποποιήθησαν καὶ συνεπληρώθησαν μεταγενεστέρως καὶ κωδικοποιήσεως τούτων, σελ. 46. Ἀποφάσεις Συνοδικῶν Δικαστηρίων, σελ. 141. Ἰδρυση Ἐκκλησιαστικοῦ Φιλανθρωπικοῦ Ἰδρύματος μὲ τὴν ἐπωνυμία «*Γενικὸ Φιλῶπτοχο Ταμεῖο Ἰ. Μ. Ἀρχαλοχωρίου, Καστελλίου καὶ Βιάννου καὶ συγκρότηση Τεχνικῆς Ὑπηρεσίας*», σελ. 142. Ἀπόσπασμα Ἀποφάσεως Συνεδρίασης τοῦ Μητροπολιτικοῦ Συμβουλίου τῆς Ἰ. Μ. Λευκάδος καὶ Ἰθάκης, σελ. 148. Ἀπόφασις Συστάσεως Ἐκκλησιαστικοῦ Ἰδρύματος

ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν «Ἐνοριακὸ Πνευματικὸ Κέντρο Ἱεροῦ Ναοῦ Παμμεγίστων Ταξιαρχῶν Ἀβύθου τῆς Ἱ. Μ. Καλαβρύτων καὶ Αἰγιαλείας», σελ. 392. Ἀποφάσεις Συνστάσεως καὶ Λειτουργίας Ἐκκλησιαστικοῦ Ἰδρύματος μετὰ τὴν ἐπωνυμία «Ἐκκλησιαστικὸ Ἰδρυμα Κοινωνικῆς καὶ Πολιτιστικῆς Προσφορᾶς “Ὁ Ἅγιος Ἰωσήφ” τῆς Ἱ. Μ. Ἀλεξανδρουπόλεως», σελ. 397. Ἀποφάσεις Συννοδικῶν Δικαστηρίων, σελ. 562. Ἰδρυση Ἐκκλησιαστικοῦ Ἰδρύματος προστασίας καὶ προβολῆς τῶν Βυζαντινῶν καὶ Μεταβυζαντινῶν Μνημείων «Παναγία ἡ Καστριώτισσα» τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Καστορίας, σελ. 653. Ἀπόσπασμα Ἀποφάσεως Συνεδρίασης τῆς Ἱερᾶς Συνόδου περὶ Τροποποιήσεως καὶ Συμπληρώσεως τοῦ Κανονισμοῦ τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Ἰδρύματος ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν «Λειτουργοὶ Ὑγείας τῆς Ἀγάπης» τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Δημητριάδος καὶ Ἄλμυροῦ, σελ. 658. Κανονισμὸς Λειτουργίας Πνευματικοῦ Ἐνοριακοῦ Κέντρου Ἁγ. Μαρίνας Ν. Κυδωνίας τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Ἀποκορώνου καὶ Κυδωνίας, σελ. 659. Κανονισμὸς Λειτουργίας τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Ἰδρύματος τοῦ Ἱεροῦ Μητροπολιτικοῦ Ναοῦ Ἁγ. Μηνᾶ Ἡρακλείου μετὰ τὴν ἐπωνυμία «Μονάδα Φροντίδας Ἡλικιωμένων – Παναγία Γοργοεπήκοος», σελ. 664. Ἰδρυσις καὶ Λειτουργία Ἐκκλησιαστικοῦ Ἰδρύματος ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν «Μαγκαφίνειον Ἐκκλησιαστικὸν Κέντρον Φροντίδος Χρονίως Πασχόντων – Ὁ Ἅγιος Ἐλευθέριος τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Φιλίππων, Νεαπόλεως καὶ Θάσου», σελ. 734. Κανονισμὸς Συνστάσεως, Διοικήσεως καὶ Λειτουργίας Ἐκκλησιαστικοῦ Ἰδρύματος ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν: «Σχολὴ Ἐκκλησιαστικῶν Παραδοσιακῶν Τεχνῶν» τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Φιλίππων, Νεαπόλεως καὶ Θάσου, σελ. 739. Ἰδρυσις καὶ Λειτουργία Ἐκκλησιαστικοῦ Ἰδρύματος ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν: «Γενικὸν Φιλόπτωχον Ταμεῖον» τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Κίτρους καὶ Κατερίνης, σελ. 743. Ἰδρυσις καὶ Λειτουργία Ἐκκλησιαστικοῦ Ἰδρύματος ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν: «Συσσίτιον Ἀπόρων “Ὁ Ἐπιούσιος”» τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Λαρίσης καὶ Τυρνάβου, σελ. 753. Τροποποιήσεις καὶ συμπλήρωσις τοῦ Κανονισμοῦ Λειτουργίας, Διοικήσεως καὶ Διαχειρίσεως τοῦ Ἱεροῦ Προσκυνηματικοῦ Ναοῦ Ἁγίας Θεοδώρας Βάστα

Μεγαπόλεως τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Γόρτυνος καὶ Μεγαπόλεως, σελ. 760. Ἰδρυσις καὶ Λειτουργία Ἐκκλησιαστικοῦ Ἰδρύματος ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν: «Ἰδρυμα Προστασίας τῆς Νεότητος Ἱερᾶς Μητροπόλεως Θήρας, Ἄμοργου καὶ Νήσων “ἡ Κιβωτός”», σελ. 761. Σύστασις καὶ Λειτουργία Ἐκκλησιαστικοῦ Ἰδρύματος ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν: «Ἐνοριακὴ Στέγη Γερόντων» τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Μεταμορφώσεως τοῦ Σωτῆρος Βύρωνος τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Καισαριανῆς, Βύρωνος καὶ Ὑμηττοῦ, σελ. 765. Ἰδρυσις καὶ Λειτουργία Ἐκκλησιαστικοῦ Ἰδρύματος ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν: «Ἰδρυμα Στηρίξεως Ἀναξιοπαθούντων ἀτόμων καὶ Εὐπαθῶν Ὁμάδων “Ὁ Ἐλάχιστος Ἀδελφός”» τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Πολυανῆς καὶ Κιλκισίου, σελ. 769. Ἰδρυσις καὶ Λειτουργία Ἐκκλησιαστικοῦ Ἰδρύματος ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν: «Ἐνοριακὸ Πνευματικὸ Κέντρο Μητροπολιτικοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Ἁγίου Νικολάου Πολυγέρου» τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Κασσανδρείας, σελ. 775. Ἀπόσπασμα ἀποφάσεως Συνεδρίασης τοῦ Μητροπολιτικοῦ Συμβουλίου τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Χαλκίδος περὶ διοικήσεως, διαχειρίσεως καὶ λειτουργίας τοῦ ἐν Προκοπίῳ Εὐβοίας Ἱεροῦ Προσκυνηματος «Εὐαγὲς Ἰδρυμα Ὁ Ὅσιος Ἰωάννης Ὁ Ρῶσσο», σελ. 780. Σύστασις Ἐκκλησιαστικοῦ Ἰδρύματος μετὰ τὴν ἐπωνυμία «Ἀθλητικὸς Ὄργανισμὸς Ὁ Ἅγιος Νέστωρ» τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Γλυφάδας, σελ. 848. Σύστασις Ἐκκλησιαστικοῦ Ἰδρύματος μετὰ τὴν ἐπωνυμία «Διορθόδοξον Κέντρον Σπουδῶν» τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Διδυμοτείχου καὶ Ὁρρεσιᾶδος, σελ. 852. Τροποποίηση Κανονισμοῦ Λειτουργίας Ἐκκλησιαστικοῦ Ἰδρύματος Ἱεροῦ Ἐνοριακοῦ Ναοῦ Ἁγίων Ἀναργύρων Κοκκίνη Χάνι μετὰ τὴν ἐπωνυμία «Πολιτιστικὸ - Πνευματικὸ Κέντρο “Ἄξιον Ἔστι” Ἐνορίας Ἁγίων Ἀναργύρων Κοκκίνη Χάνι», σελ. 860.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Προκηρύξεις πληρώσεως κενῶν θέσεων 87, 164, 242, 324, 402, 483, 564, 669, 781, 932. Κλητήρια Ἐπικριμᾶτα 168, 248, 328, 406.

**Ἡ Διεύθυνση καὶ οἱ ἐργαζόμενοι στὸν Κλάδο Ἐκδόσεων τῆς Ε.Μ.Υ.Ε.Ε.
εὐχονται στοὺς ἀναγνώστες τοῦ Περιοδικοῦ «Ἐκκλησία»**

***Χρόνια Πολλὰ
Εὐτυχὲς καὶ Σωτήριοιον
τὸ Νέον Ἔτος 2004***

**ΔΕΙΤΕ ΣΤΗΝ ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΑ
ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΤΑ ΤΕΥΧΗ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ»**

<http://ecclesia.gr/greek/press/ekklisia/index.htm>

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Το περιοδικό υπάγεται στον
Κλάδο Εκδόσεων της Επικοινωνιακής και Μαρτυρικής Υπηρεσίας
της Εκκλησίας της Ελλάδος

Χρειαζόσαστε Adobe acrobat reader
για να διαβάσετε τα αρχία.

Ενεργοποιήστε την ένδειξη Web
browser integration στον Acrobat
reader (File/General/Preferences).
Αν παρ' όλα αυτά δεν μπορείτε να
διαβάσετε απ' ευθείας μέσω του
browser, κάντε δεξί κλικ στο αρχείο
και επιλέξτε "Αποθήκευση
προσρισμού ως...", ("Save target
as...") για να το αποθηκεύσετε..

ΕΤΟΣ 2002

- Ιανουάριος
- Φεβρουάριος
- Μάρτιος
- Απρίλιος
- Μάιος
- Ιούλιος
- Αύγουστος-
- Σεπτέμβριος

ΕΤΟΣ 2001

- Ιανουάριος
- Φεβρουάριος
- Μάρτιος
- Απρίλιος
- Μάιος
- Ιούνιος
- Ιούλιος
- Αύγουστος-
- Σεπτέμβριος
- Οκτώβριος
- Νοέμβριος
- Δεκέμβριος

ΕΤΟΣ 2000

- Απρίλιος
- Μάιος
- Ιούνιος
- Ιούλιος

Παραγγείλετε το περιοδικό ΕΚΚΛΗΣΙΑ